

Då det vore fördelaktigt, att försöken snarast möjligt kunde utföras, torde den därför behöfliga summan, 60,000 kronor, om möjligt få i erforderlig mån disponeras redan innevarande år.

[25.]

För minförsök i öfrigt synes mig äfven medel böra äskas, att utgå för år 1913 med samma belopp, som beviljats för år 1912, eller 20,000 kronor.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer jag i underdånighet, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

dels att af det utaf 1911 års riksdag för anskaffning af handminor med tillbehör för flottan beviljade anslag å 329,000 kronor anvisa på extra stat för år 1913 återstående, ännu icke anvisade beloppet 164,500 kronor;

dels ock att på extra stat för år 1913 bevilja för anskaffning af båtmateriel för sjöpositioner ett anslag af 73,000 kronor,

till uppförande af en minlastningsbrygga å Björnholmen ett anslag af 27,000 kronor och

till försök med minmateriel ett anslag af 80,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af sistnämnda anslag låta i mån af behof förskottsvis utanordna ett belopp af 60,000 kronor redan under innevarande år.

Belysningsmateriel.

Efter framställning af Eders Kungl. Maj:t beviljade 1911 års riksdag för anskaffning af belysningsmateriel med tillbehör ett anslag af 59,000 kronor och anvisade därpå på extra stat för år 1912 ett belopp af 29,500 kronor.

[26.]

Belysningsmateriel.

I öfverensstämmelse med marinförvaltningens förslag hemställer jag i underdånighet, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att af det utaf 1911 års riksdag för anskaffning af belysningsmateriel med tillbehör beviljade anslag å 59,000 kronor anvisa på extra stat för år 1913 återstående, ännu icke anvisade beloppet, 29,500 kronor.

Brisansladdade projektiler till kustartilleriets grofva kastpjäser.

[27.] På framställning af Eders Kungl. Maj:t beviljade 1911 års riksdag för anskaffning af brisansladdade projektiler till kustartilleriets grofva kastpjäser ett anslag å 150,000 kronor och anvisade däraf på extra stat för år 1912 ett belopp af 50,000 kronor.

I enlighet med hvad marinförvaltningen föreslagit, hemställer jag nu i underdånighet, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att af det utaf 1911 års riksdag beviljade anslag å 150,000 kronor för anskaffning af brisansladdade projektiler till kustartilleriets grofva kastpjäser anvisa på extra stat för år 1913 ett belopp af 50,000 kronor.

Anordningar för genomblåsning af vissa kustartilleriets kanoner.

[28.] Till anordningar för genomblåsning af vissa kustartilleriets kanoner beviljade 1911 års riksdag på framställning af Eders Kungl. Maj:t ett anslag af 52,000 kronor och anvisade däraf på extra stat för år 1912 ett belopp af 26,000 kronor.

I öfverensstämmelse med marinförvaltningens förslag hemställer jag i underdånighet, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att af det utaf 1911 års riksdag beviljade anslag å 52,000 kronor till anordningar för genomblåsning af vissa kustartilleriets kanoner anvisa på extra stat för år 1913 återstående, ännu icke anvisade beloppet, 26,000 kronor.

Kikarsikten för en del kanoner å kustfästningarna.

[29.] I underdånig skrifvelse den 30 september 1909 angående utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1911 anförde marinförvaltningen, att i den mån som kustartilleriets skjutmetoder vunnit stadga och nya förbättringar i dem införts behovet af kikarsikten för kust-

fästningarnas kanoner tydligare framträdte och att chefen för kustartilleriet i sina underdåniga inspektionsrapporter äfven flera gånger framhållit, att åtminstone alla sjöfrontpjäser borde förses med dylika sikten.

Marinförvaltningen, som jämväl haft sin uppmärksamhet riktad på denna fråga, hade försett alla på senare tiden nyanskaffade svåra och medelsvåra kanoner för kustfästningarna med kikarsikten, men för öfriga äldre pjäser hade ej tillgängliga medel medgifvit anskaffning af dylika nyare siktanordningar.

Då det, yttrade ämbetsverket vidare, ännu ej varit ifrågasatt att utbyta dessa äldre kanoner emot nya, utan man tvärtom måste antaga, att sjöfronternas bestyckning under en del år framåt komme att till största delen blifva oförändrad, ansåg ämbetsverket det vara af vikt, att dessa pjäser försåges med sådana moderna siktanordningar, att största möjliga effekt kunde erhållas af deras eld. Enligt beräkning uppginge kostnaden för att anskaffa kikarsikten med tillhörande anordningar till de svåra och medelsvåra sjöfrontkanoner, som ej hade sådana, samt till i pansartorn eller eljest å viktigare punkter fast uppställda lätta kanoner till 75,000 kronor. Hvad öfriga landfrontkanoner och den rörliga bestyckningens pjäser beträffade, föreläge icke vid afgifvande af skrivelsen den 30 september 1909 sådan utredning af behovet, att framställning om dess fyllande kunde göras.

Då emellertid sjöfrontpjäsernas förseende med kikarsikten ej syntes ämbetsverket böra uppskjutas och utan olägenhet kunde behandlas som en fråga för sig, hemställde marinförvaltningen om äskande hos Riksdagen af ett extra ordinarie anslag för detta ändamål.

Denna framställning föranledde icke något förslag till 1910 års riksdag.

Marinförvaltningen förnyade i underdånig skrivelse den 27 september 1910 sin omförmälda hemställan samt meddelade därvid, att ämbetsverket under det då senast gångna året för frågans ytterligare utredning låtit pröfva kikarsiktkonstruktionen för flera af här afsedda pjäser samt att dessa pröfningar gifvit synnerligen goda resultat.

Ämbetsverket hade äfvenledes dåmera, enligt hvad vidare anfördes i sistnämnda skrivelse, varit i tillfälle att erhålla utredning angående för den rörliga bestyckningen erforderliga siktmedel, men som dessa hörde intimt samman med och kunde anses utgöra en del af de för eldens ledning vid rörliga batterier erforderliga anordningar, hade dylika siktmedel medtagits i en samtidigt afgifven särskild framställning om beredande af medel till eldledningsanordningar för kustfästningarnas rörliga bestyckning.

[29.] Ej heller denna år 1910 gjorda hemställan angående kikarsikten till fast uppställda kanoner i kustfästningarna medförde någon framställning från Eders Kungl. Maj:t till Riksdagen.

Däremot blef, med gillande af marinförvaltningens hemställan i fråga om eldledningsanordningar för kustfästningarnas rörliga bestyckning, förslag af Eders Kungl. Maj:t framlagdt för sistlidet års riksdag att för sistberörda ändamål bevilja på extra stat ett anslag af 42,000 kronor; och biföll Riksdagen detta förslag.

Nu har marinförvaltningen i sin förenämnda skrifvelse den 30 september 1911 anført, att enligt ämbetsverkets åsikt anskaffning af kikarsikten till ifrågavarande fast uppställda artilleripjäser vore nödvändig, om tillbörlig effekt skulle kunna ur dem uttagas och moderna skjutmetoder tillämpas. Omförmälda kikarsikten samt moderna afståndsmätare, hvarom ämbetsverket under en annan punkt i skrifvelsen gjorde hemställan, vore kustfästningarnas, artilleristiskt sedt, viktigaste behof.

I anslutning till hvad marinförvaltningen sålunda anført, har ämbetsverket ånyo framställt begäran, att hos Riksdagen måtte äskas erforderliga medel, 75,000 kronor, till kikarsikten för fast uppställda kanoner å kustfästningarnas sjöfronter och andra viktigare punkter.

Departements-
chefens
yttrande.

Det torde vara ovedersägligt, att användning af kikarsikten för de kanoner, hvarom här är fråga, bereder möjlighet att uppnå långt bättre resultat vid skjutning med dessa pjäser än som kan beräknas utan tillgång till dylika sikten. Då sålunda anskaffning af kikarsikten är ägnad att väsentligt förhöja verkan af redan förefintlig materiel, synes mig här föreligga ett behof, hvars tillgodoseende ej längre bör uppskjutas.

Jag får därför i underdånighet hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att till anskaffning af kikarsikten för fast uppställda kanoner å kustfästningarnas sjöfronter och andra viktigare punkter bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af 75,000 kronor.

Afståndsmätare för kustfästningarna.

[30.]
Afståndsmätare för
kustfästningarna.

I underdånig skrifvelse den 1 oktober 1907 angående anslagsbehofven för år 1909 gjorde marinförvaltningen framställning om äskande af medel för försök med afståndsmätare för kustfästningarna; och anförde

ämbetsverket därvid bland annat, att för ett rationellt ordnande af behöflig anskaffning af moderna afståndsmätare, som voro afsedda att komma till användning i stället för de vid kustfästningarna förefintliga afståndsmätarna af numera föråldrad konstruktion, det enligt marinförvaltningens åsikt vore nödvändigt, att först grundliga försök verkställdes med någon eller några af de bästa förekommande typerna. Då de afståndsmätningssinstrument, som vore grundade på principen lång horisontal bas utom instrumentet, kräfde ett elektriskt kabelnät af ganska vidsträckt omfattning, syntes det ämbetsverket önskvärdt, att försöken anställdes inom Karlskrona fästning, hvarest de lokala förhållandena särskildt kräfde afståndsmätare af sådan typ. Ett försöksinstrument af detta slag borde efter försökens afslutande kunna afses för denna fästning, och sålunda anskaffningskostnaden för såväl instrumentet som kabelnätet komma fästningen till godo. Marinförvaltningen föreslog därför, att försök med afståndsmätare för kustfästningarna skulle anordnas i Karlskrona och att för detta ändamål dylika instrument af de bästa typer, som förefunnes i handeln, inköptes; och framhöll marinförvaltningen slutligen, att först sedan dylika försök blifvit utförda möjlighet funnes för ämbetsverket att angifva kostnaden för nyanskaffning af moderna afståndsmätare för samtliga kustfästningarna.

Eders Kungl. Maj:t, som gillade de af marinförvaltningen anförda synpunkterna och förslagen, äskade af 1908 års riksdag för anordnande af ifrågavarande försök ett anslag å 75,000 kronor, hvilka medel jämväl af Riksdagen beviljades på extra stat för år 1909.

Under erinran om nämnda förhållanden har marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 30 september 1911 anført, att sedan afståndsmätningssinstrument af olika typer från de mest framstående utländska firmor samt äfven ett af inhemsk konstruktion anskaffats genom inköp och lån, hade omfattande och grundliga försök under ledning af en för ändamålet tillsatt kommission af kustartilleriofficerare pågått under de tre senaste årens sommarmånader. Försöken hade under nästlidet års sommar afslutats och resultatet af dem blifvit dels att en i fullständigt skick varande afståndsmätningssinstallation med lång bas i Karlskrona fästning kommit till stånd, hvilken uppfyllde äfven de högsta anspråk på noggrannhet, som på teknikens närvarande ståndpunkt kunde uppställas, dels ock att den ofvannämnda afståndsmätaren af svensk konstruktion visat sig fullt jämngod med och i vissa fall öfverlägsen samtliga de på motsvarande princip hvilande utländska instrumenten.

De gamla afståndsmätare, som för närvarande funnes å fästningarna,

[30.] hade redan då marinförvaltningen gjorde sin ofvannämnda underdåniga framställning om medel för anställande af försök varit otillfredsställande med hänsyn till de stegrade fordringarna på noggrannhet och till de växande skjutfästheten och förtjänade sålunda nu, fyra år senare, detta omdöme i ännu högre grad, hvarjämte antalet ej på långt när motsvarade behofvet. På grund häraf hade marinförvaltningen ansett det vara af vikt, att åtgärder fortast möjligt efter försökens afslutande vidtoges för fästningarnas förseende med ett tillräckligt antal fullgoda afståndsmätare. Enligt från vederbörande kustartillerimyndigheter infordrade uppgifter fann marinförvaltningen detta antal ej kunna beräknas till mindre än 44 st., hvilka jämte nödvändiga uppställningsanordningar och reservdelar beräknades kosta tillsammans 101,170 kronor eller i afrundadt tal 100,000 kronor.

Då emellertid den svenska firma, som framställde afståndsmätare af den till antagning föreslagna typen, icke kunde antagas äga förmåga att med vederbörlig precision inom ett år tillverka ett så stort antal instrument, syntes anskaffningen lämpligen böra fördelas på två år. Med stöd af det sålunda anförda hemställde marinförvaltningen, att för ifrågavarande ändamål måtte hos Riksdagen äskas ett extra ordinarie anslag af 100,000 kronor och däraf för år 1913 ett belopp af 50,000 kronor.

Departements-
chefens
yttrande.

Goda afståndsmätare äro gifvetvis en viktig betingelse för att erhålla största möjliga träffsäkerhet och därmed erforderlig försvarskraft af kustfästningarnas artilleribestyckning. Jag anhåller få erinra, att vid framläggande för 1908 års riksdag af begäran om medel för anordnande af försök med dylika afståndsmätare dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet uttalade, att enligt hans åsikt det vore af allra största vikt, att afståndsmätare af hög effektivitet snarast möjligt anskaffades för kustfästningarna, men att denna anskaffning naturligtvis borde föregås af grundliga försök med dylika instrument af modernaste konstruktion. Då dessa försök enligt meddelande af marinförvaltningen nu blifvit slutförda med tillfredsställande resultat, anser jag, att anskaffningen af fullt tidsenliga afståndsmätare för kustfästningarna utan dröjsmål bör, på sätt marinförvaltningen föreslagit, komma till stånd.

Fördenskull hemställer jag i underdånighet, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att för anskaffning af moderna afståndsmätare för kustfästningarna bevilja ett anslag af 100,000 kronor och däraf på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 50,000 kronor.

Påbyggnad af sjömanskårens kasern II i Karlskrona m. m.

Med föranledande af framställning från chefen för marinstaben och inspektören af flottans öfningar till sjöss i gemensam ämbetsskrifvelse den 10 juni 1910 anmodade dåvarande chefen för sjöförvarsdepartementet genom remiss den 18 i samma månad marinförvaltningen att inkomma med yttrande och förslag rörande de åtgärder, som under den närmaste framtiden syntes böra vidtagas för tillgodoseende af de i förenämnda skrifvelse den 10 juni 1910 omförmälda eller eljest förefintliga behof af ökad lokalutrymme för inkasernering af manskap vid flottans stationer och för öfningars bedrivande.

[31.]
Påbyggnad af
sjömanskårens
kasern II i
Karlskrona
m. m.

Beträffande Stockholms station har utredning i förevarande hänseende afgifvits genom marinförvaltningens ämbetsskrifvelse den 2 februari 1911, hvarför redogörelse lämnats till statsrådsprotokollet öfver sjöförvarsärenden den 10 mars 1911, bilagdt Kungl. Maj:ts proposition n:r 123 för samma år angående beviljande af anslag till byggnadsarbeten m. m. för denna station. Och sedan Riksdagen, på framställning af Kungl. Maj:t i berörda proposition, beviljat anslag för ändring af logementsfartyget Vanadis till kasernfartyg, har det mest trängande behofvet af ökad kasernutrymme vid Stockholms station blifvit tillgodosedt.

Rörande Karlskrona station har marinförvaltningen i ämbetsskrifvelse den 20 juli 1911 inkommit med infordradt utlåtande och förslag i ämnet samt därvid öfverlämnat den 18 maj 1911 afgifvet yttrande från stationsbefälhafvaren vid sistnämnda station med därvid fogad å stationen verkställd utredning i frågan.

I en bland handlingarna ingående, till stationsbefälhafvaren från chefen för underofficers- och sjömanskårerna den 6 december 1910 aflåten skrifvelse har meddelats, att logementen i sjömanskårens kaserner I och II rymde tillsammans 849 man och logementet å kokhusvinden 104 man, hvadan kasernutrymme i sjömanskårens kaserner i Karlskrona funnes för tillsammans 953 man.

Ehuru vid stationen, fortsatte kårchefen, funnes vid skrifvelsens afgifvande ett antal vakanser af c:a 230 man, hade dock kasernutrymmet den 15 november 1910, eller dagen innan Karlskrona rekrytafdelnings fartyg erhöle sina besättningar, varit så starkt taget i anspråk, att alla platser utom 14 varit belagda. Dessutom hade 1,382 man, däraf 283 utan inkvarteringsbidrag, bott i kvarter i staden. Sedan besättningarna å Karlskrona rekrytafdelnings fartyg embarkerat och

[31.] de till allmän tjänst inskrifna värnpliktiga samt halfva antalet militärarbetare den 21 berörda november inryckt till tjänstgöring, hade den inkasernerade styrkan den 22 november utgjort 1,055 man. Genom hemförlofning af till krigstjänst odugliga värnpliktiga och afpollettering till sjukhus samt ytterligare sjökommendering af värnpliktiga hade antalet inkasernerade därefter nedgått, så att det utgjorde 966 man den 24 november och 935 man den 28 november 1910.

Samma den 24 november hade antalet manskap af sjömanskåren, som bodde i kvarter i staden, utgjort 1,034 man, eller 132 man mera än det antal inkvarteringsbidrag, som fanns tillgängligt för i land tjänstgörande manskap.

För att kunna inkasnera ofvannämnda styrkor hade den åtgärden vidtagits, att uti en del logement klädsåpen bortflyttats och ytterligare sängar inflyttats, så att t. ex. i logement, afsedda för 23 man, inlagts ända upp till 46 man.

Härigenom hade luftkuben per man nedgått från 11,4 kbm. till 5,7 kbm. Med hänsyn till att logementen saknade ventilationsanordningar kunde en så tät beläggning icke utan våda användas annat än för kortare tid.

Då därjämte manskapet borde förläggas så långt ske kunde kompanivis och så att de, som hade likartad tjänstgöring, blefve förlagda tillsammans, borde en del platser finnas i reserv, och ansåg kårchefen, att antalet däraf icke borde sättas lägre än till 10 % af den inkasernerade styrkan.

Af det anförda framginge enligt kårchefens mening nödvändigheten däraf att åtgärder utan uppskof vidtoges för beredande af ökad kasernutrymme vid stationen.

Stationsbefälhafvaren har med förenämnda yttrande den 18 maj 1911 till antagande framlagt följande å ingenjördepartementet vid stationen utarbetade förslag, nämligen:

<i>dels</i> till påbyggnad af sjömanskårens kasern II i Karlskrona och nämnda kaserns förseende med centraluppvärmning och elektrisk belysning för en beräknad kostnad af	kr. 208,900: —
<i>dels</i> ock till installering af centraluppvärmning och elektrisk belysning i kasern I, för hvilket arbete kostnaden beräknats till	kr. 19,200: —
	Summa kr. 228,100: —

Genom påbyggnaden af kasern II, anförde stationsbefälhafvaren, skulle vinnas ytterligare kasernutrymme för 350 man, en ökning, som vore i hög grad af behovet påkallad. Hvad beträffade installerande af centraluppvärmning och elektrisk belysning i samtliga våningarna af kasern II, syntes denna ändring ovillkorligen böra vidtagas i samband med påbyggnaden, i synnerhet som, enligt hvad förste läkaren vid stationen i afgifvet yttrande påpekat, alla rimliga anspråk i hygieniskt afseende därigenom skulle tillfredsställas. Af hygieniska skäl och för bibehållande af enhet i kasernsystemet ansåg stationsbefälhafvaren likaledes synnerligen önskvärdt, att centraluppvärmning och elektrisk belysning infördes i den med kasern II sammanbyggda kasern I. Jämväl sistnämnda kasern vore nämligen med sitt nutilldags olämpliga byggnadssätt och sina åt norr vettande logement i stort behof af den modernisering, som i och för bättre hygieniska förhållanden och manskapets trefnad vore möjlig att åstadkomma. På grund af åberopade förhållanden tillstyrkte stationsbefälhafvaren synnerligen varmt förslagets utförande.

Marinförvaltningen har i sitt ofvan berörda utlåtande den 20 juli 1911 förklarat, att ämbetsverket funne de af stationsbefälhafvaren föreslagna åtgärderna lämpliga och ägnade att afhjälpa nu befintlig brist på lokalutrymme vid stationen; och hemställde därför ämbetsverket om utverkande af medel för arbetenas genomförande.

I förut omförmälda skrifvelse den 30 september 1911 angående utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1913 har marinförvaltningen erinrat om berörda hemställan.

Vidare har marinförvaltningen i sistnämnda skrifvelse meddelat, att stationsbefälhafvaren i Karlskrona redan med skrifvelse den 17 oktober 1910 hos ämbetsverket gjort framställning om anordnande af brandposter inom förenämnda båda kaserner, hvilket arbete enligt ett däröfver af stationsingenjören vid stationen upprättadt, jämväl öfverlämnadt förslag beräknats draga en kostnad af 7,700 kronor; men hade marinförvaltningen funnit den gjorda framställningen icke för det dåvarande föranleda till någon ämbetsverkets vidare åtgärd. Stationsbefälhafvaren hade nu i skrifvelse den 30 augusti 1911 återupptagit frågan med erinran att utöfver nämnda kostnadsbelopp, 7,700 kronor, hvilket afsåge de nuvarande kasernbyggnaderna i oförändradt skick, erfordrades vid en påbyggnad af kasern II ytterligare 900 kronor för eldsläckningsanordningarna i kasernetablisementet, eller således tillsammans 8,600 kronor.

I skrifvelse till marinförvaltningen den 17 oktober 1910 hade sta-

- [31.] tionsbefälhafvaren i Karlskrona jämväl framhållit behovet af dels inledande af vatten- och aflöppsledningar i befälhafvande amiralens i Karlskrona och stationsbefälhafvarens därstädes ämbetshus, dels ock anordnande af brandposter inom nämnda hus, och i sådant hänseende öfverlämnat af stationsingenjören vid stationen upprättadt förslag, i hvilket kostnaden beräknats till resp. 730 kronor och 2,000 kronor, eller tillhopa 2,730 kronor; men hade marinförvaltningen funnit den gjorda framställningen icke för det dåvarande föranleda till någon ämbetsverkets vidare åtgärd.

Stationsbefälhafvaren hade emellertid i sin ofvan nämnda skrifvelse den 30 augusti 1911 återupptagit jämväl frågan om sistnämnda behofs tillgodoseende och framhållit, att de ifrågasatta anordningarna vore synnerligen nödvändiga.

Marinförvaltningen har i skrifvelsen den 30 september 1911 uttalat såsom synnerligen önskvärdt, att samtliga ifrågavarande behof blefve afhjälpta, samt fördenskull hemställt, att för ändamålen måtte hos Riksdagen äskas anslag af tillhopa 239,430 kronor.

Departements-
chefens yt-
rande.

Bristande tillgång på erforderligt kasernutrymme samt vissa förefintliga kasernlokalers mindre tillfredsställande skick vid flottans stationer hafva sedan länge framstått såsom kännbara olägenheter. Gifvet är, att beskaffenheten af manskapets förlägningsförhållanden inverkar på rekryteringen och disciplinen, så att goda sådana förhållanden äro ägnade att främja tillfredsställande resultat däraf, medan dåliga inkaserneringsförhållanden verka i motsatt riktning. Jämväl är det naturligen en skyldighet för kronan tillse, att dess kaserner uppfylla berättigade fordringar på bekvämlighet, god hygien och trygghet mot eldfara. Åtgärder, som äro behöfliga till förbättrande af de nuvarande förhållandena i dessa afseenden, synas därför utan uppskof böra vidtagas. Det föreliggande förslaget rörande Karlskrona station måste anses innebära en god lösning af förevarande fråga. Genom påbygganden af kasern II skulle för en jämförelsevis ej stor summa erhållas ett nytt, välbehöfligt kasernutrymme för 350 man. Att i samband med denna påbyggnad centraluppvärmning, elektrisk belysning och brandposter anordnas såväl i denna kasern som i kasern I, finner jag både nyttigt och behöfligt. De för nu nämnda arbeten enligt de uppgjorda förslagen erforderliga medlen synas mig dock lämpligen böra utgå under loppet af två år.

Jämväl anser jag, att icke någon erinran billigtvis kan göras mot framställningen om införande af vatten- och aflöppsledningar samt

brandposter i befälhafvande amiralens och stationsbefälhafvarens ämbetshus i Karlskrona, och torde anslag härtill böra äskas för nästkommande år.

[31.]

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

dels att för påbyggnad af sjömanskårens kasern II i Karlskrona samt för anordnande af centraluppvärmning, elektrisk belysning och brandposter såväl i nämnda kasern som i sjömanskårens kasern I i Karlskrona bevilja ett anslag af 236,700 kronor och däraf på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 118,350 kronor;

dels ock att för anordnande af vatten- och afloppsledningar samt brandposter i befälhafvande amiralens och stationsbefälhafvarens i Karlskrona ämbetshus bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af 2,730 kronor.

Nya lokaler för Karlskrona stations underofficersskola.

I anledning af framställning af Kungl. Maj:t beslöt 1908 års riksdag dels att å en nyinköpt tomt i Karlskrona skulle uppföras ny bostad åt landshöfdingen i Blekinge län, dels ock att det gamla länsresidenset, fastigheten n:r 41 och 42 i Karlskrona stads 6:e kvarter, skulle få för statsverkets räkning försäljas.

[32.]

Nya lokaler
för Karlskrona
stations
underofficers-
skola.

Sedan i januari år 1911 anmälldt blifvit, att byggandet af det nya residenset fortskridit så långt att detsamma kunde tagas i besittning den 1 juli samma år, uppdrog Kungl. Maj:t den 3 mars 1911 åt Dess Befallningshafvande i Blekinge län att vidtaga erforderliga åtgärder för infordrande af köpeanbud å den gamla residensfastigheten. Det enda köpeanbud, som därefter å fastigheten afgafs, uppgick till 47,000 kronor. I enlighet med hemställan af öfverintendentsämbetet förklarade emellertid Kungl. Maj:t den 22 september 1911 detta anbud ej kunna antagas.

Sedan flera år tillbaka har ett starkt behof gjort sig gällande att bereda nya lokaler för underofficersskolan vid flottans station i Karlskrona.

[32.] Efter det frågan varit föremål för utredning hos vederbörande myndigheter vid nämnda station, inkom stationsbefälhafvaren därstädes den 10 juli 1911 med underdånigt förslag att uppföra en byggnad för skolan å sjömanskårens kaserntomt för en kostnad, som, oaktadt betydliga reduceringar vidtagits i ursprunglingen väckta förslag, dock beräknades skola uppgå till ett belopp af 285,000 kronor.

Enär sålunda ett synnerligen afsevärdt belopp erfordrades för en nybyggnad för skolans räkning och å andra sidan något antagligt köpeanbud å den gamla residensfastigheten i Karlskrona ej syntes vara att förvänta, anmodades stationsbefälhafvaren att låta verkställa utredning och upprätta förslag angående inredande af lokaler för skolan i åbyggnaderna å nämnda fastighet.

Sedan stationsbefälhafvaren med skrifvelse den 30 augusti 1911 inkommit med dylikt förslag, slutande å en kostnadssumma af 30,100 kronor, har marinförvaltningen efter samråd med chefen för marinstabens den 2 november 1911 afgifvit infordradt yttrande öfver förslaget och därvid tillstyrkt detsamma med tillägg att centraluppvärmning samtidigt borde komma till utförande i f. d. residensbyggnaden till en beräknad kostnad af omkring 10,000 kronor.

Genom nådig remiss har öfverintendentsämbetet sedermera anmodats att afgifva utlåtande angående sålunda ifrågasatt disposition af den gamla residensfastigheten.

Det sålunda begärda yttrandet har ännu icke inkommit, hvadan jag ej nu kan underställa ifrågavarande ärende Eders Kungl. Maj:ts pröfning. Jag anser dock, att det anslagsbelopp, som enligt marinförvaltningens ofvanberörda förslag erfordras för inredande af lokaler för skolan inom den gamla residensfastigheten, redan nu bör tagas i beräkning vid framställningen till Riksdagen i fråga om anslagsbehofven för år 1913.

På grund af hvad sålunda anförts får jag i underdånighet hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att i afvaktan på den nådiga proposition angående beredande af nya lokaler för Karlskrona stations underofficersskola, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, för nämnda ändamål bland de extra anslagen å femte hufvudtiteln för år 1913 beräkna ett belopp af 40,100 kronor.

Reparation af logementsfartyget Vanadis.

På framställning af Kungl. Maj:t beviljade 1911 års riksdag till byggnadsarbeten med mera för flottans station i Stockholm på extra stat för år 1912 ett anslag af 400,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta i mån af behof förskottsvis utanordna detta belopp redan under år 1911.

[33.]

Reparation af
logements-
fartyget
Vanadis.

I nämnda summa ingick ett belopp af 39,000 kronor för ändring af logementsfartyget Vanadis till kasernfartyg.

Detta belopp beräknades i enlighet med ett af chefen för ingenjördepartementet vid stationen den 17 november 1910 upprättadt kostnadsförslag, som torde få fogas vid detta protokoll såsom bilaga n:r 6.

Sedan Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 16 juni 1911 uppdragit åt marinförvaltningen att ofördröjligen gå i författning om berörda ändringsarbetes utförande, anmälde ämbetsverket i underdånig skrifvelse den 26 september 1911, att, enligt meddelande från stationsbefälhafvaren vid nämnda station, manskapsstyrkan därstädes då vore och under den kommande tiden beräknades blifva så stor, att fartyget vore oundgängligen behöfligt dels för inkasernering af det å stationen varande manskapet och dels för användning såsom marketenteri, samt att med anledning däraf det tillsvidare icke läte sig göra att borttaga fartyget från stationen för ändringsarbetets utförande.

Varfschefen vid flottans station i Stockholm har därefter i skrifvelse till marinförvaltningen den 14 oktober 1911 angående beräkning af utgifterna vid varfvet för år 1912 föreslagit, att af den del af 1912 års anslag till flottans nybyggnad och underhåll, som komme att för varfvet räknas anvisas, måtte få bestridas en till sammanlagdt 24,000 kronor beräknad kostnad för nytt öfre däck å logementsfartyget Vanadis samt svår reparation af fartygets skrof jämte insättning af ny ångpanna, hvilka arbeten enligt verkställd generalbesiktning blifvit nödvändiga, sedan Vanadis afsetts till kasernfartyg.

Kostnaden för sistomförmälda arbeten, hvilka ej upptagits i förslaget till förenämnda ändringsarbeten å fartyget, har beräknats enligt en af chefen för ingenjördepartementet lämnad specifikation, hvilken jämväl torde få fogas vid detta protokoll såsom bilaga n:r 7.

I underdånig skrifvelse den 23 november 1911 med förslag till stater och arbetsplan för flottan för år 1912 tillstyrkte marinförvaltningen varfschefens ifrågavarande hemställan, under uttalande att däri

[33.] afsedda arbeten enligt ämbetsverkets åsikt borde komma till utförande på grund af och i samband med den af Riksdagen beslutade förändringen af fartyget från logements- till kasernfartyg.

Från marinförvaltningens beslut hade cheferna för ämbetsverkets sanitets- och intendentafdelningar samt amiralitetsrådet anmält skiljaktig mening och uttalade därvid, hurusom de ansett, att, då utöfver de arbeten, för hvilka i och för fartygets ändring till kasernfartyg af Riksdagen för år 1912 afsetts ett så betydande belopp som 39,000 kronor, ytterligare 24,000 kronor skulle erfordras för att fartyget skulle blifva användbart till kasernfartyg, frågan om fartygets aptering till detta ändamål borde tagas under förnyad ompröfning, allrahelst fartyget, äfven om därå nedlades kostnader till belopp af 63,000 kronor, icke kunde komma att motsvara de fordringar i hygieniskt afseende, hvilka numera ställdes på inkvarteringsanordningar.

Sedan det visat sig, att mindre antal värnpliktiga, än som beräknats, under november månad nästlidet år inryckt till tjänstgöring, erfordrades icke vidare logementsfartyget Freja, såsom beräknadt varit, för Stockholms rekrytafdelning, utan ställdes till stationsbefälhafvarens förfogande för inkasernering af manskap. Till följd häraf yppades möjlighet att disponera Vanadis för ändring till kasernfartyg, som fortfarande af stationsmyndigheterna ansågs oundgänglig, därest behovet af kasernutrymme skulle kunna i nödtorftig mån tillgodoses. Genom generalorder den 6 december 1911 anbefalldes därför Kungl. Maj:t, att Vanadis skulle förläggas under reparation; och då Freja ej beräknades kunna disponeras såsom kasernfartyg längre än till den 21 april innevarande år, intill hvilken dag varfschefen ansåg ändringen af Vanadis kunna fullbordas, anbefalldes tillika genom nämnda generalorder, att Vanadis från och med sistnämnda dag åter skulle stå till stationsbefälhafvarens förfogande för användning såsom kasernfartyg.

Vid föredragning den 15 december 1911 af stater och arbetsplan för flottan för år 1912 fann Kungl. Maj:t, beträffande förslaget till stat för fördelning af ordinarie anslaget till flottans nybyggnad och underhåll för sistberörda år, godt förordna, att det i den föreslagna medelsanvisningen till underhåll af fartyg och båtar vid Stockholms station ingående beloppet af 24,000 kronor för arbete med reparation af Vanadis icke skulle afses till nämnda ändamål, för hvilket medel syntes böra i annan ordning beredas, samt att i följd häraf berörda medelsanvisning skulle minskas med samma belopp.

Genom nådigt bref den 30 december 1911 har därefter Kungl.

Maj:t anbefallt marinförvaltningen att af omhänderhafvande medel förskottsvis utanordna det för samma reparation erforderliga beloppet 24,000 kronor; och har Kungl. Maj:t i sammanhang därmed förklarat sig vilja hos innevarande års riksdag göra framställning om beloppets ersättande genom ett extra anslag.

Vid bedömande af frågan, huruvida logementsfartyget Vanadis utan vidare uppskof borde förändras till kasernfartyg, hafva de nuvarande inkaserneringsmöjligheterna vid Stockholms station måst tillmätas en afgörande betydelse. Enligt uppgift från stationsbefälhafvaren utgjorde den 1 december 1911 den effektiva manskapsstyrkan därstädes 1,453 man, förutom den å rekrytafdelningen förlagda personalen. Antalet vakanser inom sjömanskåren uppgick samtidigt till 273. Af nämnda 1,453 man voro 1,041 man inkasernerade, däraf 610 i kasernerna å Skeppsholmen samt 240 å Vanadis och 191 å logementsfartyget Eugenie. Återstående 412 man bodde i kvarter. Förläggningen i kaserner och å logementsfartyg utgjorde s. k. full beläggning. Därutöfver kunde ett mindre antal därstädes förläggas, dock icke utan vantrefnad för manskapet. För frågan om erforderligt kasernutrymme bör emellertid beaktas, att vakanserna kunna komma att åtminstone delvis fyllas och antalet af dem, som bo i kvarter, underkastas minskning, därest vederbörande själfva påfordra att förläggas i kasern, samt att logementsfartyget Eugenie med hänsyn till dess ålder, inredning och utrymme samt med afseende å hvad stationens förste läkare ur sanitär synpunkt anført mot dess fortsatta användande till inkasernering af manskap helst icke vidare borde nyttjas för sådant ändamål. Därtill kommer, att under vinterns lopp kan motses behof af inkasernering af ett större antal värnpliktiga, än som berörda den 1 december var inkaserneradt. Någon utväg till ökande af kasernutrymmet måste därför utan dröjsmål anlitas. Vid sådant förhållande ansåg jag mig icke kunna tillråda att låta anstå med Vanadis apterande till kasernfartyg, äfven om denna angelägenhet kommit i ett i viss mån ändradt sakläge genom det påvisade behofvet af afsevärda, förut ej beräknade reparationer i samband med fartygets ändrande. Vanadis kan visserligen icke, äfven efter ombyggnaden, förväntas att till fullo erbjuda samma bekvämlighet och mönstergilla anordningar i hygieniskt afseende som moderna kasernbyggnader i land, men å andra sidan är jag öfvertygad, att ombyggnaden skall medföra det resultat, att fartyget utan våda i sanitärt hänseende och med tillgodoseende af oafvisliga kraf å

Departements-
chefens
yttrande.

- [33.] bekvämlighet skall kunna användas för inkasernering. Anlitande af fartyg för sådant ändamål måste ju alltid betecknas såsom en nödfallsutväg, men framstår här såsom oundvikligt intill dess stationsfrågan ordnats.

Hvad beträffar kostnaden för den af varfschefen i förberörda skrifvelse den 14 oktober 1911 anmälda behöfliga reparationen af Vanadis, syntes denna kostnad icke böra bestridas af anslaget till flottans nybyggnad och underhåll, då ifrågavarande reparation betingades af fartygets förändring till kasernfartyg. Då för ändringsarbetets utförande beviljats anslag å extra stat, finner jag, att medel för reparationen böra beredas å samma väg. Riksdagens godkännande af dessa medels anvisande, som af förut framhållna skäl icke synts kunna anstå, lär därför böra utverkas.

På grund af det anförda hemställer jag, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att, med godkännande af meddelad anvisning af medel för reparation af logementsfartyget Vanadis, för berörda ändamål på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 24,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta utanordna detta belopp redan under innevarande år.

Bostäder för underofficerare samt exercishus vid Oscar-Fredriksborg.

- [34.] I statsverkspropositionen till 1911 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen att för uppförande vid Oscar-Fredriksborg af ett bostadshus för underofficerare samt af ett exercishus bevilja ett anslag af 173,500 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 86,750 kronor.

Bostäder för
underoffi-
cerare samt
exercishus
vid Oscar-
Fredriksborg.

Kostnaden för den tillämnade underofficersbyggnaden, som enligt de i propositionen återopade ritningar och kostnadsberäkningar skulle uppföras af sten i tre våningar med två trappuppgångar samt innehålla 12 lägenheter om 2 rum och kök, uppgick till 118,500 kronor.

Statsutskottet uttalade, att vid en jämförelse med byggnadskostna-

derna i Stockholm kunde visserligen nyssnämnda kostnadsberäkning synas väl hög, men att erfarenheten torde hafva visat, att det på grund af svåra bostadsförhållanden för arbetarna på byggnadsplatsen äfvensom dyra transportkostnader m. fl. ogynnsamma omständigheter ställde sig omkring 15 % dyrare att bygga vid Oscar-Fredriksborg än i Stockholm. Utskottet hade emellertid velat uttala den förhoppning, att någon besparing skulle kunna åstadkommas, men ansåg sig icke böra framställa förslag om nedsättning i den för underofficersbyggnaden gjorda kostnadsberäkningen.

Efter framhållande att kostnaden för det föreslagna exercishuset, 55,000 kronor, genom vidtagande af en del inskränkningar syntes kunna nedbringas med 18,000 kronor till 37,000 kronor, hemställde därför statsutskottet, att för ifrågavarande ändamål måtte beviljas ett anslag af 155,500 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisas ett belopp af 77,750 kronor.

Vid ärendets behandling i Riksdagen biföllo båda kamrarna utskottets hemställan, Andra kammaren dock med den ändring att med anslaget skulle tillgodoses uppförande af »bostadshus för underofficerare», och icke »ett bostadshus för underofficerare», i enlighet med följande tillägg till den af statsutskottet föreslagna motiveringen beträffande ifrågavarande hus: »Då emellertid den s. k. hyreskaserntyp, efter hvilken den förevisade ritningen är gjord, icke kan förefalla tillfredsställande ute på landsbygden, utan företråde bör lämnas åt en- eller tvåfamiljshus, och erfarenheten från andra håll lär visa, att det icke är omöjligt åstadkomma sådana äfven för lägre kostnad per eldstad än den föreslagna, synes det som om ritningsfrågan bör underkastas en förnyad pröfning. Kungl. Maj:t bör därför ha fria händer att utföra de ifrågavarande underofficersbostäderna efter andra ritningar än de förevisade.»

I enlighet med sammanjämningsförslag af statsutskottet beslöt där- efter Riksdagen, med uteslutande af Andra kammarens ofvannämnda tillägg till motiveringen, men med biträdande i öfrigt af Andra kam- marens beslut i hvad det skilde sig från Första kammarens, att för upp- förande vid Oscar-Fredriksborg af bostadshus för underofficerare samt af ett exercishus bevilja ett anslag af 155,500 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 77,750 kronor.

Med anledning af hvad sålunda förekommit anbefallde Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 16 juni 1911 marinförvaltningen att inkomma med utredning och yttrande, huruvida för beredande af bostäder för 12

[34.] underofficerare vid Oscar-Fredriksborg skulle, utan att de därför beviljade medlen öfverskredes, kunna lämpligen uppföras flera mindre byggnader, förslagsvis en- eller tvåfamiljshus, i stället för det större boningshus, som enligt den för Riksdagen framlagda planen beräknats skola byggas för ifrågavarande ändamål, samt, därest nu ifrågasatta anordning syntes ämbetsverket böra komma till utförande, med yttrandet öfverlämna i sådant afseende uppgjorda ritningar jämte kostnadsberäkningar.

På grund af nämnda uppdrag har nu marinförvaltningen med underdånig skrifvelse den 12 december 1911 öfverlämnat ritningar jämte en P. M. med tillhörande kostnadsberäkningar uti ifrågavarande hänseende i 5 alternativ, enligt hvilka samtliga hvarje familj skulle hafva sin egen hufvuduppgång i byggnaderna.

Alternativ I omfattar 3 byggnader af sten för 4 familjer hvardera, uppförda i 2 våningar. På tomten kan då på tomtområdet beredas plats för ytterligare 3 sådana byggnader. Kostnaden: 142,400 kronor.

Alternativ II är lika med alternativ I, dock med byggnaderna af trä i stället för sten. Kostnaden: 115,100 kronor.

Alternativ III upptar 6 byggnader af trä för 2 familjer i två våningar, en familj på nedra botten och en familj 1 trappa upp, enligt hvilket alternativ större delen af det för ändamålet afsedda området upptages. Kostnaden: 122,500 kronor.

Alternativ IV skiljer sig från alternativ III i det afseendet, att lägenheterna äro indelade så, att i bottenvåning förläggas kök och 1 rum samt i vindsvåning 1 rum, förbundet med bottenvåningen genom en trappa i tamburen. Kostnaden: 123,700 kronor; och

Alternativ V omfattar 12 byggnader af trä för en familj hvardera med kök och 1 rum i bottenvåningen samt 1 rum på vinden efter samma princip som vid alternativ IV. För att få plats för byggnaderna måste tomterna göras betydligt mindre än i öfriga alternativ. Kostnaden: 140,000 kronor.

I förenämnda skrifvelse den 12 december 1911 har marinförvaltningen framhållit, att af dessa alternativ det således endast vore alternativ II, hvars kostnad, 115,100 kronor, understeg det af Riksdagen beviljade anslaget för ändamålet. Vid detta alternativ, liksom vid alternativ III, IV och V, vore ju emellertid byggnaderna afsedda att uppföras af trä. Med dylikt material ökades byggnadernas eldfarlighet; och kräfdes vid träbyggnader i jämförelse med stenbyggnader afsevärdt större årliga underhållskostnader. Mot alternativ III, IV och V kunde

dessutom anmärkas, att vid dessa alternativ nästan hela det för ändamålet afsedda tomtområdet genast skulle tagas i anspråk med den påföljd att, om i framtiden behof af ytterligare bostadsutrymme skulle uppstå, plats för tillgodoseende af dylikt behof icke skulle förefinnas å ifrågavarande område. Med uppförande af en stenbyggnad för 12 familjer eller 3 sten- eller träbyggnader för 4 familjer hvardera vore däremot icke från början utvidgningsmöjligheter å området i fråga uteslagna.

För den händelse det Riksdagen förelagda förslaget om uppförande af en större byggnad af sten för 12 familjer icke skulle komma till utförande, ansåg marinförvaltningen det med alternativ I betecknade förslaget eller uppförande af 3 stenbyggnader för 4 familjer hvardera vara ur alla synpunkter det lämpligaste, men torde i så fall, då kostnaden för detsammas genomförande uppginge till 23,900 kronor mera än det af Riksdagen beviljade beloppet af 118,500 kronor till bostadshus för underofficerare, af Riksdagen böra å extra stat för år 1913 äskas utöfver återstoden af hela ifrågavarande anslag 77,750 kronor ytterligare nämnda 23,900 kronor, eller tillhopa 101,650 kronor.

Jag finner mig icke kunna understödja något förslag, som skulle medföra större kostnader för uppförande af ifrågavarande bostadshus än det af Riksdagen beviljade anslaget medgifver, helst Riksdagen uttalat den förhoppning, att någon besparing därå måtte kunna åstadkommas. Men ej heller det billigare förslag, marinförvaltningen framlagt, synes mig vara af den art att kunna antagas. Jag hoppas dock, att det skall visa sig möjligt att utan samtliga bostadslägenheternas sammanförande i ett enda större, kasernliknande hus, hvilket onekligen från flera synpunkter är mindre tilltalande, kunna inom ramen af det beviljade anslaget lösa den föreliggande bostadsfrågan. Sedan jag inhämtat ytterligare erforderliga upplysningar, är det min afsikt att åter upptaga detta ärende inför Eders Kungl. Maj:t. Nu hemställer jag, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

Departements-
chefens yt-
rande.

att af det utaf 1911 års riksdag för uppförande vid Oscar-Fredriksborg af bostadshus för underofficerare samt af ett exercishus beviljade anslag å 155,500 kronor anvisa på extra stat för år 1913 återstående, ännu icke anvisade be.oppet, 77,750 kronor.

Ångpannecentral m. fl. anläggningar å Kungsholmsfort.

[35.]
Ångpanne-
central m. fl.
anläggningar
å Kungs-
holmsfort.

I hemlig underdånig skrifvelse den 27 september 1910 anförde marinförvaltningen, att de nuvarande anordningarna för uppvärmning och ventilation å vissa linjer å Kungsholmsfort äfvensom därstädes befintliga destilleringsverk och manskapskök icke fyllde de kraf, som borde ställas på dem, och att med anledning häraf ett tidsenligt ordnande af hvad därtill hörde befunnits synnerligen önskvärdt. Fortifikationsbefälhafvaren å Karlskrona fästning hade fördenskull utarbetat förslag till behöfliga anordningar i dessa hänseenden.

Detta förslag innefattade följande ändrings- och nybyggnadsarbeten jämte därför beräknade kostnadsbelopp, nämligen:

Kasemattbyggnad för inrymmande af ångpanneanläggning och destilleringsverk, flyttning af en kanon däri inbegripen	kronor	40,400: —
Värme- och ventilationsanläggning jämte 2 ångpannor	»	57,850: —
Destilleringsverk	»	17,230: —
Ångkök	»	18,820: —
Summa kronor		134,300: —

Marinförvaltningen erinrade vidare i samma skrifvelse, att kustförsvarskommissionen i sitt år 1908 afgifna förslag till det fasta kustförsvarets ordnande, bland annat, framhållit behovet af en centralanläggning å samma fort för tillgodoseende af behovet därstädes såväl af elektrisk kraft och belysning som af elektrisk vridning af lystornen äfvensom af komplettering af strålkastarna med en 150 cm. dylik strålkastare.

I sådant afseende hade kommissionen anført, att de tre nuvarande elektriska kraftstationerna låge på vidt skilda platser inom fortet och kräfde således en afsevärd bemanning af maskinpersonal. Deras sammanlagda kapacitet vore icke tillräcklig för fyllande af ofvan angifna behof. Två af dessa stationer hade äfven den olägenheten, att de låge bredvid observationshufvar, så att de besvärade dessa med sin rök, och hade denna olägenhet starkt framträdtt under en lång följd af år.

Genom att anlägga en centralkraftstation, som i vanliga fall icke blott ersatte de nuvarande stationerna, utan äfven vore i stånd att fylla öfriga behof, kunde enligt kommissionens åsikt personalen nedbringas till ungefär en tredjedel af hvad nu behöfdes.

Bästa lösningen af frågan vore enligt kommissionens förmenande följande. En dieselanläggning gjordes så centralt som möjligt och från denna distribuerades kraften genom lämpligt kabelnät till de olika förbrukningsplatserna. Kraftmaskinerna skulle utgöras af två dieselmotorer om 60 hkr och en dylik om 40 hkr. Det förut befintliga ackumulatorbatteriet flyttades till den nya platsen. Ingen särskild reserv vore beräknad, utan tänktes denna kunna utgöras af de nu befintliga stationernas maskineri.

Efter angifvande af den enligt kommissionens mening lämpliga platsen för den nya stationen samt af behöfligt utrymme därför meddelades slutligen i kommissionens betänkande, att kostnaderna för dessa anordningar för en elektrisk kraftcentralstation skulle enligt uppgifter af tillfrågade sakkunniga uppgå till 174,500 kronor, däraf 70,000 kronor för de maskinella anordningarna, 58,000 kronor för de fortifikatoriska anordningarna, 12,000 kronor för kablar och 34,500 kronor för glöd- och bågglampsbelysning jämte lystorns vridning.

I underdånig skrifvelse den 27 september 1910 angående utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1912 framhöll marinförvaltningen behofvet af en om- och tillbyggnad af varmbadhuset å Kungsholmsfort för inrymmande af endast tvättinrättning samt uppförande af nytt varmbadhus därstädes; och anförde ämbetsverket i detta afseende hufvudsakligen följande.

I anledning däraf att Riksdagens revisorer år 1908 bland annat anmärkt, att badhus och tvättinrättning å fortet vore synnerligen trånga och otidsenliga, hade flera förslag uppgjorts till afhjälpande af dessa olägenheter. Sålunda hade fortifikationsbefälhafvaren å Karlskrona fästning, på anmodan af marinförvaltningen, afgifvit förslag i ämnet, af hvilka ett afsåg om- och tillbyggnad af varmbadhuset för inrymmande af både tvätt- och badinrättning och ett annat förslag om- och tillbyggnad af nämnda badhus för inrymmande af endast tvättinrättning samt uppförande af nytt varmbadhus. Under förutsättning att maskintvätt icke skulle ifrågakomma uppginge kostnaden i förra fallet till 55,100 kronor och i senare fallet till 53,300 kronor, sistnämnda summa fördelad sålunda, att 29,865 kronor erfordrades för om- och tillbyggnad af varmbadhuset och 23,435 kronor för uppförande af nytt varmbadhus.

[35.]

Af dessa förslag ansåg marinförvaltningen, att det senare vore det lämpligaste och för statsverket mest förmånliga.

Till bestridande af de för samtliga förut omförmälda nybyggnads- och ändringsarbeten erforderliga kostnader å 134,300 kronor för en ångpannecentral m. m., 174,500 kronor för en elektrisk kraftcentralstation och 53,300 kronor för tvätt- och varmbadhus, eller tillhopa 362,100 kronor, borde, enligt marinförvaltningens tillika afgifna förslag, extra ordinarie anslag begäras af Riksdagen.

I ämbetsskrivelse den 10 december 1910 har därefter dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet, under framhållande att genom ett sammanställande af de föreliggande frågorna till en mera enhetlig lösning, än de afgifna förslagen angåfve, samt genom användande af nu befintlig materiel i största möjliga utsträckning och genom andra lämpliga åtgärder de beräknade kostnaderna synts kunna nedbringas, anmodat marinförvaltningen att i sådant syfte låta verkställa förnyad utredning i ärendet, hvarvid jämväl de erforderliga byggnadsarbetena borde så planläggas, att de kunde i självständiga afdelningar successivt utföras, med iakttagande i främsta rummet att de hygieniska förhållandena för den personal, som i fredstid vore förlagd till fortet, blefve på ett tillfredsställande sätt ordnade; och skulle ifrågavarande nya utredning äfven innefatta kostnadsberäkning för hvar och en af arbetets afdelningar.

Sedan i anledning af detta uppdrag marinförvaltningen anmodat varfschefen vid flottans station i Karlskrona och fortifikationsbefälhafvaren å Karlskrona fästning att gemensamt verkställa förnyad utredning i ärendet, afgåfvo sistnämnda två myndigheter den 6 februari 1911 yttrande och förslag med tillhörande kostnadsberäkningar och ritningar.

I detta yttrande uttalades till en början, att behovet såväl af ny ångpannecentral, destilleringsverk, uppvärmnings- och ventilationsanläggning och ångkök som af elektrisk kraftcentral och varmbadhus syntes vara uppenbart.

Beträffande åter den föreslagna om- och tillbyggnaden af nuvarande varmbadhuset för inrymmande af en större tvättinrättning kunde denna lämpligen inskränkas därtill, att endast tvättstuga jämte torkria och mangelbod anlades för de å fortet boende familjernas behof. Fortets tvätt i öfrigt skulle nämligen, enligt hvad artilleribefälhafvaren jämväl uttalat, på för kronan förmånligare sätt utföras i kustartilleriregementets tvättinrättning i Karlskrona stad.

Varfschefen och fortifikationsbefälhafvaren hafva vidare framhållit, att ångpannecentralen och destilleringsverket borde såväl af fortifikatoriska skäl som med hänsyn till kommunikationsförhållandena och praktiska

kraf i öfrigt förläggas i kasemattbyggnad å viss angifven plats, dit således äfven uppvärmnings-, ventilations- och ångköksanläggningarna borde anknytas. Till samma kasemattbyggnad syntes äfven böra förflyttas den nuvarande elektriska ångcentralen. Härigenom skulle denna vinna i ekonomisk drift och dess pannor, placerade inom ångpannecentralen, bilda en ångreserv, som eljest skulle draga en afsevärd merkostnad. I förenämnda kasemattbyggnad hade ansetts lämpligt att jämväl inrymma ett logement för eldare- och maskinpersonal med hänsyn därtill, att lämplig lokal härför ej funnes i närheten och ångpanneanläggningen, åtminstone vintertiden, syntes böra hållas i kontinuerlig drift.

Genom bortflyttning af den elektriska ångcentralen från dess nuvarande plats skulle därstädes vinnas erforderligt utrymme på lämplig plats för en elektrisk hufvudstation med dieselanläggning.

Äfven det befintliga ackumulatorbatteriet finge enligt detta förslag bästa användning, i det att en svår och dyrbar förflyttning undvekes.

Beträffande manskapsköket jämte diskrum m. m. syntes fördelaktigast, att de nuvarande lokalerna fortfarande toges i anspråk därför. Detta läte sig äfven göra (trots ökad utrymme kräfdes för kokapparaterna), tack vare bättre belysning och utrymmesvinst genom ångpannans bortflyttning.

Det föreslagna nya varmbadhuset finge af praktiska skäl anses böra uppföras i närheten af det nuvarande destilleringsverket, hvars ångpannor kunde tagas i anspråk för den nya badinrättningen, i likhet med hvad som redan ägde rum för det nuvarande badhuset.

Beträffande frågan om ett successivt utförande af anläggningarna framhöllo varfchefen och fortifikationsbefälhafvaren, att, på sätt framginge af det föregående, den nya elektriska kraftcentralstationen ej kunde installeras, förrän ångbelysningsstationen förflyttats. Liknande förhållande rådde mellan tvättstugan och varmbadhuset. Det senare borde först nybyggas, innan tvättstugan kunde installeras enligt planen.

Vidkommande värme- och ventilationsanläggningen samt ångpannecentralen skulle så stora olägenheter vara förknippade med ett successivt utbyggande därpå, att ett samtidigt utförande af dessa anläggningar måste förordas.

Destilleringsverk och ångköksanläggning torde, ehuru synnerligen viktiga för fortets krigsberedskap, vid ett successivt utförande få ställas i andra rummet, då de hygieniska krafven åtminstone i nöjaktig mån torde vara tillgodosedda vid användningen af nu befintliga anläggningar.

De elektriska kraftanläggningarna kunde, tack vare den ökade användbarheten hos den flyttade ångbelysningscentralen, tillsvidare inskränkas till denna flyttning samt anskaffande af ett dieselaggregat om 60 kw., batteri och tillsatsmaskin.

[35.]

Första utbyggandet af den elektriska anläggningen borde förutom dessa kraftstationer omfatta tre kablar samt installationer i de viktigaste krigsbyggnaderna och boställsbyggnaderna.

Efter vidtagande af en utaf marinförvaltningen föranledd mindre förändring i afseende å tvättstugan skulle kostnaderna för de olika anläggningarna enligt varfischefens och fortifikationsbefälhafvarens förslag komma att utgöra:

för ångpannecentral, destilleringsverk, uppvärmnings- och ventilationsanläggning samt ångköksanläggning	kronor 151,108: —
däraf 55,400 kronor till kasemattbyggnad, inrymmande äfven ångbelysningscentral;	
för elektrisk kraftcentralstation, kabelnät och belysningsinstallationer m. m.	» 116,570: —
för varmbadinrättning och tvättstuga	» 29,155: —
Summa kronor	296,833: —

eller 65,267 kronor mindre än de i marinförvaltningens skrivelser den 27 september 1910 uppgifna sammanlagda kostnadsbeloppen uti ifråga-varande hänseenden.

Det successiva utförandet af de föreliggande förslagen hade af varfischefen och fortifikationsbefälhafvaren afsetts att äga rum i följande fyra perioder, nämligen:

1:a perioden:

uppförande af kasemattbyggnad för ångpannecentral	kronor 55,400: —
---	------------------

2:a perioden:

ångpannecentral samt värme- och ventilationsanläggning	kronor 59,658: —
flyttning af ångcentral samt förändringsarbeten för inrymmande af dieselcentralen	» 7,470: —
diesellaggregat jämte tillsatsmaskin, ackumulatorbatteri, instrumenttafla m. m.	» 38,230: —
kablar	» 3,795: —
inomhusbelysning	» 14,785: —
ny varmbadinrättning	» 23,435: —
Transport kronor	202,773: —

Transport kronor 202,773: — [35.]

3:e perioden:

destilleringsverk	kronor	17,230: —	
ångköksanläggning	»	18,820: —	
återstående kablar	»	8,965: —	
återstående inomhusbelysning i befintliga krigsbyggnader och boställshus m. m.	»	6,270: —	
inomhusbelysning i tvättstuga	»	305: —	
ytterbelysning å fortet i sin helhet	»	8,580: —	
tvättstuga med invändig trappa	»	5,720: —	65,890: —

4:e perioden:

dieselaggregat om 60 kw. jämte komplettering af instrumenttaflan m. m.	28,170: —
Summa kronor	296,833: —

Marinförvaltningen, som med ämbetsskrifvelse den 18 april 1911 öfverlämnat varfschefens och fortifikationsbefälhafvarens omförmälda förslag, anförde därvid, att denna utredning visserligen kullkastade af kustförsvarskommissionen förut uppgjorda förslag i ämnet, men att jämväl varfschefens och fortifikationsbefälhafvarens förslag, enligt marinförvaltningens åsikt, med afsevärdt lägre kostnad på ett fullt tillfredsställande sätt löste frågan om de elektriska anordningarna å fortet.

Då marinförvaltningen ej heller i öfrigt hade något att erinra mot sistnämnda förslag, hemställde ämbetsverket om anvisande af medel för utförande af 1:a periodens arbeten.

Sedan marinförvaltningen under hand anmodats att vidtaga möjliga inskränkningar i de genom skrifvelsen den 18 april 1911 förordade arbetena, har ämbetsverket i hemlig underdånig skrifvelse den 30 september 1911 föreslagit, dels att icke någon förändring måtte äga rum i 1:a periodens arbeten, dels att af 2:a periodens arbeten skulle utslutas uppförande af en ny varmbadinrättning för en kostnad af 23,435 kronor, dels att af 3:e periodens arbeten kostnaden för tvättstugans bringande i önskvärdt skick minskades med 1,565 kronor, dels ock att kostnaden för dieselaggregat m. m. under 4:e perioden, upptagen till ett belopp af 28,170 kronor, måtte helt och hållet utgå. Under sådana

[35.] förhållanden skulle en minskning i totala kostnadssumman af sammanlagdt 53,170 kronor uppkomma och medelsbehovet blifva 243,663 kronor, hvilket medelsbehof ämbetsverket ansåg lämpligen böra fördelas på 3 perioder.

Till stöd för nu föreslagna inskränkningar anförde marinförvaltningen, att den nya varmbadinrättningen enligt ämbetsverkets åsikt kunde uteslutas på den grund att, efter anskaffning för kustartilleriets räkning af den däckade ångbåten Bore, manskapets badning kunde försiggå i kustartilleriets kasern i Karlskrona, ehuru det måste tagas i betraktande, att tidsförlust därigenom komme att uppstå. Minskningen i kostnaden för tvättstugans bringande i önskvärdt skick sammanhängde med frågan om varmbadinrättningens uteslutande från förslaget och indragning af 4:e periodens arbeten läte försvara sig, intilldess strålkastare af större dimensioner måste anskaffas för fortet.

På grund af det sålunda anförda hemställde marinförvaltningen, att för angifna ändamål måtte hos Riksdagen äskas ett anslag af 243,663 kronor och däraf på extra stat för år 1913 till utförande af 1:a periodens arbeten ett belopp af 55,400 kronor.

Departements-
chefens
yttrande.

Genom personligt besök å Kungsholmsfort har jag varit i tillfälle förvissa mig därom att de nuvarande anordningarna i här omhandlade afseenden äro dels bristfälliga och dels för de afsedda ändamålen otillräckliga. Den förefintliga ångcentralen har ett olämpligt läge, då röken från därtill hörande skorsten ofta verkar skymmande och i öfrigt besvärlig å en viktig observationsplats. Dessutom äger ångcentralen ej önskelig effektivitet. Destilleringsverket är förlagdt till en oskyddad plats, något som från försvarssynpunkt måste betecknas såsom synnerligen otillfredsställande, och är verket numera föråldradt, hvarför det icke kommer till afsevärd användning, utan färskvatten till största delen hämtas från Karlskrona. Den nuvarande ångköksinstallationen är äfven numera otidsenlig; den därtill hörande särskilda ångpannan är onödigt skrymmande och kokapparaterna, hvilka äro af en föråldrad konstruktion, behöfva utbytas mot nya, mera praktiska dylika. Uppvärmningen i en del logement verkställes nu genom eldning i kaminer, hvilket uppvärmningssystem af läkare förklarats medföra olägenheter i hygieniskt afseende, helst någon tillfredsställande ventilerings därstädes icke finnes anordnad. Kraftkällorna för elektrisk belysning synas otvifvelaktigt böra utökas för att bereda möjlighet af dylik belysning i logement och andra bostäder m. fl. lokaler till större trefnad för besättningen och minskning af eldfaran. Vidkommande slutligen det nuvarande badhuset och tvättstugan hafva

berättigade anmärkningar framställts mot det skick, hvori dessa lokaler nu befinna sig. [35.]

Genom att, på sätt nu föreslagits, uppföra en ny ångpannecentral skulle erhållas en fullt effektiv dylik inrättning i ett fortifikatoriskt skyddadt läge och i öfrigt på en plats, där olägenhet af stenkolsrök ej kommer att göra sig gällande. Det förefaller äfven välbetänt och praktiskt att till samma byggnad i samband med ångpannecentralen förlägga destilleringsverket och den gamla elektriska ångcentralen, hvilken sistnämnda fortfarande skulle leverera energi till daglig elektrisk belysning å fortet. Genom den nya ångpannecentralens uppförande skulle möjlighet beredas att verkställa fullt ändamålsenliga värmelednings- och ventilationsanläggningar i förenämnda logement, hvilket synes mig synnerligen af behovet påkalladt. I samband med ångpannecentralen kan äfven åt ångköket gifvas en välbehöflig modernisering. Med hänsyn till de afsevärda fördelar, som således skulle vinnas genom anläggande af den ifrågasatta ångpannecentralen och hvad därmed ställts i samband, anser jag därför dessa byggnadsarbeten böra komma till stånd. Å nuvarande platsen för den elektriska ångcentralen skulle, såsom framgår af den föregående redogörelsen för varfschefens och fortifikationsbefälhafvarens förslag, installeras en elektrisk centralkraftstation med dieselmotorer, hvars kraft förnämligast skulle tagas i anspråk för strålkastareanordningarna å fortet; och finner jag en sådan anläggning välbehöflig. Beträffande varmbadhus och tvättstuga hafva, såsom den lämnade redogörelsen äfven utvisar, planer varit å bane att få till stånd dylika inrättningar af den storlek, att därigenom behovet af varmbad och tvätt å fortet i allo skulle kunna tillgodoses. Då emellertid under utredningen blifvit upplyst, att tvättning af manskapets kläder på förmånligare sätt verkställas i Karlskrona samt att manskapets badning i varmbadhus lämpligen kan äfven äga rum därstädes, synes mig en utvidgning eller nybyggnad af varmbadhus och tvättstuga å fortet ej böra ske. I de af marinförvaltningen senast beräknade anslagsbehovven ingå däremot medel till afhjälpande af nuvarande brister i dessa lokaler. Den i varfschefens och fortifikationsbefälhafvarens förslag upptagna anskaffningen under 4:e perioden af dieselaggregat m. m. anser jag i likhet med marinförvaltningen nu ej behöfva bringas till utförande.

I fråga om den i förslagen ingående inomhusbelysningen med elektricitet anholder jag särskildt få nämna, att i boställshusen för underbefäl enkel armatur i samtliga rum är medräknad. Däremot är i boställshusen för officerare armatur medräknad endast i tamburer, kök, jungfrukammare o. dyl. lokaler, men ej i öfriga rum. I officersbostäder

- [35.] äro mätare afsedda att uppsättas. Det är själfallet, att officerarna själfva skola vidkännas kostnaden för förbrukad elektrisk ström; och torde priset, med iakttagande att den för bostadsbelysningen särskilda anläggningskostnaden varder förräntad och amorterad, böra bestämmas till hvad i liknande fall erlägges för elektriskt ljus i privata byggnader.

Emot kostnadsberäkningarna, sådana de framgå af varfschefens och fortifikationsbefälhafvarens förslag, jämförda med marinförvaltningens uttalanden i skrifvelsen den 30 september 1911, finner jag icke något annat att erinra än att då, på sätt marinförvaltningen förordat och äfven jag finner skäligt, ny varmbadinrättning ej skulle uppföras, den behöfliga kostnaden för installation af inomhusbelysning torde blifva något mindre än i beräkningarna upptagits; men då dylik minskning lär representera ett ganska ringa belopp, har jag icke ansett ny utredning i detta afseende erforderlig.

Af det anförda framgår, att jag biträder marinförvaltningens förslag enligt sistberörda skrifvelse; och har jag icke heller något att erinra mot den ordning, hvori arbetena ansetts böra komma till utförande. Med tillämpning af sistberörda förslag och den fördelning af kostnaderna i hufvudgrupper, som varfschefen och fortifikationsbefälhafvaren uppställt, blifva de erforderliga kostnaderna:

för ångpannecentral, destilleringsverk, uppvärmnings- och ventilationsanläggning, ångköksanläggning samt flyttning af ångbelysningscentral	kronor 151,108: —
för elektrisk kraftcentralstation, kabelnät, belysningsinstallationer m. m.	» 88,400: —
för ändrings- och reparationsarbeten i varmbadhus och tvättstuga	» 4,155: —
Summa kronor 243,663: —	

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag i underdånighet, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att för utförande af en ångpannecentral och en elektrisk kraftcentralstation m. fl. arbeten å Kungsholmsfort bevilja ett anslag af 243,663 kronor och däraf på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 55,400 kronor.

Försöksbrunnar vid Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning.

Marinförvaltningen har i sin förenämnda underdåniga skrifvelse den 30 september 1911 anfört, att vid samtliga kanon- och haubitsbatterier inom Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästnings område anordningarna för tillgodoseende af behovet af färskvatten vore synnerligen otillfredsställande. Åtgärder måste därför snarast möjligt vidtagas för afhjälpande af nämnda missförhållande; och kunde marinförvaltningen icke föreslå annan lämplig åtgärd i sådant syfte än att verkställa försök genom utförande af borrhunnar i berg. Ämbetsverket hade beräknat, att kostnaderna för försöken icke komme att öfverstiga 12,000 kronor.

Äfven frågan om tillgodoseende af behovet af färskvatten för Vaxholms kustartilleriregementes kasernetablissemment vid Oscar-Fredriksborg hade numera råkat i ett mycket svårt läge, sannolikt mest beroende på 1911 års ringa nederbörd, men äfven af den anledning, att den färskvattenbrunn, på hvilken tillgodoseendet af färskvattenbehovet nu i hufvudsak vore grundadt, hade sådant läge i terrängen och omgäfvades af sådana jordarter, att ofiltrerad ytvatten inträngde i densamma och vid dylika tillfällen brunnens innehåll gjordes oanvändbart till såväl matlagning som dryck.

Chefen för Vaxholms kustartilleriregemente hade ock i skrifvelse den 15 september 1911, med öfverlämnande af analyser öfver tagna prof af dricksvattnet vid Oscar-Fredriksborg, hemställt, att nya brunnar snarast möjligt måtte borrhä, så att den del af garnisonen, som vore förlagd till Oscar-Fredriksborg, finge tillgång till godt och rikligt dricksvatten.

Äldste läkaren vid regementet hade i bifogad skrifvelse af den 28 augusti 1911 till regementschefen erinrat, att han i augusti 1910 angående dricksvattnet från ledningen vid Oscar-Fredriksborg, efter att hafva tagit del af föregående analyser och på platsen gjort lokalbesiktning, förklarar, att på vattnets så kallade fysiska egenskaper vore föga att anmärka samt att det vore användbart till dricks- och kokvatten. Han hade dock föreslagit en del åtgärder till åstadkommande af bättre vattenförsörjning, såsom flera brunnars upptagande samt borttagande af förbindelseröret mellan salt- och sötvattenledningen, så att ingen möjlighet skulle gifvas för att genom insläppande af sjövattnet infektera sötvattenledningen.

[36.]

Försöksbrunnar vid Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning.

[36.]

Resultaten af de under år 1911 verkställda analyserna, hade förste läkaren vidare anført, tydde på en försämring af vattnet. Särskildt borde allra största vikt fästas vid att den ingalunda oskyldiga bacillus coli blifvit såsom skett påvisad. Huru infektionen ägt rum, därom lämnade ej det med analyserna följande utlåtandet någon bestämd hållpunkt. Men huru härmed än förhölle sig, torde nödvändigt vara — äfven ur den synpunkten, att i slutet af augusti 1911 brunnarna varit så uttorkade, att de ej lämnade något vatten till ledningen — att nya brunnar snarast möjligt upptoges.

Marinförvaltningen har i sin berörda skrifvelse på grund af hvad sålunda förekommit förklarat sig anse det vara synnerligen af behovet påkalladt, att för erhållande af bättre färskvatten vid Oscar-Fredriksborg försök verkställdes genom utförande af borrhunnar i berg; och har ämbetsverket beräknat kostnaderna för försöken härutinnan till 8,000 kronor.

I anslutning till det sålunda anförda har marinförvaltningen hemställt, att för utförande af ifrågavarande försök i förut angifven omfattning måtte hos innevarande års riksdag äskas ett extra ordinarie anslag af 20,000 kronor.

Departements-
chefens yt-
rande.

Af den föreliggande utredningen i ärendet synes mig ovedersägligen framgå, att åtgärder så skyndsamt som möjligt måste vidtagas för beredande af tillgång å godt färskvatten i tillräcklig mängd inom Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning. Marinförvaltningens förslag att för detta ändamåls vinnande nu till en början göra försök med borrhunnar i berg torde vara det under förefintliga förhållanden lämpligaste, hvarför jag ansluter mig därtill; och har jag icke något att erinra mot de beräknade kostnadsbeloppen. På grund af ifrågavarande arbetens brådskande natur synas de erforderliga medlen böra få i behöflig mån disponeras redan innevarande år.

Följaktligen hemställer jag i underdånighet, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att för utförande af försök i syfte att tillgodose vattenbehovet för batterierna vid Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning och för kustartilleriets kasern-etablissemang vid Oscar-Fredriksborg bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af 20,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta i mån af behof förskottsvis utanordna detta belopp redan under innevarande år.

Transportmedel för flottans varf i Karlskrona.

Varfschefen vid flottans station i Karlskrona hade i sin år 1909 till marinförvaltningen aflåtna skrifvelse angående beräknande af utgifterna vid varfvet för år 1911 föreslagit äskande af medel till anskaffande af dels en motorbåt, afsedd för ekipagedepartementet, och en bogserbåt, dels ock fyra kolpråmar af järn, lastande cirka 100 ton vardera och beräknade att kosta 12,000 kronor stycket, eller sammanlagdt 48,000 kronor.

Till stöd för sin hemställan om anskaffande af nya pråmar för varfvet hade därvid varfschefen åberopat ett af chefen för ekipagedepartementet i Karlskrona afgifvet yttrande, hvaraf inhämtades, bland annat, följande.

Förutom två järnpråmar, lastande vardera 255 ton, funnes vid varfvet endast ett fåtal smärre pråmar i godt skick. Öfriga pråmar vore gamla och förslitna samt, till en del, af en konstruktion, som gjorde dem synnerligen olämpliga för lossningsarbete, hvadan flertalet af dessa pråmar borde endast nödortfigt underhållas och snarast möjligt ersättas med nya. Det ringa antalet af i godt skick varande pråmar vid stationen innebure verklig olägenhet och risk, då pråmar vid tillfälligt behof icke kunde förhyras i Karlskrona, hvarest tillgången på dylik materiel vore så godt som ingen. Då ett afbrott i sjötransporterna naturligen måste verka förlamande på flottans handlings- och rörelsefrihet, vore det för varfvet i Karlskrona oundgängligen nödvändigt att åga tillräcklig tillgång på transportmedel. Antalet kolpråmar vid stationen borde vara så stort, att lastutrymme funnes för åtta pansarbåtar att samtidigt intaga minst $\frac{2}{3}$ af sina respektive kolförråd å redde. Hvarje fartyg borde därvid lämpligen betjänas af två pråmar på en gång. Om det för en pansarbåt erforderliga kolförrådet uppskattades till 300 ton, skulle alltså vid en dylik samtidig lastning behöfvas pråmutrymme för 1,600 ton kol. För närvarande kunde emellertid i varfvets åtta större pråmar nedläggas allenast cirka 1,200 ton, och erfordrades alltså pråmutrymme för ytterligare 400 ton kol.

I underdånig skrifvelse den 30 september 1909 angående utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1911 vitsordade marinförvaltningen samtliga de af varfschefen anmälda anslagsbehofven, men förklarade ämbetsverket sig med hänsyn till andra viktigare kraf då vilja föreslå äskande hos Riksdagen af medel till allenast den föreslagna motorbåten och två pråmar.

[37.]

Transport-
medel för
flottans varf i
Karlskrona.

[37.]

I anförande till statsrådsprotokollet den 14 januari 1910 yttrade dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet i detta ämne, att af den utredning, som förebragts rörande tillgången af pråmar för varfvet i Karlskrona, syntes tydligt framgå, att en nyanskaffning af dylika icke utan olägenhet kunde uppskjutas. Med hänsyn till andra viktiga anslagskraf fann departementschefen sig dock för det dåvarande icke kunna förorda äskande af medel till mera än två nya pråmar, likasom han ock ansåg, att med den ifrågasatta anskaffningen af en bogserbåt samt en motorbåt borde tillsvidade anstå. På grund häraf hemställdes, att för anskaffning af transportmedel för ifrågavarande varf måtte hos Riksdagen begäras på extra stat för år 1911 ett anslag af 24,000 kronor.

I enlighet med berörda hemställan afläts nådig proposition i ämnet till 1910 års riksdag, hvilken äfven biföll densamma.

Vid framläggande under år 1910 af varfvet's anslagsbehof för år 1912 upptog varfscchefen änyo den transportmateriel, som han begärt redan år 1909, men hvarom framställning icke aflåtits till Riksdagen, nämligen en motorbåt för ekipagedepartementet, en bogserbåt och två kolpråmar om 100 ton hvardera. Därjämte framställde varfscchefen begäran, att medel måtte beredas för anskaffning af ytterligare en motorbåt, som vore afsedd för torpeddepartementet och beräknades kosta 11,500 kronor. Till utveckling däraf, att en motorbåt af sistnämnda slag vore af behofvet synnerligen påkallad, anförde varfscchefen, hurusom antalet torpeder under senare år ökats i afsevärd grad och, efter det den nya torpedverkstaden trädt i verksamhet, komme att ytterligare ökas, men att inskjutningen af torpeder utfördes alldeles för långsamt och droge för stora kostnader, af anledning att endast en inbärgningsbåt stode till varfvet's förfogande.

I underdånig skrifvelse den 27 september 1910 angående anslagsbehofven för år 1912 tillstyrkte marinförvaltningen i allo varfscchefens nyss omförmälda äskanden och uttalade särskildt rörande anskaffningen af en motorbåt för torpeddepartementet, att behofvet af förbättrade inbärgningsanordningar förorsakades — förutom af den med hvarje år talrikare materielen — jämväl af torpedernas ökade skottvidd, hvarigenom inbärgningsdistanserna i samma mån förstörades.

Enligt uttalande till protokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1911, bilagdt samma års statsverksproposition, fann dåvarande departementschefen ådagalagdt, att den begärda transportmaterielen vore för varfvet i Karlskrona erforderlig. Men med hänsyn till andra viktiga anslagsbehof ansåg han sig ej kunna göra framställning om utverkande af medel för samtliga omförmälda kraf. Genom det för år 1911 bevil-

jade anslaget till två kolpråmar finge det mest trängande behovet i detta afseende anses fylldt. Med anskaffning af de föreslagna motorbåtarna torde äfven utan alltför stor olägenhet kunna tillsvidare anstå. Däremot syntes departementschefen behovet af den ifrågasatta bogserbåten vara så kännbart, att medel därtill borde af Riksdagen äskas.

[37.]

Sedan Kungl. Maj:t, i enlighet med af departementschefen tillika gjord hemställan, i statsverkspropositionen äskat erforderligt anslag till anskaffning af nämnda bogserbåt å extra stat för innevarande år, beviljade Riksdagen det begärda anslaget.

Varfscchefen i Karlskrona har nu i sitt under år 1911 till marinförvaltningen afgifna förslag till beräkning af utgifterna för varfvet för år 1913 ånyo gjort framställning om anskaffande af två kolpråmar af förutnämnd beskaffenhet och en motorbåt för torpeddepartementet.

I fråga om behovet af kolpråmarna har varfscchefen särskildt framhållit, att varfvets äldsta träpråmar voro i så bristfälligt skick, att de ej med fördel kunde iståndsättas.

Till stöd för sin hemställan om anskaffning af den föreslagna motorbåten har varfscchefen, utöfver hvad han föregående år anført, åberopat, att krafvet på en dylik båt numera gjorde sig än mera gällande, sedan torpedtillverkningen å torpeddepartementet kommit i gång och torpedernas skottvidd väsentligen ökats.

Marinförvaltningen har i sin förenämnda skrifvelse den 30 september 1911 angående anslagsbehofven för år 1913 anført, att på grund af den i ärendet förebragta utredningen det torde få anses till fullo ådagalagdt, att de ifrågasatta kolpråmarna och motorbåten vore för varfvet oundgängligen erforderliga; och har ämbetsverket därför hemställt, att för anskaffning af ifrågavarande transportmateriel måtte af Riksdagen begäras för år 1913 ett extra ordinarie anslag af 35,500 kronor.

Rörande behovet af nu ifrågavarande transportmateriel delar jag den uppfattning, som uttalats af såväl varfscchefen och marinförvaltningen som föregående departementschefer; och torde anskaffningen däraf lämpligen ej längre böra uppskjutas. Jag anhåller få erinra, att, på sätt framgår af den föregående redogörelsen, priset beräknats för kolpråmarna till 12,000 kronor för hvardera och för nu förevarande motorbåt till 11,500 kronor. Mot dessa sålunda uppskattade kostnadsbelopp synes mig icke något vara att erinra.

Departementschefens
yttrande.

På grund af det anförda får jag i underdånighet hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

[37.]

att för anskaffning af transportmedel för flottans varf i Karlskrona bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af 35,500 kronor.

Täckande af brist i anslaget till flottans nybyggnad och underhåll samt tillfällig förstärkning af samma anslag.

[38.]

Täckande af
brist i anslaget
till flottans
nybyggnad
och underhåll
samt tillfällig
förstärkning
af samma
anslag.

Såsom jag redan under punkten n:r 6 angående anslaget till flottans nybyggnad och underhåll anført, anser jag, att medel böra på extra stat beredas för täckande af brist i nämnda anslag samt för tillfällig förstärkning af detsamma. Det särskilda anslagsbehovet för dessa ändamål kan dock icke för närvarande med bestämdhet angifvas, enär erforderlig utredning i förevarande afseenden, som af mig föranstaltats, ännu icke afslutats; och är jag därför ej i stånd att nu underställa ifrågavarande ärende Eders Kungl. Maj:ts pröfning. Vid en approximativ beräkning har emellertid det nödvändiga beloppet skattats till omkring 150,000 kronor; och torde detta belopp redan nu böra tagas i beräkning vid framställningen till Riksdagen i fråga om anslagsbehoven för nästa år.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag i underdånighet hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att, i afvaktan på den nådiga proposition angående täckande af brist i anslaget till flottans nybyggnad och underhåll samt tillfällig förstärkning af samma anslag, som Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, för berörda ändamål bland de extra anslagen å femte hufvudtiteln för år 1913 beräkna ett belopp af 150,000 kronor.

Beklädnad och sängservis för värnpliktiga vid kustartilleriet.

[39.]

Beklädnad
och sängservis
för värnplik-
tiga vid
kustartilleriet.

På framställning af Kungl. Maj:t i 1904 års statsverksproposition beviljade Riksdagen ett extra ordinarie anslag af 1,508,000 kronor till anskaffning af beklädnad och sängservis för kustartilleriets värnpliktiga.

På sätt i propositionen därom angifvits, var ifrågavarande anskaffning afsedd att fördelas på sju år.

Af det sålunda beviljade anslaget har Riksdagen på extra stat anvisat: [39.]

År 1904 för år 1905	kronor 215,430: —
» 1905 » » 1906	» 215,430: —
» 1906 » » 1907	» 89,280: —
» 1907 » » 1908	» 215,430: —
» 1908 » » 1909	» 215,430: —
» 1909 » » 1910	» 215,430: —
» 1910 » » 1911	» 192,470: —
eller sammanlagdt	kronor 1,358,900: —

Med afseende å skiljaktigheten mellan det af Riksdagen beviljade anslagsbeloppet och sammanlagda beloppet af de gjorda anvisningarna, eller 149,100 kronor, är följande att beakta.

Sedan under 1905 års sommar det befunnits nödvändigt att påskynda anskaffningen af beklädnad och sängservis för kustartilleriets värnpliktiga, så att det mest trängande behovet blefve fyllt, beslöt Kungl. Maj:t på framställning af marinförvaltningen enligt nådigt bref den 7 juli 1905, att till anskaffning af bussarongsbeklädnad skulle få användas 22,950 kronor och till sängservis 126,150 kronor, att med tillhopa 149,100 kronor utgå af omhänderhafvande medel och af marinförvaltningen framdeles anmälas till ersättande.

Enligt statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1906, fogadt vid statsverkspropositionen till samma års riksdag, uttalade dåvarande departementschefen, att då den särskilda anskaffning, som sålunda skett under sommaren 1905, uteslutande varit föranledd af den dåvarande politiska ställningen, densamma syntes i likhet med öfriga med omhänderhafvande medel bestridda utgifter, som gjorts af samma anledning, böra för Riksdagen särskildt anmälas för utgiftens betäckande. Som emellertid de beklädnadspersedlar och den sängservis, som sålunda anskaffats, från början beräknats skola bekostas af ifrågasvarande, utaf Riksdagen beviljade anslag å 1,508,000 kronor, borde naturligen detta anslag minskas med motsvarande belopp eller således med 149,100 kronor.

Af anförda skäl förklarade departementschefen nämnda den 13 januari 1906 vidare, att hinder icke syntes möta att redan för år 1907 minska anslaget i fråga med det belopp, som utgifvits för berörda särskilda anskaffning af sängservis, eller 126,150 kronor, men att det vore nödvändigt att till ett följande statsregleringsår uppskjuta afdraget för

[39.] den särskilda beklädnadsanskaffningen för 22,950 kronor. I följd häraf borde den under år 1907 från ifrågavarande anslag utgående summan bestämmas till 89,280 kronor.

Af Kungl. Maj:t i anslutning till denna framställning afgifven proposition blef, på sätt jämväl framgår af ofvanstående tablå angående de särskilda anvisningarna å anslaget, bifallen af 1906 års riksdag.

Vidkommande nämnda utgift för den särskilda beklädnadsanskaffningen, eller 22,950 kronor, skedde, såsom synes af samma tablå, ej heller för åren 1908, 1909 och 1910 något afdrag å anslaget, utan anvisades af Riksdagen för hvart och ett af dessa år 215,430 kronor.

I underdånig skrifvelse den 30 september 1909 anförde marinförvaltningen, att då återstoden af det beviljade anslaget borde för år 1911 tagas i anspråk, afdrag för omförmälda 22,950 kronor då syntes böra göras. Som enligt den ursprungliga planen 215,420 kronor skulle utgå för år 1911, utgjorde således, anförde marinförvaltningen vidare, efter ifrågavarande afdrag det för år 1911 belöpande beloppet 192,470 kronor.

På sätt framgår af statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 14 januari 1910, fogadt vid samma års statsverksproposition, hemställde dåvarande departementschefen, i enlighet med af marinförvaltningen i nämnda skrifvelse den 30 september 1909 gjord framställning, att Kungl. Maj:t ville, med tillkännagifvande för Riksdagen, att, sedan för det ändamål, som med ifrågavarande anslag afsetts, ett belopp af 149,100 kronor utgått af andra medel, motsvarande summa ej behöfde tagas i anspråk af anslaget, föreslå Riksdagen att för år 1911 anvisa återstående beloppet af anslaget, eller förenämnda 192,470 kronor.

Sedan nådig proposition i öfverensstämmelse med denna hemställan blifvit framlagd för 1910 års riksdag, blef, med gillande däraf, sistnämnda belopp af Riksdagen anvisadt, såsom dåmera återstående del af anslaget.

Emellertid hade icke dessförinnan anmälan af marinförvaltningen gjorts om ersättande af ofvannämnda för särskilda anskaffningsåtgärder under år 1905 gifna anvisning å 149,100 kronor. Först i underdånig skrifvelse den 28 oktober 1910 framlade marinförvaltningen frågan om dylikt ersättande; och hemställde ämbetsverket då om utverkande hos Riksdagen, att det anvisade beloppet måtte få täckas med förefintliga besparingar å reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, som därtill lämnade tillgång.

I sistberörda skrifvelse anförde marinförvaltningen i detta ämne hufvudsakligen, att förr än beslut fattats rörande afdrag för denna an-

visning från det ursprungliga anslaget till beklädnad och sängservis för värnpliktiga vid kustartilleriet, hade enligt ämbetsverkets förmenande framställning om godtgörelse för det anvisade beloppet icke lämpligen kunnat göras. På grund däraf balanserades i marinförvaltningens hufvudbok såsom oersatt förskott hvad å samma anvisning utbetalts, eller ett belopp af 130,197 kronor 36 öre. Å anvisningen återstående 18,902 kronor 64 öre skulle, så snart frågan om huruvida åt de värnpliktiga vid de till Karlskrona fästning hörande försvarsanstalter borde anskaffas säng- eller kojutredning definitivt afgjorts, för angifvet ändamål omedelbart användas.

Vid föredragning den 28 april 1911 inför Kungl. Maj:t af marinförvaltningens nämnda i skrifvelsen den 28 oktober 1910 gjorda framställning erinrade dåvarande departementschefen till en början därom, att omförmälda den 7 juli 1905 gifna anvisning af medel uteslutande föranledts af de politiska förhållandena samma år. Men då numera, yttrade departementschefen vidare, blifvit upplyst, att af de anvisade medlen ett belopp af 18,902 kronor 64 öre icke tagits i anspråk, hade grunden för Kungl. Maj:ts anvisande i afseende å sistnämnda belopp förfallit; och syntes därför användande af samma belopp icke kunna äga rum utan Riksdagens hörande. Hvad beträffade den förbrukade delen af de anvisade medlen, eller 130,197 kronor 36 öre hade, enligt departementschefens mening, marinförvaltningen bort anmäla ifrågavarande förskott till ersättande redan i samband med öfriga på grund af den politiska ställningen år 1905 med omhänderhafvande medel bestridda utgifter. Att, såsom marinförvaltningen föreslagit, anlita förefintlig besparing å ett ordinarie anslag till täckande af detta förskott, syntes ej stå i öfverensstämmelse med det förut tillämpade förfaringssättet, enligt hvilket dylika kostnader ersatts genom extra ordinarie anslag. Fördenskull kunde departementschefen ej biträda marinförvaltningens förslag i ämnet.

Genom nådigt beslut samma den 28 april 1911 lämnade Kungl. Maj:t marinförvaltningens framställning utan bifall samt anbefallde ämbetsverket att inkomma med förnyad anmälan om ersättande af omförmälda förskottsvis utbetalade belopp, 130,197 kronor 36 öre, äfvensom, i den mån behof af ytterligare anskaffning af sängservis för kustartilleriets värnpliktiga föreläge, inkomma med förslag till beredande af därför erforderliga medel.

Marinförvaltningen har nu i sin underdåniga skrifvelse den 30 september 1911 anmält förenämnda belopp 130,197 kronor 36 öre till er-

[39.] sättande och i samband därmed anført, att hvad beträffade sängservis för kustartilleriets värnpliktiga återstode ännu en icke obetydlig del att anskaffa af den sängservis, till hvars bekostande beräknades ingå ett belopp af 267,338 kronor 50 öre i det af 1904 års Riksdag beviljade extra anslaget till anskaffning af beklädnad och sängservis för kustartilleriets värnpliktiga.

Huruvida ifrågavarande anslag blefve för sitt ändamål fullt tillräckligt, kunde ännu icke med visshet beräknas, men redan nu kunde med full säkerhet sägas, att det ursprungligen beviljade anslaget icke kunde minskas och att anskaffningen af sängservis ej tålde uppskof.

Marinförvaltningen har slutligen hemställt om äskande hos innevarande års riksdag, att af förenämnda år 1904 beviljade anslag å 1,508,000 kronor till anskaffning af beklädnad och sängservis för kustartilleriets värnpliktiga måtte anvisas på extra stat för år 1913 återstående, ännu ej anvisade beloppet, 149,100 kronor.

Departements-
chefens
yttrande.

Naturligen borde marinförvaltningen långt tidigare och i allt fall senast i samband med begäran i förut omförmälda skrifvelse den 30 september 1909 om anvisande af återstående del af 1904 års ifrågavarande anslag hafva till Kungl. Maj:t meddelat de upplysningar angående disponerandet af berörda 149,100 kronor, hvilka kommo till synes först i skrifvelsen den 28 oktober 1910. Att den förbrukade delen, 130,197 kronor 36 öre, af anvisningen å 149,100 kronor behöfver ersättas, är uppenbart; och hvad återstående beloppet, 18,902 kronor 64 öre, beträffar, finner jag, att detta såsom ursprungligen ingående i 1904 års anslag och fortfarande behöfligt bör för afsedt ändamål göras tillgängligt. Men att, sedan numera, i enlighet med Kungl. Maj:ts å marinförvaltningens framställning grundade förslag till 1910 års riksdag, 1904 års anslag blifvit slutligen anvisadt, hemställa om ytterligare anvisning därå, på sätt marinförvaltningen föreslår, synes mig ej formellt riktigt, utan torde ett nytt extra ordinarie anslag böra äskas för här ifrågavarande ändamål.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t ville föreslå Riksdagen

att dels till täckande af ett belopp af 130,197 kronor 36 öre, som på grund af Kungl. Maj:ts beslut den 7 juli 1905 angående anvisande af 149,100 kronor till anskaffning af beklädnad och sängservis för kustartilleriets

värnpliktiga blifvit af marinförvaltningen förskottsvis utbetaladt, dels ock till fortsatt anskaffning af sängservis för kustartilleriets värnpliktiga för en kostnad af 18,902 kronor 64 öre bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af tillhopa 149,100 kronor.

[39.]

Filtar, kojer och madrassöfverdrag för fartygen vid flottans station i Karlskrona.

I skrifvelse till marinförvaltningen den 31 augusti 1909 angående beräkning af utgifterna vid flottans varf i Karlskrona för år 1911 hemställde varfschefen därstädes, att medel måtte, på sätt han redan år 1908 begärt, utverkas för anskaffning af filter till sådan myckenhet, att dubbla ställ filter kunde tilldelas hvarje stationen tillhörande fartyg, samt att hos Riksdagen måtte för år 1911 äskas hälften af det härför erforderliga anslagsbeloppet, 24,000 kronor, eller kronor 12,000.

[40.]

Filtar, kojer
och madrass-
öfverdrag för
fartygen vid
flottans station
i Karlskrona.

Marinförvaltningen anslöt sig i sin underdåniga skrifvelse den 30 september 1909 angående utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1911 till varfschefens omförmälda förslag, under anförande att ifrågakvarande anskaffning icke vidare borde uppskjutas.

Någon framställning till Riksdagen i enlighet med marinförvaltningens hemställan gjordes emellertid icke.

I sitt år 1911 afgifna förslag till beräkning af utgifterna för varfvet för år 1913 har varfschefen på enahanda sätt och på samma skäl som förut åter upptagit krafvet å nämnda nyanskaffning af filter för fartygens räkning.

Marinförvaltningen har i sin förenämnda skrifvelse den 30 september 1911 förklarat sig i likhet med varfschefen anse, att filtarnas anskaffning är af behovet påkallad och att därmed ej bör ytterligare anstå, äfvensom att hälften af det erforderliga antalet filter bör anskaffas under år 1913.

I förberörda förslag till beräkning af utgifterna vid varfvet för år 1913 har varfschefen i Karlskrona jämväl hemställt om anskaffning af 1,000 st. kojer och madrassöfverdrag för stationen tillhörande fartyg, hvarför kostnaden beräknats till 12,000 kronor.

Till stöd för sin berörda framställning har varfschefen anført, att, som kojer och madrassöfverdrag numera oftare och i stort antal måste

- [40.] utlämnas till logementsfartygen och, vid det förhållande att ombyte af besättningar å öfriga fartyg under pågående expeditioner flera gånger ägde rum, kojor och madrassöfverdrag jämväl å sistnämnda fartyg behöfde ombytas, det visat sig, att förrådets tillgång å kojor och madrassöfverdrag vore otillräcklig och att fördenskull dylika effekter måst lånas från i beredskap liggande fartyg, hvilket förfaringssätt icke kunde vara lämpligt.

Marinförvaltningen har i sin berörda skrifvelse den 30 september 1911 vitsordat behovet af den af varfschefen sålunda föreslagna anskaffningen och hemställt, att nödiga medel härför måtte utverkas genom extra anslag af Riksdagen.

Departements-
chefens ytt-
rande.

I anslutning till hvad marinförvaltningen och varfschefen vid flottans station i Karlskrona sålunda uttalat och föreslagit, hemställer jag i underdånighet, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att för anskaffande af filter, kojor och madrassöfverdrag för flottans fartyg i Karlskrona bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af 24,000 kronor.

Tidsenliga lyft- och transportanordningar å flottans varf i Karlskrona.

- [41.] I skrifvelse den 30 augusti 1911 till marinförvaltningen har varfschefen vid flottans station i Karlskrona anført, att sedan Riksdagen för åren 1911 och 1912 på extra stat anvisat tillhopa 100,000 kronor för ersättande af föråldrade arbetsmaskiner med snabbarbetande dylika samt för afhjälpande af brist på arbetsmaskiner vid flottans varf i Karlskrona, komme det af sakkunniga i utlåtande angående flottans och kustartilleriets upphandlings- och entreprenadväsende m. m. framhållna behovet i detta afseende att i viss mån afhjälpas. Innan ytterligare medel för detta ändamål begärdes, ansåg emellertid varfschefen, att det af samma sakkunniga äfvenledes framhållna behovet af dels lyftanordningar och ersättning af föråldrade sådana mot moderna, dels ock ett tidsenligt transportväsen å varfvet borde tillgodoses; och har varfschefen därför för tidsenliga lyft- och transportanordningar å varfvet upptagit ett belopp af 100,000 kronor.

Tidsenliga
lyft- och trans-
portanordnin-
gar å flottans
varf i Karls-
krona.

I fråga om verkstadsdriften vid flottans station i Karlskrona hafva nyssnämnda sakkunniga (sid. 25 och 26 i deras ofvan berörda utlåtande),

med hänvisning till verkställd utredning beträffande i omförmälda hänseende rådande förhållanden vid varfvet (bilaga I till samma utlåtande), förordnat, bland annat, åstadkommande af utredning för afhjälpande af bristen på lämpliga och moderna lyftanordningar samt angående verkstädernas transportväsendes tidsenliga ordnande.

[41.]

I förenämnda underdåniga skrifvelse den 30 september 1911 har marinförvaltningen, efter meddelande af varfschefens omförmälda framställning, för sin del uttalat, att det vore af mycket stor vikt, att fullt moderna anordningar af ifrågavarande slag stode till varfvets förfogande, i synnerhet som därigenom besparing i tid och kostnad för ett arbetes utförande kunde vinnas. På grund däraf hemställde marinförvaltningen, att för det af varfschefen angifna ändamål måtte hos Riksdagen äskas ett anslag af 100,000 kronor och däraf på extra stat för år 1913 ett belopp af 50,000 kronor.

Tillgång å tidsenliga lyft- och transportanordningar å ett varf utgöra naturligen en synnerligen viktig förutsättning för möjligheten att därstädes ordna arbetet effektivt och ekonomiskt. Såväl ofvan omförmälda sakkunniga som vederbörande myndigheter hafva framhållit behovet af förbättringar i detta afseende å flottans varf i Karlskrona; och då detta behov gifvetvis bör snarast möjligt tillgodoses, får jag, som icke har något att erinra mot det föreslagna beloppet, i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

Departements-
chefens ytt-
rande.

att till tidsenliga lyft- och transportanordningar å flottans varf i Karlskrona bevilja ett anslag af 100,000 kronor och däraf på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 50,000 kronor.

Arfvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m.

I anledning af Kungl. Maj:ts till 1906 års riksdag aflåtna proposition om förläggande af en skeppsgossekår till Marstrand beviljade Riksdagen på extra stat för år 1907 ett anslag af 5,000 kronor med benämning: »arfvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m.». Anslag för samma ändamål har sedermera blifvit af Riksdagen årligen beviljadt med tid efter annan förhöjdt belopp och utgår för innevarande år med 10,498 kronor. Detta anslag

[42.]

Arfvoden åt
vid skepps-
gossekåren i
Marstrand an-
ställda per-
soner samt
medika-
menter, bad
m. m.

- [42.] erfordras allt fortfarande; och har marinförvaltningen ansett detsamma jämväl för år 1913 böra beräknas till sistnämnda belopp.

Departements-
chefen. I enlighet med marinförvaltningens förslag får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att för arfvoden åt vid skeppsgossekåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m. på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 10,498 kronor.

Personligt lönetillägg åt marindirektören af 2:a graden i flottan C. E. Richson.

- [43.] På framställning af Eders Kungl. Maj:t beviljade 1911 års Riksdag till personligt lönetillägg åt marindirektören af 2:a graden i flottan Carl Eric Richson på extra stat för år 1912 ett belopp af 1,365 kronor.
- Personligt lönetillägg åt marindirektören af 2:a graden i flottan C. E. Richson. I enlighet med hemställan af marinförvaltningen i dess underdåniga skrifvelse den 30 september 1911 får jag i underdånighet hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att till personligt lönetillägg åt marindirektören af 2:a graden i flottan Carl Eric Richson på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,365 kronor.

Personligt lönetillägg åt bataljonspredikanterna vid flottans station i Karlskrona.

- [44.] För att bereda bataljonspredikanterna vid flottans station i Karlskrona Ernst Alfred Waldemar Holmberg och Ernst Algot Collén ett personligt lönetillägg å 600 kronor hvardera har, efter framställning af Kungl. Maj:t, Riksdagen för hvart och ett af åren 1908—1912 beviljat ett anslag af 1,200 kronor på extra stat.
- Personligt lönetillägg åt bataljonspredikanterna vid flottans station i Karlskrona.

I enlighet med begäran af marinförvaltningen i dess underdåniga skrifvelse den 30 september 1911 får jag i underdånighet hemställa, [44.]
det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att till beredande af personligt lönetillägg af 600 kronor för år åt en hvar af bataljonspredikanterna vid flottans station i Karlskrona Ernst Alfred Waldemar Holmberg och Ernst Algot Collén på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,200 kronor.

Handeln.

Påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster.

Kungl. Maj:t föreslog 1911 års riksdag att för påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster bevilja på extra stat för år 1912 ett anslag af 192,000 kronor. Af detta belopp var i enlighet med förslag af chefen för sjökarteverket ett belopp af 88,000 kronor afsedt till anskaffning af ett mindre sjömätningssfartyg och återstoden 104,000 kronor beräknad för mättningsarbetets utförande. [45.]

Påskyndande
af sjömät-
ningarna vid
rikets kuster.

Emot det för själfva mättningsarbetets utförande afsedda anslagsbeloppet hade Riksdagen icke något att erinra, men, då behovet af sjömätningssfartyg tills vidare syntes kunna afhjälpas genom användande af vissa bland flottans äldre, för ändamålet användbara fartyg, ansåg Riksdagen sig icke böra bevilja det till anskaffning af ett sjömätningssfartyg äskade beloppet. I följd häraf beviljade Riksdagen för påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster ett extra ordinarie anslag å 104,000 kronor för år 1912.

Chefen för sjökarteverket har i förslag, som af honom i september 1911 afgifvits till beräkning af utgifterna för sjökarteverket år 1913, framhållit, att behovet af ett mindre sjömätningssfartyg, sådant som begärdes vid 1911 års riksdag, kvarstode, då det icke vore bekant, att några för ändamålet användbara äldre fartyg funnes inom flottan. Att vissa flottans äldre fartyg kunde med fördel användas såsom logementsfartyg för sjömätningsexpeditioner, hvilkas arbeten vore förlagda i omedelbar närhet af kust, hade af erfarenheten bestyrkts; och af sådana

[45.] fartyg hade vid 1911 års mätningar begagnats flera. Frågan gällde emellertid icke anskaffandet af ett fartyg, afsedt för sådana mätningar, utan af ett fartyg, afsedt för utsjölodningsarbete. Därest tillgång vid flottan funnes till sådant fartyg af lämplig storlek och lämpliga manöveregenskaper, syntes kostnaderna för dess aptering för utsjölodningsarbeten väsentligt understiga anskaffandet af nytt fartyg. Men härvid borde icke förbises, dels att det kunde vara opraktiskt att nedlägga ändringskostnader på ett gammalt fartyg, som ändå icke blefve fullt passande för det nya ändamålet och som kunde förutses efter ett kortare antal år vara utslitet, dels att det sålunda ändrade fartyget komme att belasta kartverkets årliga budget mycket hårdare än ett nyanskaffadt fartyg, därför att det äldre fartyget komme att föranleda större driftkostnader på grund af mindre ekonomiskt maskineri samt tätare och dyrbarare reparationskostnader. För sjökarteverkets del vore sålunda en lösning på den antydda vägen ingalunda önskelig, och efter all sannolikhet komme den icke heller att ur det allmännas synpunkt visa sig förmånlig.

Därest icke något för utsjölodningsarbeten särdeles lämpligt flottans fartyg kunde tilldelas sjökarteverket, syntes sålunda enligt chefens för sjökarteverket mening starka skäl förefinnas att vid 1912 års riksdag åter framlägga det anslagsäskande, som rörande anskaffande af ett sjömätningsfartyg gjordes hos 1911 års riksdag.

Ett anslag, ej understigande 104,000 kronor, för mättningsarbetets utförande ansåg chefen för sjökarteverket enligt nämnda förslag erforderligt jämväl för år 1913.

Departement-
schefens
yttrande.

Jag finner väl de skäl, hvilka chefen för sjökarteverket anfört till stöd för den af honom förnyade framställningen om äskande af anslag för anskaffande af ett nytt sjömättningsfartyg, vara värda beaktande. Men då denna fråga, särskildt med hänsyn till den af Riksdagen nästlidet år uttalade mening angående behovets afhjälpande tills vidare, torde kräfva närmare utredning, anser jag mig för närvarande icke kunna understödja chefens för sjökarteverket framställning i denna del. Att anslag för själfva mättningsarbetenas utförande erfordras äfven för år 1913 är otvifvelaktigt. Förut har jag under punkten nr 19 angående sjökarteverket framhållit, att det belopp, som härför bör upptagas å 1913 års stat, ej lämpligen kan angifvas, innan frågan om lönereglering för verkets civila personal och hvad därmed sammanhänger kan föreläggas Eders Kungl. Maj:t. I afbidan härå synes mig ett extra ordinarie anslag för påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster böra tillsvidare beräknas för år 1913 med samma belopp, som därför uppförts i detta

års stat. Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå [45.]
Riksdagen

att, i afvaktan på den nådiga proposition angående beviljande af anslag för sjökarteverket och påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster, Kungl. Maj:t må komma att till Riksdagen aflåta, för sistberörda ändamål bland de extra anslagen å femte hufvudtiteln för år 1913 beräkna ett belopp af 104,000 kronor.

Anskaffning af ett fyrskepp att förläggas vid Ölands södra udde.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t den 13 maj 1910 har Riksdagen anført följande.

Uti en inom Riksdagen väckt motion hade framhållits önskvärdenheten af att en utredning verkställdes rörande behovet af ett fyrskepp vid Ölands södra udde samt att de åtgärder vidtoges, som därvid visade sig påkallade.

Behovet af ett fyrskepp å omförmälda plats torde under de senaste tjugu åren varit inom sjöfartskretsar erkänt såsom oafvisligt, och lotsstyrelsen hade jämväl år 1901 gjort underdånig framställning därom, men Kungl. Maj:t hade genom beslut den 7 mars 1902 förklaradt, att med anskaffande af ett sådant fyrskepp syntes tillsvidare böra anstå.

Kostnaden för ifrågavarande fyrskepp torde enligt Riksdagen från lotsstyrelsen tillhandakommen uppgift böra beräknas uppgå till ungefär 165,000 kronor för anskaffandet och omkring 25,000 kronor årligen för drift och underhåll. Under senare åren hade visserligen vidtagits en del förbättringar af säkerhetsanstalterna vid Ölands södra udde, däribland ökande af ljusstyrkan hos den fasta landfyren på udden, men trots dessa förbättringar syntes dock, såsom framginge bland annat af en till Riksdagens vederbörande utskott öfversänd utredning från utaf ångfartygsbefälhafvaresällskapet utsedda sakkunniga, behovet af ett fyrskepp, framför allt såsom angröringspunkt, fortfarande föreligga tämligen oförminskadt.

Riksdagen, som icke ansåge sig böra till behandling upptaga den ekonomiska frågan, huruvida fyr- och båkmedlen, i deras nuvarande belopp, kunde anses tillräckliga för anskaffande och underhåll af ifrågavarande fyrskepp, eller huruvida kostnaden borde bestridas på annat

[46.]

Anskaffning
af ett fyrskepp
att förläggas
vid Ölands
södra udde.

Riksdagens
skrifvelse.

- [46.] sätt, eventuellt genom särskildt statsanslag, anhölle på anförda skäl, att Kungl. Maj:t efter utredning af behovet af ett fyrskepp vid Ölands södra udde täcktes vidtaga de åtgärder, som därvid visade sig erforderliga.

Utlåtanden af ämbetsmyndigheter. I ärendet hafva därefter såväl lotsstyrelsen som kommerskollegium blifvit hörda; och har förstnämnda ämbetsverk i utlåtande, som afgifvits den 7 juni 1910, anført följande.

Lotsstyrelsens tidigare utlåtande. Uti underdånig skrifvelse den 19 november 1901 hade lotsstyrelsen föreslagit, att fyr- och båkagiften måtte från 1902 års början höjas från 25 till 30 öre per ton, på det att styrelsen måtte beredas inkomster för tillgodoseende af ej mindre det växande underhållet än äfven det ökade behovet af säkerhetsanstalter; och hade lotsstyrelsen därjämte hemställt, att af andra tillgängliga medel ett belopp af 300,000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande för anskaffande af två nya fyrskepp, af hvilka det ena vore afsedt för Ölands södra udde och det andra att ersätta det kasserade fyrskeppet vid Finngrundet.

Genom det af Riksdagen omförmälda nådiga bref den 7 mars 1902 förklarade därefter Kungl. Maj:t, att lotsstyrelsen kunde ur handels- och sjöfartsfonden i form af lån och mot erläggande af ränta efter 3,6 procent för år till dess betalning skett erhålla medel till anskaffande af ett fyrskepp, men hade Kungl. Maj:t tillika förklarat, att Kungl. Maj:t framdeles ville taga i öfvervägande framställningen om höjning af fyr- och båkagiften samt att med anskaffande af fyrskeppet, afsedt för Ölands södra udde, syntes tillsvicare böra anstå.

Någon höjning af fyr- och båkagiften hade sedermera icke ägt rum. Något fyrskepp för Ölands södra udde hade ej kunnat med tillgängliga medel anskaffas, utan att andra mindre dyrbara säkerhetsanstalter, som varit mera behöfliga, måst eftersättas.

Lotsstyrelsen hade emellertid med tillgängliga medel sökt i möjligaste mån förbättra säkerhetsanstalterna vid Ölands södra udde. Så hade fyrkaraktären å Ölands södra uddes fyr i slutet af år 1906 ändrats från fast, hvitt sken till hvitt blixtsken med två blänkar hvar 15:e sekund. Ljusstyrkan hade i sammanhang härmed ökats från 5,000 till 150,000 Hefnerljus. Ljusstyrkan vore således numera 30 gånger starkare än förr. Vidare hade mistsignaleringsen vid fyrplatsen under år 1906 ändrats så, att i stället för ett kanonskott hvar 15:e minut nu gäfves en knallsignal hvar 5:e minut; och vidare hade i slutet af år 1909 vid Ölands södra uddes ref utlagts en kombinerad ljud- och ljusboj med acetongas.

Fyrkaraktären å den å Ölands sydöstra kust belägna Segerstads fyr hade under år 1908 jämväl ändrats från tindrande rött sken med en blänk hvar 5:te sekund till blixtsken med 3 på hvarandra följande blänkar hvar 15:e sekund, visande mot sjön hvitt sken, begränsadt af rött sken öfver landgrunden. Ljusstyrkan mot sjön hade i sammanhang härmed likaledes ökats från 2,000 Hefnerljus till 28,000 Hefnerljus.

Lotsstyrelsen ansåge sig icke kunna inom den närmaste framtiden ingå till Kungl. Maj:t med underdåning framställning om användande af fyr- och båkmedlen för anskaffning af ett fyrskepp att utläggas utanför Ölands södra udde, till hvilket fyrskepp anskaffningskostnaden numera beräknats till ungefär 165,000 kronor samt årliga drift- och underhållskostnader m. m. till omkring 25,000 kronor, då ännu så många förbättringar af redan befintliga säkerhetsanstalter återstode att utföra och dessutom många långt mindre dyrbara och enligt styrelsens förmenande synnerligen viktiga säkerhetsanstalter erfordrades på andra håll. Då emellertid från sjöfartens målsmän genom såväl motion i Riksdagen som genom tidningsartiklar yrkande framställt om anskaffande af ifrågavarande fyrskepp, som, därest det förlades å lämplig plats, gifvetvis vore till nytta för den allmänna sjöfarten, finge lotsstyrelsen, då behovet af ökade inkomster för lotsverket genom de allt flera säkerhetsanstalter, som årligen tillkomme, alltjämt stegrades, i underdånighet hemställa, att af andra tillgängliga medel än fyr- och båkmedel måtte ställas till styrelsens förfogande dels erforderliga medel till anskaffning af ett fyrskepp att utläggas utanför Ölands södra udde, dels ock ett årligt anslag af 25,000 kronor till drift- och underhållskostnader m. m. för nämnda fyrskepp, intill dess lotsverkets inkomster på ett eller annat sätt hunnit bringas i öfverensstämmelse med de ökade kraf, som numera från flera håll framställdes på detsamma.

Kommerskollegium yttrar i sitt den 9 maj 1911 afgifna utlåtande, att, på sätt i riksdagsskrifvelsen framhölles, förläggandet af ett fyrskepp å ifrågavarande plats sedan länge varit ett önskemål inom sjöfartskretsar. Den i skrifvelsen omförmälda utredning, som på sin tid verkställdes af sakkunniga, utsedda af ångfartygsbefälhafvaresällskapet, syntes ock i likhet med de öfriga upplysningar i ämnet, som kollegium, särskildt genom hörande af sitt sjötekniska biträde, varit i tillfälle att inhämta, gifva vid handen, att den ifrågasatta åtgärden skulle blifva af synnerligen stort värde för trygghet af sjöfarten på en större del af Östersjön. Ett fyrskepp, förlagdt invid Ölands södra udde, skulle icke endast vara ett verksamt skydd mot grundstötningar i omedelbart kringliggande

Utlåtande af
kommers-
kollegium.

- [46]. farvatten, utan ock utgöra en angoringspunkt, med stöd af hvilken förbipasserande fartyg sattes i tillfälle att med fullkomlig säkerhet bestämma sitt läge och sätta sin kurs.

Af hvad som anförts i lotsstyrelsens utlåtande i frågan den 7 juni 1910 framginge emellertid, att kostnaderna för anskaffning och underhåll af ett dylikt fyrskepp icke under nuvarande förhållanden kunde gäldas af fyr- och båkmedlen.

Med hänsyn härtill funne sig kollegium böra biträda den af lotsstyrelsen i berörda utlåtande gjorda hemställan, att andra medel måtte ställas till styrelsens förfogande för anskaffande af ifrågavarande fyrskepp äfvensom för detsammas drift och underhåll.

Ytterligare
remiss till
lotsstyrelsen.

I ämbetsskrifvelse den 10 juni 1911 anmodade därefter dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet lotsstyrelsen att inkomma med redogörelse angående beskaffenheten af det för ifrågavarande ändamål afsedda fyrskeppet samt med så noggrann beräkning som möjligt å de belopp, hvartill såväl anskaffningskostnad som drift- och underhållskostnader m. m. för ett dylikt fyrskepp numera kunde antagas uppgå; och har lotsstyrelsen till svar härå den 4 juli 1911 afgifvit förnyadt utlåtande i ärendet och däri yttrat följande:

Lotsstyrelsens
senare utlåtande.

I sin ofvannämnda underdåniga skrifvelse den 7 juni 1910 hade lotsstyrelsen angifvit ungefärliga anskaffningskostnaden för ett fyrskepp, afsedt att utläggas vid Ölands södra udde, till 165,000 kronor. Härmed hade då afsetts ett fyrskepp, hufvudsakligen liknande dem, som närmast förut anskaffats för lotsverkets räkning.

Med hänsyn till de alltjämt stegrade kraf, som af sjöfarten numera ställdes på att fyrskeppen skulle vara så beskaffade, att de kunde kvarligga på sina respektive stationer, så länge sjöfarten därstädes påginge, d. v. s. vid Ölands södra udde hela året om, samt med tanke på, att ett fyrskepp, som låge ute vintertid, af drifis kunde tvingas att lämna sin station och att sedermera under ingående till hamn taga sig fram såväl mot vind och sjö som genom is, ansåge sig styrelsen emellertid nu böra föreslå ett fyrskepp af en i vissa afseenden olika beskaffenhet än den 1910 föreslagna.

Det nu ifrågasatta fyrskeppet, hvars hufvuddimensioner beräknats till: längd öfverallt 32 meter, största bredd på spant 7,3 meter och djupgående 3,2 meter, borde sålunda enligt styrelsens åsikt helt och hållet öfverbyggas, och det öfra däckat göras af järn för att öka dess hållfasthet mot faran af öfverisning. Förstäfven borde göras fallande,

dels för att i större mån hindra öfverspolning af sjöar och dels för att underlätta gång i is af måttlig groflek. Fartyget skulle vidare försees med fyrmast af järn, lanternin med böjda rutor, pendellins af 4:e ordningen, klippapparat samt acetongasbelysning med en ljusstyrka af 1,000 Hefnerljus och en lysvidd af 11 minuter. Då de nuvarande ångsirénerna icke kunde anses motsvara den moderna sjöfartens rättmätiga kraf på en ljudkraftig mistsignalapparat, ansåge styrelsen, att detta fyrskepp borde försees med sirén för komprimerad luft af samma konstruktion som den, hvartill Kungl. Maj:t i år anvisat medel och som skulle anordnas på Falsterborefs fyrskepp. Det nu ifrågasatta fyrskeppet skulle för mistsignalering dessutom försees med undervattensklocka, drifven af komprimerad luft.

Slutligen borde fartyget försees med vanlig utrustning, såsom båtar, däraf en försedd med motor, ankarspel, ankaren med tillhörande kättingar, rigg, trossar samt nödiga däck-, fartygs- och maskininventarier.

Hittills hade uteslutande ånga användts såsom drifkraft för de fyrskepp, som varit försedda med egen maskin. Då det emellertid nu på ofvan anförda skäl visat sig nödvändigt att höja maskinkraften, hvarvid en maskinstyrka af 200 å 250 hästkrafter, med hänsyn till ifrågavarande fyrskepps tilltänkta förlägningsstation, kunde anses tillräcklig, hade styrelsen tänkt sig att genom användande af explosions- eller förbränningsmotorer med flytande bränsle en del afsevärda fördelar skulle kunna vinnas, och tilläte sig styrelsen att nämna de viktigaste af dessa.

Ett ångfyrskepp behöfde 2 å 3 gånger om året kolas ute på stationen, då däremot ett motorfyrskepp kunde taga hela sitt bränsleförråd med sig.

Om ångpannor och därtill hörande maskinerier utbyttes mot fotogenmotorer, vunnes betydligt utrymme i fartyget, hvilket gifvetvis vore en afsevärd fördel.

Ett fyrskepp, försedt med två propellrar och fyra motorer, två större å cirka 100 hästkrafter och två mindre å cirka 20 hästkrafter hvardera, anordnade så att hvarje propelleraxel kunde drifvas antingen af blott en stor eller också af en stor i förening med en liten motor, samt så att de mindre motorerna, hvar för sig eller tillsammans, kunde användas till alla öfriga maskinella funktioner ombord, utom värmeledningen, erbjöde uppenbarligen stora fördelar, i det att den sammanlagda maskinkraft af 200 hästkrafter, som ansåges erforderlig och skulle finnas disponibel för fartygets framdrifvande under vanliga förhållanden, vid inträffande svåra väderleks- och isförhållanden kunde, medelst de båda mindre motorernas tillkopplande, ökas till 240 hästkrafter, hvadan alltså

[46.] all ombord förefintlig maskinkraft kunde, då så erfordrades, användas för fartygets framdrifvande. Genom en sådan kombination vunnes dessutom, att för drift af sirén m. m. icke skulle komma att användas större maskinkraft, än som härtill erfordrades, hvarigenom betydande bränslebesparing kunde ske. För värmeledning erfordrades på ett sådant fyrskepp en mindre lågtrycks- eller varmvattenspanna.

Anskaffningskostnaden för ett ångfyrskepp, byggt enligt ofvan angifna grunder och försedt med en maskinkraft af cirka 200 effektiva hästkrafter samt ångsirén, beräknades uppgå till cirka 175,000 kronor. Anordnades å ångfyrskapet mistsignalering med komprimerad luft, blefve kostnaden cirka 188,000 kronor. Kostnaden för ett liknande fyrskepp, försedt med motorer, som sammanlagdt kunde utveckla 240 effektiva hästkrafter på sätt ofvan nämnts, beräknades till cirka 190,000 kronor.

Årliga drift- och underhållskostnaden uppginge för motorfyrskapet och för ångfyrskapet med luftsirén till omkring 24,000 kronor och för ångfyrskapet med ångsirén till omkring 25,000 kronor, i hvilken sistnämnda summa dock icke inginge kostnaden för ofvan omtalade kolningsresor till fyrskeppet på stationen.

Oaktadt motorfyrskapet sålunda ställde sig något dyrare i anskaffningskostnad, tvekade styrelsen dock icke att, då den större maskinkraften och öfriga fördelar hos motorfyrskapet samt den mindre årliga driftkostnaden för detsamma mer än uppvägte skillnaden i anskaffningskostnad, förorda byggandet af ett motorfyrskepp, anordnadt på sätt ofvan beskrifvits.

Departements-
chefens
yttrande.

Af den i föreliggande fråga åvägabragta utredningen synes mig framgå, att de förbättringar beträffande de fasta fyrarnas ljusstyrka samt öfriga säkerhetsanstalter för sjöfarten vid Ölands södra udde, som under senare år blifvit utförda, icke kunna anses hafva undanröjt det af sjöfartens målsmän med stor styrka framhållna behovet af ett fyrskepp därstädes.

Att ett dylikt fartyg så snart som möjligt bör anskaffas finner jag därför erforderligt, likasom jag håller före såsom mest ändamålsenligt, att fartyget blir af det slag, som lotsstyrelsen förordat.

I likhet med lotsstyrelsen anser jag, att fyr- och båkmedlen, hvilka enligt nu gällande grunder för deras utgående beräknats för innevarande år till 1,700,000 kronor och för år 1913 till 1,800,000 kronor, icke kunna för någotdera af dessa år lämna tillgång till anskaffning af detta fyrskepp. I betänkande och förslag, som af särskildt tillkallade sakkunniga den 30 september 1911 afgifvits i anledning af ifrågasatt öfvergång till

engelska regeln i svensk skeppsmätning, hafva de jämväl behandlat frågan om den inverkan, inkomsten af fyr- och båkafgiften skulle röna genom en dylik öfvergång. Detta betänkande är för närvarande remitteradt till vederbörande myndigheter; och när ärendet i sinom tid underställes Eders Kungl. Maj:ts pröfning, blir äfven nödvändigt att i samband därmed upptaga den viktiga frågan om beredande af tillräckliga medel för lotsverket. [46.]

Att afvakta afgörandet af sistnämnda fråga, innan anskaffning af förevarande fyrskepp beslutes, finner jag icke tillrådligt; och vid sådant förhållande anser jag icke någon annan väg stå öppen för anskaffningskostnadens bestridande, än att medel därtill af Riksdagen utverkas å extra stat. Då ej heller årliga drift- och underhållskostnaden för fartyget kan gäldas af lotsverkets medel, sådana de enligt gällande grunder inflyta, anser jag, att äfven denna kostnad åtminstone tillsvidare bör utgå af extra anvisad tillgång.

Enär, såsom redan framhållits, anskaffningen af fartyget måste anses vara af brådskande natur, synes mig den därför erforderliga summan böra om möjligt få i erforderlig mån disponeras redan innevarande år. Enligt upplysning från lotsstyrelsen beräknas ett fyrskepp af den förordade typen kunna färdigbyggas inom loppet af ungefär 6 månader. Därest den framställning om beredande af medel till anskaffningskostnaden, som jag enligt angifna grunder anser mig böra göra, skulle vinna Eders Kungl. Maj:ts och Riksdagens bifall, kunde sålunda beräknas, att fyrskeppet skulle blifva färdigt å sådan tid, att det kunde komma att göra tjänst under en afsevärd del af år 1913. De i sådant fall uppkommande drift- och underhållskostnaderna för år 1913, hvilka naturligen nu ej låta sig beräkna, torde lotsstyrelsen berättigas förskjuta af tillgängliga medel för att framdeles anmälas till ersättande.

På grund af hvad jag sålunda anført får jag i underdånighet hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att för anskaffning af ett fyrskepp, att förläggas vid Ölands södra udde, bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af 190,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta i mån af behof förskottsvis utanordna detta belopp redan under innevarande år.

Instrumentsamling och bibliotek för navigationslärarkursen.

[47.]

Instrument-
samling och
bibliotek för
navigations-
lärarkursen.

På framställning af Eders Kungl. Maj:t har 1911 års riksdag i samband med beslut angående omorganisation af navigationsskolorna i riket godkänt stat för navigationslärarkursen att gälla från och med år 1912.

Ifrågavarande kurs är afsedd att anordnas hvartannat år.

Marinförvaltningen och kommerskollegium hade i gemensamt underdånigt utlåtande den 25 maj 1909 öfver 1905 års navigationsskolekommittés betänkande och förslag hemställt, att med hänsyn till det tränande behovet för undervisningen i navigationslärarkursen af såväl en särskild instrumentsamling som ett bibliotek, omfattande litteratur i de ämnen, som skulle ingå i de olika lärokurserna, ett anslag af 6,000 kronor måtte härför för en gång äskas.

I den för 1910 års riksdag framlagda nådiga propositionen angående omorganisation af navigationsskolorna föreslogs, att den för berörda ändamål erforderliga summan, 6,000 kronor, måtte få bestridas af de besparingar, som kunde uppkomma å det i den då föreslagna staten för navigationsskolorna upptagna belopp.

De sakkunniga, hvilka efter det Riksdagen afslagit berörda proposition tillkallades för frågan om navigationsskolornas omorganisation, förutsatte jämväl, att medel till nämndt belopp skulle för ifrågavarande ändamål utverkas.

På sätt framgår af statsrådsprotokollet öfver sjöförvarsärenden den 5 april 1911, bilagdt Kungl. Maj:ts proposition nr 167 till 1911 års Riksdag angående omorganisation af navigationsskolorna, yttrade dåvarande chefen för sjöförvarsdepartementet vid hemställan om propositionens aflåtande, att hvad beträffade frågan om anskaffning af instrument och bibliotek för navigationslärarkursen, kunde, vid det förhållande att dylik kurs ej syntes böra anordnas år 1912 utan först år 1913, med begäran om anvisning af härför behöfliga medel anstå.

Marinförvaltningen har nu i sin underdåniga skrifvelse den 30 september 1911, under erinran om hvad sålunda förekommit samt med åberopande däraf, att ämbetsverket redan tidigare uttalat sig till förmån för anskaffande af instrumentsamling och bibliotek för navigationslärarkursen, hemställt, att för sådant ändamål måtte hos Riksdagen för år 1913 äskas ett extra ordinarie anslag å 6,000 kronor.

Departements-
chefens
yttrande.

Äfven jag anser det vara välbehöfligt, att för undervisningen vid navigationslärarkurserna, därpå den första bör anordnas år 1913, till-

gång finnes å tjänliga instrument och böcker i tillräcklig omfattning; [47.]
och får jag med anledning därpå i underdånighet hemställa, det tacktes
Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att för anskaffning af en instrumentsamling och
ett bibliotek för undervisningen i navigationslärarkur-
sen bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af
6,000 kronor.

Förstärkning af arbetskrafterna vid nautisk- meteorologiska byrån.

Enligt nuvarande, sedan år 1908 gällande organisation af nautisk- [48.]
meteorologiska byrån utgöres dess tjänstepersonal här i Stockholm af
en föreståndare med lön af 4,000 kronor och tjänstgöringspenningar till
belopp af 1,000 kronor samt en assistent med arfvode af 3,000 kronor.
Föreståndarens lön och assistentens arfvode kunna efter respektive 5 och
10 år höjas med 500 kronor för hvarje gång. Aflöningsmedel äro i öfrigt
i staten uppförda med 2,000 kronor till arfvoden å 500 kronor åt fyra
ombud vid byråns agenturer.

I ämbetsskrifvelse den 4 december 1911 har föreståndaren för byrån
anfört följande.

Redan ganska kort tid efter den nuvarande organisationens genom-
förande hade byråns arbetsbörda visat en stark tendens till stegring
utöfver beräknadt mått. Dock hade föreståndaren icke fäst allt för stort
afseende vid detta symptom, då den möjligheten föreläge, att en afsevärd
del af denna stegring kunde härröra från själfva organisationsarbetet
samt man därför ägde skäl att vänta, det åtminstone denna del skulle
bortfalla, så snart nyorganisationen vore icke blott genomförd, utan så
att säga inarbetad. Af hänsyn härtill hade föreståndaren allt hittills
låtit sig afhållas från att, såsom hans plikt eljest skulle kräft, göra hem-
ställan om ökning af byråns personal.

Nyssnämnda förväntan hade emellertid icke infriats. Att så vore
fallet, syntes föreståndaren klart ådagaläggas af följande statistik öfver
in- och utgående expeditioner vid byrån under hela tiden från dess
upprättande.

[48.]

Antal in- och utgångna skrivelser pr år.

Å r.	Diarieförda.		Icke diarieförda handbref och småskrifvelser.	Å r.	Diarieförda.		Icke diarieförda handbref och småskrifvelser.
	Inkommande.	Afgående.			Inkommande.	Afgående.	
1878	70	65	Icke antecknade	1896	12	34	Icke antecknade
79	40	50	»	97	15	43	»
80	47	76	»	98	23	47	»
81	43	71	»	99	18	50	»
82	10	34	»	1900	24	45	»
83	30	48	»	01	14	43	»
84	20	53	»	02	26	52	»
85	26	58	»	03	23	41	»
86	19	68	»	04	26	50	»
87	26	61	»	05	76	100	248
88	13	34	»	06	99	121	282
89	7	32	»	07	126	134	250
90	18	56	»	08	191	254	298
91	21	55	»	09	316	417	587
92	20	38	»	1910	313	426	509
93	11	32	»	Under år 1911			
94	11	35	»	till den 4 de-			
1895	12	37	»	cember	296	449	498

Af denna statistik framginge, att det rena kansliarbetet sedan år 1906 fullt tredubblats. Lades härtill, att byråns räkenskaper och redovisning, särskildt efter kontrollstationernas upprättande, tagit en omfattning, som vore minst tre gånger så stor som den förut existerande, att inspektionsarbetet å stationerna ökats i än starkare progression, att utredningar, som från byrån påkallades, år från år tilltog så i omfång, som i antal, att myndigheter så väl som enskilda i jämnt stegrad utsträckning anlidade byrån för erhållande af råd och anvisningar, samt att alla kompassundersökningar samt undervisning jämte examination i deviationslära m. m. med aspiranter till föreståndarekompetens vid rikets navigations-skolor afsevärdt bidroge till att upptaga föreståndarens för byrån tid, så syntes honom det uttalandet icke kunna jäfvas, att de löpande arbetena redan nu tagit en sådan omfattning, att det vore omöjligt för honom att utan hjälp af ytterligare fast anställd personal komma till rätta med

dem på sådant sätt, som han ansåge kunna och bära fordras af honom, än mindre då att på vederbörligt sätt tillse och befordra byråns tidsenliga utveckling. [48.]

Sedan år 1908 vore vid byrån anställd en assistent med hufvudsaklig uppgift att tjänstgöra såsom föreståndare för byråns kontrollstation i Stockholm; och hade byrån haft förmånen att till denna beställning förvärfa en person med sällsynt lyckligt sammansatt kompetens just för denna befattning. Han vore nämligen så väl utexaminerad civilingenjör som filosofie licentiat och besatte i följd häraf såväl praktisk-teknisk som vetenskaplig kompetens. Hans tid hade emellertid redan nu varit fullt upptagen af honom åliggande instrument- och byråarbeten samt af inspektionsresor till byråns kontroll- och observationsstationer, för hvilka han tagits i anspråk i all den utsträckning, på honom hvilande kraf i öfrigt tillåt. Endast därigenom hade de behof nödortfiligen kunnat tillgodoses, som föreståndarens bundenhet på grund af det dryga kansliarbetet icke medgifvit honom att själf fylla. Föreståndarens resedagar i tjänsten, som under år 1907 sprungit upp ända till 75, hade under de senaste åren, oaktadt stegrade behof af dylika resor, måst hållas vid sjunkande siffror för att år 1911 stanna vid den låga siffran 33. Medgifvas måste samtidigt, att på minneslistan för snarast behöfliga tjänsteresor nu stode ett osedvanligt stort antal resor. Föreståndaren ville i detta sammanhang vitsorda, att assistenten med största beredvillighet och intresse åtagit sig arbete i byråns tjänst långt utöfver hvad man egentligen skulle kunna påkalla af honom såsom vanlig tjänstprestation, hålst om afseende fästes vid det jämförelsevis ytterst moderata arvode, som nu funnes anvisadt till assistentens aflöning; hvarjämte föreståndaren ville betona, att byråns och kontrollstationernas arbete inom den allra närmaste tiden torde komma att ökas i högst betydande grad, då kontrollen af fartygslanternor gjordes obligatorisk, samt än starkare, då äfven den kontroll öfver kompasser anordnades, hvarpå nu ropades från alla håll och som säkerligen vore i hög grad behöflig. Icke heller torde bära lämnas oanmält, att undersökning och certifiering äfven af mistlurar, loggar och kronometrar m. m. började omtalas såsom önskvärda.

Allt detta sammanlagdt, d. v. s. byråns nuvarande hårda belastning i förhållande till för arbetet tillgänglig personal samt den stegring uti af byrån och dess kontrollstationer fordrad arbetsprestation, som vore att vänta inom närmaste tiden, gjorde upprättandet af en ny beställning vid byrån enligt föreståndarens uppfattning nödvändigt.

[48.]

Klart vore emellertid, att, om det viktigaste syftet med anställandet af en första assistent vid byrån skulle vinnas — det nämligen att åt föreståndaren utöfver den för det löpande expeditiönsarbetet behöfliga tiden bereda nödig disponibel tid för hans öfriga, icke mindre viktiga ämbetsuppgifter — icke lägre kompetens än den, som fordrades för chefsbeställningen vid byrån, borde fordras af denne assistent, hvilken borde öfvertaga flera af de byråns föreståndare nu åliggande skyldigheterna, om ock under dennes inseende och ansvar, samt vid förfall för föreståndaren och under dennes tjänsteresor träda i hans ställe. Lika klart vore ock, att byrån icke torde kunna påräkna att förvärfva eller för någon längre tid få behålla en tjänsteman med sådan kompetens, med mindre att åt honom tillmättes åtminstone närmelsevis samma ställning och förmåner som de, hvilka på andra närliggande områden stode honom till buds, närmast i de allmänna läroverkens tjänst. Den föreslagna assistentens ställning borde därför icke göras svagare, hvarken hvad anställningens fasthet eller hvad därmed förenade löneförmåner beträffade än den, lektor vid allmänt läroverk åtnjöte.

Föreståndaren anhölle därför, att till den sammanträdande riksdagen måtte aflåtas nådig proposition om beviljande af ordinarie anslag till nautisk-meteorologiska byrån till aflönande af en assistent vid byrån, att utgå dels med 4,000 kronor årligen, fördeladt uti 2,600 kronor såsom lön och 1,400 kronor såsom tjänstgöringspenningar, dels därutöfver med två ålderstillägg, hvarterda å 500 kronor, att af samme tjänsteinnehafvare tillträdas efter respektive 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöringstid.

På grund af nådig remiss har marinförvaltningen den 9 december 1911 afgifvit underdånigt utlåtande i detta ärende, däruti förvaltningen anför, att på grund af hvad föreståndaren för nautisk-meteorologiska byrån i ämnet anför, förvaltningen funne ådagalagdt, att anställande af ytterligare en assistent vid byrån erfordrades, därest den på ett tillfredsställande sätt skulle kunna fylla de på densamma ställda växande krafven, samt att de af föreståndaren för denne assistent föreslagna aflöningsförmåner syntes väl afvägda; hvarjämte förvaltningen, med biträdande af förevarande framställning, i underdånighet hemställt, att nådig proposition måtte till den nu sammanträdande riksdagen aflåtas om höjande af anslaget till nautisk-meteorologiska byrån, nu 25,500 kronor, med 4,000 kronor till 29,500 kronor för beredande af aflönning åt ytterligare en assistent vid byrån.

Departements-
chefens
yttrande.

Den förebragta utredningen synes mig ådagalägga behovet af förstärkning utaf arbetskrafterna vid nautisk-meteorologiska byrån. Det väckta förslaget till uppförande af ytterligare en assistent å ordinarie

stat är emellertid af beskaffenhet, att det synts mig böra remitteras till löneregleringskommittén. Med hänsyn till de stora och brådskande arbetsuppgifter, hvaråt kommittén under den närmare framtiden måste ägna sig, lär emellertid icke kunna förväntas, att kommittén hinner behandla ifrågavarande ärende så snart, att det kan framläggas för den nu sammanträdande riksdagen. Behovvet af förstärkning af arbetskrafterna vid byrån anser jag dock böra tillgodoses redan för år 1913; och torde detta under angifna förhållanden böra ske genom utverkande å extra stat af arfvode till ytterligare en assistent, hvilket arfvode lämpligen synes tillsvidare böra sättas till samma belopp, hvarmed den nuvarande assistentens begynnelseaflöning utgår.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag i underdånighet, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att för arfvode åt ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 3,000 kronor.

Lönetillägg.

Extra lönetillägg åt vissa statens tjänstemän och betjante.

Under åberopande af hvad chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag anført i fråga om extra lönetillägg för år 1912 åt vissa statens tjänstemän och betjante, får jag — med erinran att, vid beräkning af beloppet utaf det under femte hufvudtiteln erforderliga anslag för ändamålet, hänsyn tagits dels till den provisoriska lönereglering för befattningshafvare i sjöförvarsdepartementet, som för innevarande år af Riksdagen beslutits, dels ock till den omorganisation af navigationsskolorna, som jämlikt Riksdagens beslut skall träda i kraft den 1 augusti innevarande år — i underdånighet hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag angifna grunder, af extra lönetillägg för år 1912 åt en del tjänstemän och betjante i ämbetsverk, kårer och stater, hörande till sjöförvarsdepartementet, på extra stat för år 1913 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 6,600 kronor.

[48.]

[49.]

Extra löne-
tillägg åt vissa
statens tjän-
stemän och
betjante.

Förskott.

Ersättning för förskott.

[50.]
Ersättning för
förskott.

I underdånig skrifvelse den 1 december 1911 har statskontoret till ersättande anmält, att på grund af föreskrift i särskilda nådiga bref dels statskontoret under tiden från och med den 1 november 1910 till samma dag år 1911 förskottsvis utgifvit ett belopp af 588 kronor, dels ock Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande under år 1910 under förskottstitel utbetalt ett belopp af 1,108 kronor 8 öre, eller tillhoppa 1,696 kronor 8 öre, utgörande lifräntor med flera ersättningar för olycksfall, som drabbat arbetare vid arbetsföretag, hörande under sjöförsvarsdepartementet.

Departements-
chefens
yttrande,

Då ersättning för ofvan angifna förskott icke kan beredas från nuvarande anslag under femte hufvudtiteln, får jag, som finner, att ifrågasvarande belopp bör vid uppförande i riksstaten beräknas i helt kronotal, i underdånighet hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att, till täckande af förskott till lifräntor m. m., å riksstatens femte hufvudtitel för år 1913 anvisa ett extra anslag af 1,697 kronor.

Öfverbelastning af kontona för två nybyggda fartyg.

[51.]
Öfverbelast-
ning af kon-
tona för två
nybyggda
fartyg.

Efter det i utredning och yttrande, som af statskommissarien Chr. L. Tenow den 20 april 1911 afgifvits rörande öfverskridande af anslaget till flottans öfningar, framhållits, att felaktig belastning af anslaget under flera år ägt rum, fann Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 28 april 1911, på sätt i proposition till Riksdagen den 28 april 1911 n:r 223 angående täckande af öfverbetalning å nämnda anslag omförmäles, godt anbefalla marinförvaltningen att genom omföringar från särskilda konton tillgodoföra samma anslag tillhoppa 277,922 kronor 78 öre.

I denna summa ingick en post å 21,073 kronor 21 öre, utgörande kostnader för hämtnings- och profexpedition med pansarkryssaren Fylgia;

och, med hänsyn till det upplysta förhållandet att nybyggnadskontot för detta fartyg afslutats, innefattade Kungl. Maj:ts beslut i fråga om denna post föreskrift för marinförvaltningen att i ämbetsverkets hufvudbok för år 1910 upplägga ett särskildt förskottskonto för pansarkryssaren Fylgia och från detsamma tillföra kontot för öfningsanslaget om förmälda belopp å 21,073 kronor 21 öre, hvarjämte marinförvaltningen anbefalldes att före 1911 års slut anmäla detta förskott till ersättande. En annan i hufvudsumman innefattad post å 14,781 kronor 88 öre, afseende kostnader för hämtningsexpedition och profresa med pansarbåten Oscar II, skulle enligt föreskrift i det nädiga brefvet tillgodoföras samma anslags konto från kontot för pansarbåten.

I underdånig skrifvelse den 20 oktober 1911 har marinförvaltningen, med erinran om dessa två förut särskildt nämnda omföringar, vidare anført, att till följd af öfverföringen från kontot för pansarbåten Oscar II detta öfverskridits med 10,433 kronor 75 öre. Sistberörda belopp ansåge sig ämbetsverket nu böra anmäla till ersättande tillika med det från förskottskontot för pansarkryssaren Fylgia öfverförda beloppet 21,073 kronor 21 öre eller tillhopa 31,506 kronor 96 öre.

På grund af hvad sålunda förekommit får jag, med tillämpning af principen att anslag skola i riksstaten med helt krontal uppföras, i underdånighet hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

Departements-
chefen.

att till täckande af öfverbelastning af kontona för pansarbåten Oscar II och pansarkryssaren Fylgia bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af 31,507 kronor.

Bidrag till välkomstfester för underofficerare å amerikanska, danska och tyska örlogsfartyg.

Vid besök af amerikanska örlogsfartyg i Stockholm nästlidet års sommar anordnade å kusteskaderns fartyg tjänstgörande flaggunderofficerare och underofficerare af 2:a graden en fest för underofficerare å nämnda amerikanska fartyg. Kostnaderna för denna fest uppgingo till 644 kronor 60 öre; och har eskaderchefen för kusteskadern hemställt om utverkande af ersättning af statsmedel för en del af dessa kostnader.

[52.]

Bidrag till
välkomst-
fester för un-
derofficerare å
amerikanska,
danska och
tyska örlogs-
fartyg.

[52.]

Uti med anledning häraf infordradt yttrande den 28 juni 1911 tillstyrkte marinförvaltningen, att, i likhet med hvad förut i liknande fall ägt rum, ett bidrag af statsmedel till bestridande af ifrågavarande kostnader måtte utbetalas och att detta bidrag måtte bestämmas till ett belopp, som motsvarade hela den kostnad, som belöpte å de i festen deltagande främlingarna, och hälften af den kostnad, som belöpte å de svenska deltagarna. Då af deltagarna i festen 51 varit svenskar och 48 utlänningar, utgjorde kostnaden för person närmast 6 kronor 52 öre samt följaktligen för samtliga utlänningar 312 kronor 96 öre och för de svenska världarne 332 kronor 52 öre. Enligt förenämnda beräkningsgrund borde alltså bidraget af statsmedel utgöra 479 kronor 22 öre.

I enlighet med af marinförvaltningen tillika gjord hemställan be- myndigade härefter Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 7 juli 1911 marinförvaltningen att för omförmälda ändamål af omhänderhafvande medel till stationsbefälhafvaren vid flottans station i Stockholm utbetala mot redovisningsskyldighet ett belopp af 479 kronor 22 öre. Tillika beslöt Kungl. Maj:t, att framställning skulle till 1912 års riksdag göras om ersättande af dessa kostnader.

Vidare har stationsbefälhafvaren vid flottans station i Stockholm öfverlämnat en af sjöunderofficerssällskapet i Stockholm uti skrifvelse till chefen för sjöförsvarsdepartementet gjord framställning i fråga om ersättning af statsmedel för bestridande af kostnaderna för två af sällskapet under nästlidet års sommar anordnade kamratfester, den ena för amerikanska underofficerare samt den andra för danska och tyska underofficerare.

Häröfver har marinförvaltningen den 7 november 1911 afgifvit infordradt yttrande, däruti förvaltningen anført hufvudsakligen följande.

I den ena af nu ifrågavarande fester, hvilken anordnades för amerikanska underofficerare, hade deltagit 81 personer, däraf 40 utländska och 41 svenska underofficerare. Kostnaden för denna fest hade uppgått till 507 kronor 45 öre. Häri inginge för konsumerade alkoholstarka drycker sammanlagdt 191 kronor 40 öre. Den å hvarje deltagare belöpande kostnaden utgjorde något öfver 6 kronor 26 öre. För de främmande deltagarna uppgingo sålunda sammanlagda kostnaden närmast till 250 kronor 59 öre och för de svenska till 256 kronor 86 öre.

Den andra festen hade hållits för tyska och danska underofficerare. Däri deltog 64 personer, af hvilka 30 varit utlänningar. Kostnaden för denna fest hade uppgått till 455 kronor 32 öre. Häri hade ingått för konsumerade alkoholstarka drycker 160 kronor 80 öre. Den å hvarje deltagare belöpande kostnaden utgjorde något öfver 7 kronor 11 öre.

Beträffande de utländska deltagarna uppginge alltså sammanlagda kostnaden till närmast 213 kronor 42 öre. Å de svenska underofficerarna belöpte återstående 241 kronor 90 öre.

[52.]

Det vore tydligt, att underofficerare icke kunde utöfva officiell gästfrihet vid utländska örlogsfartygs numera så ofta förekommande besök i svenska krigshamnar, utan att statsbidrag därtill lämnades. För att dylikt statsbidrag i samma utsträckning som hittills skulle ifrågakomma, syntes dock för framtiden principiellt böra fastslås, att detta slags fester erhöles en enklare, ehuru fullt värdig prägel, och särskildt, att därvid traktering af alkoholstarka drycker borde afsevärdt inskränkas. Här i Stockholm torde t. ex. dylika enkla och värdiga fester kunna lämpligen anordnas å Skansen, som erbjöde alla härför önskvärda betingelser och hvarest utskänkning af alkoholstarka drycker icke vore medgifven. De fester, som förevarande ansökningar gällde, syntes hafva varit väl kostsamma, särskildt hade konsumtionen af alkoholstarka drycker varit ganska riklig. Med hänsyn till hvad ofvan anförts och föreliggande förhållanden i öfrigt funne ämbetsverket fördenskull sig icke kunna tillstyrka beviljande af större bidrag af statsmedel till bestridande af de ifrågavarande kostnaderna än ett belopp, som motsvarade hela den kostnad, som belöpte å samtliga utländska deltagarna och hälften af den kostnad, som belöpte å de svenska värdarna med afdrag af på dessa senare belöpande kostnad för de konsumerade spritvarorna, hvilken de torde böra få helt och hållet vidkännas.

Genom nådigt bref den 1 december 1911 beslöt emellertid Kungl. Maj:t, i enlighet med förut i liknande fall och senast genom förenämnda nådiga bref den 7 juli 1911 tillämpade grunder för ersättnings utgående, bemyndiga marinförvaltningen att för omförmälda ändamål af omhänderhafvande medel till stationsbefälhafvaren vid flottans station i Stockholm utbetala mot redovisningsskyldighet ett belopp af 713 kronor 39 öre, däraf 379 kronor 2 öre såsom bidrag till kostnaden för festen för amerikanska underofficerare och 334 kronor 37 öre för festen för danska och tyska underofficerare. Därjämte förklarade Kungl. Maj:t, att framställning skulle göras till innevarande års riksdag om ersättande af de sålunda förskottsvis bestridda utgifterna.

Då anordnandet jämväl af förut omförmälda, af sjöunderofficerssällskapet afhållna fester varit öfverlätet åt de svenska underofficerarna själfva samt bidrag af statsmedel till dylika fester hittills utgått enligt de i nådiga brefvet den 7 juli 1911 tillämpade grunder, fann jag, vid underdånig föredragning den 1 december 1911 af ärendet angående

Departements-
chefens ytt-
rande.

[52.] statsbidrag till förstnämnda fester ej skäl att tillstyrka en afvikelse från dessa grunder. Likväl anser jag de af marinförvaltningen i dess yttrande den 7 november 1911 uttalade åsikterna om den prägel, som bör gifvas dylika fester, förtjäna synnerligt beaktande. Därför synes mig böra tagas i öfvervägande, huruvida icke föreskrifter lämpligen kunna utfärdas, som föra till större enkelhet och inskränka serveringen af alkoholhaltiga drycker vid fester af detta slag, till hvilka statsbidrag fortfarande torde böra utgå. Särskildt lärer för främjande af ifrågavarande ändamål böra stadgas, att anordningarna vid dessa fester skola pröfvas och godkännas af vederbörande befälhafvare. Jag har för afsikt att inom kort åter upptaga detta ämne inför Eders Kungl. Maj:t.

Sammanlagda beloppet af ifrågavarande förskottsvis af statsmedel lämnade bidrag utgör, såsom framgår af det förut anförda, 1,192 kronor 61 öre.

Under erinran att senast 1910 års riksdag, på Kungl. Maj:ts förslag, beviljat ett anslag för likartadt ändamål, får jag, som finner att beloppet bör vid uppförande i staten beräknas i helt krontal, i underdånighet hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen

att till ersättande af förskottsvis af statsmedel lämnade bidrag till välkomstfester för främmande sjöunderofficerare bevilja på extra stat för år 1913 ett anslag af 1,193 kronor.

Hvad departementschefen sålunda i afseende å regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel yttrat, tillstyrkt och hemställt, tacktes Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan jämväl af statsrådets öfriga ledamöter, gilla och bifalla, med befallning tillika att utdrag af detta protokoll skulle till finansdepartementet öfverlämnas till ledning vid affattandet af Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof för år 1913.

Ex protocollo:

R. Sundin.

Bilaga n:r 1.

Stat

för marinförvaltningen.

	Lön.		Tjänstgöringspennin- gar.		Orts- tillägg.		Arfvo- den eller felrak- nings- pennin- gar.		Summa.		
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	
Artilleriafdelningen.											
1 Kemist	4,500	—	500	—	—	—	—	—	5,000	—	{ Efter 5, 10, 15 och 20 års tjänstgöring kan lönen höjas hvarjegang med 500 kronor.
Fortifikations- afdelningen.											
1 Chef	—	—	—	—	—	—	1,000	—	1,000	—	
Civilafdelningen.											
Chef: marinöfverkom- missarien	6,000	—	2,700	—	800	—	—	—	9,500	—	
1 Amiralitetsråd	5,000	—	2,500	—	600	—	—	—	8,100	—	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 Tjänsteman i 2:a lö- negraden	3,600	—	1,800	—	400	—	—	—	5,800	—	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
4 d.o.	14,400	—	7,200	—	1,600	—	—	—	23,200	—	
1 Tjänsteman i 1:a lö- negraden	2,200	—	1,500	—	300	—	—	—	4,000	—	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytter- ligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
8 d.o.	17,600	—	12,000	—	2,400	—	—	—	32,000	—	
1 d.o, marinkassör	2,200	—	1,500	—	300	—	500	—	4,500	—	
1 Advokatfiskal, som till- lika förrättar advokat- fiskalsgöromålen vid Stockholms station ..	—	—	—	—	—	—	3,000	—	3,000	—	
Transport	—	—	—	—	—	—	—	—	96,100	—	

	Lön.		Tjänstgöringspennin- gar.		Orts- tillägg.		Arfvo- den eller felräk- nings- pennin- gar.		Summa.		
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	
Transport	—	—	—	—	—	—	—	—	96,100	—	
1 Skrifbiträde	700	—	350	—	150	—	—	—	1,200	—	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
3 D:o	2,100	—	1,050	—	450	—	—	—	3,600	—	
1 Förste vaktmästare	900	—	450	—	150	—	—	—	1,500	—	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 Vaktmästare	700	—	350	—	150	—	—	—	1,200	—	
3 D:o	2,100	—	1,050	—	450	—	—	—	3,600	—	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Till vikariatsersättning, arfvoden till extra or- dinarie tjänstemän och biträden samt renskrifningskostnad m. m.	—	—	—	—	—	—	—	—	25,800	—	
Summa kronor	—	—	—	—	—	—	—	—	133,000	—	

Anmärkningar:

1:o. Öfrig, marinförvaltningen tillhörande personal af officers-, underofficers-, mariningenjör-, marinintendentur- och marinläkarkärerna samt fortifikationen åtnjuter aflöning å andra stater.

2:o. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, hvarjämte å lönen afdrages 100 kronor årligen.

3:o. Ålderstillägg å lön utgå från femte hufvudtitelns anslag till ålderstillägg.

Bilaga n:r 2.

Stat

för flottans sjömanskår.

Antal.		Kr.	ö.	Kr.	ö.
1	1:a lönegraden {12 månaders månadslön à 45 kronor	832	—		
665	D:o d:o	553,280	—		
1	2:a lönegraden {12 månaders månadslön à 23 kronor	495	—		
1,435	D:o d:o	710,325	—		
1	3:e lönegraden {12 månaders månadslön à 15 kronor	362	50		
1,035	D:o d:o	375,187	50		
1	4:e lönegraden {12 månaders månadslön à 12 kronor	253	50		
861	D:o d:o	218,263	50	1,858,999	—
4,000					
	Lega räknad efter 12,50 kronor per år af anställningstiden för				
	en årlig rekryteringskontingent af 800 man, förslagsvis	—	—	40,000	—
	Rekryteringskostnader à 40 kronor, däraf högst 30 kronor				
	till värfningsförrättaren, förslagsvis för 800 man	—	—	32,000	—
	Arfvode åt 137 kompanikorpraler à 5 kronor i månaden ...	—	—	8,220	—
	Uppmuntringspenningar, förslagsvis	—	—	31,460	—
	Inkvarteringsbidrag, förslagsvis	—	—	240,000	—
	Lönetillägg, förslagsvis	—	—	100,000	—
	Summa kronor	—	—	2,310,679	—

Anmärkningar:

1:o. Skulle det sålunda bestämda antalet i någon af de tre högre lönegraderna icke finnas fulltaligt, må de löner, som i följd däraf sakna innehafvare, till så stor del, som erfordras, användas till aflöning åt manskap i lägre lönegrad samt till bestridande af lega och rekryteringskostnader, om rekryteringen skulle behöfva omfatta flera än det förslagsvis upptagna antalet af 800 man.

2:o. Uppmuntringspenningar utgå under tjänstgöring i land till manskap, som tillhöra 1:a, 2:a eller 3:e uppmuntringsklassen, med respektive 15, 10 och 5 öre om dagen, enligt de för dagafölnings åtnjutande gällande grunder.

3:o. Af det manskap, som erhållit vederbörligt tillstånd att bo utom kasern, äga högst 2,102 man under tjänstgöring i land och den, som är gift eller är änklings med minderårigt barn, äfven under annan tjänstgöring att åtnjuta inkvarteringsbidrag till ett månatligt belopp för underofficerskorpral vid Karlskrona station af 15 kronor och vid Stockholms station af 20 kronor samt för öfrigt manskap vid den förra stationen af 10 kronor och vid den senare af 15 kronor.

4:o. Till den, som tillhör 1:a lönegraden, utgår, om han vid sjömanskåren innehar en tjänstetid af minst 108 månader (9 år), ett första lönetillägg af 5 kronor i månaden och, om han vid kåren innehar en tjänstetid af minst 144 månader (12 år), ett andra lönetillägg af 5 kronor i månaden.

Till den, som tillhör 2:a lönegraden och är underofficerskorpral eller korpral, utgår, om han vid sjömanskåren innehar en tjänstetid af minst 48 månader (4 år), hvaraf minst 12 månader såsom korpral, ett första lönetillägg af 10 kronor i månaden och, om han vid kåren innehar en tjänstetid af minst 144 månader (12 år), ett andra lönetillägg af 5 kronor i månaden.

5:o. Vid beräkning af tjänstetid vid sjömanskåren äger den, som karlskrifvits från skeppsgossekåren eller i egenskap af värapliktig tjänstgjort vid flottan eller före anställningen varit inmönstrad till sjöfart eller antagits i högre lönegrad än den lägsta, att tillgodoräkna sig extra tjänstetid enligt de bestämmelser, som af Konungen meddelas.

Bilaga n:r 3.

Stat

för sjökrigsskolan.

	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
A. Lärare:				
1 lektor:				
lön	2,600	—		
tjänstgöringspenningar	1,400	—	4,000	—
1 lektor	—	—	4,000	—
1 lektor:				
lön under ett halft år	1,300	—		
tjänstgöringspenningar under ett halft år	700	—	2,000	—
1 lektor	—	—	2,000	—
För undervisning enligt gamla organisationen:				
Arfvoden för läsår å 150 kronor för hvarje timmes undervisnings- skyldighet i veckan för lärare (icke lektor) i icke militära ämnen och å 120 kronor för lärare i militära ämnen:				
Vårterminen 1913:				
$\frac{4}{7}$ af 13 × 150	—	—	1,114	29
$\frac{4}{7}$ » 62 × 120	—	—	4,251	43
Höstterminen 1913:				
$\frac{3}{7}$ af 6 × 150	—	—	385	71
$\frac{3}{7}$ » 25 × 120	—	—	1,285	71
För undervisning enligt nya organisationen:				
Arfvoden för läsår å 300 kronor för hvarje timmes undervisnings- skyldighet i veckan för lärare i fysik och franska språket och å 150 kronor för lärare i öfriga läroämnen vid 1:a årets kurser i land å sjöofficerslinjen och kustartillerilinjén:				
Höstterminen 1913:				
$\frac{3}{7}$ af 12 × 300	—	—	1,542	86
$\frac{3}{7}$ » 34 × 150	—	—	2,185	71
Arfvode till biträdande lärare i gymnastik och vapenföring	—	—	450	—
Transport	—	—	23,215	71

	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport	—	—	23,215	71
B. Befälspersonal:				
Arfvode till adjutant	—	—	450	—
2 kadettofficerare från flottan för 12 månader efter arfvode per år å 450 kronor	—	—	900	—
2 kadettofficerare från flottan för 6 månader (juli—december) efter arfvode per år å 450 kronor	—	—	450	—
1 kadettofficer från kustartilleriet för 3 månader (oktober—december) efter arfvode per år å 450 kronor	—	—	112	50
1 läkare, arfvode per år	—	—	865	—
1 redogörare, " " "	—	—	865	—
C. Betjäning:				
1 vaktmästare:				
lön	700	—		
tjänstgöringspenningar	350	—		
ortstillägg	150	—	1,200	—
1 portvakt, arfvode per år (jämte fri bostad)	—	—	750	—
D. Diverse utgifter:				
3 ekiperingsstipendier å 600 kronor	—	—	1,800	—
För maskinarbete samt annan extra undervisning äfvensom till vikariatsarfvoden	—	—	2,000	—
Till ved och lyse, modeller, böcker, instrument, skrifmaterialier m. fl. expenser	—	—	4,895	79
Summa kronor	—	—	37,504	—

Anmärkningar:

1:o. Den tillökning i lön och tjänstgöringspenningar, som i enlighet med därom utfärdade bestämmelser tillkommer lektor, utgår af det å riksstatens 5:e hufvudtitel uppförda förslagsanslag till ålderstillägg.

2:o. Chefen för sjökrigsskolan äger att till extra undervisning och vikariatsarfvoden disponera möjligen på grund af ändrad undervisningsplan uppstående besparingar i arfvodesanslaget till lärarna.

Skulle genom ändringar i undervisningsplanen brist i arfvodesanslaget, beräknadt efter dels 300 och dels 150 kronor per undervisningstimme i veckan för lärare i icke militära ämnen samt dels 150 och dels 120 kronor för lärare i militära ämnen, uppstå, äger chefen för skolan att af anslaget till extra undervisning fylla sådan brist.

3:o. Ofvan upptagna arfvoden äro, hvad beträffar officer och vederlike vid marinen, anvisade utöfver dagaföningen.

4:o. För vaktmästare ökas lönen efter fem års väl vitsordad tjänstgöring med 100 kronor och efter 10 års sådan tjänstgöring med ytterligare 100 kronor att utgå af det å riksstatens 5:e hufvudtitel uppförda förslagsanslag till ålderstillägg.

5:o. Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, hvarjämte å lönen afdragas 100 kronor årligen.

Bilaga n:r 4.

Stat

för skeppsgosseskolan.

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Arf- voden.	Karls- krona station.	Stock- holms station.	Summa.
1 Rektor	2,500	1,000	—	3,500	—	3,500
1 Skollärare	1,700	—	—	1,700	—	1,700
9 d:o	15,300	—	—	8,500	6,800	15,300
Lärare för undervisning i religion	—	—	1,000	1,000	—	1,000
1 d:o i slöjd	—	—	200	200	—	200
1 d:o i d:o	—	—	200	200	—	200
1 d:o i d:o biträdande	—	—	100	100	—	100
1 d:o i d:o d:o	—	—	100	100	—	100
Lärare för meddelande af under- visning åt de skeppsgossebåren i Marstrand tillhörande skeppsgos- sar, hvilka äro förlagda i Stock- holm, å 50 kr. i månaden (under 7 månader)	—	—	350	—	350	350
18 Monitörer å 5 kr. vardera i må- naden (under 8 månader)	—	—	—	480	240	720
För inöfvande af hornblåsare och trumslagare	—	—	—	2,350	2,000	4,350
För anskaffande och istandsättning af böcker och idrottsmateriel samt till belöningar och premier m. m.	—	—	—	1,334	666	2,000
Summa kronor	—	—	—	—	—	29,520

Anmärkningar:

1:o. För rektor höjes aflöningen efter 5, 10, 15 och 20 års väl vitsordad tjänstgöring, hvarje gång med 500 kronor, hvaraf 300 kronor utgöra lön och 200 kronor tjänstgöringspenningar.

2:o. För skollärarna höjes lönen efter 5, 10 och 15 års väl vitsordad tjänstgöring, hvarje gång med 300 kronor.

Bilaga nr 5.

Stat

för kustartilleriet.

Antal.		K r o n o r.			
	I. Lön och dagaflöning.				
	Officerare.				
1	Chef för kustartilleriet:				
	lön	8,000	—		
	dagaflöning à 7 kronor	2,555	—	10,555	—
1	Öfverste:				
	lön	6,000	—		
	dagaflöning à 6 kronor	2,190	—	8,190	—
1	Öfverste	—	—	8,190	—
1	Öfverstelöjtnant:				
	lön	4,500	—		
	dagaflöning à 5 kronor	1,825	—	6,325	—
1	Öfverstelöjtnant	—	—	6,325	—
1	Major:				
	lön	4,000	—		
	dagaflöning à 5 kronor	1,825	—	5,825	—
5	Majorer	—	—	29,125	—
1	Kapten af 1:a klassen:				
	lön	3,400	—		
	dagaflöning à 4 kronor	1,460	—	4,860	—
21	Kaptener af 1:a klassen	—	—	102,060	—
1	Kapten af 2:a klassen:				
	lön	2,400	—		
	dagaflöning à 4 kronor	1,460	—	3,860	—
16	Kaptener af 2:a klassen	—	—	61,760	—
1	Löjtnant:				
	lön	1,500	—		
	dagaflöning à 3 kronor	1,095	—	2,595	—
36	Löjtnanter	—	—	93,420	—
87	Transport	—	—	343,090	—

Antal.		K r o n o r.			
		—	—	—	—
87	Transport	—	—	343,090	—
1	Underlöjtnant:				
	lön	720	—		
	dagaflöning å 3 kronor	1,095	—	1,815	—
18	Underlöjtnanter	—	—	32,670	377,575
106	Reservofficerare under repetitionsöfning.				
1	Reservunderlöjtnant:				
	lön under 6 månader å 60 kronor	360	—		
	dagaflöning å 3 kronor under 6 månader	540	—	900	
4	Reservunderlöjtnanter	—	—	3,600	4,500
5	Reservofficersaspiranter.				
1	Reservofficersaspirant:				
	dagaflöning å 4,50 kronor	—	—	1,642 50	
5	Reservofficersaspiranter	—	—	8,212 50	9,855
6	Underofficerare.				
1	Underofficer af 1:a graden:				
	lön	1,200	—		
	dagaflöning å 2,50 kronor	912	50		
	ersättning för ljus och ved	130	—	2,242 50	
54	Underofficerare af 1:a graden	—	—	121,095	—
1	Underofficer af 2:a graden:				
	lön	1,100	—		
	dagaflöning å 2,12 kronor	773	80		
	ersättning för ved och ljus	100	—	1,973 80	
110	Underofficerare af 2:a graden	—	—	217,118	342,429 30
166	Manskap.				
1	1:a lönegrad (underofficerskorpral):				
	lön	540	—		
	dagaflöning å 80 öre	292	—	832	
176	1:a lönegrad (underofficerskorpraler)	—	—	146,432	—
1	2:a lönegrad:				
	lön	276	—		
	dagaflöning å 60 öre	219	—	495	
178	Transport	—	—	147,759	734,359 30

Antal.		K r o n o r.			
178	Transport	—	—	147,759	734,359 30
416	2:a lönegrad	—	—	205,920	
1	3:e lönegrad:				
	lön	180	—		
	dagaflöning å 50 öre	182	50	362 50	
218	3:e lönegrad	—	—	79,025	
1	4:e lönegrad:				
	lön	144	—		
	dagaflöning å 30 öre	109	50	253 50	
547	4:e lönegrad	—	—	138,664 50	571,984 50
1,361					
	II. Arfvoden.				
1	Auditör	—	—	800	
1	Regementspastor	—	—	1,000	
1	Fästningspredikant	—	—	120	1,920
3					
	III. Rekryteringskostnader.				
	Lega, räknad efter 12 kronor 50 öre per år, samt öfriga rekryteringskostnader, beräknade efter 40 kronor per man, däraf högst 30 kronor till värfvaren, förslagsvis	—	—	22,500	22,500
	IV. Inkvarteringsbidrag.				
	Inkvarteringsbidrag för officerare och underofficerare, förslagsvis	—	—	23,150	
	Inkvarteringsbidrag för underofficerskorpraler, förslagsvis	—	—	20,400	43,550
	V. Lönetillägg och uppmuntrings- penningar.				
	Lönetillägg, förslagsvis	—	—	12,000	
	Uppmuntringspenningar, förslagsvis	—	—	16,500	28,500
	Kronor	—	—	—	1,402,813 80
	Afrundadt i riksstaten med	—	—	—	20
	Summa kronor	—	—	—	1,402,814

Anmärkningar:

1:o. Officer, jämväl reservofficer under repetitionsöfning, och underofficer, som icke åtnjuta fri bostad i kronans hus, uppbära inkvarteringsbidrag med ett efter år räknadt belopp af:

	Å kustposition kronor	i Stockholm eller Göteborg kronor
generalsperson	—	1,500
öfverste	900	1,200
öfverstelöjtnant eller major	600	1,000
kapten	400	500
subalternofficer	300	400
underofficer af 1:a graden	240	300
underofficer af 2:a graden	180	240

2:o. Underofficerskorpral, som är gift eller är änpling med minderårigt barn och som erhållit vederbörligt tillstånd att bo utom kasern, åtnjuter inkvarteringsbidrag till ett månatligt belopp af 15 kronor å kustposition och 20 kronor i Stockholm eller Göteborg.

3:o. Skulle det här ofvan bestämda antalet manskap i någon af de tre högre lönegraderna icke finnas fulltaligt, må de löner, som till följd däraf sakna innehafvare, till så stor del, som erfordras, användas till aflöning åt manskap i lägre lönegrad samt till bestridande af lega och rekryteringskostnader, om det under III här ofvan förslagsvis beräknade belopp därtill visar sig otillräckligt.

4:o. Uppmuntringspenningar utgå under tjänstgoring i land till manskap, som tillhör 1:a, 2:a eller 3:e uppmuntringsklassen, med respektive 15, 10 och 5 öre om dagen enligt de för dagaföfnings åtnjutande gällande grunder.

5:o. Till den, som tillhör 1:a lönegraden, utgår, om han vid kustartilleriet innehar en tjänstetid af minst 108 månader (9 år), ett första lönetillägg af 5 kronor i månaden och, om han vid kustartilleriet innehar en tjänstetid af minst 144 månader (12 år), ett andra lönetillägg af 5 kronor i månaden.

Till den, som tillhör 2:a lönegraden och är underofficerskorpral eller korpral, utgår, om han vid kustartilleriet innehar en tjänstetid af minst 48 månader (4 år), hvaraf minst 12 månader såsom korpral, ett första lönetillägg af 10 kronor i månaden och, om han vid kustartilleriet innehar en tjänstetid af minst 144 månader (12 år), ett andra lönetillägg af 5 kronor i månaden.

6:o. Vid beräkning af tjänstetid vid kustartilleriet äger den, som i egenskap af värnpliktig tjänstgjort vid detta vapen eller antagits i högre lönegrad än den lägsta, att tillgodoräkna sig extra tjänstetid enligt de bestämmelser, som af Konungen meddelas.

Bilaga n:r 6.

Kostnadsberäkning

för logementsfartyget »Vanadis» förändring till kasernfartyg.

	K r o n o r.		
<i>Öfre däck.</i>			
Borttagning af stor- och kryssmasterna	500	—	
» » bryggan, akter	150	—	
» » nedgångskappar	100	—	
Flyttning af 2 st. pollare akteröfver	90	—	
Igensättning af luckor samt reparation af däck	550	—	
Ny öfverbyggnad	17,800	—	
Tvättställ, 20 st.	800	—	
Rörledningar jämte insättning	200	—	
Skärm af trä kring tvättställ	60	—	
Flyttning af vattencistern med rörledningar	150	—	
Värmeelement, 6 st.	900	—	
Rörledningar jämte insättning	400	—	
Elektriska ledningar och lampor c:a 35 st.	450	—	
Skåp för manskapets saker, 102 st.	3,570	—	
Klädhangare	100	—	
Målning	1,000	—	26,820
<i>Batteridäck.</i>			
Borttagning af skott m. m., som användts för marketenteriet	150	—	
Kojlärar, 10 st. nya (10 st. erhållas från Eugenie)	400	—	
Tvättställ, 22 st.	880	—	
Rörledningar jämte insättning	300	—	
Ny dörr till tvättrummet	50	—	1,780
<i>Hålskepp.</i>			
En tredje ångpanna för ökad behof af värme, med insättning	—	—	4,000
Oförutsedda utgifter, c:a 20 %	—	—	6,400
Summa kronor	—	—	39,000

Bilaga n:r 7.

Kostnadsförslag
 beträffande logementsfartyget »Vanadis».

	K r o n o r.		
<i>Rep. af bordläggningen: materialier</i>	600	—	
<i>dagsverken</i>	450	—	1,050
<i>Nya röst: materialier</i>	1,300	—	
<i>dagsverken</i>	600	—	1,900
<i>Nya waterbord på öfre däck: materialier</i>	700	—	
<i>dagsverken</i>	400	—	1,100
<i>Nytt öfverdäck: materialier</i>	6,200	—	
<i>dagsverken</i>	2,480	—	8,680
<i>Ny bastingering: materialier</i>	500	—	
<i>dagsverken</i>	400	—	900
<i>Nytt bogspröt: materialier</i>	1,200	—	
<i>dagsverken</i>	600	—	1,800
<i>Ny galjon: materialier</i>	800	—	
<i>dagsverken</i>	400	—	1,200
<i>Rep. af garnering och vägare: materialier</i>	600	—	
<i>dagsverken</i>	250	—	850
<i>Rep. rundt betingar och klys: materialier</i>	300	—	
<i>dagsverken</i>	150	—	450
<i>Nödtorftig rep. af förbindningar</i>	—	—	1,000
<i>Utbyte af en befintlig utsliten ångpanna mot ny sådan</i>	—	—	4,000
<i>Oförutsedt</i>	—	—	1,070
Summa kronor	—	—	24,000

Bilaga nr 8.

Förslag

till

Stat

för Femte hufvudtiteln för år 1913.

Ordinarie anslag.	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag.				Summa.		Summa summarum.	
			Friheter.		Ersättningar.					
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Departementet och öfverstyrelsen.										
Departementschefen	17,000	—	—	—	—	—	17,000	—		
Departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli samt kommandoexpeditionen	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—		
Marinförvaltningen	133,000	—	—	—	—	—	133,000	—		
Marinstaben	1,200	—	—	—	—	—	1,200	—		
Sgr	185,400	—	—	—	—	—	185,400	—	185,400	—
Flottan.										
Aföning för flottans kårer och stater	5,843,595	—	—	—	—	—	5,843,595	—		
Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna, <i>reservationsanslag</i>	487,800	—	—	—	—	—	487,800	—		
Naturaunderhåll åt personal vid flottan, <i>förslags- anslag</i>	1,785,600	—	—	—	—	—	1,785,600	—		
Ersättning för rustning och rotering, <i>förslags- anslag</i>	8,000	—	—	—	—	—	8,000	—		
Flottans nybyggnad och underhåll, <i>reservations- anslag</i>	2,662,000	—	—	—	—	—	2,662,000	—		
Flottans öfningar, <i>reservationsanslag</i>	1,645,000	—	—	—	—	—	1,645,000	—		
Sjöbevaringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför, <i>förslagsanslag</i>	1,547,000	—	—	—	—	—	1,547,000	—		
Transport	13,978,995	—	—	—	—	—	13,978,995	—	185,400	—

Bihang till Riksd. prot. 1912. 1 Saml. 1 Afd. 1 Häft.

	Anvisning i kontant.	Indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag.						Summa.	Summa summarum.	
		Friheter.				Ersättningar.				
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.		Kronor.	ö.
Transport	13,978,995	—	—	—	—	—	13,978,995	—	185,400	—
Undervisningsverken:										
Sjökrigshögskolan, <i>reservationsanslag</i>	27,225	—								
Sjökrigsskolan, <i>reservationsanslag</i>	37,504	—								
Skeppsgosseskolan	29,520	—								
Marinintendentskolan, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>	9,100	—					103,349	—		
Sgr	14,082,344	—	—	—	—	—	14,082,344	—	14,082,344	—
Kustartilleriet.										
Aflöning för kustartilleriets personal	1,402,814	—	—	—	—	—	1,402,814	—		
Beklädnad åt kustartilleriets manskap, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>	150,921	—	—	—	—	—	150,921	—		
Naturaunderhåll åt personal vid kustartilleriet, <i>förslagsanslag</i>	543,692	—	—	—	—	—	543,692	—		
Underhåll af kustartilleriets byggnader och ma- teriel, <i>reservationsanslag</i>	506,700	—	—	—	—	—	506,700	—		
Kustartilleriets öfningar, <i>reservationsanslag</i>	190,000	—	—	—	—	—	190,000	—		
Kustartilleribevärings vapenöfningar samt be- klädnad och ersättning därför, <i>förslagsanslag</i>	466,070	—	—	—	—	—	466,070	—		
Krigsöfningar vid kustpositionerna, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—		
Sgr	3,275,197	—	—	—	—	—	3,275,197	—	3,275,197	—
Diverse anslag.										
Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	26,700	—	—	—	—	—	26,700	—		
Ersättning åt officerare, ingenjörer och inten- denter under anställning eller kommendering utrikes, <i>reservationsanslag</i>	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—		
Resestipendium åt läkare vid marinläkarkåren, <i>reservationsanslag</i>	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—		
Diverse behof	22,254	—	—	—	—	—	22,254	—		
Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	55,500	—	—	—	—	—	55,500	—		
Transport	121,454	—	—	—	—	—	121,454	—	17,542,941	—

	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på förslag.						Summa.		Summa summarum.	
			Friheter.		Ersättningar.							
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport	121,454	—	—	—	—	—	—	121,454	—	17,542,941	—	
Sjukvård för marinen, <i>förslagsanslag</i>	115,960	—	—	—	—	—	—	115,960	—			
Uppvärmning, belysning, renhållning samt tvätt- och badinrättningar, <i>förslagsanslag</i>	315,000	—	—	—	—	—	—	315,000	—			
Skrifmaterialier och expenser m. m., <i>förslags- anslag</i>	100,000	—	—	—	—	—	—	100,000	—			
Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	25,051	—	—	—	—	—	—	25,051	—			
Extra utgifter	12,500	—	—	—	—	—	—	12,500	—			
Sgr	689,965	—	—	—	—	—	—	689,965	—	689,965	—	
Handeln.												
Sjökarteverket, <i>reservationsanslag</i>	86,800	—	—	—	—	—	—	86,800	—			
Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstal- terna, <i>reservationsanslag</i>	1,800,000	—	405	—	4	—	—	1,800,409	—			
Undervisningsanstalter för sjöfart	186,420	—	—	—	—	—	—	186,420	—			
Nautisk-meteorologiska byrån	25,500	—	—	—	—	—	—	25,500	—			
Ålderstillägg för personalen vid undervisnings- anstalterna för sjöfart och föreståndaren för nautisk-meteorologiska byrån, <i>förslagsanslag</i>	13,000	—	—	—	—	—	—	13,000	—			
Sgr	2,111,720	—	405	—	4	—	—	2,112,129	—	2,112,129	—	
Summa	20,344,626	—	405	—	4	—	—	—	—	20,345,035	—	

	K r o n o r.		
Extra ordinarie anslag.			
Provisorisk lönerreglering.			
Till provisorisk lönerreglering för befattningshafvare i sjöförsvars-			
departementet, <i>förslagsanslag</i>	—	4,115	—
Flottan och kustartilleriet.			
Till nyanskaffning af krigsfartygsmateriel	3,500,000	—	
» anbringande af askejektorer å 1:a klass pansarbåtarna Äran, Wasa,			
Tapperheten och Dristigheten	56,800	—	
» skjutförsök och inskjutning af kanoner	35,000	—	
» försök med torped- och gnistmateriel	25,000	—	
» anskaffning af öfningsmateriel för utbildning i skjutning	63,360	—	
» anskaffning af och anställande af försök med en 28 cm. kanon			
med lavettage samt ammunition	100,000	—	
» omladdning af halfpansargranater med brisansämne	75,000	—	
» anskaffning af torpeder och torpedmateriel	100,000	—	
» anskaffning af gnistsignalmateriel	125,000	—	
» anskaffning af handminor med tillbehör	164,500	—	
» anskaffning af båtmateriel för sjöpositioner	73,000	—	
» uppförande af en minlastningsbrygga å Björnholmen	27,000	—	
» försök med minmateriel	80,000	—	
» anskaffning af belysningsmateriel med tillbehör	29,500	—	
» anskaffning af brisansladdade projektiler till kustartilleriets			
grofva kastpjäser	50,000	—	
» anordningar för genomblåsning af vissa kustartilleriets kanoner	26,000	—	
» anskaffning af kikarsikten för vissa kanoner å kustfästningarna	75,000	—	
» anskaffning af moderna afståndsmätare för kustfästningarna	50,000	—	
» påbyggnad af sjömanskårens kasern II i Karlskrona m. m.	118,350	—	
» anordnande af vatten- och aflöppsledningar samt brandposter i			
befälhafvande amiralens och stationsbefälhafvarens i Karls-			
krona ämbetshus	2,730	—	
» beredande af nya lokaler för Karlskrona stations underofficers-			
skola	40,100	—	
» reparation af logementsfartyget Vanadis	24,000	—	
» uppförande vid Oscar-Fredriksborg af bostadshus för underoffi-			
cerare samt af ett exercishus	77,750	—	
Transport	4,917,590	—	4,115 —

		K r o n o r.	
	Transport	4,917,590	4,115
Till utförande af en ångpannecentral och en elektrisk kraftcentral-station m. fl. arbeten å Kungsholmsfort		55,400	
» försök för anskaffande af vatten inom Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs fästning		20,000	
» anskaffning af transportmedel för flottans varf i Karlskrona		35,500	
» täckande af brist i anslaget till flottans nybyggnad och underhåll samt tillfällig förstärkning af samma anslag		150,000	
» beklädnad och sängservis för kustartilleriets värnpliktiga		149,100	
» anskaffning af filter, kojor och madrassöfverdrag för flottans fartyg i Karlskrona		24,000	
» tidsenliga lyft- och transportanordningar å flottans varf i Karlskrona		50,000	
» arfvoden åt vid skeppsgosse-kåren i Marstrand anställda personer samt medikamenter, bad m. m.		10,498	
» beredande af personligt lönetillägg åt marindirektören af 2:a graden i flottan C. E. Richson		1,365	
» beredande af personligt lönetillägg af 600 kronor för år åt hvar-dera af bataljonspredikanterna vid flottans station i Karlskrona E. A. W. Holmberg och E. A. Collén		1,200	5,414,653
Handeln.			
Till påskyndande af sjömätningarna vid rikets kuster		104,000	
» anskaffning af ett fyrskepp		190,000	
» anskaffning af en instrumentsamling och ett bibliotek för undervisningen i navigationslärarkursen		6,000	
» arvode åt ytterligare en assistent vid nautisk-meteorologiska byrån		3,000	303,000
Extra lönetillägg.			
Till beredande af extra lönetillägg för år 1912 åt en del tjänstemän och betjante i ämbetsverk, kårer och stater, hörande till sjöförvarsdepartementet, förslagsanslag		—	6,600
	Transport	—	5,728,368

	K r o n o r.			
Transport	—	—	5,728,368	—
Förskott.				
Till täckande af förskott till lifräntor m. m.	1,697	—		
» täckande af öfverbelastning af kontona för pansarbåten Oscar II och pansarkryssaren Fylgia	31,507	—		
» ersättande af förskottsvis lämnade bidrag till välkomstfester för främmande sjöunderofficerare.....	1,193	—	34,397	—
Summa kronor	—	—	5,762,765	—

Sjätte hufvudtiteln.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
13 januari 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSSVÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

1:o.

Departementschefen, statsrådet Schotte anhöll i underdånighet att få underställa Kungl. Maj:ts pröfning frågan om reglerandet af utgifterna under riksstatens sjätte hufvudtitel för år 1913 och yttrade därvid beträffande anslagstitlarna:

Bihang till Riksd. prot. 1912. 1 Saml. 1 Afd. 1 Häft.

Ordinarie anslag.

Regeringsrätten.

[1.] Semester för vaktmästare. I statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden för denna dag har chefen för justitiedepartementet yttrat sig angående semester för vaktmästare i centrala verk och öfverrätter.

Bland dem, som torde böra erhålla denna förmån, äro de i regeringsrättens år 1909 fastställda stat upptagna vaktmästare, en förste vaktmästare och en vaktmästare.

Under återopande af hvad chefen för justitiedepartementet i sagda fråga anført och med erinran, att så kan anordnas, att vikarie ej erfordras för vaktmästare i regeringsrätten under det han åtnjuter den ifrågasatta semestern, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att godkänna följande tillägg till de genom nådiga kungörelsen den 26 maj 1909 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de för regeringsrättens ledamöter och vaktmästare fastställda aflöningsförmåner m. m., nämligen

att en hvar vaktmästare i regeringsrätten må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren, eller när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med hans befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Landsstaterna i länen.

[2.] Fasta biträden hos länsstyrelserna. Till statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag har chefen för finansdepartementet yttrat sig angående fasta biträdens uppförande i stat hos vissa ämbetsverk och myndigheter.

Då jag nu går att underställa Eders Kungl. Maj:t frågan om uppförande af dylika biträden i länsstyrelsernas stat, kan jag i allt väsentligt åberopa hvad chefen för finansdepartementet anfört, allenast med vissa tillägg och erinringar på grund af särskilda förhållanden vid länsstyrelserna.

Hvad då först beträffar behovet af fasta skrifbiträden vid länsstyrelserna ber jag först att få erinra om den alltmer växande omfattningen af dessa myndigheters verksamhet, hvilken i sin mån också medfört väsentligt ökade renskrifnings- och andra mera mekaniska göromål. Att för sådana anlita hos länsstyrelserna anställda extra ordinarie tjänstemän, hvilka aspirera på ordinarie anställning vid länsstyrelserna eller på länsmans- eller häradsskrifvarbefattning, kan näppeligen vara klok hushållning med arbetskraft. Anledningen till att å en del håll så förfarits torde närmast hafva varit, att de extra ordinarie tjänstemännen därmed kunnat beredas ökade bidrag till lefnadskostnaderna, hvarjämte väl också ansetts, att äfven utskrift af koncept och dylikt arbete grundlade en viss färdighet att uppsätta protokoll och enklare skrivelser. Emellertid synes man numera i allt större utsträckning hafva anställt särskilda skrifbiträden vid länsstyrelserna. Enligt min mening är en dylik anordning att föredraga framför att låta de extra ordinarie tjänstemännen sysselsättas med äfven rent mekaniska göromål. Också hafva numera samtliga länsstyrelser med undantag af länsstyrelsen i Hallands län framställt anspråk på att få särskilda skrifbiträden hos sig anställda.

Antagligt synes mig också vara, att skrifbiträden utöfver det antal, som nu kan ifrågasättas, snart komma att påfordras af länsstyrelserna. Obestridligt är, att hos de mest betungade länsstyrelserna svårigheter göra sig gällande att med den personal, till hvilken medel nu finnas tillgängliga, utföra det alltjämt hopade arbetet. Och jag tror mig kunna vitsorda, att äfven utom det egentliga renskrifningsarbetet göromål i afsevärd omfattning finnas, som kunna utföras af biträden med den utbildning, hvarom här är fråga, helst sedan sådant biträde kommit i åtnjutande af någon tids praktisk handledning vid länsstyrelsen. För statsverket blir det en besparing att vid den ökning af personalen, som hos flera länsstyrelser inom kort tid kräfves, kunna i görlig omfattning anställa biträden af den art, hvarom här är fråga.

För närvarande erfordras hos länsstyrelserna icke skrifbiträden af annan än den af chefen för finansdepartementet föreslagna normaltypen.

Fasta biträdesbefattningar af här ifrågavarande art, äro, på sätt af chefens för finansdepartementet ofvanberörda yttrande framgår, närmast afsedda för kvinnor och är det enligt min mening viktigt, att denna regel äfven med afseende å länsstyrelserna upprätthålles. I annat fall inträffade sannolikt emellanåt, att personer, som aspirera på befordran

- [2.] till landsstatstjänster, vunno anställning som skrifbiträden. Men därmed vore genomförandet af grundsatsen om uppdelning i mera mekaniskt och mera kvalificerad arbete samt anställandet för dessa båda slag utaf arbete af biträden med olika kvalifikationer, i fara. Emellertid framgår af vederbörande länsstyrelsens uppgifter, huru med renskrifning och dylika göromål nu förfares, att på ett och annat håll sedan längre tid manliga renskrifvare äro anställda. Att vid första tillsättningen utesluta dessa från möjligheten att vinna befordran till fast skrifbiträde vore måhända obilligt, hvarför jag finner skäligt, att vid första tillsättningen af fasta skrifbiträden vid länsstyrelserna jämväl man, som vid länsstyrelse oafbrutet åtminstone från 1912 års ingång innehar stadig anställning för utförande af hufvudsakligen renskrifningsgöromål, må kunna ifrågakomma till befordran till fast skrifbiträde vid samma länsstyrelse.

Länsstyrelserna.

Länsstyrelsen i Stockholms län har meddelat, att sedan mer än tjugu år tillbaka vore hos länsstyrelsen stadigvarande anställda två skrifbiträden, ett å hvardera af länsstyrelsens afdelningar. Å landskansliet bestode bitrådets sysselsättning af renskrifning och, om än till mindre del, kollationering af utskrift, å landskontoret uteslutande af renskrifning. För styrelsens räkning vore de båda året om upptagna 7—9 timmar dagligen, däraf 5 timmar å tjänsterummen. Äfven med denna arbetstid medhunnit de dock under vissa delar af året icke allt det arbete, som skulle utföras, utan tillfälliga biträden måste anlitas.

Vid sålunda angifna förhållande ansåge sig länsstyrelsen kunna på fullgoda skäl föreslå, att å dess ordinarie stat måtte uppföras två skrifbiträden, ett för hvardera af länsstyrelsens afdelningar.

Länsstyrelsen i Uppsala län, som hemställt, att å dess stat måtte uppföras två skrifbiträden, manliga eller kvinnliga, har till stöd därför anført, att sedan åtskilliga år tillbaka två skrifbiträden hade stadigvarande arbete hos länsstyrelsen. Dessa biträden, ett kvinnligt å landskansliet och ett manligt å landskontoret, vore dagligen under 4—6 timmar å länsstyrelsens lokaler sysselsatta med renskrifning.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har hemställt, att hos densamma måtte inrättas ordinarie anställningar för två fasta biträden, ett å landskansliet och ett å landskontoret. Länsstyrelsen har därvid beräknat dessa bitrådets dagliga tjänstgöringstid till 7—8 timmar.

Å landskansliet funnes sedan mera än tjugu år tillbaka anställd en renskrifvare. För landskansliets räkning utfördes emellertid dagligen åtskilliga renskrifnings- och andra liknande arbeten af tjänstemännen, och därjämte måste ej sällan renskrifningsarbete ombesörjas af tillfälliga skrifbiträden. Å landskontoret hade fast skrifbiträde funnits under de

senaste åtta åren. Landskontorets ordinarie och extra ordinarie tjänstemän utförde själfva i ganska stor omfattning renskrifnings-, maskinskrifnings- och andra likartade arbeten för landskontorets räkning.

[2.]

Länsstyrelsen i Östergötlands län yttrar, att vid öfvervägande af de förhållanden, som där vore rådande, länsstyrelsen kommit till den uppfattningen, att å dess båda afdelningar funnes renskrifnings- och andra enklare arbeten i sådan mängd, att ett skrifbiträde å hvardera afdelningen skulle hafva full sysselsättning året om.

Detta oaktadt ansåge sig länsstyrelsen icke böra för närvarande föreslå inrättandet af någon fast biträdesbefattning på landskansliet af den orsak, att renskrifningsförhållandena å nämnda afdelning tills vidare vore på annat sätt fullt tillfredsställande ordnade.

Beträffande landskontoret hade ett kvinnligt biträde med samma tjänstgöringsskyldighet som de ordinarie tjänstemännen varit där anställdt alltsedan början af oktober månad 1905 för verkställandet af renskrifning, registrering af utgående expeditioner, sortering och inläggning af afgående post samt under vissa tider diariieföring m. m. Länsstyrelsen ansåge alla skäl tala för bibehållandet af ett ständigt biträde å landskontoret och hemställde fördenskull, att å ordinarie staten för länet måtte uppföras erforderligt anslag till aflöning åt ett skrifbiträde å landskontoret.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har upplyst, att hos densamma sedan åtta år tillbaka tjänstgjort två kvinnliga biträden, ett å landskansliet och ett å landskontoret, hvilka verkställt utskrift af skrivelser och andra expeditioner, hufvudsakligen å skrifmaskin. Deras arbetstid hade i medeltal varit 5—6 timmar. Utom af dessa biträden verkställdes hos länsstyrelsen rätt mycken utskrift dels af för kortare tid anställda skrifbiträden och dels af personer, som tjänstgjorde hos länsstyrelsen för att vara till hands vid tillfälliga förordnanden samt i sinom tid vinna anställning först såsom extra biträden med fast månatlig aflöning och sedan såsom ordinarie tjänstemän. Länsstyrelsen hemställde på grund häraf om bemyndigande att få anställa två fasta kvinnliga biträden, ett å landskansliet och ett å landskontoret.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har meddelat, att hos densamma vore anställda två kvinnliga biträden, hvilka sysselsattes med renskrifning, det ena för landskansliets och det andra för landskontorets räkning, äfvensom att behovet af dessa biträden för nämnda ändamål vore att beteckna såsom stadigvarande.

För de nämnda biträdena vore emellertid såsom ordinarie daglig arbetstid å de respektive tjänsterummen utsatt allenast 5 timmar, en arbetstid, som syntes länsstyrelsen blifva tillräcklig, åtminstone ännu ett eller annat år framåt.

[2.] Länsstyrelsen har fördensskull ansett sig icke böra för närvarande göra någon framställning om beredande af fastare anställning åt länsstyrelsens biträden af förevarande slag.

Länsstyrelsen i Kalmar län har meddelat, att två kvinnliga extra biträden alltsedan år 1904 ständigt varit anställda hos länsstyrelsen, ett på hvardera af dessa båda afdelningar, samt att ett oafvisligt behof af dylika biträden äfven för framtiden förefunnes. Länsstyrelsen har därför hemställt, att två kvinnliga biträden måtte uppföras å dess stat.

Länsstyrelsen i Gottlands län har, med upplysning att å landskansliet sedan flera år tillbaka ett skrifbiträde varit anställdt och fortfarande vore af oundgängligt behof påkalladt, anhållit, att å ett å landskansliet tjänstgörande, ständigt biträde, manligt eller kvinnligt, måtte beredas den tryggade ställning, som skulle uppkomma därigenom, att biträdet berättigades till bestämda aflöningsförmåner.

Därjämte har länsstyrelsen föreslagit, att sammanlagda beloppet af lön och tjänstgöringspenningar till biträdet skulle utgå med 50 kronor lägre belopp än motsvarande post i den för skrifbiträdena i fångvårdsstyrelsen och generaltullstyrelsen antagna aflönningstypen samt att ett hvart af de två ålderstilläggen skulle sättas 100 kronor lägre än enligt nämnda typ, äfvensom upplyst, att anledningen därtill vore, att länsstyrelsen med afseende å förefintliga förhållanden beträffande såväl tjänstens besvärighet som i Visby rådande lefnadsvillkor trott sig kunna mot erbjudande af de af länsstyrelsen sålunda föreslagna lägre lönebeloppen anställa ett skrifbiträde, hvilket ägde förmåga att nöjaktigt uppfylla de med ifrågavarande tjänst förenade åliggandena.

Länsstyrelsen i Blekinge län har, med tillkännagifvande att å landskontoret för närvarande icke erfordrades något fast anställdt biträde, hemställt, att å landskansliet, där en eller två renskrifvare vore ständigt sysselsatta, ett sådant biträde måtte anställas.

Länsstyrelsen i Kristianstads län har meddelat, att hos densamma sedan långliga tider tillbaka varit och fortfarande vore stadigvarande anställda biträden, hvilka hade till uppgift att under tiden för öppenhållande af länsstyrelsens expedition, d. v. s. under månaderna september—maj 6 timmar dagligen och under den öfriga delen af året 4 timmar dagligen, å länsstyrelsens ämbetsrum biträda med skrifgöromål och andra dylika sysslor. Hos länsstyrelsen vore anställda tre sådana biträden, två å landskansliet och ett å landskontoret. De hade tjänstgjort respektive från åren 1893, 1904 och 1908 samt efterträtt förutvarande biträden, hvilka likaledes varit stadigvarande anställda.

Länsstyrelsen har hemställt om uppförande å dess stat af tre ständiga skrifbiträden med tjänstgöring, två å landskansliet och det tredje å landskontoret.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har uti sitt yttrande i nu förevarande ärende till en början såsom sin mening uttalat, att biträden af ifrågasvarande slag, d. v. s. sådana, som icke ägde möjlighet till befordran inom landsstaten, i allmänhet icke borde antagas hos länsstyrelserna, åtminstone icke i större utsträckning.

För rekrytering af de ordinarie tjänstebefattningarna och för vikaariat å dessa befattningar vid innehafvarnas sjukdom eller förfall vore det nämligen enligt länsstyrelsens mening nödvändigt, att länsstyrelserna ständigt ägde tillgång till arbetskrafter, som kunde därtill användas. Länsstyrelsernas eget arbete, icke blott det mera kvalificerade utan äfven det af enklare beskaffenhet, borde därför, i den mån ordinarie arbetskraft icke räckte, i regel utföras af extra biträden, hvilka sedermera kunde påräkna befordran. Grundsatsen att icke högre kvalificerad arbetskraft måtte användas än som arbetets beskaffenhet kräfde blefve därigenom icke åsidosatt, ty äfven det enklare arbetet bidroge till den extra tjänstemannens information, och uppflyttningen till mera kvalificeradt arbete skedde undan för undan i mån af de ordinaries afgång.

Särskildt gällde detta sådana länsstyrelsens biträden, hvilka aspireerade på länsmanstjänst och för hvilkas antagande några särskilda kompetensvillkor icke kunde uppställas.

Då länsstyrelsen nu hade att afgifva förslag i förevarande ärende, ansåge länsstyrelsen emellertid, att den på grund af omständigheterna måste delvis frågå sin förut uttalade uppfattning.

Enligt hvad vidare meddelades voro hos länsstyrelsen anställda tre kvinnliga biträden, och hemställde länsstyrelsen om uppförande å ordinarie stat af tre kvinnliga biträden.

Länsstyrelsen i Hallands län har i sitt yttrande i ärendet meddelat, att för närvarande icke någon af de personer, som vid landskansliet och landskontoret användes såsom skrifbiträden, kunde sägas vara på det stadigvarande sätt sysselsatt, att han borde såsom fast anställd uppföras i stat.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser två fasta skrifbiträden behöfliga å landskansliet med samma tjänstgöringstid å tjänsterummet, som blifvit bestämd för de ordinarie tjänstemännen.

Äfven hvad landskontoret beträffar, anser länsstyrelsen behof föreligga att åt ett skrifbiträde därstädes gifva den fasta anställning, som nu afsåges.

[2.] Länsstyrelsen hemställer, att å dess aflöningsstat måtte uppföras tre skrifbiträden, två å landskansliet och ett å landskontoret.

Länsstyrelsen i Älfsborgs län har anmält, att vid länsstyrelsen behöfdes två ständiga skrifbiträden, ett på landskansliet och ett på landskontoret; och har länsstyrelsen ansett önskvärdt, att fast anställning kunde beredas dem.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har meddelat, att hos länsstyrelsen sedan mer än tjugofem år vore å landskansliet anställdt ett manligt extra biträde, som hufvudsakligast varit sysselsatt med renskrifning och dylikt.

Länsstyrelsen har hemställt om uppförande å ordinarie stat af en fast biträdesbefattning hos länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Värnlands län har meddelat, att å landskansliet sedan några år varit anställd en maskinskrifverska mot ersättning för timme.

Enligt länsstyrelsens mening vore det till gagn för arbetet och till besparing för statsverket, om ett fast skrifbiträde mot årslön och med tjänstgöringsskyldighet lika med ordinarie tjänsteman finge anställas å landskansliet.

Hvad landskontoret beträffade vore behovet af ett fast skrifbiträde därstädes för renskrifning för närvarande icke särskildt framträdande.

Länsstyrelsen i Örebro län har anfört, bland annat, följande.

De extra biträden, som tjänstgjorde å landskansliet, utgjordes i allmänhet af tre å fyra extra ordinarie landskanslister, af hvilka två å tre tjänstgjorde såsom biträden åt de ordinarie landskanslisterna och, under det att dessa vore upptagna af diarieföring, tillhandaginge med uppsättning i koncept och utskrift af brefregistraturet äfvensom med den dagliga expedition, som däraf samt af öfriga löpande göromål förleddes.

Dessa extra ordinarie landskanslister vore äfven afsedda att vid förfall för de ordinarie landskanslisterna eller, under deras semester inträda på deras platser, för hvilket ändamål det vore af nöden att städse hafva tillgång till kompetenta tjänstemän, beredda att öfvertaga diarieföringen och registreringen, då så erfordrades.

Dessa så att säga ständiga extra biträden medhunnne endast undantagsvis i särskilda fall att verkställa annan renskrift än den, som stode i samband med den dagliga brefexpeditionen, och icke ens denna skulle alltid medhinnas, om icke en fjärde landskanslist funnes att tillgå.

Den renskrift åter, som afsåge hufvudsakliga beslut och utslag i

pröfvade mål och ärenden, hvilka skulle expedieras åt vederbörande rättssökande, måste till största delen öfverlämnas åt personer, som icke vore anställda vid länsstyrelsen, att verkställas emot beting och enligt räkning.

Af å landskontoret anställda tre extra biträden tjänstgjorde i regel endast ett i sådan egenskap. De öfriga voro upptagna af förordnanden å ordinarie befattningar. Fördenskull måste ofta ordinarie eller tillförordnad landskontorist deltaga i renskrifningsarbetet för den löpande expeditionen och vidlyftigare renskrifning upplåtas till utom ämbetsverket stående personer.

Af hvad länsstyrelsen anfört ansåg densamma framgå, att två ständiga skrifbiträden vore för länsstyrelsen behöfliga. Af de sålunda erforderliga fasta skrifbiträdena vore hvardera af länsstyrelsens afdelningar, landskansliet och landskontoret, i behof af hvar sitt biträde.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har anfört, att för utförande af de vid länsstyrelsen förekommande renskrifningsgöromål, som icke medhunnits af eller skäligen kunnat påläggas de vid länsstyrelsen anställda ordinarie eller extra ordinarie tjänstemännen, hade vid länsstyrelsen sedan ett antal år tillbaka varit anställda fasta skrifbiträden. För närvarande hade endast ett kvinnligt skrifbiträde fast anställning hos länsstyrelsen, hvilket biträdes arbetstid i medeltal för hvarje helgfri dag utgjorde omkring 6 timmar.

Härförutom hade andra personer utfört renskrifningsarbeten för länsstyrelsens behof.

Då under hvarje tid af året funnes att påräkna full sysselsättning för ett ständigt skrifbiträde med minst 6 timmars arbetstid, har länsstyrelsen hemställt, att ett kvinnligt skrifbiträde måtte uppföras å länsstyrelsens stat.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län har meddelat, att all renskrifning utfördes antingen af extra ordinarie tjänstemän vid ämbetsverket, i den mån deras tid det medgafve, eller af mera tillfälliga renskrifvare ute i staden. Det ojämförligt mesta arbetet verkställde de extra ordinarie tjänstemännen dels för att därigenom kunna förskaffa sig något bidrag till lefnadsmkostnaderna, dels ock för vinnande af någon erfarenhet i ärendenas formella utstyrsel. Det skadade ej heller, om personer, hvilka aflagt det för vinnande af befordran till länsman föreskrifna prof och därefter anställdes som extra ordinarie tjänstemän vid länsstyrelse, någon kortare tid sysselsattes med utskrift af koncept och dylikt, hvarigenom de bättre än annorledes förvärfvade färdighet att uppsätta pro-

[2.] tokoll och skrivelser af enklare beskaffenhet. När denna färdighet vunnits, borde gifvetvis annat arbete anförtros dem.

För att extra ordinarie tjänstemän emellertid ej allt för mycket skulle sysselsättas med renskrifning och andra därmed jämförliga, mera mekaniska göromål vore det enligt länsstyrelsens uppfattning mycket lämpligt, om å hvardera afdelningen anställdes en person uteslutande för dylika göromåls bestridande.

Länsstyrelsen i Gäfleborgs län har meddelat, att sedan en lång följd af år varit anställda å landskansliet två skrifbiträden och å landskontoret ett skrifbiträde, samtliga på ett stadigvarande sätt sysselsatta med skrifgöromål.

Extra skrifhjälp hade dessutom allt emellanåt påkallats.

Göromålen vid länsstyrelsens båda afdelningar ökades alltjämt, och med absolut visshet kunde sägas, att för framtiden komme att förefinnas stadigvarande behof af åtminstone de tre skrifbiträden, om hvilka blifvit nämnt.

Länsstyrelsen tillstyrkte fördenskull, att å ordinarie stat måtte uppföras tre skrifbiträden, två å landskansliet och ett å landskontoret.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har anført, bland annat, följande.

Sedan längre tid tillbaka hade vid länsstyrelsen fyra kvinnor varit på ett stadigvarande sätt sysselsatta med skrifgöromål och dylika sysslor, nämligen två på landskansliet och två på landskontoret. Samtliga dessa personers arbetskrafter hade för statstjänsten utnyttjats i hufvudsakligen samma omfattning som den ordinarie tjänstepersonalens.

Förutom dessa på ett mera stadigvarande sätt anställda biträden hade tidtals såväl å landskansliet som å landskontoret tillfälliga biträden måst användas.

Någon anledning att antaga, att behofvet af dylika biträden i framtiden skulle komma att minskas, förefunnes icke; snarare syntes sannolikt, att i följd af landskansliets år för år ökade arbetsbördas behof af större antal biträden inom kort skulle komma att göra sig gällande. Emellertid förefunnes för det närvarande för länsstyrelsens ämbetsutöfning ett verkligt och stadigvarande behof af minst fyra fasta biträden.

Länsstyrelsen har fördenskull hemställt om uppförande å länets stat af fyra biträdesbefattningar.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har anført, att hos länsstyrelsen vore anställda två kvinnliga skrifbiträden, ett på landskansliet och ett på landskontoret, hvilkas arbete upptoge en tid af 5 till 7 timmar dag-

ligen. Dessutom ombesörjdes en del renskrifningsarbete af extra ordinarie landskanslistor och landskontorister, som hade för afsikt att vinna befordran till tjänstemän vid landsstaten.

Länsstyrelsen hade således full sysselsättning för minst två skrifbiträden, och då det enligt länsstyrelsens mening icke vore att förvänta, att behovet af dylika biträden för framtiden skulle minskas, har länsstyrelsen begärt, att två kvinnliga skrifbiträden måtte uppföras å länets stat.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har föreslagit uppförande å ordinarie stat af två kvinnliga skrifbiträden hos länsstyrelsen och till stöd därför hufvudsakligen anført följande.

Såsom stadigvarande renskrifningsbiträden tjänstgjorde å landskansliet ett manligt och ett kvinnligt biträde med en daglig arbetstid på tjänsterummet af respektive omkring 5 och 3—4 timmar, hvarförutom en extra ordinarie tjänsteman nästan uteslutande och de öfriga extra ordinarie tjänstemännen delvis sysslade med renskrifningen.

Då det emellertid måste anses principiellt oriktigt, att extra ordinarie tjänstemän annat än undantagsvis eller för kortare perioder sysselsattes med dylikt arbete, borde, om de extra tjänstemännen komme att beredas tillräckliga löneförmåner på annat sätt, hela det normala renskrifningsarbetet öfverlämnas till särskilda för ändamålet anställda skrifbiträden. I så fall vore tre skrifbiträden behöfliga för arbetet vid länsstyrelsen.

Kunde icke genom höjning af anslaget till extra tjänstemän beredas medel till fyllnad i de extra ordinarie tjänstemännens svaga aflöning, borde en del renskrifningsarbete fortfarande förbehållas de extra ordinarie tjänstemännen mot särskild godtgörelse från expensanslaget. Ansåges så böra förfaras, hölle länsstyrelsen före, att endast två skrifbiträden vore tills vidare behöfliga för det för dem afsedda arbetet vid länsstyrelsen. För närvarande funnes också två kvinnliga skrifbiträden därstädes anställda.

Länsstyrelsen i Norrbottens län meddelar, att tidigare de mera mekaniska göromålen vid länsstyrelsen i hufvudsak utförts af extra ordinarie tjänstemän, hvilka sökt anställning i syfte att inom landsstaten vinna befordran, och att länsstyrelsen på grund däraf ansett sig sakna anledning att anställa mera stadigvarande biträden.

Det ökade arbetet hos länsstyrelsen hade dock på senare tiden kräft ökad personal jämväl för utförande af rena skrifgöromål, och länsstyrelsen hade därför funnit sig nödsakad att å landskansliet anställa ett ständigt kvinnligt skrifbiträde, hvars tid året om toges fullt i anspråk.

Hvad landskontoret beträffade hade renskrifningsgöromålen hittills

[2.] kunnat i hufvudsak utföras af där anställda extra ordinarie tjänstemän, på grund hvaraf länsstyrelsen ansåg, att med anställande af fast skrifbiträde därstädes tills vidare borde anstå.

Länsstyrelsen har fördenskull hemställt, att för dess vidkommande medel till aflöning åt allenast ett fast anställdt skrifbiträde måtte å ordinarie stat anvisas.

*Löne-
reglerings-
kommittén.*

Kommittén har i fråga om antalet skrifbiträden vid de särskilda länsstyrelserna utgått därifrån, att tre biträden borde anställas vid länsstyrelse i 1:a klassens län, d. v. s. Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, såsom ock blifvit af länsstyrelserna därstädes föreslaget.

Med hänsyn till hvad länsstyrelserna i Kristianstads, Gäfleborgs och Västernorrlands län i förevarande ärende anført anser kommittén enahanda antal erforderligt vid dessa länsstyrelser. Länsstyrelsen i Västernorrlands län hade visserligen begärt fyra biträden, men kommittén har ansett sig ej kunna tillstyrka, att hos denna länsstyrelse nu inrättas större antal dylika befattningar än vid 1:a klassens län blifvit ifrågasatt eller föreslaget.

Vid öfriga länsstyrelser finner kommittén — där särskilda undantagsförhållanden ej föreligga, såsom vid länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs, Gottlands, Blekinge, Hallands, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands och Norrbottens län — två skrifbiträden böra uppföras å ordinarie stat.

Hvad de nyssnämnda länsstyrelserna beträffar erinrar kommittén, att Östergötlands, Blekinge, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands och Norrbottens länsstyrelser ansett ett fast biträde för närvarande vara till fyllest.

Länsstyrelsen i Gottlands län hade visserligen gjort framställning om beredande af ordinarie anställning åt ett biträde, men har kommittén, af hvad länsstyrelsen uti förevarande ärende anført, icke ansett ådagalagdt, att det ifrågavarande biträdet skulle kunna hafva full samsättning under den tjänstgöringstid, som är föreskrifven för ordinarie tjänstemän vid länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Kronobergs län hade meddelat, att för de två där anställda skrifbiträdena den ordinarie dagliga arbetstiden är allenast 5 timmar och att denna arbetstid kan antagas blifva tillräcklig åtminstone ännu ett eller annat år framåt samt fördenskull ansett sig icke böra för närvarande göra framställning om beredande af fastare anställning åt dess biträden af ifrågavarande slag. Kommittén upplyser emellertid, att af ett vid länsstyrelsens yttrande i ärendet fogadt protokolls-

utdrag framgår, att biträdena äro skyldiga att för arbetets utförande uppehålla sig å tjänsterummet äfven utöfver nämnda 5 timmar den tid, som af vederbörande afdelningschef bestämmes.

[2.]

Vid nu antydda förhållanden synes det kommittén, att fog finnes för uppförande å länets stat af ett skrifbiträde.

Hvad slutligen angår länsstyrelsen i Hallands län har kommittén vid de upplysningar, länsstyrelsen afgifvit, ansett sig icke böra föreslå uppförande å stat af något skrifbiträde vid länsstyrelsen i detta län.

Kommittén hemställer, att vid följande länsstyrelser måtte uppföras å stat skrifbiträden till nedannämnda antal:

vid hvar och en af länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Kristianstads, Gäfleborgs och Västernorrlands län tre biträden,

vid hvar och en af länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Älfsborgs, Örebro, Kopparbergs, Jämtlands och Västerbottens län två biträden samt

vid hvar och en af länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs, Blekinge, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands och Norrbottens län ett biträde.

I yttranden, som vederbörande länsstyrelser afgifvit angående kommitténs betänkande, har i fråga om antalet biträden intet annat förekommit, än att dels länsstyrelsen i Kronobergs län förklarat sig ej hafva något att erinra mot förslaget att å länsstyrelsens stat uppföra ett biträde, dels ock länsstyrelsen i Gottlands län hemställt om bifall till sin förut gjorda framställning att erhålla ett biträde å stat. Till stöd härför anför sistnämnda länsstyrelse, att det nuvarande skrifbiträdet tjänstgör hvarje söckendag under minst 4 timmar, därunder skrifning för såväl landskansliet som landskontoret äger rum. Härför hade under nio månader af år 1911 utbetalats tillhopa 861 kronor 80 öre, hvadan kostnaden för hela året komme att uppgå till mer än 1,000 kronor. Därvid vore särskildt att märka, att arbetet med högst få undantag utfördes med skrifmaskin och således medförde en arbetsprodukt, vida öfverstigande den genom skrifning för hand åstadkomna, hvilken sistnämnda metod särskildt ofta förekommer, där extra ordinarie tjänstemän anlitas för renskrifning. Därtill komme, att det säkerligen vore svårare på Gottland än på de flesta andra ställen, särskildt med hänsyn till den fullständiga saknaden af extra ordinarie tjänstemän, att erhålla det biträde, hvaraf länsstyrelsen ansåge sig vara oundgängligen i behof.

Länsstyrelserna.

Mot hvad kommittén föreslagit i fråga om det antal biträden, som nu böra anställas hos vederbörande länsstyrelser, har jag icke någon

Departementschefen.

- [2.] erinran att göra annat än, i afseende å Gottlands län, för hvilket jag enligt länsstyrelsens hemställan ämnar tillstyrka ett biträde. Det afgörande skälet för mig härvid är, att denna länsstyrelse i allmänhet torde hafva svårighet att få sitt behof af extra biträden fylldt. Därtill kommer, att enligt de uppgifter, länsstyrelsen lämnat angående nuvarande renskrifningskostnader, merkostnaden i följd af anställande af ett fast biträde är obetydlig, åtminstone så länge ej ålderstillägg utgår.

Beträffande beloppet af ifrågavarande biträdens *aflöningsförmåner* har jag redan yttrat, att biträdena vid länsstyrelserna skulle tillhöra den af chefen för finansdepartementet omförmälda normaltypen. De böra således åtnjuta i lön 700 kronor och i tjänstgöringspeuningar 350 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 200 kronor efter respektive fem och tio år.

Dessutom torde, på sätt kommittén jämväl hemställt, böra utgå ortstillägg i öfverensstämmelse med hvad som redan gäller för ordinarie befattningshafvare vid vederbörande länsstyrelse. I sådant hänseende må här erinras, att enligt den vid 1908 års Riksdag antagna aflöningsstat för tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna ortstillägg allenast utgår dels vid länsstyrelsen i Stockholms län, dels ock vid länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. I de tre sistnämnda länen utgör det vederbörande befattningshafvare tillkommande ortstillägg hälften af hvad motsvarande befattningshafvare vid länsstyrelsen i Stockholms län åtnjuta.

I fråga om *allmänna villkor och bestämmelser* för biträdesbefattningarna torde i tillämpliga delar böra gälla hvad chefen för finansdepartementet i sådant hänseende föreslagit. I full öfverensstämmelse med dennes yttrande torde därutöfver för länsstyrelsernas del böra stadgas, att biträde, som vid uppförande i länsstyrelsernas stat af tjänst, hvarom nu är fråga, är anställdt hos länsstyrelsen och antages till innehafvare af sådan tjänst, äger att för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos styrelsen.

I detta sammanhang ber jag att få erinra om, att lediga tjänster vid länsstyrelsen i Stockholms län i anledning af Riksdagens år 1908 därom fattade beslut tillsvidare endast tillsättas medelst förordnande.

Länsstyrelsen i detta län har uttalat, att den nämnda omständigheten icke syntes länsstyrelsen böra hafva till följd, att den, som, under förutsättning af tjänstens tillsättning i vanlig ordning vore berättigad till ålderstillägg, skulle gå i mistning af sådant. Länssty-

relsen har ansett särskildt stadgande härom böra för Stockholms län meddelas rörande nu ifrågakomna biträdesbefattningar. I detta afseende har meddelats, att länsstyrelsens nuvarande två skrifbiträden haft stadigvarande anställning, det ena biträdet mera än aderton år och det andra sedan omkring tio år tillbaka, hvadan berörda fråga kunde, i och med uppförande i stat af länsstyrelsens skrifbiträden, omedelbart vid första tillämpningen af staten i denna del blifva aktuell. [2.]

Löneregleringskommittén yttrade härom, att ur konsekvensens synpunkt utfärdandet af ett stadgande af det innehåll, länsstyrelsen föreslagit, icke kunde tillstyrkas. Däremot syntes icke något hinder möta, att, därest förhållandena ansåges böra därtill föranleda, särskild framställning gjordes hos Riksdagen om tilldelande af personligt aflönings-tillägg åt ifrågavarande biträden.

Länsstyrelsen har sedermera i sitt yttrande angående kommitténs betänkande anført, att, då i nädiga brefvet till länsstyrelsen angående tillsättande tills vidare af ledigblifna tjänster vid länsstyrelsen m. m. den 17 juni 1908 i sammanhang med anbefallande af utredning angående möjligheten af Stockholms läns upphörande såsom administrativ enhet förklarats, att ledigblifvande tjänster vid länsstyrelsen tills vidare skulle tillsättas allenast medelst förordnande, dock med rätt för den å tjänsten förordnade att åtnjuta den lön och de öfriga förmåner, samma tjänst enligt stat och författningar tillkomme, samt med skyldighet att vara underkastad de för aflönings åtnjutande stadgade villkor, torde påtagligt fog finnas för länsstyrelsens ifrågavarande hemställan i fråga om innehafvarna af en ny kategori af tjänster å länsstyrelsens stat.

Denna länsstyrelsens uppfattning måste jag gilla, och torde, därest mitt förevarande förslag af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen bifalles, hinder ej möta att hos Eders Kungl. Maj:t hemställa om förklarande i det syfte, länsstyrelsen hemställt.

Det kan ifrågasättas, huruvida icke, då anslag beviljas för uppförande af ifrågavarande biträden å ordinarie stat, afdrag borde ske å länsstyrelsernas hittillsvarande anslag till renskrifningskostnader. Huru mycket som för närvarande åtgår till renskrifning vid länsstyrelserna hafva endast en del af dessa upplyst.

Kommittén har emellertid — med hänsyn därtill att renskrifnings- och dylikt arbete, om det utföres af fast anställda biträden å stat med begränsad arbetstid samt med rätt till semester och att vid sjukdom bibehålla en större del af aflöningen, otvifvelaktigt blir för statsverket

[2.] dyrare än om detta arbete, så som hittills ofta ägt rum, utföres på beting — antagit, att afdraget å befintliga anslag till renskrifning m. m. icke skäligen bör i allmänhet sättas till högre belopp än tre fjärdedelar af bitrådets begynnelseaflöning enligt stat. Enligt denna beräkning skulle den besparing, som kunde ske å länsstyrelsernas hittillsvarande anslag till renskrifning, uppgå till omkring 34,350 kronor.

På sätt jag torde få närmare angifva här nedan under punkterna angående anslag till tryckningskostnader samt till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. föreligga emellertid andra skäl till en så betydande ökning af det anslag, hvarifrån länsstyrelsernas renskrifning hittills betalats, att någon nedsättning till följd af de fasta biträdenas uppförande i stat icke kan förordas.

Såsom chefen för finansdepartementet yttrat skulle de fasta biträdena åtnjuta semester under 30 dagar om året, när sådant utan hinder för göromålsens behöriga gång kan ske. I anledning häraf skulle erfordras anslag till vikariatsersättning, hvilket anslag, beräknadt efter 75 kronor i månaden, skulle uppgå till 3,225 kronor och jämte ersättning åt vikarie vid sjukdom utgå af det under sjätte hufvudtiteln uppförda reservationsanslaget å 193,000 kronor till arfvode åt extra länsnotarier m. m. Detta anslag skulle alltså behöfva någon ökning. Emellertid hafva några länsstyrelser upplyst, att de användt medel af sistnämnda anslag till betäckande af styrelsens renskrifningskostnader. Genom uppförande i stat af fasta biträden uppkommer alltså på detta anslag en besparing, som borde kunna antagas motsvara den erforderliga ökningen för vikariatsersättning. Jag hemställer alltså, att anslaget tills vidare lämnas oförändradt.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

dels uppföra å ordinarie stat från och med år 1913 vid följande länsstyrelser skrifbiträden till nedannämnda antal:

vid hvar och en af länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Kristianstads, Gäfleborgs och Västernorrlands län tre biträden,

vid hvar och en af länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Älfsborgs, Örebro, Kopparbergs, Jämtlands och Västerbottens län två biträden samt

vid hvar och en af länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs, Gottlands, Blekinge, Skaraborgs,

Värmlands, Västmanlands och Norrbottens län ett biträde; [2.]

dels förklara, att till ifrågavarande skrifbiträdes-tjänster skola antagas kvinnor, dock att vid första tillsättningen af dylik tjänst jämväl man, som oaf-brutet åtminstone från 1912 års ingång vid länsstyrelse innehaft stadig anställning för utförande af hufvudsakligen renskrifningsgöromål, må befordras till skrifbiträde vid samma länsstyrelse;

dels medgifva,

att lön och tjänstgöringspenningar må för ifrågavarande biträden utgå med lön 700 kronor och tjänstgöringspenningar 350 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år, samt

att därutöfver må utgå ortstillägg för biträde vid länsstyrelsen i Stockholms län med 150 kronor samt för biträde vid länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län med 75 kronor;

dels såsom tillägg till de genom nådiga kungörelsen den 18 september 1908 stadgade villkor för åtnjutande af de från 1909 års början fastställda löneförmånerna för tjänstemän och betjante vid länsstyrelser besluta, att biträde, som vid ikraftträdandet af ifrågavarande ändring i staten för landsstaterna i länen är anställdt hos länsstyrelse och antages till biträde å denna stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos styrelsen;

dels besluta, att beträffande ifrågavarande biträden skola gälla de af chefen för finansdepartementet i hans yttrande till statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag föreslagna allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande af aflöningsförmånerna för fasta biträden hos vissa verk och myndigheter;

dels ock höja anslaget till landsstaterna i länen (däraf 193,000 kronor reservationsanslag) från 3,068,635 kronor med 45,825 kronor till 3,114,460 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

[3.] Under åberopande af chefens för justitiedepartementet yttrande denna dag har jag förut underställt Eders Kungl. Maj:t frågan om semester för vaktmästare i regeringsrätten. Bland de verk, för hvilkas vaktmästare torde kunna ifrågakomma att stadga en sådan förmån, är äfven väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Vaktmästarnas semester.

Styrelsen, som afgifvit yttrande i ärendet före ikraftträdandet af den utaf Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen år 1911 fastställda staten, har därvid anført, att styrelsens tre vaktbetjante, af hvilka två vore ordinarie och en extra, under de senare åren varit i åtnjutande af ledighet utan afstående af tjänstgöringspenningar. Ledigheten har utgjort 14 dagar utom under år 1910, då den omfattat tre veckor. Vikarie har under tiden förordnats mot en ersättning för tjänstgöringsdag af 3 kronor, hvilken utgift bokförts under titel »vikariatsersättningar m. m.». Styrelsen anser 15 dagar vara den minsta tid, som bör afses för vaktbetjants semester, samt att ersättningen till vikarie för semesterledig vaktmästare icke torde kunna sättas lägre än till 3 kronor för dag.

I den nya staten för styrelsen finnas uppförda en förste vaktmästare och två vaktmästare, hvilka torde böra beredas semester enligt de grunder, som af chefen för justitiedepartementet anförts.

För detta ändamål torde ingen förhöjning erfordras af det för vikariatsersättning m. m. afsedda anslaget i styrelsens aflöningsstat.

Under åberopande i öfrigt af hvad chefen för justitiedepartementet i sitt förutnämnda yttrande anført får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att godkänna följande tillägg till de genom nådiga kungörelsen den 22 juni 1911 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de från 1912 års början fastställda aflöningsförmåner för ordinarie befattningshavare i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt i väg- och vattenbyggnadsdistrikten, nämligen,

att en hvar vaktmästare i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren, eller när det erfordras för beredande åt honom af

semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, [3.]
om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens
befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sam-
manlagdt tre månader under ett och samma kalenderår,
med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgörings-
penningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall för förste vakt-
mästaren, de med hans befattning förenade tjänstgörings-
penningar och under hans semester ett mot samma
tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Medicinalstyrelsen med dithörande stater.

På framställning af Kungl. Maj:t har 1906 års Riksdag under an- [4.]
slaget till medicinalstyrelsen med dithörande stater uppfört ett reserva-
tionsanslag å 7,500 kronor till aflöning åt tio civila läkarstipendiater.
Sedan har Kungl. Maj:t den 22 juni 1906 fastställt instruktion för
dessa stipendiater samt därvid föreskrifvit, att det åligger stipendiat
att på medicinalstyrelsens förordnande biträda vid den civila sjukvården.
Genom nådigt bref den 18 oktober 1907 har vidare förklarats, att af
medicinalstyrelsen för den civila eller militära sjukvården anställd läkar-
stipendiat skall, därest han är legitimerad läkare, äga vid befordran på
läkarbanan åtnjuta tjänstårsberäkning för den tid, han innehaft stipendiat-
befattningen.

Förhöjning
af anslaget
till aflöning
af civila
läkarsti-
pendiater.

Uti skrifvelse den 25 september 1911 har medicinalstyrelsen gjort
framställning om förhöjning af nämnda anslag. Styrelsen har därvid
anfört, att det från början och alltsedan visat sig vara synnerligen
svårt att få antalet civila läkarstipendiater fyllt. Arfvodet är icke
mycket större än det, som förut tillkommit fältläkarstipendiater af andra
klass, hvilka platser under senare åren så godt som alls icke eller endast
undantagsvis för kortare tider kunnat besättas. Därtill kommer, att en
civil läkarstipendiats tjänstgöringsskyldighet utan tvifvel tages mera i
anspråk än hvad som varit fallet med fältläkarstipendiatens. Särskildt,
säger styrelsen, har nog skyldigheten att åtaga sig förordnande i de
afägsna, svårskötta distrikten i öfre Norrland afhållit mången från att
söka anställning som stipendiat. Då de läkarstipendiater, som kunnat
anställas, i allmänhet ganska mycket, ofta så godt som oupphörligt,
användts för förordnanden af hvarjehanda slag, har följden blifvit den,
att dessa läkarstipendiatplatser icke med fördel kunnat sökas af andra
än sådana, som afslutat sina läkarstudier. En medicine licentiat måste

- [4.] dock tydligen ställa högre fordringar på inkomster af sin läkarverksamhet än en medicine kandidat.

Medicinalstyrelsen framhåller vidare, att behovet af yngre läkar-krafter för vikariatsförordnanden, förordnanden såsom extra läkare, särskildt i epidemisjukvård, såsom observationsläkare mot kolera med mera, är oafvisligt, och detta så mycket mer, som medicinalstyrelsen numera icke, såsom förr, har färtläkarstipendiater att tillgå för en del af dessa ändamål. Sedan 1911 års Riksdag bifallit Eders Kungl. Maj:ts nådiga proposition om inrättande af ett ganska stort antal nya provinsialläkartjänster särskildt i Norrland, kan det, säger styrelsen, utan tvifvel förväntas, att behovet af läkare äfven för semester- och andra vikariat blir så stort, att det icke kan tillgodoses med det antal stipendiatplatser, som nu finnes, icke ens om alla platserna ständigt äro besatta. Därest inga sökande skulle anmäla sig till sådana nyinrättade provinsialläkartjänster som exempelvis i Arjeplogs, Sorsele, Stensele med flera distrikt, hvilket styrelsen anser ganska visst kunna befaras, skulle svårigheterna att skaffa vikarier under vakans kunna blifva hardt när ööfvervinneliga.

Medicinalstyrelsen har därför ansett, såväl att ett ökad antal läkarstipendiatplatser är oundgängligen nödvändigt, som ock att de vid dessa platser fästade löneförmånerna behöfva förbättras.

Med afseende därå, att dessa stipendiater äro de enda läkare, som numera finnas ständigt skyldiga att mottaga förordnanden i den civila sjukvården, har medicinalstyrelsen föreslagit, att deras antal höjes från 10 till 15. Vidare anför styrelsen beträffande arfvodets belopp, att det bör vara åtminstone så stort, att det förslår till ett nödtorftigt uppehälle under mellantiderna mellan förordnanden. Styrelsen anser därför, att arfvodet icke kan sättas lägre än till 1,500 kronor för år.

På grund af hvad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, höja anslaget till civila läkarstipendiater till 22,500 kronor att användas till aflöning åt femton stipendiater med 1,500 kronor årligen åt hvarje.

Tillika har styrelsen anført, att stipendiat borde äga rätt att under en månads semester årligen, med bibehållande af sitt stipendium, vara fri från skyldigheten att mottaga förordnande. Styrelsen har ock gjort framställning om ändring i förenämnda instruktion i sådan riktning.

Statskontoret.

Statskontoret har uti afgifvet utlåtande af den 20 oktober 1911 anført, att förslaget att dels öka stipendiaternas antal till 15, dels ock höja stipendiernas belopp till 1,500 kronor syntes vara särdeles

beaktansvärdt. Statskontoret har därför för sin del icke något att erinra mot en sådan åtgärd. [4.]

Af hvad medicinalstyrelsen anfört synes otvifvelaktigt framgå, att de civila läkarstipendierna behöfva ökas till såväl antal som belopp. Till belysning af huru litet lockande dessa stipendier hittills varit ber jag att få meddela, att enligt en af styrelsen till mig öfverlämnad promemoria stipendier måst under tiden från den 12 december 1906 till den 4 oktober 1911 till större eller mindre antal annonseras lediga 22 gånger. Vid ett af dessa tillfällen, då ett stipendium annonserades, anmälde sig 5 sökande och vid 4 andra tillfällen har antalet sökande med 1 öfverstigit antalet lediga stipendier; i öfrigt hafva de sökandes antal nått och jämnt motsvarat eller understigit antalet annonserade stipendier; en gång, då två stipendier kungjordes lediga, anmälde sig endast en 76-årig f. d. provinsialläkare. Det är tydligt, att styrelsen under sådana förhållanden har mycket svårt att öfverhufvud eller åtminstone på ett nöjaktigt sätt kunna sörja för läkarvården vid vakanser eller andra ledigheter.

Departements-
chefen.

Beträffande stipendiernas belopp tillåter jag mig äfven erinra om, att 1911 års Riksdag bestämt årsarfvodet för färtläkarstipendiaterna till 900 kronor förutom dagtraktamente om 8 kronor under tjänstgöring. Färtläkarstipendiats tjänstgöringsskyldighet är bestämd till högst 90 dagar årligen. Då civila läkarstipendiaterna, som tjänstgöra såsom vikarier för provinsialläkare, äga att åtnjuta, förutom fri bostad, 8 kronor om dagen under provinsialläkarens semester samt tjänstgöringspenningar under annan hans ledighet, skulle visserligen den civila läkarstipendiatens löneförmåner kunna blifva något högre än färtläkarstipendiatens, men torde detta mer än väl uppvägas af den vidsträcktare tjänstgöringsskyldigheten. I detta sammanhang ber jag att få nämna, att det synes mig icke möta något hinder att begränsa de civila läkarstipendiaternas tjänstgöringsskyldighet till 11 månader om året, därest medicinalstyrelsen pröfvar sådant kunna ske utan hinder för civila läkartjänsternas behöriga uppehållande.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att höja det till *civila läkarstipendiaterna* beviljade, under medicinalstyrelsen med dithörande stater under sjätte hufvudtiteln uppförda reservationsanslag å 7,500 kronor med 15,000 kronor till 22,500 kronor att användas till aflöning af 15 civila läkarstipendiaterna.

- [4.] Vid bifall härtill torde det under sjätte hufvudtiteln uppförda anslaget till medicinalstyrelsen med dithörande stater, nu utgörande 1,027,700 kronor, däraf 12,000 kronor reservationsanslag, komma att ökas med 15,000 kronor till 1,042,700 kronor, däraf 27,000 kronor reservationsanslag.

Försäkringsinspektionen.

[5.]
Fasta
biträden.

Under punkt 2 här ofvan har jag, med åberopande af chefens för finansdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag, hemställt om uppförande af *fasta biträden* å länsstyrelsernas stat.

Äfven försäkringsinspektionen hör, såsom af nämnda yttrande framgår, till de verk, hos hvilka ifrågasatts fasta biträdesbefattningar å stat.

Vid 1910 års Riksdag fastställdes stat för försäkringsinspektionen, slutande å ett belopp af 53,000 kronor, och medgafs, att kostnaderna för försäkringsinspektionens verksamhet enligt den fastställda staten finge utgå af de bidrag, som enligt lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 och lagen af samma dag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket skola af försäkringsanstalterna årligen erläggas till bestridande af kostnaderna för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet.

Därefter har 1911 års Riksdag beslutat att till upprätthållande af försäkringsinspektionens verksamhet å ordinarie stat uppföra ett reservationsanslag af 53,000 kronor att utgå af försäkringsanstalternas bidrag till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet, under förutsättning tillika att de å dessa bidragsmedel uppkommande öfverskott fortfarande såsom hittills skola efter vederbörligt tillstånd användas för det med anslaget afsedda ändamål.

Den vid 1910 års Riksdag godkända staten för försäkringsinspektionen upptager, under rubriken B. Omkostnader, till vikariatsersättningar, ersättningar till extra tjänstemän och andra biträden, resekostnads- och traktamentsersättningar, tryckningskostnader, hyra, kostnader för belysning, uppvärmning, städning, möbler, böcker, tidningar, kontorsrekvisita m. m. äfvensom till extra ordinarie arbetskrafter vid möjligen förekommande särskild administration af lifvförsäkringsbolag förslagsvis 19,600 kronor.

Försäkringsinspektionen har i utlåtande i fråga om behovet af fast anställda biträden hos inspektionen meddelat, att för biträdande

med förefallande statistiskt arbete anställdes hos försäkringsinspektionen från och med den 1 mars 1908 ett kvinnligt biträde med 4 timmars daglig tjänstgöring och mot ett arvode af 1,200 kronor för år räknadt. Från och med den 1 november 1909 utsträcktes tjänstgöringen till 6 timmar dagligen, i samband hvarmed arvodet ökades till 1,500 kronor för år.

Det af biträdet förrättade arbetet bestode i granskning och bearbetning af de utaf vissa mindre försäkringsanstalter till försäkringsinspektionen ingifna uppgifter öfver deras verksamhet. Arbetet vore ej af tillfällig natur och borde lämpligen äfven för framtiden kunna utföras af ett kvinnligt biträde. Försäkringsinspektionen ansåg det fördensskull önskligt, att ifrågavarande biträde uppfördes å inspektionens stat med begynnelseaflöning af 1,500 kronor, hvartill skulle komma två åldersstillägg, hvarterda å 250 kronor.

Löneregleringskommittén ansåg genom hvad försäkringsinspektionen i ärendet anført ådagalagdt, att ett fast anställdt, å stat uppfördt kvinnligt biträde hos inspektionen komme att finna full sysselsättning under stadgad minimiarbetstid.

Hvad försäkringsinspektionen anført hade emellertid icke kunnat bibringa löneregleringskommittén den uppfattningen, att det nämnda bitrådets göromål vore af beskaffenhet att böra föranleda hennes placering i en högre aflöningsgrad än den för skrifbiträden i allmänhet bestämda.

I stället har kommittén af billighetsskäl föreslagit såsom öfvergångsbestämmelse att, därest det nuvarande biträdet varder antaget till biträde å stat, åt henne anvisas ett personligt aflöningsstillägg af 300 kronor, intilldess hon må hafva kommit i åtnjutande af första ålderstillägget, och sedermera, intilldess andra ålderstillägget intjänats, 100 kronor.

I utlåtande öfver löneregleringskommitténs förslag har försäkringsinspektionen framhållit, att det kvinnliga bitrådets arbete består i granskning och statistisk bearbetning af de utaf vissa försäkringsanstalter till inspektionen ingifna uppgifterna öfver deras verksamhet, ett arbete, som otvifvelaktigt är af väsentligt mera kvalificerad beskaffenhet än det renskrifningsarbete, hvilket i regel verkställes af de i öfriga verk anställda kvinnliga skrifbiträdena. Detta förhållande framginge än tydligare däraf, att det hos inspektionen anställda kvinnliga statistiska biträdet icke sysselsättes med renskrifning och utskrift af expeditioner, utan anlitas för sådant arbete biträde utom verket.

Vid sådant förhållande vidhåller försäkringsinspektionen, att det kvinnliga biträdet, hvars benämning lämpligen skulle blifva »kvinnligt statistiskt biträde», borde erhålla en aflöning uppgående till det af inspektionen föreslagna beloppet, 1,500 kronor, med två ålderstillägg,

[5.] hvartdera å 250 kronor, enär det eljest möjligen kunde visa sig svårt att för platsen erhålla en fullt kompetent person.

Vidkommande löneregleringskommitténs förslag i öfrigt har försäkringsinspektionen för sin del intet annat att erinra än att inspektionen beträffande ersättning åt vikarien för det hos inspektionen anställda kvinnliga statistiska biträdet anser, att denna bör bestämmas till 100 kronor i månaden, hvarjämte inspektionen beträffande frågan om biträdes frånträdande af befattning i händelse af giftermål ansluter sig till den af en kommittéledamot afgifna reservationen.

*Departements-
chefen.*

Af hvad försäkringsinspektionen anfört synes mig framgå, att det föreslagna biträdet hos inspektionen skall komma att utföra sådant kvalificeradt arbete, som bör medföra högre aflöning än den för vanliga skrifbiträden bestämda. Då man, på sätt chefen för finansdepartementet yttrat, icke bör införa alltför många aflöningstyper, anser jag mig böra föreslå aflöning till biträdet hos försäkringsinspektionen efter den af chefen för finansdepartementet föreslagna högre typen eller således lön 900 kronor och tjänstgöringspenningar 550 kronor förutom ortstillägg 150 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 200 kronor, efter respektive fem och tio år.

Inspektionen förutsätter tydligen, att den ifrågasatta befattningen skall vara afsedd att innehafvas af kvinna.

I afseende å allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande af dessa aflöningsförmåner torde jag allenast behöfva åberopa hvad chefen för finansdepartementet härom anfört. I detta sammanhang vill jag emellertid framhålla, att, i likhet med hvad jag föreslagit för länsstyrelserna, äfven här torde böra stadgas, att biträde, som vid ikraftträdandet af ifrågavarande ändring i inspektionens stat är anställdt hos försäkringsinspektionen och antages till biträde å denna stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos ämbetsverket.

Då ålderstillägg såsom öfriga kostnader för försäkringsinspektionens verksamhet skola utgå af försäkringsanstalternas bidragsmedel, är ett särskildt förslagsanslag till ålderstillägg uppfördt i staten. Någon ändring i berörda förslagsanslags belopp torde ej för närvarande erfordras i följd af uppförande å staten af ett biträde.

Uppförande af ett biträde å stat medför däremot för förslagsanslaget å 19,600 kronor till vikariatsersättningar m. m. en minskad utgift, motsvarande det till nuvarande biträdet utgående arvvodet, 1,500 kronor. Emellertid torde såsom vikariatsersättning för ifrågavarande biträde i

öfverensstämmelse med de af chefen för finansdepartementet angifna grunder böra beräknas 100 kronor årligen att utgå från nyssnämnda förslagsanslag.

[5.]

Det belopp, som skulle afdragas från förslagsanslaget, uppgår således till 1,400 kronor, hvarigenom nämnda anslag skulle lyda å 18,200 kronor.

Jämväl den pension, som med tillämpning af civila tjänstinhafvares rätt till pension kan komma att beviljas biträde i försäkringsinspektionen, torde, i likhet med pensionerna till andra inspektionens tjänsteinnehafvare böra utgå af försäkringsanstaltens förenämnda bidragsmedel.

Eders Kungl. Maj:t har den 30 december 1911 på min hemställan beslutat framlägga för Riksdagen förslag till lag om understödsföreningar.

Tillsyn å
understöds-
föreningar.

Enligt detta förslag skola, såsom Eders Kungl. Maj:t behagade erinra sig, nämnda föreningar vara underkastade tillsyn af en tillsynsmyndighet, som jämväl skall handhafva föreningarnas registrering.

Den sålunda föreskrifna kontrollerande verksamheten, som tillika skall vara förenad med en rådgifvande verksamhet i syfte att föreningarnas rörelse må drivas på ett med hänsyn till deras art och omfattning lämpligt sätt, är hufvudsakligen af försäkringsteknisk beskaffenhet. Det torde därför vara mest ändamålsenligt, att åtminstone under nuvarande förhållanden försäkringsinspektionen utses till tillsynsmyndighet.

För att kunna upptaga denna nya verksamhetsgren torde försäkringsinspektionen behöfva något tillskott till sina arbetskrafter. Öfverdirektören och chefen för inspektionen anför härom i en på min anmodan afgifven promemoria följande.

På grund af förefintliga statistiska uppgifter angående understödsföreningarna kan beräknas, att 300—400 föreningar komma att falla under lagen. Det är tydligen mycket svårt att uppskatta, hur mycket arbete registreringen och tillsynen af dessa föreningar kan komma att medföra under de första åren. Detta blir i hög grad beroende af, i hvilken utsträckning föreningarna komma att söka godkännande af sina stadgar. Emellertid torde den erforderliga ökningen af inspektionens arbetskrafter icke kunna sättas till lägre än *två amanuenser*. Af dessa skulle den ena hafva juridisk utbildning och få till sin hufvudsakliga uppgift att biträda vid registreringen och vid den formella granskningen af föreningarnas stadgar. Den andre skulle hafva kompetens att vara

[5.]

aktuarie vid lifförsäkringsbolag samt få till sin hufvudsakliga uppgift att biträda vid den försäkringstekniska pröfningen af föreningarnas stadgar och vid den statistiska bearbetningen af deras uppgifter. Båda skulle emellertid vara skyldiga att handlägga de ärenden, som i öfrigt hänvisades till dem af ämbetsverket. Deras arbetstid skulle vara 3 à 4 timmar dagligen.

Beträffande de arfvodesbelopp, som skulle erfordras, anföres, att den juridiskt utbildade amanuensens arfvode torde kunna bestämmas till 1,500 kronor, den försäkringstekniskt bildades till 2,500 kronor. Den högre aflöningen till den senare motiveras af de större fordringar, som måste ställas på hans kompetens; samma arfvode utgår för närvarande till en amanuens vid försäkringsinspektionen, som har särskild kompetens på sakförsäkringens område.

Den erforderliga ökningen af inspektionens stat skulle alltså för år 1913 vara 4,000 kronor. Då det emellertid kan komma att visa sig, att arbetet med understödsföreningarna blir större än som motsvarar dessa båda amanuenser, torde anslaget till försäkringsinspektionen böra ökas med ett något högre belopp, förslagsvis 6,000 kronor.

Hvad härefter angår frågan, hvarifrån det erforderliga beloppet skall tagas, ber jag att få erinra därom, att kostnaderna för försäkringsinspektionens verksamhet utgå af de bidrag, som enligt lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 och lagen samma dag om utländsk försäkringsanstalts rätt att drifva försäkringsrörelse här i riket skola af försäkringsanstalterna årligen erläggas till bestridande af kostnaderna för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet. Dessa bidrag för försäkringsinspektionens organisation och verksamhet. Dessa bidrag utgå för närvarande med 0,1 procent af premieinkomsten under näst-föregående kalenderår å den svenska rörelsen. Då de understödsföreningar, som falla inom lagens tillämplighetsområde, enligt uppgift af chefen för försäkringsinspektionen, hafva en inkomst af delägarafgifter å ungefär 2 miljoner kronor, skulle understödsföreningarnas bidrag till försäkringsinspektionen uppgå till ungefär 2,000 kronor, därest de skulle utgå efter samma grunder som försäkringsbolagens.

Återstående 4,000 kronor skulle alltså, om understödsföreningarna jämfördes med försäkringsbolagen i nu förevarande afseende, utgå af öfriga bidragsmedel.

Emellertid torde det ej vara lämpligt att pålägga understödsföreningarna någon bidragsskyldighet, något som ej heller lagförslaget förutsätter. I stället torde understödsföreningarna kunna likställas med de ömsesidiga försäkringsbolag, hvilkas verksamhet endast afser att meddela försäkring af egendom inom ett län eller inom område å lands-

bygden, mindre än ett härad. Dessa bolag äro visserligen underkastade tillsyn af försäkringsinspektionen, men hafva ingen bidragsskyldighet. [5.]

I enlighet härmed och med afseende därå att försäkringsbolagens bidrag lämna ett betydande öfverskott, synes mig jämväl omförmålta 2,000 kronor kunna utgå af nämnda bidrag samt hela det anslag, som skulle erfordras till förstärkande af inspektionens arbetskraft för tillsyn å understödsföreningar kunna upptagas såsom tillägg till förslagsanslaget till vikariatsersättningar m. m. å inspektionens stat. Detta anslag torde i anledning häraf och med afseende å hvad jag förut anfört angående det kvinnliga biträdet böra höjas från 19,600 kronor till 24,000 kronor.

Under åberopande af chefens för justitiedepartementets yttrande till statsrådsprotokollet denna dag har jag förut underställt Eders Kungl. Maj:t frågan om semester för vaktmästarna i regeringsrätten och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Semester för vaktmästare.

I den af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen år 1910 fastställda stat för försäkringsinspektionen finnes upptagen en vaktmästarbefattning, hvars innehafvare jämväl torde böra komma i åtnjutande af ifrågasvarande förmån.

Försäkringsinspektionen har i afgifvet yttrande meddelat, att dess vaktmästare hittills icke åtnjutit kostnadsfri ledighet, men att inspektionen anser sådan ledighet böra beredas honom under 15 dagar årligen.

Någon förhöjning af det i staten för vikariatsersättningar m. m. afsedda anslag torde icke erfordras för att bereda vaktmästaren nämnda ledighet.

I öfrigt kan jag inskränka mig till att åberopa hvad chefen för justitiedepartementet anfört i ämnet.

På grund af hvad jag sålunda yttrat hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

1) *dels* besluta att i försäkringsinspektionens stat från och med år 1913 uppföra aflöning till ett kvinnligt biträde med lön 900 kronor, tjänstgöringspenningar 550 kronor och ortstillägg 150 kronor, hvartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 200 kronor, efter fem och tio år;

dels bestämma, att den pension, som med tillämpning af lagen den 11 oktober 1907 angående civila

[5.]

tjänstinnehafvares rätt till pension kan komma att beviljas nämnda biträde, skall utgå af försäkringsanstalternas bidrag till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet;

dels medgifva, att biträde, som vid ikraftträdandet af ifrågavarande ändring i försäkringsinspektionens stat är anställt hos försäkringsinspektionen och antages till biträde å denna stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos försäkringsinspektionen;

dels ock besluta, att för nämnda kvinnliga biträde skola gälla de af chefen för finansdepartementet i hans yttrande till statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag föreslagna allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande af aflöningsförmånerna för fasta biträden hos vissa verk och myndigheter;

2) att höja det i försäkringsinspektionens stat till vikariatsersättningar, ersättningar till extra tjänstemän och andra biträden, resekostnads- och traktamentsersättningar, tryckningskostnader, hyra, kostnader för belysning, uppvärmning, städning, möbler, böcker, tidningar, kontorsrekvisita m. m. äfvensom till extra ordinarie arbetskrafter vid möjligen förekommande särskild administration af lifvförsäkringsbolag upptagna förslagsanslag från 19,600 kronor till 24,000 kronor eller med 4,400 kronor att utgå af försäkringsanstalternas bidrag till försäkringsinspektionens organisation och verksamhet;

3) att höja reservationsanslaget till upprätthållande af försäkringsinspektionens verksamhet från 53,000 kronor med 6,000 kronor till 59,000 kronor;

4) att godkänna sådant tillägg till de genom nådiga kungörelsen den 12 augusti 1910 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de från 1911 års början fastställda aflöningsförmåner för ordinarie tjänstinnehafvare i försäkringsinspektionen, att vaktmästaren hos inspektionen må årligen, i den mån det kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

Internationell ständig förening för frågor rörande vägväsendet.

På inbjudan af franska regeringen sammanträdde i slutet af år 1908 i Paris en internationell kongress för undersökning af frågor, som sammanhånga med anpassandet af vägar efter nyare forskaffningsmedel. Å denna kongress, vid hvilken äfven Sverige officiellt representerades, beslöts, bland annat, upprättandet af en internationell ständig förening för behandling af dylika frågor och för åstadkommande af periodiska vägkongresser. Samtidigt bildades en internationell ständig kommission, som skulle stå i spetsen för föreningen och hafva sitt säte i Paris. Inom kommissionen, hvars medlemmar provisoriskt utsågos af kongressen, skulle i sin ordning utses en ständig byrå och en verkställande byrå.

[6.]
Anslag för-
deltagande
i en interna-
tionell stän-
dig förening
för frågor
rörande
vägväsen-
det.

Sedermera hafva stadgar för föreningen antagits. Enligt dessa är föreningens ändamål att verka för framsteg ifråga om byggnade, underhåll, trafikerande och ekonomiskt utnyttjande af vägar. Detta ändamål skall vinnas genom anordnande af vägkongresser, offentliggörande af afhandlingar, berättelser och andra handlingar samt genom samlande af de resultat, som vunnits vid försök med olika slag af materiel för byggnade och underhåll af vägar.

Kommissionens uppgift är att bestämma tid och ort för blifvande kongresser, föranstalta om bildandet af en organisationskommitté å den ort, där kongress skall hållas, i samråd med denna kommitté bestämma hvilka språk, som å kongress få användas, fastställa program för kongresserna m. m. äfvensom öfvervaka den ekonomiska ledningen af föreningen.

Den ständiga byrån har att utföra kommissionens beslut och fattar själf beslut i alla frågor, som icke uttryckligt förbehållits kommissionen. Vidare beslutar den ständiga byrån öfver upptagande af korporationer och ständiga medlemmar i föreningen, uppgör förslag öfver de ständiga inkomsterna, utnämner efter den lokala organisationskommitténs hörande generalbyrå och afdelningsbyråer för beslutad kongress m. m.

Den verkställande byrån sammanställer de resultat, som vunnits vid försök med olika slag af materiel för byggnade och underhåll af vägar, samt utför själf de studier och undersökningar, som anbefallas af kommissionen eller den ständiga byrån. Särskildt skall denna byrå utröna, hvilka faktorer som konstituera de egenskaper, all gatumateriel måste äga. Vidare sköter den verkställande byrån de löpande göromålen, för räkenskaperna, beslutar om utbetalningar inom ramen för den upprättade staten samt uppbär bidragen till föreningen och den-

- [6.] samma tillkommande medel. Slutligen omhänderhar den verkställande byrån föreningens tillgångar, dess bibliotek och arkiv samt ombesörjer öfversättning och utdelning till föreningens ledamöter af kongressernas protokoll, berättelser och meddelanden m. m.

Rörande den ifrågavarande sammanslutningens organisation innehålla stadgarna utöfver hvad ofvan angifvits hufvudsakligen följande. Föreningen består af representanter för de särskilda ländernas regeringar samt för vissa korporationer äfvensom af enskilda personer. Regeringarna äga att för hvarje belopp af 250 francs af deras årsbidrag till föreningen utse en officiell, å alla vägkongresser röstberättigad delegerad. Ifråga om medlemskap i kommissionen gäller, att hvarje land äger rätt att i kommissionen utse ett ombud för hvarje belopp af 1,000 francs af dess årliga bidrag, oberoende af om beloppet lämnas af landets regering eller af särskilda korporationer, dock att antalet ombud icke får öfverstiga femton samt att, så snart ett lands bidrag uppgår till 250 francs, det äger utse ett ombud. I den ständiga byrån äger hvarje land utse ett ombud, om dess årliga bidrag uppgår till 5,000 francs, två ombud för ett årligt bidrag intill 10,000 francs samt tre ombud därest årsbidraget öfverstiger 10,000 francs. Kommissionens president, vice president och generalsekreterare utgöra den verkställande byrån.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena har sedermera i en den 3 mars 1909 till civildepartementet aflåten skrifvelse meddelat, att härvarande franske chargé d'affaires på uppdrag af sin regering hemställt, huruvida Eders Kungl. Maj:ts regering vore villig att deltaga i den med ifrågavarande förenings verksamhet förenade kostnad genom beviljande af ett belopp, som årligen upptoges i dess budget, samt att utse ombud i kommissionen på de i föreningens stadgar angifna villkor.

Väg- och
vatten-
byggnads-
styrelsen.

Öfver denna framställning har yttrande inhämtats från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som därvid framhållit, hurusom vägbyggnadstekniken på grund af tillkomsten af vissa nyare transportmedel otvifvelaktigt går till mötes ett nytt utvecklingsskede, hvilket kommer att stälka stora kraf på vägarnas tekniska anordning. Det måste vara af största vikt, säger styrelsen, att vårt lands vägbyggnadskonst sättes i tillfälle att på bästa sätt följa med gången af denna väntade utveckling för att sedermera, då behovet däraf inträder, kunna direkt tillgodogöra sig redan på andra håll med stora kostnader vunna erfarenheter. Styrelsen anser det därför vara synnerligen önskvärdt, att äfven Sverige deltagar i den föreslagna internationella föreningen och biträder dess verksamhet.

I ett senare utlåtande har styrelsen beträffande beloppet af det från Sveriges sida ifrågasatta bidraget yttrat, att ett belopp af högst 500 francs kunde anses erforderligt. [6.]

Enligt hvad jag inhämtat hafva numera samtliga Europas stater utom Italien, Serbien och Turkiet anslutit sig till föreningen. Departements-
chefen.

Äfven Sverige synes mig böra deltaga i denna organisation och därmed kunna draga nytta af det rika material på vägbyggnadskonstens område, som föreningen kommer att insamla. Särskildt torde dessa tekniska rön kunna blifva af stort värde för byggande och underhåll af vägarna i tätt bebyggda samhällen och å andra platser med liflig trafik. Sveriges anslutning till föreningen synes mig lämpligen böra ske redan under år 1912, hvadan medel till gäldande af bidrag för detta år böra finnas tillgängliga. Beträffande storleken af Sveriges bidrag har jag intet att erinra mot hvad väg- vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit. Då emellertid berörda belopp icke låter sig på förhand beräknas exakt till siffran, lär det anslag, som kan komma att beviljas, böra utgå såsom förslagsanslag.

Till frågan om utseende af ombud för Sverige i den ständiga kommissionen ber jag att framdeles få återkomma.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

dels att till gäldande med 500 francs af Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 365 kronor,

dels ock att till gäldande af samma bidrag för år 1912 på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af 365 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1912 af tillgängliga medel utanordna beloppet.

Socialstyrelsen och yrkesinspektionen.

Under loppet af instundande Riksdag är det min afsikt att förelägga Eders Kungl. Maj:t förslag till inrättande inom civildepartementet af ett nytt ämbetsverk, kalladt socialstyrelsen. Af denna benämning framgår det tillämnade ämbetsverkets uppgift att behandla allmänna sociala frågor. I öfrigt ber jag att särskildt få framhålla, att till detta verk skulle öfverflyttas såväl kommerssekollegii nuvarande afdelning för arbetsstatistik med därtill hörande sjukkassebyrå som hand- [7.]

- [7.] läggningen af de ärenden, som röra en ny social försäkringsform, moderskapsförsäkringen, hvars införande jag ämnar föreslå Eders Kungl. Maj:t. Dessutom skulle hit föras yrkesinspektionens centrala organ enligt den yrkesfarelagstiftning, som chefen för finansdepartementet lär under Riksdagens lopp förelägga Eders Kungl. Maj:t till pröfning.

I sammanhang därmed torde också den lokala yrkesinspektionen komma att öfverflyttas till civildepartementets område.

Såvidt nu kan beräknas, kommer staten för det nya ämbetsverket att sluta på omkring 175,000 kronor, därvid emellertid icke tagits i betraktande inbesparingen af nuvarande anslag till vissa af de ändamål, som skola tillgodoses genom socialstyrelsen.

Kostnaderna för den blifvande organisationen af den lokala yrkesinspektionen torde jämväl komma att uppgå till omkring 175,000 kronor.

Jag tillåter mig alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

dels att, i afvaktan på den proposition, Kungl. Maj:t kan komma att aflåta till Riksdagen om inrättande från och med år 1913 af ett ämbetsverk, kalladt socialstyrelsen, tills vidare förslagsvis beräkna ett belopp af 175,000 kronor;

dels ock att, i afvaktan på den proposition, som kan komma att aflåtas angående ny organisation af yrkesinspektionen, för ändamålet beräkna ett belopp af likaledes 175,000 kronor.

Sjukkasseväsendets befrämjande.

[8.]
Anslaget
till sjuk-
kassebyrån
utgår.

I anledning af Eders Kungl. Maj:ts proposition har 1911 års Riksdag till sjukkasseväsendets befrämjande å ordinarie stat under sjätte hufvudtiteln uppfört ett förslagsanslag af 1,300,000 kronor samt medgifvit, bland annat, att af berörda anslag tillsvidare må användas erforderliga medel, på sätt och i den utsträckning för Riksdagen tillkännagifvits, för bestridande af kostnaderna för sjukkasseyrån inom kommerskollegium verksamhet.

Sistnämnda kostnader beräknades därvid till sammanlagdt 43,200 kronor.

Då, på sätt jag i föregående punkt angifvit, sjukkasseyrån är afsedd att ingå såsom en del af den af mig föreslagna socialstyrelsen, skulle alltså anslaget till sjukkasseväsendets befrämjande, under förut-

sättning af bifall till förslaget om socialstyrelsens inrättande, kunna minskas med nyssnämnda belopp.

[8.]

Enligt hvad jag inhämtat af sjukkasseinspektören lär ej heller kunna förväntas en så stark utveckling af sjukkasseväsendet, att ur den synpunkten hinder kan möta mot en dylik nedsättning.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, under förutsättning af bifall till förslaget om inrättande af en socialstyrelse, beräkna en nedsättning från och med år 1913 af förslagsanslaget till sjukkasseväsendets befrämjande med 43,200 kronor eller från 1,300,000 kronor till 1,256,800 kronor.

Höjning af vissa förslagsanslag.

Förslagsanslaget till *anstalter för obildbara sinnesslöa* bestämdes af 1904 års Riksdag till 75,000 kronor och har sedan stått oförändradt.

[9.]

Utgifterna å anslaget hafva uppgått till följande belopp:

Höjning af
förslags-
anslag.

År 1906	År 1907	År 1908	År 1909	År 1910
40,500	—	55,500	—	69,250
—	55,500	—	69,250	—
—	—	69,250	—	76,500
—	—	—	76,500	—
—	—	—	—	92,250
—	—	—	—	—

Den årliga ökningen utgör således i medeltal omkring 13,000 kronor.

Förslagsanslaget till *ålderstillägg* har utgjort 265,000 kronor, sedan det af 1906 års Riksdag höjdes till nämnda belopp.

Utgifterna å anslaget hafva uppgått till följande belopp:

År 1906	År 1907	År 1908	År 1909	År 1910
255,408	29	259,983	99	260,333
—	29	—	99	—
—	—	260,333	32	—
—	—	—	32	—
—	—	—	—	294,496
—	—	—	—	—
—	—	—	—	285,889
—	—	—	—	—
—	—	—	—	25

Den årliga ökningen utgör således i medeltal närmare 8,000 kronor.

Förslagsanslaget till *rese- och traktamentspenningar* upptogs af 1904 års Riksdag till 50,000 kronor och har därefter lämnats oförändradt.

[9.] Utgifterna å anslaget hafva uppgått till följande belopp:

År 1906		År 1907		År 1908		År 1909		År 1910	
65,429	48	80,458	83	88,571	22	92,065	89	117,095	63

Den årliga ökningen uppgår således till omkring 13,000 kronor.

Då det torde kunna antagas, att ökningen på ofvannämnda anslag kommer att fortgå, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att höja

dels förslagsanslaget till anstalter för obildbara sinnesslöa med 45,000 kronor eller således till 120,000 kronor,

dels förslagsanslaget till ålderstillägg med 35,000 kronor eller således till 300,000 kronor,

dels ock förslagsanslaget till rese- och traktementspenningar med 100,000 kronor eller således till 150,000 kronor.

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

[10.] I 1912 års riksstat är förslagsanslaget med ofvanstående titel upptaget till 425,756 kronor. Af detta anslag utgå jämväl tryckningskostnader.

I yttrande till statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag har chefen för finansdepartementet föreslagit, att det hittills varande anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. uppdelas i två anslag, ett med samma titel som det hittillsvarande och ett under titel tryckningskostnader. Chefen för finansdepartementet har tillika öfvermält, hurusom sjätte hufvudtitelns utgifter å ifrågavarande expensanslag uppgått till 568,100 kronor och således öferskridit anslagsbeloppet för år 1912 med 142,344 kronor.

I anledning häraf föreslår chefen för finansdepartementet, att för år 1913 sjätte hufvudtitelns anslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. icke måtte upptagas lägre än 350,000 kronor och anslaget till tryckningskostnader icke lägre än 200,000 kronor. Någon ökning under tiden från år 1910 till år 1913 har således ej tagits i betraktande, ehuruval en sådan ökning är att befara.

Emellertid föreligger å andra sidan en anledning till minskning af expensanslaget.

Såsom jag förut i dag anført har, därest mitt förslag om uppförande å ordinarie stat af biträden hos länsstyrelserna af Eders Kungl.

Maj:t och Riksdagen bifalles, beräknats, att omkring 34,350 kronor, hittills använda till renskrifning hos länsstyrelserna, inbesparas å detta anslag, och torde, vid bifall till nämnda förslag, böra föreskrifvas, att expensmedel icke må i annan grad anlitas för renskrifning än för sådant arbete, som icke medhinnes af de fast anställda skrifbiträdena. Nyssnämnda besparing uppväges af den ökning, som å förevarande expensanslag kan förväntas för år 1913, men bör å andra sidan medgifva, att anslaget kan hållas vid det af chefen för finansdepartementet föreslagna ofvan angifva belopp, 350,000 kronor.

[10.]

På grund af hvad sålunda anförts, får jag alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att i stället för det i 1912 års riksstat uppförda förslagsanslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. under sjätte hufvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag för *skrifmaterialier, expenser, ved m. m.* å 350,000 kronor.

Tryckningskostnader.

Beträffande detta anslag kan jag inskränka mig till att hänvisa till hvad chefen för finansdepartementet anför.

[11.]

Jag ber blott att få nämna, att jag redan satt i gång en utredning i syfte att åvägabringa en afsevärd besparing i tryckningskostnaderna genom ändrade bestämmelser med afseende å länskungörelserna.

Vid bifall till förslaget om utbrytning af ett särskildt anslag till tryckningskostnader från det förutvarande expensanslaget, torde ändring påkallas af nådiga brefvet den 31 maj 1878, hvarigenom förordnats, bland annat, att kostnaden för tryckning af blanketter till länsstyrelsernas utslag och dylikt skulle utgå af expensanslaget.

I det af chefen för finansdepartementet föreslagna beloppet af anslaget till tryckningskostnader, 200,000 kronor, torde för utjämning af hufvudtiteln slutsumma en ökning böra ske med 982 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för bestridande af tryckningskostnader under sjätte hufvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag af 200,982 kronor.

Öfriga ordinarie anslag.

Beträffande öfriga ordinarie anslag under sjätte hufvudtiteln har jag icke att föreslå någon ändring.

Extra anslag.

I fråga om extra anslag, som kunde erfordras, anförde departementschefen beträffande

Civildepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.

[12.] Enligt gällande instruktioner finnes i Kungl. Maj:ts kansli icke någon tjänsteman med speciell uppgift att på ett mera stadigvarande sätt biträda statsministern.

Handsekreterare åt statsministern.

Det ligger i sakens natur, att statsministern äger påkalla biträde af hvilken som helst af kansliets tjänstemän, men en sådan verksamhet från deras sida faller dock utom deras egentliga uppgift och måste därför blifva mera tillfällig. För att fylla den brist, som sålunda föreligger, torde tillfälle böra beredas statsministern att anställa en person såsom sin handsekreterare.

Befattningshafvaren torde i afseende å anställningen böra jämsställas med de fast anställda amanuenserna i departementen, men med hänsyn till de särskilda kvalifikationer, som måste ställas å en dylik sekreterare, erhålla något högre arvode än det som i regel utgår till amanuenserna.

Oaktadt befattningen torde böra inrättas redan under år 1912, lärer något anslag för detta år ej för ändamålet behöfva äskas, utan torde, därest min framställning om anslag för år 1913 bifalles af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen, erforderligt belopp för år 1912 få anvisas af sjätte hufvudtiteln's allmänna besparingar eller af anslaget till extra utgifter.

På grund af hvad jag sålunda anført får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 3,000 kronor att af Kungl. Maj:t ställas till statsministern's förfogande för aflönande af en handsekreterare.

Till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i civildepartementet har Riksdagen på extra stat för år 1912 anvisat ett belopp af 13,540 kronor, däraf högst 325 kronor finge användas till höjning af vikariatsersättning under semester. [13.] Provisorisk lönereglering för departementet.

I enlighet med hvad chefen för justitiedepartementet till statsrådsprotokollet öfver justitieärenden förut denna dag anfört torde medel enligt af honom angifna grunder äfven för år 1913 böra för ifrågavarande ändamål begäras.

I afseende å beloppet föranledes, hvad civildepartementet angår, icke någon jämkning med anledning af inträffade förändringar.

För åtnjutande af det provisoriska aflöningstillägget torde i öfrigt böra stadgas de villkor, chefen för justitiedepartementet i sitt anförande föreslagit, och tillika för iakttagande vid utbetalningen af aflönings-tilläggen meddelas de af honom ifrågasatta föreskrifter.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att till *provisorisk lönereglering för befattningshafvare i civildepartementet*, i enlighet med de af mig tillstyrkta grunder och på de af mig förordade villkor, på extra stat för år 1913 bevilja ett förlagsanslag af 13,540 kronor, däraf högst 325 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester.

Till aflönande af en extra föredragande inom civildepartementet har Riksdagen på extra stat för år 1912 anvisat ett belopp af 7,000 kronor, däraf 2,500 kronor skulle anses såsom tjänstgöringspenningar. [14.] Extra föredragande inom departementet.

Då behof af ifrågavarande extra föredragande fortfarande föreligger, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för aflönande af en *extra föredragande inom civildepartementet* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 7,000 kronor, däraf 2,500 kronor skola anses utgöra tjänstgöringspenningar.

Såsom godtgörelse till ytterligare en särskild föredragande inom civildepartementet har Riksdagen för år 1912 anvisat ett belopp af 4,000 kronor. [15.] Ytterligare en extra föredragande inom departementet.

Sådan särskild föredragande erfordras jämväl för år 1913; och får jag därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att såsom godtgörelse till ytterligare en *särskild föredragande inom civildepartementet* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 4,000 kronor.

[16.] Under anslagstiteln civildepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli är till departementschefens förfogande för amanuenser, vikariatersättning, renskrifning m. m. i riksstaten uppfördt ett anslag, som i den af Riksdagen år 1878 för departementet fastställda stat bestämdes till 15,000 kronor.

Förhöjning
af amanuens-
ernas arf-
voden m. m.

Ifrågavarande anslag har sedermera höjts, år 1894 till 17,000 kronor, år 1903 till 22,000 kronor och år 1906 till 30,100 kronor.

Höjningen år 1894 föranleddes af den stegring, kostnaderna för renskrifning undergått, och höjningen år 1903 betingades däraf, att anslaget under en följd af år visat sig otillräckligt, så att tillskott måst anvisas från anslaget till extra utgifter. Anledningen till senaste, år 1906 beslutade förhöjningen var väsentligen behovet att erhålla ökade medel till aflönande af amanuenser.

Hufvudsakligen af sistnämnda anledning har Riksdagen sedermera för åren 1909—1912 till förhöjning af amanuensernas arfvoden m. m. på extra stat anvisat 15,900 kronor.

Ifrågavarande anslag å tillhopa 46,000 kronor användes år 1911 till följande utgifter:

amanuensarfvoden.....	kronor 19,500: —
gratifikationer åt amanuenser	» 3,150: —
vikariatersättningar	» 7,818: 11
renskrifning och kvinnliga biträden	» 9,415: 89
extra vaktmästare.....	» 6,116: —

Summa kronor 46,000: —

Dessutom har Eders Kungl. Maj:t till gratifikationer åt amanuenser, kvinnliga biträden och extra vaktmästare anvisat 4,300 kronor af sjätte hufvudtitelns anslag till extra utgifter.

Inom civildepartementet äro för närvarande fast anställda 11 amanuenser, af hvilka dock en gör full byråchefstjänst såsom särskild föredragande inom departementet, men då han såsom sådan allenast åtnjuter en godtgörelse af 4,000 kronor, uppbär han fortfarande därjämte ett amanuensarfvode å 2,000 kronor. Det belopp, som i verkligheten användes till fasta amanuenser, utgör således allenast 17,500 kronor.

Detta belopp är sålunda fördeladt, att arfvode uppbäres af en ama-

nuens med 2,500 kronor, af 3 med 2,000 kronor, af 2 med 1,800 kronor, af 2 med 1,500 kronor och af 2 med 1,200 kronor. [16.]

I fråga om dessa amanuensers ålder, tiden för deras inträde i departementet och nuvarande arfvode ber jag att få hänvisa till följande tabell.

Född.	Antagen.	Arfvode.
1867	1894 ³ / ₂	2,000
1866	1896 ⁸ / ₂	1,800
1867	1900 ⁹ / ₄	1,200
1870	1900 ¹⁰ / ₉	2,000
1874	1902 ²² / ₁₂	2,500
1875	1903 ¹⁰ / ₄	2,000
1874	1903 ¹⁰ / ₉	1,800
1879	1905 ²⁰ / ₉	1,500
1882	1907 ²⁵ / ₉	1,500
1880	1908 ²⁸ / ₄	1,200

En blick på tabellen synes mig gifva vid handen, att de fast anställda amanuensernas arfvoden med hänsyn till deras ålder och tjänstetid äro alltför låga.

Utom dessa amanuenser finnas i civildepartementet ytterligare 10 amanuenser med födelsetid 1878—1886 och antagningstid 1904—1911. Dessa hafva alls ingen fast inkomst från departementet, utan äro endast hänvisade till de gratifikationer, som anslagen medgifva, jämte tilläfventyrs någon vikariatsersättning.

Sedan jag nu redogjort för amanuensernas ställning i aflöningshänseende ber jag att få nämna några ord om deras arbetsuppgift inom departementet.

Jag vill då till en början betona, att befattningar af förevarande art icke kunna undvaras. Med det ständigt ökade arbetsmaterial, som strömmar in, och den växande expedition, som däraf blir en följd, måste byråcheferna hafva tillgång till biträde, icke endast vid de enklare göromålen, såsom granskning af ärenden för remiss och kollationering af expeditioner, utan äfven vid ärendenas utredning. Under senare år hafva också inom civildepartementet, för att undvika balans, vissa ärenden fått föredragas i statsrådsberedningen af amanuenser, liksom sådana understundom förordnats att föredraga i regeringsrätten. Af samtliga

[16.]

amanuenser fordras tjänstgöring å ämbetsrummet i minst 3 timmar dagligen, en tid, som ofta betydligt utsträcker och dessutom tillökas med hemarbete.

Då sålunda af amanuenserna kräves ett ganska afsevärdt arbete, men å andra sidan ersättningen för detta arbete är svag, har följden blifvit, både att lockelsen att inträda i departementet är ringa, och att de amanuenser, som förvärfvat sig större skicklighet, gärna söka sig arbete på annat håll, i kommittéer eller andra verk, och därmed helt eller delvis beröfva departementet sin arbetskraft. Härtill bidrager naturligtvis också den omständigheten, att befodringsutsikterna inom departementet för närvarande äro mycket dåliga.

Hvad som nu bör göras synes mig vara, att i första rummet uppehålla en sträng fördelning mellan kvalificerad och mekaniskt arbete samt öfverlämna det senare åt kvinnliga biträden, vidare att ett visst urval får göra sig gällande, så att icke andra tillåtas kvarstå i departementet än som lämpa sig för detsamma, och slutligen att dessa senare åläggas mera arbete än hittills samtidigt med att de genom bättre arfvoden beredas möjlighet att mera odeladt än för närvarande ägna sig åt departementets tjänst.

För att kunna genomföra dessa önskemål fordras, att om möjligt redan från början kunna lämna någon ersättning, som sedermera kan ökas, att på hvar och en af departementets sex byråer äga tillgång till ett fast arvode på åtminstone 2,000 kronor samt att i vissa undantagsfall, såsom vid mera kräfvande utrednings- och föredragningsarbete, kunna öfverskrida detta belopp. De hittillsvarande anslagen lämna ej tillfälle till någon ökning af amanuensersättningen, tvärtom torde allt mindre del däraf blifva öfrig för sådant ändamål, då från anslaget måste tillgodoses dels den stigande renskrifningskostnaden och dels de extra vaktmästarnas kraf på något förbättrad aflöning.

Redan i den proposition, som föranledde 1909 års anslag, beräknades, att till fasta arvoden erfordrades 21,200 kronor. Då för närvarande, enligt hvad jag här ofvan nämnt, för samma ändamål finnas tillgängliga allenast 17,500 kronor, skulle krävas en ökning af 4,700 kronor, eller afrundadt 5,000 kronor.

För gratifikationer åt öfriga amanuenser äfvensom, därest det befinnes lämpligt, anställande af ett kvinnligt biträde torde erfordras en förhöjning af åtminstone 3,000 kronor eller för hela anslagets afjämnande 3,100 kronor.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att till *förhöjning af de inom civildepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli anställda amanu-
ensernas arfvoden m. m. på extra stat för år 1913*
anvisa ett anslag af 24,000 kronor. [16.]

Öfverståthållarämbetet.

1908 års och följande Riksdagar hafva till utgifvande af tidningarna »Polisunderrättelser» och »Meddelanden angående automobiltrafik» på extra stat anvisat ett belopp af 24,000 kronor. [17.]

Utgifvande
af »Polis-
underrättel-
ser» m. m.

I den kostnadsberäkning, som förelades 1908 års Riksdag, beräknades hyran för de båda publikationernas gemensamma redaktionslokal i huset n:r 3 vid Myntgatan till 800 kronor.

Uti skrifvelse den 13 november 1911 har öfverståthållarämbetet anfört:

Redaktionen har numera erhållit annan lokal i Stockholms stads nya polishus å Kungsholmen. Denna redaktionslokal består af tre arbetsrum, ett distributionsrum och ett arkivrum, hvilket utrymme ansetts för tidningarnas redaktion nödvändigt. Att plats kunnat beredas i det nya polishuset får anses desto förmånligare, som det särskildt för redaktionen af »Polisunderrättelser» är af stor betydelse att vara i bekväm förbindelse med den där inrymda detektiva polisafdelningen. De extra konstuplar, som ofta måste tagas till hjälp vid tidningarnas distribuering, äro äfven boende i det nya polishuset.

Hyran för den nya lokalen kommer emellertid att från och med den 1 januari 1912 utgöra 1,700 kronor om året eller sålunda 900 kronor mera än den hyra, som betalats för redaktionens förutvarande lokal. Lokal af erforderligt utrymme har icke i närheten af polishuset kunnat erhållas till billigare pris.

Då härjämte den nya lokalens städning och belysning kommer att årligen ställa sig mellan 200 och 300 kronor dyrare än för den gamla lokalen, måste kostnaderna för tidningarnas redaktionslokal för hvar och ett af åren 1912 och 1913 beräknas omkring 1,200 kronor högre än förut.

På grund häraf och då i öfrigt det för tidningarnas utgifvande hittills anslagna belopp visserligen beräknats vara för ändamålet tillräckligt, men icke lämpligen kunna minskas, har öfverståthållarämbetet hemställt om beviljande för år 1913 af ett belopp af tillhoppa 26,400 kronor att användas, 25,200 kronor till fortsatt utgifvande under år 1913 af berörda

- [17.] tidningar samt 1,200 kronor till täckande af den brist, som beräknats uppstå å anslaget till tidningarnas utgifvande under år 1912; och har öfverståthållarämbetet tillika anhallit, att sistnämnda belopp måtte redan under år 1912 kunna af öfverståthållarämbetet disponeras.

I enlighet med hvad statskontoret, som hörts i ärendet, tillstyrkt, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1913 anvisa till fortsatt utgifvande af tidningarna »*Polisunderrättelser*» och »*Meddelanden angående automobiltrafik*» ett belopp af 26,400 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis af tillgängliga medel redan under år 1912 af nämnda belopp utanordna 1,200 kronor.

Landsstaterna i länen.

- [18.] I fråga om polisväsendet på landsbygden hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

Polisväsen-
det på
landsbyg-
den.

att, i likhet med hvad som skett för år 1912, på extra stat för år 1913 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 350,000 kronor att, hufvudsakligen under de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 21 februari 1908 angifna villkor för åtnjutande af bidrag från anslaget, användas till *aflöning och underhåll af särskild polisstyrka på landet*, där sådan kan af förhållandena påkallas, under medgifvande tillika, *dels* att af detta anslag ett belopp af 10,000 kronor må användas till åtgärder i särskilda fall för gröfre brotts upptäckande och förbrytares efterspanande och gripande, *dels* att Kungl. Maj:t må af anslaget använda lämpligt belopp till årsarfvode åt en polistjänsteman, som förordnas att inom civildepartementet biträda ej mindre vid uppläggning och förande af register öfver den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers poliskårer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande af polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet af frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall.

Sedan Eders Kungl. Maj:t till 1909 års Riksdag aflåtit proposition angående lönereglering för fögderiförvaltningen, anmälde Riksdagen, att frågan om omorganisation af fögderiförvaltningen och höjning för sådant ändamål af det ordinarie anslaget till landsstaterna i länen genom kamrarnas skiljaktiga beslut förfallit.

På framställning af Eders Kungl. Maj:t beviljade emellertid Riksdagen ett anslag för tillfällig löneförbättring under år 1910 åt kronofogdar, häradsskrifvare och länsmän.

Sedermåra har Eders Kungl. Maj:t den 18 juni 1909 tillsatt en kommitté med uppdrag att afgifva yttrande och förslag rörande omorganisation af fögderiförvaltningen och därvid särskildt undersöka, huruvida kronofogdetjänsterna böra indragas och kronofogdarnas tjänsteåligganden öfverflyttas på länsmännen.

Till tillfällig löneförbättring under åren 1911 och 1912 åt kronofogdar, häradsskrifvare och länsmän har därefter Riksdagen beviljat anslag.

Då kommitténs utlåtande icke lærer vara att förvänta så tidigt, att förslag i ämnet kan föreläggas årets Riksdag, synes nödigt att äfven för år 1913 bereda fögderiförvaltningens tjänstemän samma tillfälliga löneförbättring som för år 1912.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af 794,800 kronor för beredande af *tillfällig löneförbättring* under samma år *åt 118 kronofogdar, 117 häradsskrifvare och 516 länsmän*, att utgå med följande belopp, nämligen:

för 11 kronofogdar (i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) en hvar 800 kronor, däraf 200 kronor skola anses utgöra lön, 400 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg;

för en hvar af öfriga 107 kronofogdar 600 kronor, däraf 200 kronor skola anses utgöra lön och 400 kronor tjänstgöringspenningar;

för 10 häradsskrifvare (i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) en hvar 900 kronor, däraf 200 kronor skola anses utgöra lön, 500 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor ortstillägg;

för 107 häradsskrifvare (i öfriga län) en hvar 700 kronor, däraf 200 kronor skola anses utgöra lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar; och

för samtliga häradsskrifvare extra förvaltnings-

[19.]

**Tillfällig
löneförbättring
åt
kronofogdar,
härads-
skrifvare
och läns-
män.**

[19.]

bidrag med 75 kronor för hvarje fullt 5,000-tal af folkmängden i tjänstgöringsdistriktet;

för 4 länsmän (i Tärna distrikt af Västerbottens län samt i Arjeplogs, Juckåsjarvi och Enontekis distrikt af Norrbottens län) en hvar 1,000 kronor, däraf 600 kronor skola anses utgöra lön, 200 kronor ortstillägg och 200 kronor förvaltningsbidrag;

för 66 länsmän (öfriga länsmän i Västerbottens och Norrbottens län samt länsmännen i Jämtlands län) en hvar 1,300 kronor, däraf 600 kronor skola anses utgöra lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar, 200 kronor ortstillägg och 200 kronor förvaltningsbidrag, samt

för en hvar af öfriga 446 länsmän 1,100 kronor, däraf 600 kronor skola anses utgöra lön, 300 kronor tjänstgöringspenningar och 200 kronor förvaltningsbidrag.

[20.]

Arfvode åt
lappfogdar
m. m.

I enlighet med Eders Kungl Maj:ts därom framställda förslag har Riksdagen för juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge samt till lappfogdar och lappförmän äfvensom ordningsmän inom lappbyarna på extra stat för år 1912 anvisat 20,500 kronor.

Då enahanda anslag är behöfligt jämväl för år 1913, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

att för juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge samt till lappfogdar och lappförmän äfvensom ordningsmän inom lappbyarna på extra stat för år 1913 anvisa 20,500 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstaten.

[21.]

Förstärk-
ning af
arbets-
krafterna
hos väg-
och vatten-
byggnads-
styrelsen.

Uti skrifvelse den 30 november 1911 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort framställning om förstärkning af arbetskrafterna hos styrelsen.

Med anledning däraf tillåter jag mig erinra, att, sedan löneregleringskommittén i vanlig ordning pröfvat behovet af arbetskrafter hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt afgifvit betänkande i ämnet, Eders Kungl. Maj:t genom proposition den 7 april 1911 föreslagit Riksdagen, bland annat, att godkänna förslag till ny aflöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen jämte därunder lydande distriktstjänstemän, att tillämpas från och med år 1912. Berörda proposition blef af Riks-

dagen bifallen, och har den nya staten därefter af Eders Kungl. Maj:t fastställt genom nådigt bref den 22 juni 1911.

[21.]

Till stöd för sin nu ifrågavarande framställning erinrar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till en början, att Riksdagens justitieombudsman till följd af en till honom inkommen klagoskrift gjort anmälan beträffande ärendenas handläggning inom styrelsen. Uti berörda skrift hade meddelats, att ett den 27 oktober 1909 från Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västernorrlands län till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inkommet förslag till väg mellan Dombäck och Torsböle med bivägar ännu den 8 juni 1911 icke blifvit af styrelsen slutligt pröfvadt, samt påkallats justitieombudsmannens ingripande med anledning af det sålunda anmärkta förhållandet.

I afgifven förklaring till justitieombudsmannen vitsordade styrelsen riktigheten af nämnda tidsuppgifter rörande vägförslaget, som emellertid expedierats med skrifvelse den 12 juni 1911. Tillika upplyste styrelsen, att den tid af omkring 1 år 1 $\frac{1}{2}$ månad, som förflöt, innan turen kom till denna arbetsplan att såsom granskad kunna expedieras från ämbetsverket, icke under förhanden varande förhållanden varit osedvanligt lång, utan att arbetsplanerna numera i allmänhet blefve liggande i ämbetsverket understundom ännu längre tid på grund däraf, att de årligen inströmmade till en mängd, långt utöfver hvad för ämbetsverket tillgängliga arbetskrafter kunde medhinna att undangranska på kortare tidrymd.

Dröjsmålet i fråga berodde sålunda enligt styrelsens åsikt af intet annat sakligt skäl än de naturliga följderna af att ämbetsverket icke disponerade öfver sådan tillgång på tjänstebiträden eller anslag till aflöningar, som kunde möjliggöra en snabbare behandling af ärendena i ämbetsverket.

För egen del anförde justitieombudsmannen i sin skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t, att hvad på grund af klagoskriften genom styrelsens förklaring kommit till hans kännedom syntes honom synnerligen anmärkningsvärdt. Uppenbarligen kan, anmärker justitieombudsmannen, allmänheten icke vara tillfreds med en anordning, enligt hvilken ärenden af nu ifrågavarande art regelmässigt blifva hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inneliggande omkring fjorton månader, innan de varda expedierade. Då styrelsen af förklaringen att döma icke synes vara betänkt på att själf vidtaga någon åtgärd i syfte att få berörda missförhållande undanröjdt, har justitieombudsmannen — vare sig detsamma, i enlighet med styrelsens uppgift, hvilken han säger sig icke hafva anledning att betvifla, beror på bristande arbetskrafter eller tilläfventyrs har sin orsak däri, att befintliga arbetskrafter icke varda behörigen utnytt-

- [21.] jade — med stöd af 19 § i instruktionen för justitieombudsmannen ansett det vara sin plikt att fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på saken, i förhoppning att Eders Kungl. Maj:t skulle finna utväg att snarast möjligt afhjälpa missförhållandet och alltså för framtiden förebygga, att till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inkomna ärenden blefve obehörigen uppehållna.

Väg- och
vattenbygg-
nadsstyrelsen.

Med anledning af justitieombudsmannens anmälan har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen afgifvit infordradt utlåtande. Styrelsen har däruti till en början redogjort för balansen å innerliggande ogranskade arbetsplaner å den tekniska afdelningen. Denna balans utgjorde vid 1908 års slut 725, vid 1909 års slut 780 och vid 1910 års slut 1,167. Vid utgången af år 1911 uppgick den till 1,116. Vidare inlät sig styrelsen, under upprepande hufvudsakligen af samma skäl, som återgifvits i propositionen angående styrelsens löneroglering, på en kritik af det antal befattningar och de lönebelopp, som fastställts i nämnda löneroglering. Styrelsen slutade med att förklara såsom sin bestämda åsikt, att den fastställda lönestaten för styrelsen icke är tillfredsställande i afseende å vare sig antalet å ordinarie stat anställda tjänstemän eller aflöningsförmånerna för desamma. Med förmälan att styrelsen tydligtvis icke kunde fullgöra sina åligganden på ett för allmänheten tillfredsställande sätt, med mindre dess berättigade fordringar å arbetskrafter uppfylldes, har styrelsen därför hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes omedelbart föranstalta om förnyad utredning rörande styrelsens behof af arbetskrafter samt aflöningsförmåner för dessa genom en särskildt därför tillsatt kommitté, hvarvid styrelsen torde blifva i tillfälle att komplettera sina förut lämnade detaljerade utredningar i dessa afseenden, samt därefter snarast möjligt för Riksdagen framlägga förslag till ny löneroglering för styrelsen.

Uti sin nu ingifna skrifvelse framhåller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att, i afbidan på denna förnyade utredning, som styrelsen känner sig förvissad att Eders Kungl. Maj:t ej skall underlåta att anordna, styrelsen för sitt behof af arbetskrafter torde vara hänvisad till extra anslag.

Styrelsen erinrar därvid om, huru det förslag till stat för den tekniska byrån, som framställdes af styrelsen, reducerades i den fastställda lönestaten, samt förklarar till sist, att det är af den allra största vikt för ämbetsverket, att å tekniska byrån må kunna anställas en 2:dra byråingenjör af samma större kompetens och praktiska duglighet som 1:ste byråingenjören, hvilket ock af styrelsen begärdes redan hos lönerogleringskommittén.

Då denna befattning icke blifvit å stat uppförd, men styrelsen finner sig icke kunna undvara densamma, enär den ingalunda kan ersättas genom någon af de under benämningen byråingenjör å staten upptagna biträdande ingenjörerna, hvilka med en lön af blott 4,000 kronor endast kunna hafva den lägre kompetens och ringare erfarenhet, som begäres af de nuvarande biträdande ingenjörerna i styrelsen, har styrelsen hemställt om erforderligt anslag af 5,800 kronor för anställning å extra stat af en 2:dre byråingenjör af samma kompetens som 1:ste byråingenjören å ifrågavarande byrå.

[21.]

I sammanhang härmed har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anført, att för afarbetande af den befintliga balansen af ogranskade planer erfordras ytterligare en extra biträdande ingenjör med ett arvode af 3,600 kronor.

Styrelsen förmäler sig hafva afsett, att detta biträde skulle anställas såväl år 1912 som år 1913, och då styrelsen icke så tidigt anmält ifrågavarande behof för år 1912, att erforderligt anslag kunnat förra året begäras af Riksdagen, har styrelsen hemställt, att hela beloppet måtte äskas af innevarande års Riksdag. Den del af anslaget, som erfordras för år 1912, skulle sedan förskottsvis utanordnas.

De skäl, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu anført i fråga om styrelsens tjänsteantal och lönebelopp, hafva nyligen pröfvats af löneregleringskommittén, Eders Kungl. Maj:t och 1911 års Riksdag. Resultatet däraf har blifvit en lönestat, som trädte i kraft först med innevarande års början. Det lærer vid sådant förhållande så mycket mindre böra ifrågakomma att, såsom styrelsen hemställt, genom en ny kommitté upptaga frågan om reglering af styrelsens ordinarie lönestat, som frågan om väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhetsområde, organisation och personal kommer att bli föremål för förnyadt öfvervägande i sammanhang med departementalkommitterades bebadade förslag till ett nytt statsdepartement för kommunikationer och allmänna arbeten med hvad därmed sammanhänger. Icke heller anser jag mig kunna tillstyrka, att anslag å extra stat begäres för anställande af en andre byråingenjör å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens tekniska byrå, samma tjänst, som af styrelsen begärts redan hos löneregleringskommittén, men af kommittén icke förordats. Den nya lönestaten, som ännu icke är i någon del pröfvad, innebär åtskillig förstärkning af styrelsens arbetskrafter; och uteslutet torde dessutom ej vara, att genom förenklade arbetsmetoder ökade möjligheter kunna vinnas för styrelsen att medhinna det utan tvifvel betydande arbete,

*Departements-
chefen.*

[21.] som åligger styrelsen. Åt frågan om förenkling af styrelsens arbetssätt torde jag få anledning i annan ordning ägna uppmärksamhet.

Jag tillåter mig i detta sammanhang erinra om, att Eders Kungl. Maj:t, för att bereda möjlighet till erhållande af ökade ingenjörskrafter å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens tekniska byrå, medgifvit, att den i den nya lönestaten upptagna notarietjänsten, hvilken varit afsedd att besättas med en person med juridisk utbildning, må uppehållas antingen af en sådan person eller, om väg- och vattenbyggnadsstyrelsen så anser fördelaktigare för arbetena inom ämbetsverket, af en ingenjör.

Hvad åter angår väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning om biträde för afarbetande af den befintliga balansen af ogranskade arbetsplaner anser jag, att särskilda åtgärder böra vidtagas för att denna balans måtte snarast möjligt kunna afarbetas och normala förhållanden inträda beträffande denna gren af styrelsens verksamhet. Vid bestämmande af den ordinarie personalen hos styrelsen har man gifvetvis icke kunnat lägga till grund annat än det äfven för framtiden under vanliga förhållanden erforderliga behovet af arbetskrafter. Samma har förhållandet varit vid fastställande af storleken af det å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ordinarie stat upptagna anslaget till arfvoden åt extra ingenjörbiträden och amanuenser m. m. Hänsyn har icke kunnat tagas till mera tillfälliga behof. Det kan därför befaras, att, om styrelsen icke erhåller något tillfälligt biträde för att deltaga i balansens afarbetande, den viktiga granskningen af arbetsplaner icke kan bedrivas med erforderlig skyndsamhet. Såsom förut omförmålts har också justitieombudsmannen framhållit önskvärdheten af att det under några år rådande missförhållandet beträffande den långa tid, under hvilken arbetsplaner fått vänta på granskning, måtte snarast möjligt afhjälpas.

För närvarande anser jag mig emellertid sakna tillräcklig anledning att begära mer än anslag för ett år. På hvad under detta år kan medhinnas må sedan bero, om och i hvad omfattning förstärkning af arbetskrafterna hos styrelsen till balansens afarbetande må blifva nödig under ett följande år.

På grund af hvad sålunda anförts får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för tillfällig förstärkning af arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 3,600 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1912 af tillgängliga medel utanordna beloppet.

[22.]
Tillfällig
höjning af
anslaget till
expenser
för all-
männa
arbeten.

Till undersökningar och expenser för allmänna arbeten beviljade 1882 års Riksdag under anslagstiteln »Väg- och Vattenbyggnadsstaten» ett årligt reservationsanslag till belopp af 40,000 kronor. I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts framställning höjde Riksdagen detta belopp från och med år 1886 till 50,000 kronor och, sedan Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att från och med år 1887 ytterligare höja det samma till 60,000 kronor, blef denna framställning på det sätt bifallen, att under ofvan nämnda anslagstitel uppfördes två reservationsanslag till sammanlagdt belopp af 60,000 kronor att användas, 30,000 kronor till expenser för allmänna arbeten och 30,000 kronor till vägundersökningar, som af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande föranstaltas, dock så att reservationer å det förra anslaget jämväl finge användas till vägundersökningar, när sådant funnes behöfligt.

Reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten har sedermera höjts genom Riksdagens beslut dels år 1900 till 35,000 kronor och dels år 1905 till 45,000 kronor.

Enligt af Eders Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser tages ifrågavarande anslag hufvudsakligen i anspråk för följande ändamål, nämligen: till rese- och inspektionskostnader för utfövande af den kontroll och därmed sammanhängande undersökningar rörande allmänna arbeten, som det åligger väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att genom sina ämbets- och tjänstemän verkställa, till erforderliga inspektioner för att kontrollera såväl utförandet som underhållet af enskilda bolags eller personers järnvägar, ehvad de erhållit statsbidrag eller icke, samt till expenser för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och i distrikten äfvensom till inköp af inventarier samt böcker och tidskrifter för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Nu har väg- vattenbyggnadsstyrelsen uti skrifvelse den 30 november 1911 gjort framställning om höjning till 55,000 kronor af anslaget till expenser för allmänna arbeten.

Styrelsen anför därvid till en början, att anledningen till att ifrågavarande anslag, trots de tid efter annan däri beviljade förhöjningarna, befunnits otillräckligt hufvudsakligen varit den, att de med statsbidrag understödda arbetenas antal och omfattning alltmera ökats, hvarigenom inspektionsresorna växt i antal och utsträckning.

Sålunda har, efter det ifrågavarande anslag senast höjdes eller år 1905, exempelvis anslaget för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar höjts från 1,000,000 kronor för år 1906 till 1,750,000 kronor för år 1912. Till understödjande af brobyggnader och mindre hamnbyggnader samt upp-

[22.] rensning af åar och farleder upptogs i riksstaten för år 1906 400,000 kronor, och motsvarande anslag för år 1912 uppgår till 500,000 kronor. Frostfonden upptogs i 1906 års riksstat till 700,000 kronor. Denna fond har sedermera uppdelats i olika fonder: »allmänna frostminskningsanslaget», »norrländska afdikningsanslaget» och »allmänna afdikningsanslaget», och uppgå motsvarande anslag för år 1912 tillhopa till 1,250,000 kronor.

Själfklart är, fortsätter styrelsen, att, i samma mån anslagen till de under styrelsens kontroll ställda allmänna arbeten höjas, det blifver nödvändigt att jämväl höja nu ifrågakvarande expensanslag, hvarmed bestrides kostnaden för den styrelsen åliggande kontrollen.

Jämväl de till direkta expenser inom styrelsen och distrikten hänförliga utgifter hafva ock, framhåller styrelsen, ökats i samma mån som arbetet inom det centrala ämbetsverket och dess organ i landsorten blifvit större.

I afseende på omfattningen och betydelsen af den väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i berörda afseende åliggande kontrollen hade styrelsen i skrifvelse den 19 oktober 1899 anført, beträffande under utförande varande arbeten, att järnvägsanläggningar i regeln inspekteras två gånger och andra arbetsföretag en gång under året. Att inskränka dessa inspektionsresor skulle påtagligen vara liktydigt med upphäfvande af all verklig kontroll och sålunda innebära våda för arbetenas behöriga utförande samt mången gång förlust för vederbörande intressenter. Besiktning eller inspektion af ett arbetsföretag innefattade visserligen hufvudsakligen tillsyn däröfver, att arbetet bedrefves på det sätt, att därmed afsedt ändamål vunnes och att underhållskostnaderna blefve så ringa som möjligt, men denna kontroll innebure också en direkt fördel för vederbörande intressenter, i det att inspektionsförrättaren kostnadsfritt meddelade dem råd och anvisningar, huru arbetet borde lämpligast utföras. Särskildt vid mindre företag vore ledningen ofta anførtrodd åt personer, hvilka icke ägde tillräcklig insikt eller vana vid dylika arbetens utförande, och besiktningsförrättarens anvisningar vore därvid af stort värde. Det skulle i många hänseenden vara behöfligt att öka inspektionerna å de under arbete varande företagen, och särskildt borde inspektionerna af de enskilda järnvägarna verkställas »vid förefallande behof» och efterbesiktningar utom den ordinarie inspektionen en eller två gånger om året.

Vidkommande tillsynen öfver underhållet hörde till densamma i främsta rummet resor för utrönande af de för allmänna rörelsen upplåtna anläggningarnas trafiksäkerhet och ändamålsenlighet, men dit hörde

ock inspektionerna för utrönande af underhållet å de i antal alltjämt växande afdikningsföretagen. Beträffande de färdiga afdikningarna hade styrelsen ditills af brist på medel nödgats inskränka tillsynen å dem till en besiktning hvar tionde år, men erfarenheten hade redan nog samt ådagalagt, att, om denna, likasom all tillsyn å underhåll, skulle blifva effektiv, densamma måste oftare upprepas och innefatta äfven efterbesiktningar under samma år. Sådan hade likväl endast i undantagsfall kunnat äga rum.

[22.]

Vidare hade kontrollen öfver de enskilda järnvägarna, särskildt dess broar, måst med hänsyn till deras tilltagande ålder och de numera ökade fordringarna på bärighet och säkerhet utföras på ett mera ingående sätt än förr varit brukligt.

Hvad sålunda anförts äger, säger styrelsen, fortfarande sin fulla tillämplighet.

Antalet inspektionsförrättningar har ock, enligt hvad styrelsen meddelar, under årens lopp visat en gradvis stegring i det att desamma från att

år 1883 hafva utgjort 455 och år 1903	910
under år 1907 uppgått till	1,231
» » 1908 till	1,362
» » 1909 »	1,456
» » 1910 »	1,466

Däri är icke inberäknadt de inspektioner, som verkstälts af styrelsens chef och vederbörande föredragande, besiktningarna för kontroll af de under anläggning varande enskilda järnvägar eller de inspektioner, som förrättas jämlikt nämnda stadgan om elektriska anläggningar för belysning och arbetsöfverföring den 31 december 1902, i de fall då elektrisk ledning korsar vattentrafikled eller enskild järnväg.

Oaktadt den förhöjning i anslaget, som från och med år 1906 ägt rum, har anslaget, anför styrelsen, varit så knappt, särskildt under de senaste åren, att rese- och traktamentsräkningar för inspektionsresor icke kunnat därå anordnas under det år, resorna företagits, utan måst afföras å ett kommande års anslag. Det är nämligen vid inspektionsordernas utfärdande på våren omöjligt att annat än närmelsevis beräkna, huru stora kostnader dessa resor skulle medföra, och då anslaget såsom ett reservationsanslag icke kunnat öferskridas, hafva vissa reseräkningar icke kunnat gäldas på annat sätt än som nyss anförts.

Äfven beträffande likvid för räknningar för expenser inom styrelsen och distrikten, däribland särskildt kostnaden för tryck af styrelsens be-

[22.] rättelse, som ju ock ökas i proportion till anslagens ökning, har ett dylikt förfarande måst tillgripas.

Sålunda har balanserats från år 1909 kronor 4,023: 11
och för år 1910 » 5,210: 29

Styrelsen erinrar därvid om att ett liknande förfarande ägt rum åren 1901, 1902 och 1903, då räkningar måst afföras å ett kommande års anslag till ungefär enahanda belopp som under de två senaste åren, ett förhållande, som då föranledde till anslagets höjning.

Huruvida anslaget för år 1911 kommer att förslå är på ofvan angifna skäl omöjligt att ännu beräkna. Styrelsen har emellertid, för att kunna nedbringa balansen tillsvidare, intill dess nödig förhöjning i anslaget beviljades, ansett sig nödsakad vidtaga den åtgärden att inskränka inspektionernas antal. För år 1911 utgöra dessa nämligen ej mer än 980 mot, såsom förut nämnts, 1,466 för år 1910. Inskränkningarna hafva dock särskildt afsett inspektioner å färdiga arbeten. På sätt styrelsen flera gånger förut erinrat är emellertid en dylik inskränkning högst betänkelig och måste betraktas endast såsom en ren nödfallsutväg. De inspektioner, som eftersatts under år 1911, måste ock med nödvändighet verkställas snarast möjligt och kommer detta naturligtvis att medföra ökad behof af anslag.

På grund af hvad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå 1912 års Riksdag att å ordinarie stat för år 1913 anvisa ett belopp af 10,000 kronor för att därmed höja anslaget till expenser för allmänna arbeten från 45,000 kronor till 55,000 kronor med det vid detta anslag hittills fästade villkor att reservationer därå finge användas till vägundersökningar, när sådant funnes behöfligt.

*Departements-
chefen.*

Af den utredning, styrelsen härofvan lämnat, synes mig framgå, att styrelsens kontrollerande uppgifter vuxit och komma att växa så betydligt, att en ökning af därför afsedda medel är nödvändig. Särskildt är det naturligtvis olämpligt att från ett år till ett annat balansera betalningen af vederbörandes reseräkningar.

Emellertid har styrelsen bland andra grunder för höjning af expensanslaget anført äfven den, att afdknings- och frostninskningsslagen under senare år betydligt ökats. Nu kan det emellertid ifrågasättas, såsom ock af 1911 års Riksdag framhållits, om icke inspektionen af de företag, som befrämjas med dessa anslag, bör öfverlämnas åt landtbruksingenjörerna. Jag har därför af styrelsen begärt upplysning angående antalet af dessa inspektioner, och har styrelsen meddelat, att

af de i styrelsens skrifvelse den 30 november 1911 upptagna inspektionsförrättningar under åren 1907—1910 nedannämnda antal afsett odlings- eller afdkningsarbeten: [22.]

1907	772
1908	880
1909	946
1910	992

Vid nu berörda förhållanden torde icke det begärda anslaget böra uppföras på ordinarie stat.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för tillfällig ökning af det under väg- och vattenbyggnadsstaten uppförda reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten på extra stat för år 1913 anvisa ett reservationsanslag af 10,000 kronor, att användas enligt de vid nyssnämnda anslag fästade villkor.

För möjliggörande af en verksam kontroll å enskilda järnvägars rullande materiel har Riksdagen på extra stat för ett hvar af åren 1905—1911 anvisat 5,000 kronor samt för år 1912 6,000 kronor att för ändamålet ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande. [23.]

Inspektion
af enskilda
järnvägars
rullande
materiel.

I skrifvelsen den 30 november 1911 har nu väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anmält, att anslag för ifrågavarande ändamål äfven för år 1913 är behöfligt. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Tillika har styrelsen uti samma skrifvelse anført, att genom den nya statens genomförande, förutom de ordinarie tjänstemännen och en amanuens, ställts till styrelsens järnvägsafdelnings förfogande två extra biträdande ingenjörer, af hvilka den ena äfven skulle lämna erforderligt biträde åt maskininspektören. Aflöningen för hvar och en af dessa biträdande ingenjörer är bestämd till 3,600 kronor.

På sätt styrelsen hos lönerregleringskommittén framhållit är, fortsätter styrelsen, den arbetsbörda, som påhvilat maskininspektören, optionerligt stor.

Styrelsen har i detta afseende erinrat om och åberopat hvad styrelsens representant i lönerregleringskommittén, byråchefen O. Z. Ekdahl, i en till kommittébetänkandet afgifven reservation yttrat. Däruti anförde byråchefen Ekdahl:

[23.] »Beträffande maskininspektören har jag inom kommittén framhållit, hurusom denna tjänstebefattning under nu rådande förhållanden är af mer än rimligt ansträngande natur. Då maskininspektören äger att utföra kontroll å underhållet af all i bruk å de enskilda järnvägarna varande rullande materiel och att verkställa besiktning af alla nya lokomotiv och vagnar för de enskilda smalspåriga järnvägarna, innan de få tagas i bruk, förutom granskning af ritningar och specifikationer till rullande materiel, vidare att sköta därmed förenade expeditionsgöromål, så torde, då de enskilda järnvägarnas sammanlagda längd och sammanlagda antal lokomotiv och vagnar öfverträffar statens järnvägars, det vara uppenbart, att den arbetsbörda, som för närvarande påhvilar väg- och vattenbyggnadsstyrelsens maskininspektör, är rent af onaturlig och fullkomligt utslitande. I afvaktan på den ökning af antalet maskininspektörer, som af trafiksäkerhetskommittén ansetts erforderlig, är det af synnerlig vikt att förbättra de nuvarande förhållandena genom att maskininspektörsbefattningen uppföres på ordinarie stat samt genom att ett ingenjörsbiträde å järnvägsafdelningen uppföres å ordinarie stat såsom medhjälpare åt maskininspektören.»

Trafiksäkerhetskommittén har, säger väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vidare, för sin del i sitt den 26 september 1907 afgifna betänkande föreslagit anställande hos styrelsen af två maskininspektörer.

Arten och omfattningen af maskininspektörens arbetsbörda framgå ock, anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, med önskvärd tydlighet af nedanstående tablå öfver af maskininspektören företagna besiktningar af rullande materiel under åren 1906 och 1910.

	Loko- motiv.	Person- vagnar.	Gods- vagnar.
1906.			
Besiktning af ny rullande materiel	12	25	212
Ingående underhållsbesiktning	272	601	7,232
1910.			
Besiktning af ny materiel	10	2	133
Ingående underhållsbesiktning	478	734	9,709

Resedagarna hafva under samma år varit respektive 187 och 244.

Ytterligare har styrelsen erinrat om att under år 1908 funnos vid de enskilda järnvägarna 1,033 lokomotiv, 1,961 personvagnar och 25,174 godsvagnar.

Vid statsbanan funnos vid samma tid 830 lokomotiv, 1,464 personvagnar och 20,609 godsvagnar. Personalen vid järnvägsstyrelsens maskininspektionsbyrå utgöres af en byrådirektör, en byråingenjör och två underingenjörer. Denna byrå är dock befriad från underhållsinspektioner.

Det lärers sålunda, framhåller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vara oundgängligen nödvändigt, icke blott att maskininspektören erhåller byråbiträde af någon af de extra ingenjörer, som komma att anställas å järnvägsafdelningen, utan ock att detta biträde innehar den kompetens, att han kan själfständigt förrätta inspektioner.

Styrelsen har, enligt hvad styrelsen tillkännagifver, sökt anskaffa person med nödig kompetens för den aflöning, som är tillmätt extra biträdande ingenjören, 3,600 kronor, men har detta visat sig omöjligt. Den lägsta aflöning, för hvilken styrelsen anser sig kunna anskaffa kompetent biträde åt maskininspektören, är 5,800 kronor, och erfordras alltså ett tilläggsarfvode af 2,200 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte för ifrågavarande ändamål af 1912 års Riksdag begära anslag för två år med tillhoppa 4,400 kronor.

Ifrågavarande framställning synes mig beaktansvärd. Visserligen är den af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjorda jämförelsen med de arbetskrafter, som finnas å järnvägsstyrelsens maskininspektionsbyrå, icke uttömmande. De göromål, som utföras af denna byrås personal, äro nämligen af åtskilligt större omfattning än de, som förrättas af maskininspektören i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Järnvägsstyrelsens maskininspektionsbyrå verkställer sålunda, förutom den egentliga inspektionen, all kontroll å tillverkningen af statens järnvägars rullande materiel äfvensom därmed sammanhängande materialprofning, under det att denna kontroll vid de enskilda järnvägarna i regel utfövas af ingenjörer, som icke äro anställda i statens tjänst. Därjämte kontrollerar järnvägsstyrelsens maskininspektionsbyrå all nyanskaffad normalspårig materiel å de enskilda järnvägarna. Den inspektion, som förrättas af maskininspektören hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, omfattar åter, med här nedan angifvet undantag, kontroll af nyanskaffad materiel å smalspåriga järnvägar samt all kontroll å underhållet af såväl normalspåriga som smalspåriga enskilda järnvägars rullande materiel. Stundom kontrollerar äfven maskininspektören, på framställd begäran, järnvägsmateriells tillverkning. När besiktning af rullande materiel äger rum i sammanhang med enskild järnvägs upplåtande för allmän trafik, verkställes besiktning

*Departements-
chefen.*

[23.] gen, vare sig järnvägen är normalspårig eller icke, af vederbörande distriktstjänsteman i väg- och vattenbyggnadsdistriktet samt en ingenjör från järnvägsstyrelsens maskininspektionsbyrå. Denna byrås tjänstemän verkställa alltså en icke oväsentlig del af besiktningarna af de enskilda järnvägarnas rullande materiel.

Emellertid framgår af den tablå, som lämnats af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att den styrelsens maskininspektör åliggande arbetsbördan betydligt ökats. Vid den nya löneregleringen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har man också utgått från att maskininspektören skall erhålla biträde af någon af de extra ingenjörer, som komma att anställas å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens järnvägsafdelning.

Vid bestämmande af det anslagsbelopp, som å den nya lönestaten är upptaget till extra biträden i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, har man tänkt sig, att fyra sådana ingenjörer skola tjänstgöra i styrelsen, hvardera med en aflöning af 3,600 kronor för år. Genom nådigt bref den 30 december 1911 angående fastställelse af grunder för aflöningen till den extra personalen i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har sedermera bestämts, att den högsta aflöning, som må utbetalas till extra biträdande ingenjör, skall utgöra 300 kronor i månaden.

Då det emellertid vid gjorda försök visat sig omöjligt att för detta belopp erhålla en ingenjör med sådan kompetens, att han kan själfständigt förrätta inspektioner, synes det vara nödvändigt att bereda medel till erforderlig fyllnad i aflöningen, så att den för trafiksäkerheten å de enskilda järnvägarna viktiga inspektionen icke måtte behöfva eftersättas.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att tillägget måtte bestämmas till sådant belopp, att sammanlagda aflöningen kommer att uppgå till 5,800 kronor för år, eller enahanda löneförmåner, hvilka som begynnelseaflöning tillkomma andra gradens tjänstemän i nyreglerade centrala ämbetsverk. Häremot vill jag erinra, att, oafsedt ersättning för förrättningar enligt taxa, maskininspektören själf först från och med år 1912 erhåller högre arvode än 5,000 kronor. För detta belopp borde således en kompetent person kunna anställas. Lönefyllnaden torde följaktligen kunna begränsas till 1,400 kronor för år. Enär den erfordras såväl innevarande år som år 1913, torde hos Riksdagen för ändamålet böra begäras ett anslag af 2,800 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis under innevarande år utanordna 1,400 kronor.

Därest detta anslag af Riksdagen beviljas, kommer jag att framdeles underställa Eders Kungl. Maj:t förslag till sådan ändring i grunderna för aflöningen till den extra personalen i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att till den extra ingenjör, som biträder maskininspektören, må utbetalas en årlig aflöning af 5,000 kronor.

Sammanlagda anslaget å 1913 års stat till inspektion å enskilda

järnvägars rullande materiel skulle alltså, och då jag ej har anledning att i öfrigt ifrågasätta någon ändring af det för ifrågavarande ändamål senast beviljade anslag, uppgå till 8,800 kronor.

[23.]

Under åberopande af hvad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för *anordnande af inspektion å enskilda järnvägars rullande materiel* på extra stat för år 1913 anvisa 8,800 kronor att för ändamålet ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1912 af tillgängliga medel utanordna 1,400 kronor.

Till undersökningar af mindre hamnar och farleder äfvensom till upprättande af planer till anläggning eller ombyggnad af broar, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag, har Riksdagen på extra stat för hvar och ett af åren 1899—1912 beviljat ett belopp af 10,000 kronor.

[24.]

Undersökning af mindre hamnar m. m.

Då detta anslag fortfarande är väl behöfligt, tillstyrker jag, i anslutning till hvad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uti skrifvelse den 30 november 1911 hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1913 anvisa ett auslag af 10,000 kronor till *undersökningar af mindre hamnar och farleder* äfvensom till *upprättande af planer till anläggning eller ombyggnad af broar*, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.

Till bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar har Riksdagen sedan längre tid tillbaka årligen å extra stat beviljat anslag till belopp, som genom tid efter annan skedda förhöjningar ökats, så att anslaget, från att under åren 1867—1874 hafva varit bestämdt till 150,000 kronor, och för åren 1908—1911 till 1,250,000 kronor, af 1911 års Riksdag höjts till 1,750,000 kronor.

[25.]

Anläggning af vägar m. m.

Uti sin berörda skrifvelse den 30 november 1911 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att sistnämnda belopp, 1,750,000 kronor, måtte anvisas för ändamålet jämväl för år 1913.

Detta belopp synes mig vara af behofvet påkalladt, och får jag alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att till *bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,750,000 kronor.

[26.]
Bro- och
hamnbygg-
nader m. m.

Till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprepning af åar och farleder har under senare åren anslag utgått med 400,000 kronor.

Detta anslag utgick år 1894 med 150,000 kronor, höjdes från och med år 1899 till 300,000 kronor samt från och med år 1906 till 400,000 kronor för att af 1911 års Riksdag ytterligare ökas till 500,000 kronor.

Redan uti skrifvelse den 18 oktober 1909 hemställde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om höjning i anslaget för år 1911 till 600,000 kronor och anförde därvid, att, trots den fortgående ökningen af anslagsbeloppet, detsamma ständigt visat sig otillräckligt för att tillgodose de samtidigt långt mera ökade krafven på statsbidrag till dylika företags utförande. Till styrkande häraf meddelade styrelsen en förteckning öfver hvilande planer till hamn- och brofonden den 1 januari 1894 — den 1 januari 1909, hvilken förteckning, numera kompletterad för åren 1910 och 1911, jag här ber att få framlägga.

Förteckning

öfver hvilande planer till hamn- och brofonden åren 1894—1911
den 1 januari.

År.	Datum.	Antal in- neliggande förslag.	Beräknad kostnad.	För året erfor- derligt anslag.	För året till- gängligt anslag.	Brist under året.
1894	1 jan.	5	264,860	176,500	150,000	26,500
1895	»	8	476,930	317,600	150,000	167,600
1896	»	12	399,890	266,200	150,000	116,200
1897	»	12	617,540	411,300	150,000	261,300
1898	»	21	888,290	577,800	150,000	427,800
1899	»	25	1,307,060	856,700	300,000	556,700
1900	»	26	1,163,510	759,800	300,000	459,800
1901	»	27	1,067,760	713,150	300,000	413,150
1902	»	25	1,231,110	771,850	300,000	471,850
1903	»	23	933,605	621,850	300,000	321,850
1904	»	21	1,204,165	800,850	300,000	500,850
1905	»	27	1,539,925	1,026,050	300,000	726,050
1906	»	33	2,004,163	1,866,283	400,000	966,283
1907	»	49	2,249,228	1,529,583	400,000	1,129,583
1908	»	57	2,579,094	1,747,783	400,000	1,347,783
1909	»	74	2,827,524	1,886,683	400,000	1,486,683
1910	»	71	3,164,526	2,107,983	400,000	1,707,983
1911	»	80	3,532,086	2,352,983	400,000	1,952,983

Styrelsen, som jämväl i skrifvelse den 31 oktober 1910 upprepat sin framställning om ett anslag å 600,000 kronor, har nu i sin förberörda skrifvelse den 30 november 1911, under åberopande af hvad förut i ärendet förekommit, hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte hos Riksdagen för ifrågavarande ändamål äska ett anslag af 600,000 kronor. [26.]

De anläggningar, som afses med ifrågavarande anslag, äro otvifvelaktigt af stor betydelse. Då emellertid en höjning af anslaget skett så nyligen som år 1911, anser jag, att man för närvarande kan stanna vid den summa, som då beviljades; och hemställer jag i följd häraf, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1913 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande till *understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader* samt *uppreisning af åar och farleder* ett anslag af 500,000 kronor.

De nu gällande allmänna villkoren för erhållande och tillgodonjutande af ofvan under punkterna 25 och 26 omförmälda statsbidrag samt kontrollen därå, att fastställda planer varda vid arbetenas utförande följda, innehållas i Riksdagens skrifvelse den 31 maj 1907, n:r 6, och blefvo till allmänhetens kännedom meddelade genom nådig kungörelse den 28 juni 1907 (svensk författningssamling 1907, n:r 41). Under åberopande af hvad jag under nämnda punkter anført, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

Villkor för
statsbidrag.

att i afseende å de statsbidrag, som för år 1913 kunna af Riksdagen beviljas till vägaulläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader äfvensom uppreisning af åar och farleder, skola gälla de allmänna villkor och bestämmelser, hvilka finnas intagna i Riksdagens skrifvelse den 31 maj 1907.

Medicinalstaten.

[27.] Genom nådigt bref den 13 juni 1908 har Eders Kungl. Maj:t uppdragit åt en kommitté att verkställa utredning, huruvida några förändringar i medicinalstyrelsens organisation och sättet för ärendenas handläggning inom styrelsen borde vidtagas och därefter till Eders Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, hvartill samma utredning kunde föranleda, samt i sammanhang därmed afgifva yttrande och förslag beträffande lönereglering för nämnda styrelse.

Frågan om
medicinal-
styrelsens
löneregle-
ring och
omorganisa-
tion.

Sedan denna kommitté afgifvit sitt betänkande, framlade Eders Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1911 års Riksdag under sjätte hufvudtiteln förslag till lönereglering för medicinalstyrelsen. I detta förslag hade, i enlighet med hvad kommittén hemställt, veterinärärendena fränskilts från medicinalstyrelsen. Samtidigt föreslog Eders Kungl. Maj:t under nionde hufvudtiteln en förändring af landtbruksstyrelsens organisation i syfte att dit öfverflytta nämnda ärenden.

Sistnämnda förslag blef icke af Riksdagen bifallet, i följd hvaraf Riksdagen ej heller antog förslaget till lönereglering för medicinalstyrelsen.

Styrelsens lönereglering föll alltså på frågan, om hvar veterinärärendena rätteligen borde förläggas.

Denna fråga kan ej heller föreläggas 1912 års Riksdag. Den synes nämligen lämpligast böra återupptagas till slutligt afgörande först när den utredning angående statsdepartementens omorganisation, hvarmed departementalkommittéerade äro sysselsatta, föreligger. Vid sådana förhållanden har jag icke heller kunnat för närvarande framlägga förslag till slutlig lönereglering för medicinalstyrelsen. Jämväl för år 1913 måste således provisoriska anordningar tillgripas.

Provisorisk
löneregle-
ring.

1911 års Riksdag beviljade, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, dels till provisorisk lönereglering för ordinarie befattningshafvare i medicinalstyrelsen, i enlighet med angifna grunder och på vissa villkor, på extra stat för år 1912 ett förslagsanslag af 19,200 kronor, däraf högst 612 kronor 50 öre finge användas till höjning af vikariatsersättning under semester, dels på extra stat för år 1912 ett anslag af 600 kronor att under nämnda år med 50 kronor i månaden användas såsom personligt lönetillägg till tillförordnade medicinalrådet Gustaf Richard Stenbeck, så länge han på grund af förordnande bestrider ett medicinalrådsämbete i medicinalstyrelsen, samt dels likaledes på extra stat för år 1912 till affönande af en extra vaktmästare hos medicinalstyrelsen ett anslag af 1,175 kronor.

Den 27 oktober 1911 utfärdades kungörelse angående provisoriska aflöningsstillägg för år 1912 åt befattningshafvare i medicinalstyrelsen.

[27.]

Enligt denna kungörelse skola för år 1912 utgå provisoriska aflöningsstillägg till följande å ordinarie stat uppförda befattningshafvare i medicinalstyrelsen, nämligen

till generaldirektören med 2,000 kronor, hvaraf 800 kronor skola anses såsom lön, 200 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 1,000 kronor såsom ortstillägg;

till ledamot med 1,700 kronor, hvaraf 600 kronor skola anses såsom lön, 500 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 600 kronor såsom ortstillägg;

till sekreteraren, kamrerare samt ombudsmannen och fiskalen med 1,300 kronor, hvaraf 600 kronor skola anses såsom lön, 300 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 400 kronor såsom ortstillägg;

till en notarie, en notarie, tillika sekreterare samt kassören och bokhållaren med 1,000 kronor, hvaraf 400 kronor skola anses såsom lön, 300 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 300 kronor såsom ortstillägg;

till en notarie med 1,200 kronor, hvaraf 400 kronor skola anses såsom lön, 500 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 300 kronor såsom ortstillägg;

till registratorn och aktuarien med 800 kronor, hvaraf 400 kronor skola anses såsom lön, 100 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 300 kronor såsom ortstillägg;

till förste vaktmästaren med 300 kronor, hvaraf 100 kronor skola anses såsom lön, 150 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 50 kronor såsom ortstillägg, samt

till vaktmästare med 400 kronor, hvaraf 200 kronor skola anses såsom lön, 50 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 150 kronor såsom ortstillägg.

Dessutom hafva i kungörelsen dels fastställts följande villkor, utöfver redan gällande lönevillkor, för åtnjutande af de provisoriska aflöningsstilläggen, nämligen:

att tjänsteman icke må med den befattning, för hvilken lönefyllnaden utgår, förena vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning som tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår tjänsteman, som af Kungl. Maj:t utnämnes, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning,

[27.] generaldirektören, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid det egna verket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas;

att, i fråga om rätt att åtnjuta aflöningsförmåner under tjänstledighet, hvad som stadgats angående lön gäller jämväl beträffande ortstillägg;

att aflöning ej må utgå till tjänstinnehafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej finnes skäligt låta honom uppbära något däraf;

att löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, ej må tillträda samma förhöjning;

att tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att begagna sig af semester å tid af året, som af generaldirektören bestämmes; äfvensom

att samtliga ordinarie befattningshafvare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar hvarje söckendag,

dels ock till iakttagande vid utbetalningen af provisoriska aflönings-tillägg bestämts:

att å lönen skall afdragas, efter år räknadt, så stort belopp — afrundadt, om sådant erfordras för vinnande af jämn summa, till närmast högre femtio- eller hundratal och, hvad vaktmästare beträffar, till 30 kronor för förste vaktmästare och 25 kronor för andre vaktmästare — som motsvarar den pensionsavgift, hvilken enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension skulle hafva af vederbörande befattningshafvare erlagts såsom bidrag till egen pensionering, om berörda lag varit å honom tillämplig; börande dock därvid iakttagas, att den, som oberoende af den provisoriska löne-regleringen är skyldig att erlägga pensionsavgift enligt berörda lag, skall därutöfver vidkännas allenast så stort afdrag, som betingas af lönetillökningen vid den provisoriska löneregleringen, hvarvid afdraget, efter sammanläggning med pensionsavgiften, afrundas på förut angifvet sätt; samt

att, om vaktmästare, för hvilken medgifvits provisoriskt aflönings-tillägg å 400 kronor, åtnjuter fri bostad med bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, från ortstillägget eller lönen afdragas så stort belopp, att det, tillsammans med hvad som enligt den ordinarie aflöningsstaten för berörda förmån afdrages från aflöningen, uppgår till 250 kronor.

[27.]

I skrifvelse den 27 december 1911 har nu medicinalstyrelsen, under antagande att slutlig lönereglering för styrelsen icke framlägges för 1912 års Riksdag, hemställt om provisorisk lönereglering för styrelsen jämväl för år 1913. Styrelsen anför därvid, att någon ökning befunnits erforderlig.

Det af Riksdagen till höjning af vikariatsersättning anslagna beloppet, högst 612 kronor 50 öre, är nämligen afsedt allenast till ersättning åt vikarie under semester, men ej åt vikarie under ledighet vid generaldirektörens eller ledamots frånvaro för tjänsteresa. Med hänsyn därtill, att det å ordinarie stat upptagna anslaget till vikariatsersättningar under senare år visat sig otillräckligt att fylla de kraf, som för närvarande ställas å detsamma, synes det styrelsen nödvändigt, att ett särskildt belopp anvisas till höjning af ersättningar åt vikarier, förordnade under ledighet för tjänsteresa. Eljest skulle det förhållandet inträffa, att vikarie, som bestrede adjunktion under ordinarie innehafvares semester, komme att uppbära vikariatsersättning med det belopp, som i tjänstgöringspenningar utgår sammanlagdt enligt ordinarie stat och provisoriskt aflönings-tillägg, under det att vikarie för ordförande eller ledamot under dennes frånvaro för inspektion blott finge åtnjuta tjänstgöringspenningar enligt ordinarie stat.

Af gjord utredning, omfattande tiden från och med den 1 september 1910 till och med den 31 augusti 1911, framgår, säger styrelsen, att generaldirektören och ledamöterna i styrelsen under sagda period varit frånvarande för inspektion eller dylikt tillhopa omkring 120 dagar. Det för höjning af vikariatsersättning under sådan tid erforderliga beloppet torde kunna beräknas till omkring 200 kronor.

Medicinalstyrelsen hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t tackes till Riksdagen framlägga proposition om beviljande för år 1913 å extra stat *dels* af omförmälda för år 1912 beviljade anslag å 600 kronor till personligt lönetillägg åt tillförordnade medicinalrådet Stenbeck och 1,175 kronor till aflöning åt en extra vaktmästare hos styrelsen, *dels ock* till provisorisk lönereglering för ordinarie befattningshafvare i medicinalstyrelsen, i enlighet med förut angifna grunder och på förut angifna villkor, af ett förslagsanslag å 19,400 kronor, däraf till höjning af vikariatsersättning finge användas högst 812 kronor 50 öre.

[27.] Mot hvad medicinalstyrelsen sålunda föreslagit har jag intet att
*Departements-*erinra, och torde för åtnjutande af dessa provisoriska lönetillägg för år
chefen. 1913 enahanda villkor och bestämmelser föreskrifvas, som gälla för motsvarande lönetillägg för år 1912.

* * *

Förstärkning af styrelsens arbetskrafter.

Emellertid är nödigt, att medicinalstyrelsens arbetskrafter varda, i afbidan på slutlig lönereglering och omorganisation af styrelsen, provisoriskt förstärkta. Enligt den lönereglering, som förelades 1911 års Riksdag, skulle i medicinalstyrelsen anställas medicinalrådsassistenter samt vid styrelsens sida upprättas ett vetenskapligt råd. Tillika skulle lättnader beredas genom införande af byråindelning och upphäfvande således af nuvarande kollegiala handläggning inom styrelsen af vissa ärenden. Då berörda lättnader kunna vinnas först med den slutliga regleringen och organisationen af styrelsen, är den enda åtgärd, som för närvarande kan vidtagas till lindrande af styrelsens tunga arbetsbörda, den att provisoriskt ställa ökade arbetskrafter till styrelsens förfogande.

Med afseende å behovet af en förstärkning af arbetskrafterna hos styrelsen ber jag till en början att få återropa följande tabell:

Å r.	Inkomna ärenden, antal diarie- nummer.	Antal utgångna expeditioner.
1878	5,936	2,688
1880	6,337	2,702
1885	7,608	3,617
1890	8,289	4,291
1895	8,830	5,166
1900	11,095	5,787
1905	16,344	6,683
1906	14,560	6,327
1907	14,501	5,899
1908	13,445	5,822
1909	16,249	6,289
1910	18,055	6,967
1911	appr. 19,235 (till 1/12 17,632)	appr. 7,614 (till 1/12 6,980)

I förut berörda skrifvelse den 27 december 1911 har styrelsen också erinrat, att styrelsens arbetsbörda oupphörligt växer samt att tre af styrelsens ledamotsplatser för närvarande uppehållas på förordnande.

För att i görligaste mån afhjälpa de svåra förhållanden, under hvilka styrelsen nu arbetar, skulle det, fortsätter styrelsen, vara af stort värde, om arbetskrafterna hos styrelsen kunde förstärkas genom två af kommittén för medicinalstyrelsens omorganisation m. m. föreslagna åtgärder, inrättandet af ett vetenskapligt råd vid medicinalstyrelsens sida och tillsättandet af två medicinalrådsassistenter hos styrelsen. [27.]

Jag ber därför att i korthet få redogöra för kommitténs förslag i dessa båda afseenden.

Hvad då först beträffar det vetenskapliga rådet anför kommittén, att de medicinska vetenskapernas allt större specialisering småningom gjort det omöjligt för en person att samtidigt sakkunnigt behärska ett flertal af dem, och att det naturligtvis icke låter sig göra att förse medicinalstyrelsen med så många ordinarie byråchefer eller ledamöter, som skulle erfordras för att styrelsen i hvarje fall skulle äga tillgång till en inom ett visst område i egentlig mening sakkunnig ledamot. Därmed skulle knappast heller, påpekar kommittén, den i hvarje fall bästa sakkunskapen kunna anses hafva tillförts styrelsen, då ju denna inom vissa områden af medicinalstyrelsens ämbetsbefattning väsentligen måste anses kunna förvärfvas och underhållas endast genom medicinskt arbete af annan art än uteslutande sysslande med administrativa medicinalfrågor, något som å andra sidan fordrar annat än den vetenskapliga fackutbildningen.

*Vetenskapligt
råd.
Kommittén.*

För att tillföra styrelsen det slags sakkunskap, hvaraf densamma, om den rätt skall kunna fylla sin uppgift, enligt kommitténs mening nu mera än förr är i oundgängligt behof, har kommittén ansett sig böra tillgripa en särskild utväg, med hvilken kommittén äfven sökt vinna ett annat ej mindre viktigt ändamål, nämligen att erhålla en intimt förenande, ständigt verkande länk mellan styrelsen och de krafter utom densamma, som på läkar- och apotekarvetenskapens områden här i landet kunna anses i olika afseenden gå i spetsen.

Kommittén har för fyllande af dessa uppgifter tänkt sig, att vid medicinalstyrelsens sida skulle ställas ett af framstående läkare och apotekare, till det antal, Eders Kungl. Maj:t efter förslag af medicinalstyrelsen bestämmer, sammansatt vetenskapligt råd. Medlem af rådet skulle åligga dels att på kallelse af generaldirektören deltaga i utredningen och behandlingen af ärende, hörande till hans särskilda kunskapsområde, dels ock att af eget initiativ rikta styrelsens uppmärksamhet på sådana vetenskapens framsteg, som kunna antagas äga särskild betydelse för allmänna hälso- och sjukvården eller rättsmedicinen. Med-

[27.] lemmarna af rådet borde efter förslag af generaldirektören af Eders Kungl. Maj:t utses tillsvidare. Inom rådet borde åtminstone följande vetenskapsgrenar eller specialfack företrädas, nämligen: psykiatri af två medlemmar, rättsmedicin af två, hygien af en, medicin af en, kirurgi af en, obstetrik af en samt farmaci och apoteksväsende af en. Möjlighet borde enligt kommitténs mening förefinnas att i mån af behof öka medlemmarnas i rådet antal utöfver det, som, enligt hvad nyss angifvits, minst bör erfordras. Dels skulle nämligen utan sådan möjlighet vid sjukdom eller annat förfall styrelsen för längre tid kanske nödgas undvara den behöfliga sakkunskapen på ett visst område, dels låte äfven tänka sig, att behof af speciell sakkunskap yppas inom andra discipliner än de nyss nämnda.

Medlem af vetenskapliga rådet borde enligt kommitténs åsikt, när ärende inom medicinalstyrelsen förekommer, för hvars behandling han tillkallats, äga samma ställning, som i allmänhet tillkommer ledamot i styrelsen. Han borde alltså gifva upplysningar och råd och säga sin mening samt, om densamma ej öfverensstämmer med beslutet, låta anteckna den till protokollet. I fråga om rättsmedicinskt utlåtande skulle enligt kommitténs förslag tillkallad medlem af vetenskapliga rådet äga beslutanderätt. Föredragning af sådant ärende borde äfven, då generaldirektören så pröfvar erforderligt, kunna ske af medlem af vetenskapliga rådet. Eljest borde ärende, i hvars behandling medlem af vetenskapliga rådet deltagar, föredragas af vederbörande byråchef eller annan, som föredragningen på grund af särskild bestämmelse tillkommer.

I detta sammanhang ber jag få omnämna, huru kommittén tänkt sig sättet för behandlingen af rättsmedicinska ärenden inom styrelsen.

Vidkommande de *rättsmedicinska ärendena angående sinnesbeskaffenhet* — hvilka hittills handlagts i medicinalstyrelsens plenum — utgöra dessa ärenden sådana utlåtanden angående personers sinnesbeskaffenhet, som det åligger styrelsen att afgifva, vidare frågor om hänvisning till undersökning å hospital af person, angående hvars sinnesbeskaffenhet styrelsen sålunda har att afgifva utlåtande, samt slutligen från hospitalsdirektion till styrelsen hänskjuten fråga om utskrifning från hospital af person, hvilken, tilltalad för brott, i anseende till sinnessjukdom ej kunnat till ansvar fällas.

Genom nådiga brefvet den 9 mars 1826 är förordnadt, bland annat, att, då en för brott tilltalad person uppgifves vara eller vid gärningens begående hafva varit vansinnig, domstolen skall, jämte iakttagande af hvad stadgadt är om nödig fullständighet i rannsakingen, sedan

läkares betyg om den tilltalades sinnesbeskaffenhet blifvit infordradt, öfverlämna detsamma tillika med rannsakingen till medicinalstyrelsen, hvars utlåtande i ämnet bör afvaktas, innan domstolen sitt beslut meddelar.

[27.]

Antalet af de utaf medicinalstyrelsen afgifna utlåtanden angående sinnesbeskaffenhet befinner sig i ständig ökning. Under det sålunda antalet år 1890 uppgick till 34, hade det år 1900 stigit till 38, år 1908 till 83 och år 1909 till 102. Jag tillåter mig dessutom erinra, att Riksdagen i skrifvelse den 8 april 1908 anhållit om lagbestämmelser i syfte, att utlåtande angående sinnesbeskaffenheten hos tilltalad, som af under rätt dömts till döden eller straffarbete på lifstid, alltid skall infordras från medicinalstyrelsen. Skulle denna skrifvelse föranleda lagstiftning i angifvet syfte, torde detta i sin mån bidraga till ytterligare ökning i antalet ärenden af förevarande beskaffenhet.

Kommittén anmärker nu, bland annat, att tryggheten för en sakkunnig behandling af dessa ärenden visserligen ökats dels därigenom att referenten för dem, i olikhet med tiden närmast efter 1876, under senare tiden söchts bland speciellt psykiatriskt utbildade läkare, dels genom anställandet af en öfverinspektör för sinnessjukvården med skyldighet att biträda medicinalstyrelsen vid hithörande ärendens handläggning, dels slutligen därigenom att rannsakningsfångar, hvilkas sinnesbeskaffenhet misstänkes vara abnorm, allt oftare hänvisas till hospital för undersökning, men att det emellertid synes kommittén obestridligt, att den ifrågavarande ärenden hittills ägnade behandlingen inom medicinalstyrelsen icke lämnat tillräckligt inflytande för den sakkunskap, hvilken måste anses vara af synnerlig vikt vid ärendenas behandling.

Kommittén har nu föreslagit, att ifrågavarande ärenden behandlas af medicinalrådet och chefen för hospitalsbyrån, generaldirektören, om han finner skäl deltaga i ärendets behandling, men eljest den af de öfriga medicinalråden, som generaldirektören bestämmer, samt öfverinspektören för sinnessjukvården eller, vid förfall för honom, en psykiater i det vetenskapliga rådet. Kunna de tre sålunda deltagande ej enas om slutet, skulle, efter förslag af dem, af generaldirektören tillkallas ytterligare en psykiater i det vetenskapliga rådet, hvarefter utlåtandet skulle afgifvas efter omröstning mellan dessa fyra. Utslagsröst borde därvid generaldirektören äga, om han deltagar, men eljest chefen för hospitalsbyrån, som tillika skulle föra ordet vid de sammanträden för behandlingen af ifrågavarande ärenden, där generaldirektören ej är tillstädes. Vid olika meningar mellan de i beslutet deltagande borde utdrag af protokollet angående dem bifogas utlåtandet.

[27.]

Kommittén erinrar därom, att i detta sammanhang Riksdagen i dess förutnämnda skrifvelse af den 8 april 1908 uttalat, att vid de förevarande ärendenas behandling plats borde beredas äfven åt andra än psykiatrici.

Kommittén föreslår slutligen, för att ej chefen för hospitalsbyrån öfver höfvan skall betungas, att föredragningen af dessa ärenden, som ofta kräfver drygt arbete, skall, efter generaldirektörens bestämmande, fördelas mellan chefen för hospitalsbyrån och den af de öfriga psykiatriskt särskildt utbildade först tillkallade.

Hvad angår de hos medicinalstyrelsen handlagda *rättsmedicinska ärenden, som ej angå sinnesbeskaffenhet*, utgöras dessa af rättsmedicinska utlåtanden, granskning af obduktionsprotokoll med tillhörande utlåtanden och räkningar samt utlåtanden rörande andra rättsmedicinska förrättningar.

I analogi med den anordning kommittén föreslagit i fråga om utlåtanden angående sinnesbeskaffenhet anser kommittén, att rättsmedicinska utlåtanden, som ej röra sinnesbeskaffenhet, böra afgifvas af chefen för den byrå, till hvilken ärendet hör, generaldirektören, i fall han finner skäl deltaga i ärendets behandling, men eljest den af de öfriga medicinalråden, som generaldirektören bestämmer, samt en af generaldirektören tillkallad rättsläkare i vetenskapliga rådet. Kunna de tre ej enas om slutet, bör, sedan deras förslag inhämtats, af generaldirektören ytterligare tillkallas en rättsläkare i vetenskapliga rådet. I fråga om sättet för besluts fattande, föredragning och expediering af beslut vid olika meningar mellan de i ärendets afgörande deltagande skulle samma regler gälla som beträffande motsvarande rättspsykiatriska ärenden.

Äfven om dessa ärenden ej äro flera till antalet, än att de i allmänhet böra kunna föredragas af vederbörande byråchef — hvilket i mindre omfattning kan ske i fråga om de rättspsykiatriska ärendena — har dock kommittén ansett möjlighet böra finnas för generaldirektören att, när särskild anledning därtill yppar sig, öfverlämna beredning och föredragning af hithörande ärende till ledamot af vetenskapliga rådet. Då nämligen dessa ärenden dels äro af brådskande art dels ock understundom kunna fordra särskildt tidsödande och ingående undersökningar, som kanske ej alltid kunna verkställas af byråchefen, finner kommittén lämpligt, att biträde med beredning och föredragning kan beredas denne. Äfvenledes kan, anmärker kommittén vidare, under byråchefens semester i fall, då en i rättsmedicin tilläfventyrs mindre förfaren vikarie uppehåller ämbetet, behovet af mera sakkunnig föredragande blifva trängande.

Yppas vid granskning i vanlig ordning inom styrelsen, d. v. s. efter föredragning af vederbörande byråchef inför generaldirektören, af rättsmedicinskt obduktionsprotokoll eller utlåtande anledning till framställande af anmärkning mot någotdera eller till ändring i utlåtandet, anser kommittén ärendet böra hänskjutas till samma behandling, som, enligt hvad nyss omnämnts, bör tillkomma rättsmedicinskt utlåtande.

Beträffande antalet medlemmar i det vetenskapliga rådet var ledamoten i kommittén herr Carl Persson i Stallerhult skiljaktig och ansåg, att detsamma borde bestämdt begränsas till sju och således allenast en medlem företräda en hvar af de båda specialfacken psykiatri och rättsmedicin. Genom det tillvägagångssätt kommittén i afseende å rättsmedicinska utlåtanden föreslagit för det fall, att de tre i ärendets behandling först deltagande ej äro ense, finner reservanten icke större säkerhet för ett rätt bedömande af frågan vara vunnen. Att en fjärde person tillkallas anser han därför onödigt och torde enligt hans mening i hvarje fall endast sällan komma att inverka på det slut, hvartill majoriteten af de tre först tillkallade förut kommit.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande den 5 augusti 1910 icke något att invända mot kommitténs förslag rörande inrättande af det vetenskapliga rådet och anser för sin del, att för det behandlingssätt inom styrelsen, som ifrågasatts för mål angående sinnesbeskaffenhet äfvensom af andra rättsmedicinska mål, torde väl erfordras två medlemmar, som i rådet skola representera hvartdera af dessa specialfack. Med en dylik anordning bör emellertid enligt styrelsens mening krafvet på sakkunskap vid dessa viktiga ärendens afgörande vara fullt tillgodosedt.

Slutligen erinrar jag, att vid föredragning inför Eders Kungl. Maj:t den 13 januari 1911 af frågan om medicinalstyrelsens lönerreglering dåvarande chefen för civildepartementet yttrade följande:

»Jag anser den af kommittén föreslagna anordningen med ett vetenskapligt råd, som skulle stå vid medicinalstyrelsens sida, vara synnerligen lycklig, då härigenom skulle tillföras styrelsen en fond af sakkunskap på speciella områden af den medicinska vetenskapen, som icke kan förutsättas i lika omfattning vara till finnandes bland medicinalstyrelsens ordinarie ledamöter, men utan hvilken styrelsen icke rätt kan fylla sina samhällsviktiga uppgifter.

Hvad angår antalet medlemmar i det vetenskapliga rådet har kommitténs majoritet, såsom nämnts, föreslagit, att detsamma skulle utgöra nio med möjlighet att i mån af behof öka antalet, under det

[27.] att en reservant ansett antalet böra fixeras till sju. Efter öfvervägande af de skäl, som å ömse sidor blifvit anförda, ansluter jag mig i denna del till majoriteten. Särskildt synes det mig angeläget, att, då fråga är om afgifvande af rättsmedicinska utlåtanden, sättet för ärendenas behandling så anordnas, att största möjliga säkerhet vinnes för ett rätt bedömande; och det torde icke kunna förnekas, att det tillskott i sakkunskap, som erhålles genom tillkallandet af en fjärde sakkunnig, när tre icke kunnat enas, utgör en ytterligare garanti i förevarande hänseende. Den ringa kostnadsökning, som blir en följd häraf, lär icke kunna tillmätas någon betydelse i förhållande till de intressen, om hvilka här är fråga.

Allenast i det afseendet synes mig kommitténs förslag böra jämkas, att medlemmarna i det vetenskapliga rådet enligt min mening böra förordnas icke tillsvidare utan på viss tid, exempelvis fem år.»

Anställande af
medicinal-
råds-
assistenter.
Kommittén.

Hvad härefter angår anställandet af medicinalrådsassistenter, ber jag att få erinra därom, att för närvarande äro såsom medicinska biträden hos styrelsen anställda fyra amanuenser, hvilka äro legitimerade läkare, mot årligt arvode till en af 1,000 kronor och till tre af 900 kronor.

På grund af göromålens inom medicinalstyrelsen oftast uteslutande läkartekniska art är det nämligen nödvändigt för styrelsen och dess läkarledamöter att till sitt biträde vid ärendenas beredning och utredning äga tillgång till läkarutbildade personer. Äfvenledes är nödvändigt, att inom styrelsen finnas läkarkrafter att vid ledighet för medicinalråd fungera som ställföreträdare för dem. I detta afseende hafva anlitats vid ledighet eller semester för medicinalrådet för hospitalsärendena öfverinspektören för sinnessjukvården, men eljest i främsta rummet ombudsmannen och fiskalen och sedan läkaramanuenserna i mån af lägenhet och lämplighet. Med det låga arvode, som dessa amanuenser åtnjutit, har det arbete, hvilket ansetts kunna af dem begäras, enligt hvad kommittén påpekar, ofta blifvit för ringa, och skyldighet att förrätta arbete viss tid å tjänsterummet har merendels icke ålegat dem. Svårigheter vid vikariat hafva med detta system äfven förekommit, då amanuenserna ju haft sin hufvudsakliga sysselsättning utom medicinalstyrelsen. Kommittén föreslår nu, att i stället för de nuvarande fyra ifrågavarande amanuenserna anställas två *medicinalrådsassistenter* med så mycket högre arvode än de nuvarande läkaramanuenserna, att skyldighet kan åläggas dem, förutom att mottaga förordnanden såsom byråchefer å läkarby-

råerna, att under den öfriga delen af året hvarje dag tjänstgöra viss tid af till exempel tre timmar i medicinalstyrelsen. [27.]

Kommitten tänkte sig, att med inrättandet af assistentbefattningarna behovet af läkaramanuenser skulle bortfalla. På hemställan af medicinalstyrelsen upptogs emellertid i 1911 års statsverksproposition en läkaramanuens, som enligt styrelsens mening skulle åläggas tjänstgöring vid byrå, där ingen medicinalrådsassistent funnes anställd, samt vid behof vikariera för ombudsmannen hos styrelsen.

I skrifvelsen den 27 december 1911 erinrar nu styrelsen, att detta förslag förutsatte tillika, att en ny kameralbyråchefsbefattning skulle inrättas i styrelsen, hvarigenom isynnerhet föredraganden för hospitalsärenden skulle beredas en betydande lättnad i sina göromål. Skulle denne nu, vid oförändrad organisation, beröfvas sin amanuens, skulle arbetet för honom, i stället för att på ett välbehöfligt sätt lättas, komma att ökas. Styrelsen anser det därför nödvändigt, att tvenne läkaramanuenser fortfarande tillsvidare finnas, äfven om de tvenne andra utbytas mot medicinalrådsassistenter.

Medicinalstyrelsen.

Tillika hemställer styrelsen, att anordningen med vetenskapliga rådet, två medicinalrådsassistenter och två läkaramanuenser måtte sättas i verket redan under senare hälften af år 1912.

Förslaget att inrätta ett vetenskapligt råd och tilldela medicinalstyrelsen medicinalrådsassistenter synes mig ägnadt att tillföra styrelsen en betydande ökning af arbetskraft, och jag har genom öfverläggning med styrelsens chef kommit till den uppfattningen, att åtgärder i denna riktning bringa en lättnad just på de punkter, där arbetet är mest tyngande, och således, i afvaktan på en genomgripande reglering af styrelsen, äro de för närvarande lämpligaste.

Departementschefen.

Jag ansluter mig också, med afseende å antalet medlemmar i vetenskapliga rådet, till hvad departementschefen i förevarande afseende yttrade i statsverkspropositionen till 1911 års riksdag; dock bör, då nu allenast är fråga om en provisorisk anordning, medlemmarna i rådet tillsvidare förordnas på ett år i sänder.

Däremot kan jag icke biträda förslaget om bibehållande af två läkaramanuenser. Det är visserligen sannt, att först med kameralbyråchefsbefattningens inrättande samt genomförande i öfrigt af byråindelning fullt tillfredsställande förhållanden inträda, men å andra sidan bör uppmärksammas, att styrelsen nu — fränsedt medicinalrådet för veterinärenden, som härvid ej kan medräknas — förfogar öfver ett

[27.] medicinalråd mer, än som skulle bli fallet med den nya organisationens genomförande enligt förslaget till 1911 års Riksdag.

Jag anser mig därför, med upptagande af förslaget om anställande af två medicinalrådsassistenter, allenast kunna förorda bibehållande af en läkaramanuens.

Ej heller anser jag mig böra biträda styrelsens förslag om nu ifrågavarande anordningars sättande i verket redan under senare hälften af år 1912. Genom 1911 års Riksdags beslut äro förhållandena redan reglerade för år 1912, och några sådana särskilda omständigheter, som nödvändiggöra framställning till Riksdagen om ökning af arbetskrafterna redan för år 1912 kunna, med allt beaktande af styrelsens växande arbetsbörd, dock knappast anses föreligga.

Kommittén.

Hvad härefter beträffar *kostnaderna för de föreslagna anordningarna* har kommittén tänkt sig, att arfvodet till *vetenskapliga rådet* skulle utgå sålunda, att för hvarje gång medlem af rådet efter kallelse inställer sig i styrelsen för deltagande i behandlingen af ärende ersättning därför skall till honom utgå med 25 kronor. Skall medlem i denna sin egenskap, vare sig fråga är om ärende, i hvars behandling han skall deltaga, eller icke, verkställa särskild utredning i något ärende eller i styrelsen föredraga ärende, borde enligt kommitténs mening, förutom nyssnämnda arfvode, för deltagande i ärendets afgörande till honom utgå ersättning, som för hvarje fall af styrelsen bestämmes, dock ej öfver 75 kronor för gång. Är medlem, som tillkallats, ej bosatt i Stockholm eller i dess omedelbara närhet, borde därjämte reseersättning tillkomma honom.

Beträffande emellertid psykiatri och rättsmedici i det vetenskapliga rådet blifva enligt kommitténs förslag dessa på ett mera intimt sätt bundna vid styrelsen än rådets öfriga medlemmar, i det att styrelsen dem förutan ej blir beslutsmässig vid afgifvandet af rättsmedicinska utlåtanden och till behandlingssätt därmed likställda ärenden. Särskildt komma två af dessa, en psykiater och en rättsläkare, att ofta i styrelsen inkallas. I betraktande häraf och då det icke kan förväntas, att dessa båda ledamöter skola ställa sig till förfogande utan annan ersättning än den, som enligt kommitténs förslag i allmänhet skulle tillkomma medlem af rådet, samt med hänsyn såväl till de rättsmedicinska ärendenas brådskande art, hvilken så godt som i hvarje fall kräfver ofördröjlig utredning och behandling, som äfven till deras merendels omfattande och vidlyftiga beskaffenhet, har kommittén ansett sistnämnda ledamöter böra, utöfver förutnämnda ersättning, tillerkännas särskild

sådan, utgående efter medicinalstyrelsens bestämmande med tillsammans högst 2,600 kronor om året.

Det belopp, hvarmed i öfrigt arfvode till vetenskapliga rådet bör uppföras i medicinalstyrelsens stat, har kommittén beräknat på följande sätt.

Under antagande att antalet rättspsykiatriska utlåtanden och till handläggningssätt därmed likställda ärenden under ett år utgöra 100 samt att i afgörandet af hälften af dessa en rättspsykiater i vetenskapliga rådet deltagar och i 10 af dem — på grund af att tre ej äro om slutet ense — ytterligare en psykiater i samma råd, utgör dessas arfvode, beräknadt efter 25 kronor för gång, årligen 1,500 kronor. Antages, att öfriga rättsmedicinska utlåtanden och till handläggningssätt därmed likställda ärenden utgöra 30 och att för 5 af dessa två rättsläkare af vetenskapliga rådet behöfva tillkallas, utgör årliga kostnaden härför, likaledes beräknad efter 25 kronor för gång, 875 kronor.

Antages tillika, att en tredjedel af samtliga sådana rättspsykiatriska ärenden, som förut nämnts, och 5 andra nyss afsedda rättsmedicinska ärenden behöfva föredragas eller eljest närmare utredas af en psykiater eller rättsläkare i vetenskapliga rådet, utgör sammanlagda årliga kostnaden härför, approximativt beräknad till i medeltal 50 kronor för gång, 1,900 kronor.

Förutsättes vidare, att för andra inom styrelsen förekommande ärenden af vetenskapliga rådet under ett år behöfva tillkallas hygienikern i 10, hvar och en af medikern, kirurgen och obstetrikern i 5 samt apotekaren i 20 fall, äfvensom att i 6 af dessa särskild utredning erfordras, utgör kostnaden härför 1,425 kronor.

Enligt denna beräkning skulle till vetenskapliga rådet utgå dels i ersättningar för hvarje särskild gång till rådets medlemmar 5,700 kronor dels ock, såsom förut angifvits, därutöfver till två medlemmar 2,600 kronor eller tillhopa 8,300 kronor.

Hvarken mot de af kommittén föreslagna arfvodena eller mot sättet för beräklandet af kostnaderna har jag funnit någon anmärkning att framställa. Departements-
chefen.

Beträffande de båda *medicinalrådsassistenterna* har kommittén ansett, att man för att erhålla lämpliga personer, som äro väl kvalificerade såväl i allmänhet för sina göromål som särskildt, då så erfordras, att vikariera för medicinalråd, icke bör sätta arfvodet till hvardera af dem lägre än till 3,000 kronor för år. Kommittén.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande den 5 augusti 1910 anført, att, då på assistenterna ställts den fordran, att de skola vara förbundna

- [27.] till tre timmars daglig tjänstgöring å ämbetslokalen — en anordning, som enligt styrelsens uppfattning i själfva verket icke alltid torde blifva för deras arbete lämplig — man borde sätta deras aflöning något högre, än som skett. Styrelsen framhåller tillika, att, då medicinalrådsassistent skulle vara skyldig att vid behof inträda såsom medicinalråds ställföreträdare, denna skyldighet skulle i assistentens öfriga verksamhet medföra en rubbning, som understundom kunde blifva för honom synnerligen kännbar. Det är därför enligt styrelsens mening att befara, att man icke lätt skall finna för uppdraget väl kvalificerade personer, som äro villiga att mot det af kommittén föreslagna arfvodet åtaga sig ett för vanlig läkarverksamhet så störande arbete som medicinalrådsassistentens. Under sådana förhållanden anser styrelsen, att man bort göra dessa befattningar mera lockande genom att aflöna dem med åtminstone 4,000 kronor om året.

Departements-
chefen.

I propositionen till 1911 års Riksdag föreslogs i anslutning till medicinalstyrelsens förslag och med hänsyn till de kompetensfordringar, som måste ställas på medicinalrådsassistenterna och den arbetsbörda, som skulle påläggas dem, att medicinalrådsassistenternas arvode icke skulle sättas lägre än 4,000 kronor; och har jag ingen anledning att frångå detta förslag.

För en *läkaramanuens* torde därjämte beräknas ett arvode af 1,200 kronor.

Vid regleringen af löneförhållandena vid flera af de centrala ämbetsverken har för uppehållande af amanuensbefattning under sjukdom och semester samt, då amanuens förordnats att bestrida ordinarie tjänst under innehafvarens semester och tjänstledighet, beräknats omkring 450 kronor för hvarje amanuens.

Motsvarande beräkning synes böra göras beträffande medicinalrådsassistenterna. Och har därför för hvardera af dem i oförmälda afseende beräknats 675 kronor om året eller för båda 1,350 kronor.

Den förstärkning af medicinalstyrelsens arbetskrafter, som med nu förordade förslag skulle komma till stånd, betingar efter ofvan angifna grunder och då arfvodet till en *läkaramanuens* utgår af nedan oförmälda anslag till extra tjänstemän m. m. en kostnad för år 1913 af 17,650 kronor.

* * *

Provisorisk
löneförbättring
för styrelsens
e. o. tjänstemän.

Jag öfvergår härefter till en framställning från medicinalstyrelsen om provisorisk löneförbättring för styrelsens extra ordinarie tjänstemän. Å medicinalstyrelsens stat, hvilken blifvit af Eders Kungl. Maj:t fastställd genom nådigt bref den 1 juni 1877, finnes till medikamentsräkningar granskning, vikariatsersättning, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga utgifter uppfördt ett ursprungligen till 11,000 kronor

bestämmt anslag. På därom af Kungl. Maj:t gjord framställning höjdes detta anslag vid 1898 års Riksdag till 16,000 kronor. Anslaget ökning afsåg att bereda medel dels till tre amanuensplatser i styrelsens kansli, dels ock till anställande af två statistiska biträden vid utarbetande af styrelsens årsberättelse. Ytterligare har anslaget vid 1900 års Riksdag, likaledes på Eders Kungl. Maj:ts begäran, höjts till 16,500 kronor, hvilken ökning föranleddes däraf, att, sedan vid samma Riksdag beviljats aflöning för en föredragande för veterinärärenden, medel till bestridande af ersättning under semester och tjänsteresor måste beredas dennes vikarie.

För ökning af de till läkaramanuernerna utgående arfvoden m. m. höjdes anslaget år 1906 med 2,500 kronor till 19,000 kronor.

För närvarande utgå från detta anslag, bland annat, arfvoden dels till förut omförmälda läkaramanuerner med tillhopa 3,700 kronor, dels till en veterinäramanuens efter 1,000 kronor, dels ock till 2 kansliamanuerner efter 1,200 kronor, till en sådan amanuens efter 1,500 kronor en amanuens å räkenskapskontoret efter 900 kronor samt till en expeditionssamanuens efter 600 kronor och till en registratorsamanuens efter 500 kronor, hvilka två sistnämnda befattningar emellertid för närvarande uppehållas af samma person. Dessutom utgår af samma anslag arfvode till statistikern efter 1,200 kronor och till ett biblioteksbiträde efter 400 kronor samt till biträde för medikamentsräkningars granskning efter 1,000 kronor.

Med skrifvelse af den 27 november 1911 har nu medicinalstyrelsen öfverlämnat en af styrelsens amanuerner hos styrelsen gjord ansökning, däri till en början framhålles, att knappast i något ämbetsverk så låga amanuensarfvoden torde förekomma som i medicinalstyrelsen. Sökandena anföra vidare, att endast i medicinalstyrelsen fast anställda amanuerner sakna rätt till semester och rätt att under sjukdom bibehålla åtminstone någon del af sitt arfvode. Därjämte äro de skyldiga att vid förordnande å ordinarie tjänst afstå hela sitt amanuensarfvode. På grund af dessa omständigheter jämte den synnerligen ringa utsikten till befordran till ordinarie tjänst inom styrelsen hemställa sökandena, att från och med 1912 års ingång amanuensarfvodena måtte höjas exempelvis i analogi med de grunder, som uttalats af kommittén för medicinalstyrelsens omorganisation, nämligen

amanuens tillerkännes rätt till minst tre veckors kostnadsfri ledighet årligen (semester);

amanuens tillerkännes rätt att under tjänstledighet på grund af sjukdom behålla $\frac{2}{3}$ af arfvodet intill en tid af ett år; samt

amanuens tillerkännes rätt att vid förordnande å ordinarie tjänst behålla $\frac{2}{3}$ af arfvodet.

Framställning från amanuernerna.

[27.]
Medicinal-
styrelsen.

I skrifvelsen den 27 november 1911 vitsordar nu styrelsen i allo de i amanuensernas nyssnämnda skrifvelse omförmälda förhållanden och påpekar, att arfvodet endast för en amanuens, som tjänstgjort i styrelsen sedan år 1878, uppgår till 1,500 kronor. Styrelsen framhåller äfven, att de låga arfvodena lätt kunna föranleda svårigheter för styrelsen att erhålla och behålla goda arbetskrafter. Styrelsen har därför tänkt sig, att en förbättring af de extra ordinarie tjänstemännens ställning borde ske genom en mindre höjning af arfvodesbeloppen jämte rätt för kansli-amanuenserna till en kortare tids semester.

Tillika hemställer styrelsen om ökning i arfvodet till statistikern, granskaren af medikamentsräkningar och biblioteksbiträdet, af hvilka för närvarande statistikern uppbär 1,200 kronor årligen, granskaren af medikamentsräkningar 1,000 kronor och biblioteksbiträdet 400 kronor. Styrelsen hemställer därför om ett extra anslag å 5,500 kronor att ställas till styrelsens förfogande redan under år 1912 för löneförbättring m. m. åt de hos styrelsen anställda extra ordinarie tjänstemän och betjante.

Hur styrelsen tänkt sig denna tillökning använd framgår af följande tablå, hvarur dock läkaramanuenserna uteslutits.

	Nu- varande arfvode.	Med löneför- bättring.	Ökning.	Summa.
Statistikern	1,200	1,750	550	
Biblioteksbiträdet	400	600	200	
Medikamentsräkningsgranskaren	1,000	1,200	200	950
1 veterinäramanuens	1,000	1,200	200	200
1 kansliamanuens	1,500	1,800	300	
1 d:o	1,200	1,500	300	
1 d:o	1,200	1,500	300	
1 expeditiönsamanuens	600	900	300	
1 registratörsamanuens	500	600	100	
1 amanuens å räkenskapskontoret	900	1,500	600	1,900
Semesterersättning för 2 veckors semester å 100 kr. i måna- den, 4 amanuenser	—	—	200	
D:o å 50 kr. i månaden, 2 amanuenser (expedition- och re- gistratörsamanuenserna)	—	—	50	250
1 e. o. tjänsteman, gratifikation	—	—	300	
3 d:o d:o	—	—	900	1,200
2 e. o. vaktmästare d:o	—	—	200	200
Summa kronor	—	—	—	4,700

[27.]

Departements-
chefen.

Hvad nu först beträffar framställningen om löneförbättring åt de juridiskt utbildade amanuenserna ber jag att få erinra om, att år 1906 en liknande framställning från medicinalstyrelsen på min hemställan af Kungl. Maj:t lämnats utan afseende. Jag ifrågasatte då, om icke vissa ändringar i styrelsens kansli borde ske, i syfte att möjligen göra någon amanuens öfverflödig. Emellertid synes det mig, som om, med hänsyn till styrelsens växande arbetsbörda, något måste göras för att tillförsäkra styrelsen dugliga arbetskrafter i afvaktan på en blifvande omorganisation af kansliet. Särskildt betydelsefullt torde det vara, att den aflöning styrelsen kan erbjuda sina amanuenser icke väsentligt understiger hvad som inom åtskilliga andra ämbetsverk tillkommer den extra ordinarie personalen. Jag vill i sådant hänseende erinra om, att 1911 års riksdag höjt anslaget till amanuenser m. m. i kommerskollegium. Genom en tillfredsställande rekrytering af kansliet kunde antagligen ledamöterna befrias från åtskilligt sysslande med uppsättning af expeditioner och dylika kansligöromål, och därigenom väsentlig tid vinnas för mera maktpåliggande arbeten. Mot de belopp, som styrelsen tänker tilldela de juridiskt utbildade amanuenserna, kan jag icke göra någon anmärkning, då de snarare under- än öfverstiga hvad som är beräknadt för amanuenser i andra verk.

I öfrigt ber jag att få tillägga, att om, såsom jag ofvan föreslagit, läkaramanuensen erhåller ett arfvode å 1,200 kronor, äfven veterinär-amanuensens arfvode torde höjas till samma belopp.

Angående statistikern har medicinalstyrelsen meddelat, att enligt upplysning af befattningens förutvarande innehafvare de förberedande tabellarbetena för den af styrelsen utgifna statistiken kräva en arbetstid af cirka 6 timmar om dagen under 3 månader, hvarjämte 4 timmar i veckan året om åtgå för skriftväxling, redigering och tryckning.

Boksamlingen sköttes förr af en af läkaramanuenserna, men har numera anställts ett särskildt kvinnligt biträde, som har 2 ordinarie mottagningstimmar hvarannan dag och dessutom får använda någon extra arbetstid till katalogisering och dylikt.

Hvarken mot de belopp, styrelsen beräknat för statistikern och biblioteksbiträdet eller medikamentsräkningsgranskaren, kan jag göra någon erinran.

Emellertid ber jag att i detta sammanhang uttryckligen få betona, att, då jag nu angifvit vissa arfvodesbelopp för de extra ordinarie tjänstemännen, detta skett endast för att lämna en säkrare grund för anslagets beräkning, utan att därigenom vare sig behovet af vederbörande

[27.] tjänster eller arfvodesbeloppen på något sätt få anses fastslagna för framtiden.

Ej heller finner jag lämpligt att vid ett anslag af ifrågavarande provisoriska art beräkna någon särskild semesterersättning, hvarmed dock icke uteslutes, att, om anslaget i öfrigt därtill lämnar tillgång, styrelsen kan i förekommande fall medgifva amanuens att behålla sitt arfvode eller någon del däraf under någon kortare ledighet.

Någon förhöjning af nu förevarande anslag för 1912 torde ej böra af Riksdagen äskas. Därest framställning om sådan förhöjning för år 1913 af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen bifalles, torde efter omständigheterna, Eders Kungl. Maj:t kunna af sjätte hufvudtiteln allmänna besparingar eller af anslaget till extra utgifter bereda medicinalstyrelsens extra tjänstemän någon förhöjning i arfvodena jämväl för år 1912.

Då jag härefter öfvergår till en beräkning af anslaget till extra tjänstemän m. m. för år 1913, ber jag att till en början få erinra, att, därest mitt förslag om anställande af endast en läkaramanuens af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen bifalles, skulle på förevarande anslag uppstå en besparing, motsvarande skillnaden mellan de fyra nuvarande läkaramanuensernas sammanlagda arfvode 3,700 kronor och det belopp, 1,200 kronor, som af mig härofvan beräknats till den kvarstående läkaramanuensen, eller således 2,500 kronor. Den ökning, som skulle erfordras för de af styrelsen till öfriga extra ordinarie tjänstemän begärda löneförbättringarna, jämte ett belopp till gratifikation, skulle alltså uppgå till 1,950 kronor, hvilket belopp lämpligen kan afrundas till 2,000 kronor. Då denna ökning endast är ett led i åtgärderna för en provisorisk förbättring af medicinalstyrelsens ställning, synes det mig lämpligast att lämna förevarande anslag till medikamentsräkningars granskning m. m. oförändradt och uppföra den ifrågasatta ökningen på extra stat.

Arkitekten. I detta sammanhang ber jag slutligen att få beröra frågan om arfvodet till medicinalstyrelsens arkitekt, hvilket utgår af förslagsanslaget till hospitals underhåll.

Detta arfvode utgår jämlikt nådigt bref den 27 februari 1880 med 1,500 kronor årligen jämte ersättning för kostnad och tidsspillan under de af arkitekten på uppdrag af styrelsen verkställda resor samt godtgörelse till belopp, som styrelsen i hvarje fall pröfvar skäligt, för af honom uppgjorda eller granskade plan- och arbetsritningar samt entreprenadkontrakt.

Kommittén för medicinalstyrelsens omorganisation föreslog för styrelsens arkitekt samma arvode 5,000 kronor om året, som af löneregleringskommittén föreslagits och sedermera af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen godkänts för fängvårdsstyrelsens arkitekt.

Medicinalstyrelsen har sedermera i skrifvelse den 13 juli 1910 gjort framställning, att Eders Kungl. Maj:t måtte bestämma arkitektens aflöningsförmåner till de i kommittéförslaget upptagna att utgå från och med den 1 juli 1910. Med pröfning af denna fråga har anstätt i afvak-tan på att styrelsens lönereglering måtte åtminstone provisoriskt blifva bestämd. Därefter torde hinder ej möta mot att få beräkna det förhöjda arfvodet från och med den 1 januari 1912.

På grund af hvad jag sålunda anført får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

dels att till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i medicinalstyrelsen, i enlighet med de af mig tillstyrkta grunder och på de af mig förordade villkor, på extra stat för år 1913 bevilja ett förslagsanslag af 19,400 kronor, däraf högst 812 kronor 50 öre må användas till höjning af vikariatsersättning;

att på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 600 kronor att under nämnda år med 50 kronor i månaden användas såsom personligt lönetillägg till tillförordnade medicinalrådet Gustaf Richard Stenbeck, så länge han på grund af nådigt förordnande bestrider ett medicinalrådsämbete i medicinalstyrelsen; samt

att likaledes på extra stat för år 1913 till aflö-nande af en extra vaktmästare hos medicinalstyrelsen anvisa ett anslag af 1,175 kronor;

dels att för bestridande af utgifterna för ett vetenskapligt råd vid medicinalstyrelsens sida samt för anställande af två medicinalrådsassistenter på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 17,650 kronor;

dels ock att till provisorisk höjning af anslaget till medikamentsräkningars granskning, vikariatsersättning, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 2,000 kronor.

[28.] Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har Riksdagen på extra stat för hvarterdera af åren 1909—1912 till arfvode för en kontrollant af hospitalens ekonomiska förvaltning beviljat ett anslag af 5,800 kronor.

Kontrollant
af hospi-
talens eko-
nomiska
förvaltning.

Genom nådigt bref den 22 juni 1911 har Eders Kungl. Maj:t ställt det för år 1912 beviljade anslaget till medicinalstyrelsens förfogande samt tillika anbefallt medicinalstyrelsen att, därest anslag för ifrågasvarande ändamål skulle för år 1913 äskas, i sammanhang därmed lämna utredning rörande den erfarenhet, som vunnits angående verkningarna af kontrollantens arbete.

Med anledning häraf har medicinalstyrelsen med skrifvelse den 27 september 1911 öfverlämnat afskrift af tjänstgörande kontrollanten H. Burmans berättelse öfver sin verksamhet under år 1910.

Af denna berättelse framgår, att kontrollanten under år 1910 besökt samtliga statshospitalen med undantag af Nyköpings hospital, hvilket han på grund af sjukdom ej kunnat besöka. Uppehållen vid de olika anstalterna hade varierat mellan 3 och 24 dagar allt efter anstalternas storlek. Inventeringar af anstalternas kassor och förråd hade verkställts.

Uti samma berättelse har kontrollanten föreslagit dels anordnande för hvarje anstalt af ett centralförråd af anstaltens linne, dels ock att inventarieredovisningen, som för närvarande skall afgifvas i sammanhang med fjärde kvartalets räkenskaper, i stället måtte få fogas till räkenskaperna för andra kvartalet, hvarigenom inventeringarna skulle kunna förläggas till den ljusa och varma årstiden.

Vidare har kontrollanten i sin berättelse föreslagit anordningar för underlättande af kontrollen af stenkolsleveranserna till hospitalen.

På uppdrag af medicinalstyrelsen har kontrollanten därjämte verkställt vissa ekonomiska utredningar rörande hospitalen och särskildt deltagit i granskning af förslaget till utredning af paviljongen för första klassens patienter vid Göteborgs hospital.

Kontrollanten upplyser äfven, att den af honom år 1909 föreslagna förändringen af upphandlingstiden för proviant under år 1910 trädt i tillämpning och syntes hafva goda verkningar samt att han under år 1910 äfven afgifvit förslag till förändringar af hospitalens räkenskaper och redovisning.

Äfven om de på kontrollantens förslag vidtagna reformer inom hospitalens ekonomiska förvaltning hittills ej varit af större omfattning, anser dock medicinalstyrelsen, att kontrollantbefattningen afgjordt varit till gagn, hvarför medicinalstyrelsen i sin berörda skrifvelse den 27 sep-

tember 1911 hemställt, att anslag till nämnda befattnings uppehållande måtte beviljas äfven för år 1913. [28.]

Under åberopande af hvad medicinalstyrelsen anført hemställer jag, att Eders Kungl Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att till *anfvo*de för en kontrollant af hospitalens ekonomiska förvaltning på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 5,800 kronor.

I anledning af Eders Kungl. Maj:ts proposition har 1911 års Riksdag för uppförande vid Uppsala hospital och asyl af ett bostadshus för öfverläkaren, tre bostadshus af trä för betjäning och ett verkstadshus beviljat ett anslag af 135,800 kronor samt däraf på extra stat för år 1912 anvisat 75,000 kronor. [29.]

I propositionen förutsattes, att jämväl öfverläkarbostaden skulle uppföras af trä.

Uppförande
vid Uppsala
hospital och
asyl af ett
bostadshus
för öfver-
läkaren
m. m.

Emellertid uttalade Riksdagen vid anslagets beviljande, att, då de beräknade kostnaderna för samtliga de föreslagna byggnaderna syntes synnerligen rundligt tilltagna, hade Riksdagen ansett sig hafva grundade skäl för den uppfattning, att anslaget, därest vid dess användning iakttogos nödig sparsamhet och omsorg, skulle visa sig tillräckligt för läkarbostadens uppförande af sten.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 22 juni 1911 anbefallt medicinalstyrelsen att låta utarbета fullständiga ritningar till bostadshus af sten för öfverläkaren vid Uppsala hospital och asyl och därvid noga tillse, huruvida icke kostnaderna, utan skada för byggnadens ändamålsenlighet, kunde nedbringas, samt sedermera underställa de sålunda utarbetade ritningarna Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning.

I skrifvelse den 20 november 1911 har nu medicinalstyrelsen meddelat, att styrelsen vidtagit åtgärder för utarbetande af fullständiga ritningar till bostadshus af sten för öfverläkaren, hvilka ritningar komma att inom kort underställas Eders Kungl. Maj:ts pröfning. Tillika har styrelsen anhållit, att Eders Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta nådig proposition därom, att å extra stat för år 1913 måtte af det för uppförande vid Uppsala hospital och asyl af ett bostadshus för öfverläkaren m. m. beviljade anslag af 135,800 kronor anvisas återstående 60,800 kronor.

Då jag intet har att erinra häremot, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen,

[29.]

att af det för *uppförande vid Uppsala hospital och asyl af ett bostadshus för öfverläkaren, tre bostadshus af trä för betjäning och ett verkstadshus* beviljade anslag å 135,800 kronor på extra stat för år 1913 anvisa återstående beloppet, 60,800 kronor.

[30.]

Utvidgning
af elektricitetsverket
vid Lunds
hospital
och asyl.

Vid uppförandet af Lunds asyl, som fullbordades år 1891, inrättades en för hospitalet och asylen gemensam anläggning för elektrisk belysning. Sedan dess hafva åtskilliga nya lokaler såväl för sjuka som för förvaltningen tillkommit med ökade kraf på den elektriska anläggningen.

Medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen har nu i skrifvelse den 27 september 1911 gjort framställning om anslag till utvidgning och ändring af den elektriska anläggningen vid Lunds hospital och asyl.

Styrelsen anför därvid till en början, hurusom öfvervakning af de sinnessjuka såväl i särskilda större salar som äfven eljest kommit mer och mer i bruk. Vid en konsekvent tillämpning af dotta behandlingsätt har behovet af ökad belysning i de för de sjuka afsedda salarna allt mer framträdt. Den nuvarande elektriska kraftstationen vid Lunds hospital och asyl är emellertid, säger styrelsen, så otillräcklig, att en hel del för sjuka afsedda lägenheter äro alldeles utan direkt artificiell belysning. Sålunda äro af asylens omkring 145 enkelrum alla utom 3 i saknad af annan belysning än som kan erhållas från de utanför enkelrummen belägna korridorerna. Olägenheten häraf å afdelningar för oroliga eller osnygga sjuka är, såsom styrelsen framhåller, uppenbar; den omöjliggör nödig tillsyn af de sjuka under natten, de osnygga patienterna kunna då icke passas och skötas, hvilket förorsakar mycket obehagligt och tidsödande arbete. Å arbetssalar och dagrum inom såväl hospitalet som asylen försvårar eller omöjliggör den otillräckliga belysningen patienternas sysselsättande med handarbete under den mörka delen af dagen. En del bostadslägenheter för betjäningen, förrådsrum med flera lägenheter äro för närvarande helt och hållet i saknad af elektrisk belysning, hvilket icke minst från eldfaresynpunkt är olämpligt. Slutligen är yttre belysningen otillfredsställande, och för drift af motorer i bageri, snickarverkstad och pumpverk är den nuvarande elektriska kraften otillräcklig.

Styrelsen har låtit civilingenjören Carl Rossander verkställa utredning angående de utvidgningar och ändringar, som skulle erfordras.

Rossander har därvid först utgått från, att utvidgningen skulle ske i anstaltens egen kraftanläggning. Han upplyser därvid till en början, att den nuvarande anläggningen består af 3 ångpannor, hvilka jämväl tagas i anspråk för bad och tvätt m. m., 2 ångmaskiner och 3 generatorer å omkring 25 kilowatt, af hvilka en tjänstgör som reserv. Anslutningsvärdet af den erforderliga belysningen beräknar Rossander, under förutsättning att metalltrådslampor användas, till sammanlagdt omkring 71,4 kilowatt, hvarför i hvarje fall utbyte af generatorer måste ske. En ny ångpanna erfordras jämväl, hvaremot de nuvarande ångmaskinerna skulle kunna bibehållas. Ledningsnätet, anför Rossander vidare, är flerstädes otillräckligt och äfven i många afseenden synnerligen bristfälligt. Af ledningarna utomhus måste de, som gå till asylen, fördubblas för att ej spänningsförlusterna skola blifva allt för stora, och äfven ledningarna inom hospitalet måste väsentligt förstärkas. Inomhusledningarna äro äfven flerstädes anordnade efter ett föråldradt system (utan centralisering af säkerhetsapparaterna) samt i många fall mycket bristfälliga. Äfven armaturen är mångenstädes dålig. Om en genomgripande förändring af ledningarna måste företagas i och med de föreslagna utvidgningarna af belysningen, anser Rossander det afgjort att förorda, att så godt som samtliga ledningar och apparater inomhus slopas och ersättas med nya och fullt tidsenliga. [30.]

På anmodan af hospitalsdirektionen har Rossander sedermera beräknat kostnaderna för den erforderliga utvidgningen och ändringen dels på det sätt, att anstaltens egen ångkraftsanläggning skulle utvidgas (Alt. I), dels under förutsättning att från staden Lunds elektricitetsverk erforderlig energi inköptes (Alt. II) och i så fall antingen omformades från trefasström till likström (Alt. II a) eller enbart nedtransformerades till lämplig spänning (Alt. II b). Den kraft, som från staden Lund skulle inköpas, skulle till staden levereras af Sydsvenska kraftaktiebolaget från dess kraftstation i Lagan. Alt. II a) skulle i afseende å de tekniska egenskaperna blifva fullt jämförligt med Alt. I. Vid Alt. II b) däremot måste driftsäkerheten antagas vara mindre, hvarför ett särskildt ledningsnät för den under alla förhållanden nödvändiga belysningen med särskild reserv måste anordnas. Därigenom skulle emellertid åtminstone de viktigaste fordringarna på driftsäkerhet och öfriga tekniska anordningar uppfyllas.

Vid uppgörande af dessa kostnadsförslag utgick Rossander till en början från att någon ny ångpanna erfordrades endast i Alt. I. Rossander kom därvid till det resultat, att inköp af energi från stadens elektricitetsverk jämte enbart nedtransformering till lämplig spänning skulle

[30.] ställa sig fördelaktigast såväl i afseende på anläggnings- som driftkostnader. Sedermera upplyste emellertid hospitalsdirektionen, att ny ångpanna under alla omständigheter behöfdes för uppvärmning.

Under antagande att vid sådant förhållande kostnaderna för ångpanneanläggningen icke borde belasta anläggningen af elektricitetsverket har Rossander i utlåtande af den 1 december 1910 uppgjort följande kostnadsberäkning:

Anläggningskostnaderna för Alt. I:

Kraftstation:

2 st. likströmgeneratorer å omkring			
60 kilowatt	omkring	kr. 18,000: —	
Ledningar och diverse, omändring			
af instrumenttaflan etc.	»	»	1,000: —
			19,000: —
Ledningsnät och ytterbelysning:			
Hospitalet	»	»	28,300: —
Asylen	»	»	46,400: —
			74,700: —
Diverse och oförutsedt, kontroll och afsyning etc.			8,000: —
			<u>Summa omkring</u> kr. 101,700: —

Driftkostnaderna:

1. Ränta å anläggningskostnaderna:			
5 % å kr. 101,700: —			5,085: —
2. Afskrifning och underhåll:			
omkring 5 % å generatorer samt			
ledningar och diverse i kraft-			
stationen	omkring	kr. 950: —	
omkring 5 % å ledningsnät och			
yttrebelysning	»	»	3,735: —
omkring 3 % å återstoden af an-			
läggningskostnaderna	»	»	240: —
			4,925: —
3. Skötsel:			
Aflöning åt 1 maskinistbiträde			1,200: —
4. Bränsle etc.			4,750: —
5. Diverse och oförutsedt			1,640: —
			<u>17,600: —</u>
			Transport 17,600: —

Transport kr. 17,600: — [30.]

Hvartill kommer:

6. Lamputbyte 4,900: —

Summa omkring kr. 22,500: —

Rossander har härvid räknat med metalltrådslampor.

Jämväl för de öfriga alternativen har Rossander uppgjort detaljerade kostnadsberäkningar. Resultaten däraf framgå af följande jämförelsetabell:

	Anläggnings- kostnader	Driftkostnader	
		inkl. lampor	exkl. lampor
	Kr.	Kr.	Kr.
Alt. I: Eget verk.....	101,700	22,500	17,600
Alt. II: Energi från stadens verk:			
a) Likström	103,400	26,400	21,500
b) Trefasström			
1) med metalltrådslampor	100,800	24,100	18,200
2) » koltråds- »	102,300	22,920	22,000

Vid beräkningen af driftkostnaderna i Alt. I utgår Rossander från, att endast omkring 20 procent af ångmängden behöfva alstras för elektricitetsverkets behof, under det återstoden kan användas i värmeledningen. Däremot inberäknar han i samtliga alternativ i driftkostnaderna hvad som erfordras för drift af pumpverk och vedsåg. Priset på den från staden Lund eventuellt levererade energien är beräknadt efter taxan för stadens elektricitetsverk allt efter förbrukningen i de olika alternativen till ett belopp från 6,75 öre till 7,5 öre per kilowatt.

Rossander anför vidare, att vid den å 101,700 kronor slutande beräkningen har förutsatts, att de befintliga ångmaskinerna skulle bibehållas och förses med nya direktkopplade generatorer. Då emellertid dessa generatorer på grund af det låga hvarftalet ställa sig ganska dyrbara, under det att kostnaderna för snabbgående ångmaskiner numera äro ganska låga, ifrågasätter Rossander, huruvida det ej vore skäl att äfven utbyta ångmaskinerna, hvarigenom äfven ett bättre tillgödögorande af ångan skulle kunna ernås. Den högre kostnaden för dessa skulle ej uppgå till mer än omkring 2,000 kronor gent emot de beräk-

[30.] nade kostnaderna för utbyte af enbart generatorerna, och kan den besparing, som ernås genom att anskaffa modernare ångmaskiner, möjligen mer än uppväga prisskillnaden. Han föreslår därför, att den ofvan beräknade anläggningskostnaden af 101,700 kronor ökas till 104,000 kronor, hvarigenom möjligheten för en nyanskaffning af ångmaskinerna äfven inrymmes.

Till sistnämnda belopp kommer kostnaden för ångpanna och utvidgning af pannrummet, hvilken af Rossander beräknas till omkring 22,000 kronor, däraf enbart för utvidgningen af pannrummet 8,700 kronor enligt ett af hofintendenten Axel Kumlien den 22 september 1908 uppgjordt kostnadsförslag. Hela anläggningskostnaden skulle således uppgå till 126,000 kronor.

Hospitalsdirektionen förordar, särskildt med hänsyn till driftsäkerheten, Alt. I.

I skrifvelsen den 27 september 1911 hemställer medicinalstyrelsen om ett anslag å extra stat af 126,000 kronor för år 1913 för utvidgning och omändring af den elektriska anläggningen vid Lunds hospital och asyl i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af ingenjören Rossander utarbetade Alt. I.

Öfverintendentsämbetet.

Öfverintendentsämbetet har i inforordadt utlåtande af den 21 november 1911 efter verkställd granskning af ärendet funnit sig i allo böra instämma i hvad medicinalstyrelsen hemställt.

Departementschefen.

Medicinalstyrelsens skrifvelse gifver tydligt vid handen, att det för de sinnessjukas vård är nödvändigt att hafva tillfredsställande belysning under hela dygnet. Då förhållandena i detta afseende för närvarande torde vara högeligen otillfredsställande vid Lunds hospital och asyl, måste en utvidgning af därvarande elektricitetsverk ske. Af de olika möjligheter, som enligt den föreliggande utredningen kunna ifrågakomma, synes mig alternativ I vara att föredraga såväl ur ekonomisk synpunkt som med hänsyn till driftsäkerheten. Mot kostnadsberäkningarna har jag ingen anmärkning att framställa.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för utvidgning och ändring af den elektriska anläggningen vid Lunds hospital och asyl på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 126,000 kronor.

Riksdagen har år 1910 för uppförande å Frösön invid Östersund eller i Vännäs af ett nytt hospital beviljat ett anslag af högst 2,359,000 kronor och däraf på extra stat för år 1911 anvisat 150,000 kronor.

Efter verkställd utredning angående lämpligaste förläggningsorten har Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 8 oktober 1910, med förklarande att det ifrågasatta hospitalet skall förläggas å Frösön invid Östersund, ställt förenämnda af Riksdagen för år 1911 anvisade anslag till medicinalstyrelsens förfogande.

Vidare har Riksdagen år 1911, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag, på extra stat för år 1912 af det för anläggning af ifrågavarande hospital beviljade anslag anvisat ett belopp af 750,000 kronor, hvilket belopp genom nådigt bref den 22 juni 1911 blifvit ställt till medicinalstyrelsens förfogande.

Uti skrifvelse den 27 september 1911 har medicinalstyrelsen, med förmälan att hospitalet vore beräknadt att blifva färdigt år 1914, hemställt, att för år 1913 måtte för uppförande af ifrågavarande hospital anvisas ett belopp af 600,000 kronor.

Då emellertid vissa af de utgifter, som skulle bestridas med detta anslag, utan olägenhet torde kunna uppskjutas till följande år, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att af det för *anläggning af ett hospital i närheten af Östersund* beviljade anslag å högst 2,359,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 500,000 kronor.

Under den närmaste tiden torde jag blifva i tillfälle underställa Eders Kungl. Maj:t förslag till uppförande af en sjukvårdspaviljong och en uthusbyggnad å lägenheten Tomtebo vid därvarande centralhem för familjevården för sinnessjuka i Korsberga socken.

För närvarande hemställer jag allenast, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, i afvaktan på den proposition, som kan komma att aflåtas angående uppförande af *en sjukvårdspaviljong och en uthusbyggnad å lägenheten Tomtebo vid därvarande centralhem för familjevården för sinnessjuka i Korsberga socken*, för ändamålet beräkna ett anslag på extra stat för år 1913 af 41,000 kronor.

[31.]

Anläggning
af hospital
vid Öster-
sund.

[32.]

Sjukvårds-
paviljong
m. m. i
Korsberga
socken.

[33.] Efter afslutad utredning hoppas jag jämväl kunna under Riksdagens lopp framlägga förslag för Eders Kungl. Maj:t till uppförande af bostadshus för betjäningen vid Vänersborgs hospital och asyl.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, i afvaktan på den proposition, som må komma att aflåtas angående *uppförande af bostadshus för betjäningen vid Vänersborgs hospital och asyl*, för ändamålet beräkna ett anslag på extra stat för år 1913 af 81,400 kronor.

[34.] Vid 1911 års Riksdag framställde Eders Kungl. Maj:t förslag dels om anvisaude af anslag till om- och tillbyggnad af Stockholms hospital, dels ock om uppförande af en statens anstalt för sinnessjuka och obildbara sinnesslöa å biskopsbostället Sundby i Strängnäs socken och Åkers härad af Södermanlands län.

Förslaget om anvisande af anslag för om- och tillbyggnad af Stockholms hospital blef icke af Riksdagen bifallet, hvaremot Riksdagen för sin del beslöt, att en statens anstalt för sinnessjuka skulle uppföras på nyssnämnda boställe.

Eders Kungl. Maj:t har sedermera den 22 juni 1911 anbefallt medicinalstyrelsen att föranstalta om upprättande af ritningar och kostnadsförslag till ett hospital å Sundby, men torde, enligt hvad jag i medicinalstyrelsen inhämtat, utredning och förslag angående denna hospitalsbyggnad näppeligen kunna föreligga å sådan tid, att frågan kan föreläggas årets Riksdag.

Däremot torde jag under Riksdagens lopp blifva i tillfälle att underställa Eders Kungl. Maj:t förslag om anvisande af anslag för ny ekonomibyggnad och bostad för öfverläkaren m. m. vid Stockholms hospital.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, i afvaktan på den proposition, som kan komma att aflåtas om anvisande af anslag för *ny ekonomibyggnad och bostad för öfverläkaren m. m. vid Stockholms hospital*, för ändamålet beräkna ett anslag på extra stat för år 1913 af 150,000 kronor.

I enlighet med hvad medicinalstyrelsen i skrifvelse den 18 september 1911 föreslagit hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

[35.]

Behandling
af medellösa
lupus-
patienter.

att, i likhet med hvad för år 1912 ägt rum, på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af 15,000 kronor att enligt därom af Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser användas till *bekostande af behandling enligt den s. k. ljusmetoden af medellösa, med sjukdomen »lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten*, under villkor att genom bidrag från vederbörande landsting eller kommuner eller annorledes bestrides det belopp, som erfordras för patientens resa fram och åter mellan hemorten och den anstalt, där behandlingen äger rum, äfvensom för hans underhåll, så länge behandlingen varar.

I anledning af inom Riksdagen väckta motioner har Riksdagen år 1904 till upprätthållande af verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade s. k. *folksanatorierna*, under villkor att något lotteri till förmån för sanatoriernas verksamhet icke anordnades, för år 1905 anvisat ett belopp af 400,000 kronor, hvaraf hälften eller 200,000 kronor finge af tillgängliga medel förskjutas under år 1904.

[36.]

Folksana-
torierna.

Genom nådigt bref den 8 juli 1904 har Kungl. Maj:t rörande ifrågavarande anslag meddelat bestämmelser; och torde jag beträffande deras innehåll få hänvisa till det vid statsverkspropositionen till 1907 års Riksdag fogade statsrådsprotokollet öfver civilärenden för den 12 januari 1907, punkt 32.

På därom af Kungl. Maj:t gjorda framställningar har därefter Riksdagen för hvart och ett af åren 1906—1912 anslagit för ifrågavarande ändamål ett belopp af 200,000 kronor att användas i enlighet med af Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Öfverstyrelsen för ifrågavarande fond har nu uti skrifvelse den 24 november 1911 anført, att jämväl efter utgången af år 1912 behof af statsunderstöd för ifrågavarande ändamål är för handen, och har öfverstyrelsen med anledning häraf hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte till innevarande års Riksdag aflåta proposition om anvisande jämväl för år 1913 af anslag till belopp af 200,000 kronor.

Medicinalstyrelsen, som på grund af nådig befallning yttrat sig i ärendet, har därvid tillstyrkt bifall till öfverstyrelsens hemställan.

Af vederbörande revisorers berättelse för år 1910 rörande för-

- [36.] valtningen af ifrågavarande jubileumsfond framgår, att under år 1910 inkomsterna, inklusive statsanslaget, utgjort 509,211 kronor 10 öre samt att utgifterna, däri inberäknadt afskrifningar till belopp af 58,844 kronor 49 öre, uppgått till samma belopp, 509,211 kronor 10 öre.

Enligt en af öfverstyrelsen gjord approximativ beräkning torde fondens inkomster för år 1911, inberäknadt det af Riksdagen beviljade bidrag å 200,000 kronor, uppgå till 482,262 kronor 50 öre samt utgifterna till 404,931 kronor 17 öre, hvarefter återstoden beräknats att användas för afskrifningar.

På grund af hvad sålunda förekommit får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att till upprätthållande af verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade s. k. *folksanatorierna* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 200,000 kronor att användas i enlighet med af Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

- [37.] I anledning af Eders Kungl. Maj:ts framställningar har Riksdagen för hvartera af åren 1909—1912 på extra stat anvisat ett belopp af 400,000 kronor till bidrag för uppförande eller inrättande af tuberkulossjukvårdsanstalter, företrädesvis tuberkulossjukstugor, tuberkulossjukhus och tuberkulosafdelningar å andra sjukvårdsanstalter, hvarjämte Riksdagen för åtnjutande af ifrågavarande statsbidrag fastställt vissa allmänna bestämmelser.

Anslag till
uppförande
eller inrät-
tande af tu-
berkulos-
sjukvårds-
anstalter.

Tillika har Riksdagen medgifvit att, därest af Riksdagen till ifrågavarande ändamål för åren 1909—1912 beviljade belopp icke blifva till fullo tagna i anspråk de år, hvarför de anvisats, återstoden må för ändamålet disponeras under ett annat år.

Vidare har 1911 års Riksdag medgifvit dels, att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller tillhör någon af de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon af de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, hvilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter af Eders Kungl. Maj:t i hvarje särskildt fall verkställd pröfning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i öfrigt, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommuner, föreningar eller enskilda för anläggning af tuberkulossjukvårdsanstalter, dels ock att berörda bestämmelser må äga tillämpning jämväl å redan skedd upplåtelse för ifrågavarande ändamål, under villkor likväl att ersättning icke redan blifvit till kronan inbetald.

Eders Kungl. Maj:t har sedermera den 22 juni 1911 (Svensk författningssamling, nr 72) utfärdat kungörelse angående statsbidrag för uppförande eller inrättande af tuberkulossjukvårdsanstalter m. m., i hvilken kungörelse nyssnämnda medgifvanden intagits.

Enligt ofvanstående redogörelse har Riksdagen för ifrågavarande ändamål hittills anvisat 1,600,000 kronor.

Under åren 1909—1911 har Eders Kungl. Maj:t för å nedanstående tabell upptagna anstalter beviljat bidrag.

[37.]

A n s t a l t e n s n a m n.	Beräknad byggnads- kostnad.	Plats- antal.	Högsta stats- bidrag med hänsyn till befolknings- mängd och platsantal.
	Kronor.		Kronor.
Stockholms län: Löwenströmska lasarettet	184,270	70	70,000
Uppsala län: Vattholma	26,000	13	13,000
Gottlands län: Norrbys	82,500	25	25,000
Blekinge län: Fur	115,000	47	47,000
Kristianstads län: Broby	555,500	102	102,000
Malmöhus län: Gamla Kungshult	116,500	40	40,000
Göteborgs och Bohus län: Srenshögen	214,000	72	72,000
Älfsborgs län: Södra Bäckebo	136,742	51	51,000
Örebro län: Lindesberg	62,900	25	25,000
” ” Ånsta	143,000	40	40,000
” ” Garphyttan	368,000	92	92,000
Värmlands län: Arvika	380,046	102	102,000
Västmanlands län: Västerås	367,000	70	70,000
Kopparbergs län: Högbo	172,000	67	67,000
” ” Ludvika	28,714	12	12,000
” ” Bjurfors	54,000	25	25,000
Gäffleborgs län: Bollnäs	41,442	18	18,000
” ” Mohed	405,000	109	109,000
Västernorrlands län: Baldershage	280,000	100	100,000
Jämtlands län: Östersund	110,000	40	40,000
Norrbottnens län: Edefors	162,525	80	80,000
Göteborgs stad: Kålltorp	828,000	188	163,000
Gäffe stad	138,000	40	35,000
Vänersborgs stad: Dalbobergen	102,500	34	34,000
Summa	5,073,639	1,462	1,432,000

[37.]

Dessa bidrag motsvara sålunda i det närmaste de af Riksdagen beviljade beloppen. För fullföljande af den uppgjorda planen för anskaffande af det behöfliga antalet vårdplatser skulle för år 1913 erfordras ett belopp af 400,000 kronor, som nu torde böra äskas af Riksdagen.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

dels att till bidrag för uppförande eller inrättande af tuberkulossjukvårdsanstalter, företrädesvis tuberkulos-sjukstugor, tuberkulossjukhus och tuberkulosafdelningar på andra sjukvårdsanstalter, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 400,000 kronor;

dels besluta, att i afseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande af statsbidrag från berörda anslag skall gälla hvad i Riksdagens skrivelse den 30 maj 1908, n:r 195, bestämts beträffande anslag för år 1909;

dels ock medgifva,

att, därest af Riksdagen till ifrågavarande ändamål förut beviljade belopp icke blifva till fullo tagna i anspråk de år, hvarför de anvisats, återstoden må för ett annat år för ändamålet disponeras; samt

att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller tillhör någon af de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplättna allmänningar eller någon af de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, hvilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter af Kungl. Maj:t i hvarje särskildt fall verkställd pröfning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i öfrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommuner, föreningar eller enskilda för anläggning af tuberkulossjukvårdsanstalter.

[38.]

Anslag till
driftkost-
nader vid
tuberkulos-
sjukvårds-
anstalter.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning har Riksdagen dels till bidrag för driftkostnaderna för tuberkulossjukvårdsanstalter på extra stat för år 1912 anvisat ett förslagsanslag af 405,000 kronor, dels ock i afseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande af ifrågavarande statsanslag beslutit:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som pröfvas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där afgiften för vårdplats i allmän sjuksal för person, tillhörande vederbörande kommun eller landstingsområde, icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för hvilken afgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på hvarje tusental af länets eller stadens invånare, häri dock ej inberäknadt antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för hvarje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Kungl. Maj:t i öfrigt må föreskrifva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

Eders Kungl. Maj:t har sedermera den 22 juni 1911 utfärdat kungörelse angående statsbidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter (svensk författningssamling, n:r 72).

Någon anledning att föreslå ändring i grunderna för åtnjutande af ifrågavarande statsanslag synes mig för närvarande icke föreligga.

Efter befallning har medicinalstyrelsen den 13 november 1911 inkommit med förslag till beräkning af det anslag, som borde för år 1913 äskas för ifrågavarande ändamål. Styrelsen har till grund för beräkningen lagt dels de officiella rapporter för år 1910, som till styrelsen insändts från då befintliga tuberkulossjukvårdsanstalter, hvarvid äfven befintliga kustsanatorier och kustsjukhus för skrofulösa barn medtagits, dels ock de meddelanden, som på annat sätt till medicinalstyrelsen inkommit rörande en del under byggnad varande eller af landsting beslutade tuberkulossjukvårdsanstalter, hvilka kunna antagas blifva öppnade under åren 1912 och 1913.

Vidare har medicinalstyrelsen anmält, att hänsyn icke tagits till tuberkulosafdelningar vid fattighus eller dylikt eller sådana smärre anstalter, om hvilka saknas uppgift i hvad mån de motsvara berättigade fordringar på en statsunderstödd anstalt.

[38.] Resultatet af beräkningen framgår af följande

T a b l å.

Län eller stad, som ej deltagar i landsting.	Vårdanstalt.	Antal befint- liga vård- platser 1911.	Vård- platser, som antagas till- komma 1912.	Summa vård- platser 1913.	Folkmängd den 31 december 1910.	Statsbidrag, beräknadt att utgå 1913.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Tuberkulossjukhus.						
Stockholms stad ..	Sabbatsberg	32	—	712	341,986	62,232 50
	S:t Göran	232	—			
	Söderby	448	—			
Stockholms län	Löwenströmska lasa- rettet	70	—	70	228,987	12,775 —
Uppsala län	Vattholma	10	13	67	128,153	12,227 50
	Akademiska sjuk- huset	44	—			
	Blommenhof vid Ny- köping	24	—	119	178,577	21,717 50
Södermanlands län ..	Löt	—	95			
Östergötlands län ..	Stratömta	30	—	60	294,177	10,950 —
	Linköping	—	30			
Jönköpings län	Eksjö	—	110	110	214,460	20,075 —
Kronobergs län	Kronobergs krono- domän	—	74	74	157,968	13,505 —
Kalmar län	Mälilla	—	100	100	228,150	18,250 —
Gottlands län	Norrbyss	25	—	25	55,219	4,562 50
Blekinge län	Fur	47	—	47	149,377	8,577 50
Kristianstads län ..	Broby	—	102	102	228,321	18,615 —
Malmö stad	Allmänna Sjukhuset	54	—	81	83,375	14,782 50
	Tuberkulosanstalten	27	—			
	Hälsingborg	40	—			
Malmöhus län	Blinkarp	24	—	80	373,872	14,600 —
	Lund	16	—			
Hallands län	Fagered	—	88	88	147,231	16,060 —

[38.]

Län eller stad, som ej deltagar i landsting.	Vårdanstalt.	Antal befint- liga vård- platser 1911.	Vård- platser, som antagas till- komma 1912.	Summa vård- platser 1913.	Folkmängd den 31 december 1910.	Statsbidrag, beräknadt att utgå 1913.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Göteborgs stad	{ Allmänna och Sahl- grenska sjukhuset	52	—	286	167,813	30,477 50
	{ Tuberkulohemmet ..	46	—			
	{ Kålltorp	—	188			
Göteborgs och Bohus län	Svenshögen	—	80	80	213,466	14,600 —
Älfsborgs län	{ Trollhattan	12	—	109	287,700	19,892 50
	{ Haralds minne	12	—			
	{ Vänersborg	—	34			
	{ Kroppefjäll (Södra Bäckebo)	51	—			
Skaraborgs län	Bälteberga	18	—	18	241,260	3,285 —
Värmlands län	Arvika	—	102	102	260,140	18,615 —
Örebro län	{ Lindesberg	25	—	182	207,088	33,215 —
	{ Örebro	40	—			
	{ Ljusnarsberg	—	25			
	{ Garphyttan	—	92			
Västmanlands län ..	{ Västnäs, Västerås ..	—	70	86	155,925	15,695 —
	{ Kolbäck	16	—			
	{ Grängesberg	16	—			
	{ Ludvika	12	—			
Kopparbergs län	{ Bjurfors (Folkarbo) ..	25	—	140	233,874	25,550 —
	{ Högbo	67	—			
	{ Domnarfvet	20	—			
	{ J. Seljgrens sana- torium	40	—			
Gälle stad	{ Fredrikskulle (Sand- viken)	20	—	147	218,572	26,827 50
	{ Bollnäs	18	—			
	{ Mohed	—	109			
	{ Baldershage (Sunds- vall)	—	100			
Västernorrlands län		—	100	100	250,517	18,250 —

[38.]

Län eller stad, som ej deltagar i landsting.	Vårdanstalt.	Antal befint- liga vård- platser 1911.	Vård- platser, som antagas till- komma 1912.	Summa vård- platser 1913.	Folkmängd den 31 december 1910.	Statsbidrag, beräknadt att utgå 1913.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Jämtlands län	Solliden (Östersund)	40	—	40	118,117	7,300 —
Västerbottens län ..	Umeå lasarett	—	50	50	161,372	9,125 —
Norrbottnens län	Sandträsk	—	80	80	161,098	14,600 —
Kustsanatorier och kustsjukhus för skrofulösa barn.						
Kronprinsessan Victorias kustsanatorium, Barkåkra		148	—	148	—	27,010 —
Kustsanatoriet vid Apelviken (Varberg) ¹⁾		96	—	96	—	²⁾ 8,760 —
Styrsö kustsjukhus		70	—	70	—	12,775 —
Summa		1,967	1,542	3,509	Summa kr.	541,295 —

Enligt tablan skulle alltså antalet vårdplatser å de tuberkulos-sjukvårdsanstalter, som kunna antagas komma i åtnjutande af statsbidrag till driftkostnader år 1913, uppgå till 3,509 och storleken af det härför erforderliga anslaget belöpa sig till 541,295 kronor. Vid beräkningen af detta anslagsbehof har medicinalstyrelsen utgått från de i nådiga kungörelsen den 22 juni 1911 härom stadgade bestämmelser, hvilka föreskrifva, att statsbidrag utgår med högst 50 öre för dag och patient, för hvilken afgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på hvarje tusental af länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknadt antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för hvarje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet. Tillämpas dessa principer å de i tablan upptagna län och städer, skulle endast städerna Stockholm, Göteborg och Gäfle komma att röna inverkan af den föreskrifna be-

¹⁾ Öppet endast under sommaren.

²⁾ Beräknadt för 6 månader.

gränsningen. För Stockholm skulle nämligen statsbidrag komma att utgå efter ett antal vårdplatser af högst 341 i stället för 712, för Göteborg efter högst 167 i stället för 286 och för Gäfle efter högst 35 i stället för 40. Möjligt är visserligen, att detta förhållande kan komma att i någon mån hafva ändrats vid 1912 års utgång på grund af ökad folkmängd i dessa städer, men någon afsevärd ökning i statsbidraget torde dock icke däraf orsakas.

[38.]

På grund af hvad sålunda förekommit och då anslaget lämpligen synes kunna afrundas till 542,000 kronor, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

dels att till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af 542,000 kronor;

dels ock att i afseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande af ifrågavarande statsanslag besluta:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som pröfvas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där afgiften för vårdplats i allmän sjuksal för person, tillhörande vederbörande kommun eller landstingsområde, icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för hvilken afgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på hvarje tusental af länets eller stadens invånare, häri dock ej inberäknadt antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för hvarje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Kungl. Maj:t i öfrigt må föreskrifva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

[39.] Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har Riksdagen på extra stat för år 1912 beviljat ett anslag af 2,700 kronor, att användas till stipendier för läkare, som genomginge utbildningskurser i tuberkulossjukvård.

Stipendier
för utbild-
ning af
tuberkulos-
läkare.

Genom nådigt bref den 22 juni 1911 har Eders Kungl. Maj:t ställt berörda anslag till medicinalstyrelsens förfogande att för därmed afsedt ändamål användas med iakttagande af de genom nådiga brefvet den 12 september 1910 i afseende å ifrågavarande stipendier meddelade bestämmelser.

Uti skrifvelse den 18 september 1911 har medicinalstyrelsen, med hänsyn till att behovet af för tuberkulossjukvård utbildade läkare ännu icke är fyllt, gjort framställning om anslag för ändamålet till belopp af 2,700 kronor jämväl för år 1913.

Med anledning af hvad sålunda förekommit hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 2,700 kronor, att användas till *stipendier för läkare, som genomgå utbildningskurser i tuberkulossjukvård.*

[40.] Genom Eders Kungl. Maj:ts beslut den 3 november 1911 har medicinalstyrelsen anbefallts att företaga utredning, på hvilket sätt och i hvilken omfattning personer, som drabbats af barnförlamning och hos hvilka kvarstående följder af sjukdomen kunna antagas genom lämplig behandling försvinna eller minskas, må kunna komma i åtnjutande af sådan behandling genom medverkan af staten och, eventuellt, äfven kommuner eller län. Efter det styrelsen jämlikt Eders Kungl. Maj:ts medgifvande tillkallat sakkunniga — professorn, medicine doktorn F. Lennmalm, docenten, medicine doktorn P. Haglund samt förste provinssiäläkaren i Jönköpings län, medicine doktorn G. H. Dvertie — har styrelsen därefter i skrifvelse den 25 november 1911, bland annat, såsom en af de viktigaste åtgärder, som nu kunde i berörda syfte vidtagas, framhållit inrättandet af provisoriska sjukhusafdelningar, där de svåraste förlamningsfallen kunde intagas för att af speciellt utbildade läkare, med biträde af gymnaster och sjuksköterskor underkastas sådan behandling, att följderna af deras vanförhet måtte blifva den minsta möjliga. Tillika anförde styrelsen, att antalet af dem, som antagligen komma att för framtiden lida men af sjukdomen i form af bestående förlamningar, för hela riket torde uppgå till nära 700 individer, att blott en del af dessa kunde antagas vara i behof af vård på särskildt

Behandling
af vanföra
efter 1911
års barn-
förlam-
nings-
epidemi.
Medicinalsty-
relsen.

för ändamålet inrättade sjukvårdsanstalter, men att det vore omöjligt afgöra dessa vårdbehöfvandes antal förr än, så vidt möjligt, alla de af förlamningar efter sjukdomen lidande blifvit undersökta. [40.]

Eders Kungl. Maj:t medgaf sedan genom nådigt bref den 8 december 1911, att undersökning i detta afseende finge utföras, och anmodade medicinalstyrelsen att inom viss tid inkomma med approximativ kostnadsberäkning för de ifrågasatta åtgärderna.

I skrifvelse den 29 december 1911 har nu styrelsen inkommit med förslag till inrättande af provisoriska sjukvårdsanstalter för vanföra efter 1911 års barnförlamningsepidemi.

Styrelsen upplyser därvid till en början, att undersökningen af förlamningar efter af sjukdomen lidande icke ännu vore avslutad. Styrelsen antager emellertid, att omkring 120 personer skola finnas vara i behof af vård på anstalter af här ifrågavarande slag.

Styrelsen anför vidare, att i Sverige finnas för närvarande tre vanföoreanstalter, i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm, hufvudsakligen afsedda för vanföras undervisning i för dem lämpliga yrkesarbeten. Det ligger onekligen, säger styrelsen, närmast till hands att tillse, huruvida icke dessa kunde genom en tillfällig utvidgning med sjukhusplatser sättas i stånd att mottaga de efter årets barnförlamnings-epidemi vanföra, som under den närmaste tiden behöfva hjälp mot sitt lidande eller sådan behandling, att sjukdomens följder måtte blifva så obetydliga som möjligt. Medicinalstyrelsen har därför tagit kännedom om nämnda anstalter och deras resurser. Anstalten i Göteborg står för närvarande i begrepp att med tillhjälp af ett af 1911 års Riksdag beviljadt byggnadsanslag utvidga sina lokaler och kommer därigenom att disponera 35 sjukhusplatser, men dessa kunna icke vara i ordning förr än tidigast under oktober månad 1912. På samma sätt är det med vanföoreanstalten i Hälsingborg, som äfven erhållit statsunderstöd för nybyggnad. Här skola inrättas 49 sjukhusplatser, men icke heller dessa beräknas blifva tillgängliga förr än fram på hösten 1912. Äfven anstalten i Stockholm förbereder en om- och tillbyggnad, hvarigenom den skulle vinna 35 för sjuka afsedda platser, men dessa kunna icke tagas i bruk före ingången af år 1913. Ehuru således sammanlagdt 119 sjukplatser på dessa tre anstalter skola upprättas, kan, enligt hvad från dem meddelas, ingendera träffa sådana anordningar, att de sjuka, hvilkas bästa det nu gäller, kunna vinna inträde under den närmaste tiden, hvilket emellertid för dem vore det viktigaste. Endast om de erhålla snar hjälp, kan däraf väntas full effekt.

[40.] På grund häraf har medicinalstyrelsen måst söka annan utväg för målets nående, och en sådan har styrelsen trott sig finna uti följande förhållanden.

De båda sedan ett antal år under byggnad varande nya hospitalen i Säter och Västervik, hvarterdera för 800 sängar, äro just nu färdiga. Hospitalet i Säter har afsynats under december månad 1911 och det i Västervik skall afsynas i midten af januari månad 1912. Därefter skola dessa anstalters beläggning med sinnessjuka omedelbarligen taga sin början. Det ligger emellertid i sakens egen natur, att beläggningen med detta slags sjuka icke kan fortskrida annat än småningom. Läkarna måste undan för undan lära sig känna ett antal intagna patienter, innan nya kunna mottagas. Särskildt kunna de afdelningar, som afsetts för lugna sjuka, så kallade öppendörrafdelningar, icke omedelbart beläggas, utan kan detta ske först sedan läkarna fått erfarenhet om hvilka sjuka, som äro så lugna, att man med trygghet kan medgifva dem den relativa frihet, som följer med vården på en öppendörrafdelning. Med visshet kan således antagas, att åtminstone en del af kolonivillorna vid båda hospitalen kommer att blifva för sitt egentliga ändamål obegagnad hela året 1912. Sinnessjukvården skulle därför icke i minsta mån lida, ifall afdelningar om 60 sjuka på hvarterdera stället under tiden ställdes till förfogande för provisorisk vanförevård; ja, ännu flera platser skulle, om behovet kräfver, med all sannolikhet kunna beredas. Sjukhusplatser i tillräckligt antal stå således till förfogande. Härtill kommer såsom en förmånlig omständighet, att afdelningarna för lugna vid de båda nya hospitalen äfven lokalt skilts från de öfriga afdelningarna och till stor del förlagts i så kallade kolonivillor så belägna, att de kunna skötas som sjukhus för sig, ehuru de naturligtvis för uppvärmning, belysning, vatten och utspisning med mera äro hänvisade till de för anstalternas alla afdelningar gemensamma anordningarna. Dessa byggnader hafva dessutom ett sådant läge, att de vanföra icke alls skulle behöfva komma i beröring med sinnessjuka.

Medicinalstyrelsen, som upplyser sig i frågan hafva hört vederbörande hospitalsdirektioner, af hvilka direktionen i Säter hittills yttrat sig och förklarat sig icke hafva något att mot förslaget invända, hemställer, att vanföreanstalter under tiden mars—december 1912 inrättas i lediga kolonivillor vid hospitalen i Säter och Västervik enligt följande betingelser.

De provisoriska vanförestalterna få utan ersättning disponera de för ändamålet nödiga, af medicinalstyrelsen anvisade byggnaderna med nödig sjukhusutredning, i den mån sådan finnes i hospitalens förråd. Uppvärmning, belysning och vattentillförsel besörjes af vederbörande hospital, som äfven för de sjuka och vårdpersonalen tillhandahåller utspisning och tvätt. Däremot anställs genom medicinalstyrelsens försorg särskilda läkare, gymnaster och sköterskepersonal för vanförestafdelningarna. Sjukvården å dessa afdelningar besörjes själfständigt af deras läkare och ställes under särskild sakkunnig inspektion. Men i ordningshänseende lyda afdelningarna helt och hållet under vederbörande hospitalsdirektioner, öfverläkare och sysslomän. Särskilda räkenskaper för vanförestafdelningarna föras på hospitalskontoren.

Kostnaderna för dessa anstalter, under antagande af full beläggning under 300 dagar och sjukvårdspersonalens anställning under fulla 10 månader, har af medicinalstyrelsen beräknats på sätt, som framgår af nedanstående öfversikt. Hvad särskildt angår hospitalens blifvande utgifter för de sjuka hafva de af hospitalsdirektionen i Säter tillnärmelsevis beräknats till en krona för underhållsdag, däri dock ej inräknad kostnad för medicin och förbandsartiklar och dylikt, hvilken beräkning medicinalstyrelsen funnit väl afpassad. Öfriga kostnader hafva inom styrelsen beräknats hufvudsakligen efter vid rikets hospital gällande förhållanden, där de synts tillämpliga.

Styrelsen har tänkt sig, att staten skulle vidkännas alla dessa kostnader för medellösa och mindre bemedlade. Att bestämma hvilka, som rätteligen böra räknas till den senare kategorien, erbjuder stora svårigheter. Styrelsen föreställer sig emellertid, att bestämmandet häraf kunde tillgå på samma sätt som för sinnessjuka, hvilka, ehuru de förmå betala tredje klassens afgift, ej äro i stånd att erlægga vårdaftergifter i andra klassen, hvilken för närvarande är fastställd till en krona. De inträdessökande, som kunde förete ett utaf två trovärdiga män utfärdadt, af kronobetjänt eller polismyndighet styrkt intyg, att de sakna tillgång att erlægga en afgift af en krona om dagen, äfvensom att sökande icke har anhörig, som är pliktig och i tillfälle att för honom bekosta vården med samma belopp, skulle sålunda få vården kostnadsfritt. Mera bemedlade sjuka borde betala en krona om dagen. Proportionen sjuka af denna sistnämnda kategori torde kunna beräknas efter ungefärligen samma procent, hvori patienter af andra betalningsklassen ingå i hospitalens allmänna afdelningar, eller vid pass 10 procent.

[40.]

Efter dessa anmärkningar har medicinalstyrelsen meddelat en

Beräkning öfver

kostnaden för en *vanförefdelning* på 60 sängar vid hvar och ett af Sätters och Västerviks hospital under tiden den 1 mars—31 december 1912 (oafsedt byggnadskostnad och husens underhåll).

Underhållet (att betalas till hospitalet) för 60 sjuka	
under 300 dagar à 1 krona om dagen	kronor 18,000: —
Aflöningar för fulla 10 månader åt:	
1 läkare à 500 kronor för månad ..	kr. 5,000: —
2 kvinnliga gymnaster à 125 kronor	
för månad	» 2,500: —
3 sjuksköterskor à 60 kronor för	
månad	» 1,800: —
6 sköterskebiträden à 20 kronor för	
månad	» 1,200: —
(Dessutom bostad, kost, tvätt m. m.)	» 10,500: —
Kosthåll åt förestående 12 personer under 305 dagar	
efter i medeltal 1 krona 10 öre om dagen (att be-	
talas till hospitalet)	» 4,026: —
Respenningar åt samma personal fram och åter efter i	
medeltal 20 kronor för enkel resa (12 × 20 × 2)	» 480: —
Sängar, säng- och gångkläder, i den mån hospitalets	
utredning ej kan användas,	» 1,500: —
Till bandager, instrument och dylikt	» 1,800: —
Inspektör och hans resor	» 400: —
Extra skrifbiträde vid hospitalskontoret	» 200: —
Oförutsedda utgifter	» 3,094: —

Summa kronor 40,000: —

Kostnaderna för de båda anstalterna sammanlagdt böra således beräknas till 80,000 kronor, från hvilken summa emellertid bör dragas det belopp, som betalande sjuka hafva att erlägga, eller, efter 10 procent betalande och en patientafgift af en krona, tillhoppa 3,600 kronor. Statens utgifter skulle då blifva 76,400 kronor.

De sjukas och deras följeslagares resor till och från sjukafdelningarna kunna, då dessa förläggas i så skilda landsändar som Säter och Västervik och då det gäller allenast en resa fram och åter, i allmänhet icke blifva afskräckande stora. Styrelsen har tänkt sig, att kommunerna, där hjälp till resekostnaderna erfordras, borde lämna sitt

bidrag i denna form såsom plägar ske för patienter, hvilka på statens bekostnad åtnjuta ljusbehandling mot sjukdomen lupus. Äfven bandager borde bekostas utan statens mellankomst utom i särskildt ömmande fall, för hvilka ett mindre belopp beräknats i staten för sjukafdelningarna.

[40.]

På grund af hvad medicinalstyrelsen sålunda anført, hemställde styrelsen, det täcktes Eders Kungl. Maj:t

dels föreskrifva, att genom medicinalstyrelsens försorg provisoriska sjukvårdsanstalter för vanföra efter 1911 års barnförlamningsepidemi skola anordnas vid Sätters och Västerviks hospital under tiden mars—december 1912;

dels bereda medicinalstyrelsen för ändamålet ett förslagsanslag af 76,400 kronor;

dels ock besluta, att medellösa patienter å dessa afdelningar skola vinna inträde kostnadsfritt, samt att öfriga sjuka skola för vården därstädes erlägga en krona för dag, därest de icke kunna förete sådant intyg, som här ofvan angifvits angående oförmåga att erlägga denna afgift.

Redan förut har jag haft tillfälle inför Eders Kungl. Maj:t uttala, hur önskvärdt det enligt min uppfattning är, att det allmänna träder emellan för att till lämplig vård förhjälpa dem, som lida af bestående följder af barnförlamning. Härvid gäller, såsom medicinalstyrelsen också anmärker, att endast snar hjälp kan lämna hopp om relativt tillfrisknande. Därför synes mig, oaktadt medicinalstyrelsen ännu ej kunnat afgifva en fullständig utredning angående behovets och kostnadernas storlek, frågan redan nu böra upptagas till behandling.

*Departements-
chefen.*

Jag kan därvid helt instämma i hvad medicinalstyrelsen föreslagit, blott under påpekande att ifrågavarande förslagsanslag, som torde afjämnas till 75,000 kronor, erfordras redan under år 1912, och att Eders Kungl. Maj:t därför torde begära att under nämnda år få förskjuta beloppet. Därest ifrågavarande förslag af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen bifalles, torde de närmare bestämmelserna angående medlens användning böra meddelas af Kungl. Maj:t.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att *dels* på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af 75,000 kronor att, enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t meddelar, användas till *bekostande af provisoriska sjukvårdsanstalter vid Sätters och Västerviks hospital* under tiden från och med

[40.]

mars till och med december månad år 1912 för personer, som till följd af barnförlamning under 1911 års epidemi lida af vanförhet, under villkor att genom bidrag från vederbörande landsting eller kommuner eller annorledes bestrides det belopp, som erfordras för patientens resa fram och åter mellan hemorten och den anstalt, där behandlingen äger rum, dels och medgifva, att Kungl. Maj:t må förskottsvis redan under år 1912 af tillgängliga medel utanordna beloppet.

Vattenfallsstyrelsen.

[41.]
Skematisk
förteckning
och beskrif-
ning öfver
Sveriges
vattenfall.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen på extra stat för år 1911 anvisat ett belopp af 27,000 kronor, att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för påbörjande af undersökningar och arbeten för åstadkommande af en skematisk förteckning och beskrifning öfver Sveriges vattenfall. Arbetet skulle verkställas af vattenfallsstyrelsen, hydrografiska byrån samt den under vetenskapsakademien lydande meteorologiska centralanstalten.

Sedan vattenfallsstyrelsen till Eders Kungl. Maj:t afgifvit förslag till plan för bedrifvande af nämnda undersökningar och arbeten, föreslog Eders Kungl. Maj:t 1911 års Riksdag att på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 22,000 kronor, att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för verkställande af undersökningar och arbeten för åstadkommande af en skematisk förteckning och beskrifning öfver Sveriges vattenfall i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den angifna planen.

Denna framställning blef af Riksdagen bifallen.

Eders Kungl. Maj:t har därefter genom nådigt bref den 22 juni 1911, bland annat, fastställt den af vattenfallsstyrelsen framlagda planen, med rätt för vattenfallsstyrelsen att däri vidtaga de mindre ändringar, som under arbetets gång kunde visa sig önskvärda. Därjämte har Eders Kungl. Maj:t föreskrifvit, att förteckning och beskrifning först skola upprättas rörande Dalälfvens och de större norrländska älflarnas flodområden, dock att, i den mån hydrografiska byråns undersökningar i allt fall komme att omfatta flodsystem i landets södra delar, dessa undersökningar borde kompletteras i syfte att kunna publiceras i vattenfallsförteckningen.

Enligt nämnda plan beräknades undersökningarna och arbetena rörande Dalälfvens och norr därom belägna vattendrags flodområden,

med areal öfverstigande 1,000 kvadratkilometer, kunna vara färdiga inom loppet af 8 till 10 år. [41.]

Uti skrifvelse den 30 oktober 1911 har vattenfallsstyrelsen nu an-
fört, att styrelsen i samråd med styrelsen för hydrografiska byrån upp-
gjort plan öfver arbetenas fördelning under nämnda tid. Vattenfalls-
styrelsen meddelar till en början följande sammanställning af under-
sökningssområdena med deras areal, fördelade på 5 grupper:

Grupp A.

Luleälf	25,000 km. ²
Umeälf	26,700 »
Indalsälfven	26,600 »
Dalälfven	29,200 »
	107,500 km. ²

Grupp B.

Piteälf	11,200 km. ²
Öreälf	2,990 »
Nätraån	1,000 »
Ångermanälfven	30,300 »
Ljusnan	19,800 »
	65,290 km. ²

Grupp C.

Kalixälf	17,900 km. ²
Byskeälf	3,280 »
Skellefteälf	12,000 »
Bureälf	1,040 »
Lögdeälf	1,510 »
Ljungan	12,800 »
	48,530 km. ²

Grupp D.

Torneälf	20,000 km. ²
Gideälf, hälften	3,480 »
Själevadsån	2,340 »
Delångersån	2,070 »
Testeboån	1,210 »
Gafleån	2,490 »
	31,590 km. ²

Grupp E.

Torneälf	20,000 km. ²
Sångisån, hälften	1,260 »
Råneälf	4,140 »
Åbyälf	1,300 »
Rickleån	1,630 »
Säfvarån	1,160 »
Harmångersån	1,040 »
	30,530 km. ²

[41.]

Vattenfallsstyrelsen anför därefter, att liksom inom de nuvarande undersökningsområdena (grupp A) ett antal pegel- och nederbördsstationer upprättats, uppgående inom Umeälfvens, Indalsälfvens och Dalälfvens områden till sammanlagdt 30 stycken af hvardera slaget, det blir nödvändigt att vidtaga enahanda åtgärder också inom de öfriga undersökningsområdena. Antalet torde enligt styrelsens mening ungefärligen kunna beräknas till 30 stycken af hvardera slaget inom grupperna B och C samt till 20 stycken inom hvardera af grupperna D och E. Det är klart, säger styrelsen vidare, att ju förr dessa pegel- och nederbördsstationer kunna inrättas, desto längre observationsserier komma att stå till förfogande, då undersökningarna afslutas och bearbetningen börjas. Med hänsyn härtill anser styrelsen, att arbetena med anordnandet af de nya pegel- och nederbördsstationerna böra företagas under de första åren. Vattenfallsstyrelsen meddelar i detta sammanhang följande af styrelsen för hydrografiska byrån uppgjorda plan öfver dessa arbeten jämte uppgift om de anslag, som för nämnda stationer komma att erfordras utöfver de nuvarande:

	Vatten- mängds- mätningar och längd- profilering inom nedan- stående grupper.	Anordnande af		Öfver det nuvarande ökadt anslag			
		pegel- stationer.	nederbörds- stationer.	till anordnande af		till arfvoden vid	
		inom nedanstående grupper.		pegel- stationer.	nederbörds- stationer.	pegel- stationer.	nederbörds- stationer.
1912	a	—	—	—	—	—	—
1913	a, b	b	b	1,500	1,500	1,000	1,000
1914	b	c	c	1,500	1,500	2,500	2,500
1915	b, c	d, e	d, e	2,000	2,000	4,000	4,000
1916	c	—	—	—	—	5,000	5,000
1917	c, d	—	—	—	—	5,000	5,000
1918	d	—	—	—	—	5,000	5,000
1919	d, e	—	—	—	—	5,000	5,000
1920	e	—	—	—	—	5,000	5,000

I enlighet med denna plan, som af vattenfallsstyrelsen gillas, erfordras, fortsätter styrelsen, för år 1913 för hydrografiska byråns räkning

en ökning i anslaget till byråns utrustning af 1,500 kronor i och för anordnande af omkring 30 nya pegelstationer och ökning af 1,000 kronor i anslaget till arfvoden åt observatörer. I anslagen till statens meteorologiska centralanstalt krävas likaledes dels en ökning af 1,500 kronor för anordnande af 30 nya nederbördsstationer och dels en ökning af 1,000 kronor till arfvoden åt observatörer. [41.]

Beträffande öfriga anslagssummor anser sig vattenfallsstyrelsen i likhet med styrelsen för hydrografiska byrån icke böra föreslå någon ökning, förrän ytterligare erfarenhet vunnits angående den tid och den arbetskraft, som verkställandet af den erforderliga längdprofileringen inom den utsatta tiden kan komma att kräva.

För utförande af de arbeten för den skematiska förteckningen och beskrifningen öfver Sveriges vattenfall, hvilka skola verkställas genom hydrografiska byrån och statens meteorologiska centralanstalt, skulle följaktligen för år 1913 erfordras ett belopp af 20,000 kronor enligt följande fördelning:

A). Hydrografiska byrån med under densamma omedelbart lydande observationsstationer:

Till extra biträden, förslagsvis	kronor	4,500: —	
» publikationer, »	»	1,000: —	
» expenser, »	»	500: —	
» resekostnader, »	»	6,000: —	
» utrustning, »	»	2,500: —	
» observatörers arfvoden, förslagsvis »	»	1,500: —	16,000: —

B). De meteorologiska observationerna:

Ökning af anslaget till observatörers arfvoden, förslagsvis	kronor	2,500: —	
Anslag till nya stationer, förslagsvis »	»	1,500: —	4,000: —
		Summa kronor	20,000: —

Hvad angår det anslag, som bör ställas till vattenfallsstyrelsens förfogande för år 1913 för utförande af de på vattenfallsstyrelsen an-

- [41.] kommande arbeten för vattenfallsförteckningen, anser styrelsen, att detta icke behöfver sättas högre än det för år 1912 beviljade anslaget eller 7,000 kronor.

Departements-
chefen.

Mot den af vattenfallsstyrelsen i samråd med styrelsen för hydrografiska byrån sålunda uppgjorda planen för bedrifvande af undersökningar och arbeten för åstadkommande af förteckning och beskrifning öfver Sveriges större vattenfall i de norra länen synes mig anledning till erinran icke föreligga, om ock mindre ändringar kunna blifva erforderliga.

Ej heller ifråga om de belopp, som för ändamålet äskats att utgå för år 1913, har jag någon anmärkning att framställa. Liksom för år 1912 torde samtliga beloppen böra såsom ett gemensamt anslag uppföras under sjätte hufvudtiteln.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 27,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för verkställande af undersökningar och arbeten för åstadkommande af *en skematisk förteckning och beskrifning öfver Sveriges vattenfall* i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den af Kungl. Maj:t förut fastställda planen.

Riksförsäkringsanstalten.

- [42.] För upprätthållande af riksförsäkringsanstaltens verksamhet har Riksdagen på extra stat för år 1912 beviljat ett förslagsanslag af 148,000 kronor, däri jämväl inberäknats kostnaderna för den utvidgning af anstaltens verksamhet, som blifvit en följd af försäkring af fiskare.
- Eders Kungl. Maj:t har sedermera genom nådigt beslut den 24 november 1911 fastställt följande stat för riksförsäkringsanstalten för år 1912.

Anslag för
upprätthållande af
riksförsäkringsanstaltens verksamhet.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Ålders-tillägg.	Arfvode.	S u m m a.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Öfverdirektören	5,800	2,800	1,000	—	—	9,600
1 byrådirektör	3,400	1,800	400	500	—	6,100
1 "	3,400	1,800	400	500	—	6,100
1 sekreterare och ombudsman	3,400	1,800	400	500	—	6,100
1 första gradenstjänsteman, registrator	2,100	1,500	300	500	—	4,400
1 " " " , notarie ...	2,100	1,500	300	500	—	4,400
1 " " " , " ...	2,100	1,500	300	—	—	3,900
1 " " " , " ...	2,100	1,500	300	—	—	3,900
1 öfverläkare	—	—	—	—	3,000	3 000
1 förste vaktmästare	870	450	150	—	—	1,470
1 vaktmästare	675	350	150	—	—	1,175
kostnad för läkarundersökning och anskaffande af läkarbetyg, då sådant ej skall af arbetsgifvare bekostas, åt skadad, i anstalten försäkrad samt för andra dylika kostnader, förslagsvis	—	—	—	—	—	14,600
hyra	—	—	—	—	—	5,000
kostnad för semester- och andra vikariatsersättningar, ersättningar till sakkunniga och biträden inom anstalten, resekostnads- och traktementsersättningar, rättegångskostnader, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidningar och tidskrifter, för inköp af böcker och för annonsering, för anskaffning och underhåll af inventarier samt för ljus, vedbrand, städning m. m., förslagsvis	—	—	—	—	—	40,755
kostnad för ortsombuden, förslagsvis	—	—	—	—	—	37,500
Summa kronor	—	—	—	—	—	148,000

[42.] Uti skrifvelse den 31 oktober 1911 har riksförsäkringsanstalten gjort framställning om anslag för upprätthållande af anstaltens verksamhet under år 1913.

Anstalten anför därvid till en början, att riksförsäkringsanstaltens förvaltningskostnader äro beroende af, bland annat, utvecklingen af anstaltens försäkringsverksamhet samt att denna år från år tillväxt och särskildt under den gångna delen af år 1911 visat en starkare utveckling än vanligt. Till belysning af denna utveckling meddelar anstalten, att det provisionella antalet arbetare, för hvilket kollektiva försäkringar afslutats eller förnyats, har uppgått till

under år 1903	32,091	under år 1907	63,628
» » 1904	30,822	» » 1908	70,432
» » 1905	48,078	» » 1909	74,394
» » 1906	54,297	» » 1910	78,584

För tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{9}$ 1911 utgjorde motsvarande antal 78,330, under det att för tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{9}$ 1910 provisionella antalet försäkrade arbetare uppgick till 69,072.

Angående ökningen af riksförsäkringsanstaltens förvaltningskostnader lämnar anstalten följande sammanställning:

Å r.	Aflöningar.		Kostnad för läkarbetyg m. m.		Hyra.		Kostnad för semester- och andra vikariatsersättningar m. m.		Kostnad för ortsombud.		Summa.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
1903	38,400	—	344	—	3,000	—	18,160	37	7,574	03	67,478	40
1904	38,150	—	562	—	3,000	—	20,078	14	10,468	14	72,258	28
1905	38,169	35	2,154	98	3,200	—	18,367	91	15,166	28	77,058	52
1906	37,912	98	3,709	—	3,800	—	19,208	17	17,411	58	82,041	73
1907	38,319	35	6,382	75	3,800	—	25,218	58	22,547	63	96,268	31
1908	40,487	51	8,365	25	3,800	—	28,771	18	24,445	75	105,819	69
1909	49,624	58	9,222	—	3,800	—	31,545	29	26,695	49	120,887	36
1910	48,574	59	10,472	40	5,000	—	39,396	28	27,455	55	130,898	82

För tiden $\frac{1}{1}-\frac{30}{9}$ 1911 har utbetalts i aflöningar 35,867: 10 kronor, för läkarbetyg m. m. 8,888: 64 kronor, i kostnad för semester- och

andra vikariatsersättningar m. m. 25,535:01 kronor samt till ortsombuden 27,494:48 kronor. Motsvarande belopp för de tre första kvartalen af år 1910 voro respektive 35,408:76 kronor, 7,448:40 kronor, 27,012:50 kronor samt 23,382:81 kronor. [42.]

Hvad nu beträffar staten för år 1913 skulle i afseende å *aflöningar och arfvoden* för nämnda år enligt vanliga grunder en byrådirektör, sekreteraren samt registratorn vara berättigade till ett andra ålderstillägg med 500 kronor hvardera. En förhöjning af 1,500 kronor torde alltså krävas i afseende å aflöningar och arfvoden, och bör följaktligen ifrågavarande post, som för år 1912 fastställts till 50,145 kronor, för år 1913 upptagas till 51,645 kronor.

I fråga om *kostnaden för läkarundersökning och anskaffande af läkarbetyg m. m.* erinrar riks försäkringsanstalten, att denna kostnad år från år ökats. Under de tre första kvartalen 1911 har enligt ofvanstående redogörelse ifrågavarande kostnad uppgått till 8,888 kronor 64 öre, och torde densamma enligt anstaltens mening för hela året böra beräknas till omkring 12,000 kronor, d. v. s. omkring 1,500 kronor mera än under år 1910. Med antagande af lika stor ökning för hvartera af åren 1912 och 1913 skulle kostnaden för sistnämnda år komma att uppgå till omkring 15,000 kronor. Då emellertid, säger anstalten, en starkare utveckling af försäkringsverksamheten icke är osannolik och därjämte kostnaden för läkarundersökning i och för sig ökas år för år (bland annat genom ökad användning af specialistundersökning, röntgenundersökning o. s. v.), anser anstalten, att anslaget för ifrågavarande ändamål bör höjas från nu i staten för år 1912 upptagna 14,600 kronor till 17,000 kronor eller med 2,400 kronor.

Det är tydligt, att kostnaderna för läkarbetyg m. m. komma att ökas i mån som anstaltens verksamhet utvecklas. Att döma af den sammanställning riks försäkringsanstalten här ofvan lämnat af förvaltningskostnadernas ökning, synes det dock ej antagligt, att nu ifrågavarande kostnader komma att stiga så raskt som anstalten antager. Jag anser därför tillräckligt att för år 1913 beräkna dessa kostnader till 15,000 kronor.

Kostnaden för hyra torde ej kräva någon ökning för år 1913.

Beträffande *kostnaden för semester- och andra vikariatsersättningar m. m.* anför anstalten, att med försäkringsverksamhetens utveckling ökas särskildt kostnaden för ersättningar till biträden, tryckning, skriftmaterialier och reseersättningar.

För år 1907, anmärker anstalten vidare, utgjorde ifrågavarande

[42.] kostnad i helt krontal 25,219 kronor och för år 1910 39,396 kronor. Kostnaden har sålunda under dessa tre år stigit med 14,177 kronor. Visserligen ingå i kostnaden för år 1910 utgifter i anledning af utvidgning af riks försäkringsanstaltens ämbetslokal, beräknade till omkring 3,000 kronor, men å andra sidan har, säger anstalten, dels redan nu behovet af ytterligare ökade arbetskrafter gjort sig mycket starkt kännbart, dels på senaste tid visat sig en tendens till hastigare utveckling än förut af riks försäkringsanstaltens försäkringsverksamhet.

Med hänsyn härtill och för att kunna utan alltför stora olägenheter för försäkringssökande och ersättningsberättigade möta en dylik större utveckling anser riks försäkringsanstalten, att ifrågavarande anslagspost icke bör för år 1913 beräknas till lägre belopp än förslagsvis 53,000 kronor.

En granskning af de sifferuppgifter riks försäkringsanstalten förut lämnat ger vid handen, att kostnaden för semester- och andra vikariatsersättningar m. m. för år 1911 sannolikt ej ens kommer att uppgå till så högt belopp som för år 1910 med dess speciella utgifter. Jag erinrar också om, att för år 1912 ifrågavarande post blifvit fastställd till förslagsvis 40,755 kronor. För att tillgodose verksamhetens utveckling synes det mig därför fullt tillräckligt att för år 1913 beräkna kostnaden ifråga till omkring 45,000 kronor.

Hvad slutligen angår *kostnaden för ortsombuden* anför riks försäkringsanstalten, att arfvodet till ortsombuden för närvarande utgår med sex procent af premiebeloppet, dock hvad fiskarförsäkringen angår med en krona för hvarje för första gången försäkrad fiskare och eljest med 50 öre för hvarje försäkrad. Under de tre första kvartalen af år 1910 uppgick ifrågavarande kostnad i helt krontal till 23,383 kronor och under de tre första kvartalen af år 1911 till 27,494 kronor. Antager man, säger anstalten, en proportionerlig ökning under sista kvartalet af 1911, skulle man för hela detta år komma till ett belopp af 32,283 kronor. Ökningen från år 1910 till år 1911 blefve då 4,828 kronor. Under förutsättning af en lika stor ökning för de båda följande åren skulle kostnaden för år 1912 blifva 37,111 kronor och för år 1913 41,939 kronor. Med hänsyn till en möjligen starkare utveckling af försäkringsverksamheten — däri inbegripen jämväl olycksfallsförsäkringen för fiskare — än hittills föreslår anstalten, att anslaget upptages till förslagsvis 43,000 kronor.

Kostnaden för ortsombud har hittills hållit sig långt under det belopp, 37,500 kronor, som för närvarande är för detta ändamål afsedt. Så länge erfarenhet saknas angående verkan af den ändring i villkoren

för fiskarförsäkring, som af 1911 års Riksdag godkänts och af Eders Kungl. Maj:t sedermera fastställts, anser jag ej tillräcklig anledning föreligga att höja detta anslag.

[42.]

Enligt hvad jag sålunda anført skulle för år 1913 erfordras en ökning af nuvarande anslaget till anstalten med 6,145 kronor, hvilken summa emellertid för anslagets utjämnande torde kunna nedsättas till 6,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för *upprätthållande af riks-försäkringsanstaltens verksamhet* på extra stat för år 1913 bevilja ett förslagsanslag af 154,000 kronor.

I sammanhang med riks-försäkringsanstaltens inrättande beslöt Riksdagen medgifva, att från och med år 1903 finge till ersättningar åt postsparbanken för uppbörden af försäkringsavgifterna och utbetalningen af ersättningsbeloppen årligen användas, förslagsvis, 20,000 kronor att utgå från arbetarförsäkringsfondens räntemedel.

[43.]

Ersättning till postsparbanken för dess deltagande i riks-försäkringsanstaltens förvaltning.

För år 1912 är för ändamålet anvisadt 15,500 kronor. Emellertid har från postsparbankens styrelse gjorts framställning om i viss mån ändrade grunder för beräkningen af nämnda ersättning.

Med afseende härå och med hänsyn till den stegring i de genom postsparbankens förmedling verkställda försäkringslikviderna, som torde kunna förväntas, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af 20,000 kronor att användas till *ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riks-försäkringsanstalten*.

Statens biografbyrå.

Vid 1911 års Riksdag öfverlämnade Eders Kungl. Maj:t till Riksdagen för yttrande ett inom civildepartementet utarbetadt förslag till förordning angående biografföreställningar. Sedan Riksdagen i anledning häraf anmält, att förslaget ej gifvit skäl till annat än vissa mindre väsentliga erinringar, utfärdade Eders Kungl. Maj:t den 22 juni 1911 (svensk författningssamling, n:r 71), med iakttagande af de af Riksdagen anmälda erinringarna, förordning angående biografföreställningar och före-

[44.]

Anslag till statens biografbyrå.

[44.]

skrifter angående granskning af biografbilder äfvensom instruktion för ordinarie granskningsmän af biografbilder, hvarjämte två ordinarie och en extra granskningsman samma dag förordnades. Därvid bestämdes viss granskningsavgift i nära öfverensstämmelse med hvad i propositionen angående förslaget till förordning omnämnts samt arvode, beräknadt efter, för ordinarie granskningsman 8 kronor och för extra granskningsman 10 kronor för hel granskningstimme.

Nämnda förordning trädde i kraft den 1 december 1911. Redan den 1 september samma år hade emellertid granskningen af biografbilder börjat; och då högst betydande lager af films anmälades till granskning, måste sedermera tillfällig förstärkning af byråns arbetskrafter anordnas.

Hvad beträffar granskningens ekonomiska sida måste till en början en del anskaffningskostnader för byråns verksamhet förskjutas, hvilka i sinom tid lära få anmälas till ersättning.

Sedan byrån kommit öfver organisationsutgifterna, anses kostnaderna för densamma, såsom också förutsattes i nämnda proposition, komma att uppvägas af gransknings- och stämpelavgifter. Enligt de af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen år 1911 godkända grunderna för riksstatens uppställning torde dock biografbyrån böra uppföras i riksstaten sålunda, att, å ena sidan, inflytande granskningsavgifter beräknas såsom inkomster och, å andra sidan, till betäckande af byråns utgifter anvisas ett anslag att utgå af nämnda granskningsavgifter.

Med ledning af en å byrån verkställd beräkning torde kunna antagas, att under år 1912 byrån skall hafva följande

Inkomster.

Granskningsavgifter	21,000: — kronor
Stämpelavgifter	3,150: — »
	Summa 24,150: — kronor

Utgifter.

2 ordinarie granskningsmän, arvode	12,000: — kronor
1 extra granskningsman	2,000: — »
1 kassörska	1,500: — »
1 maskinist	1,500: — »
biträdande personal, inventarieanskaffning, hyra, ap- paratkostnad m. m.	6,600: — »
Öfverskott	550: — »
	Summa 24,150: — kronor

Vid denna beräkning ber jag att få framhålla, att det från början befintliga lagret films, såsom ofvan antydts, visat sig vara oväntadt stort. I följd häraf har beräknats, att tillsvidare granskningsmännens granskning pågår fem timmar dagligen samt dessutom biträdande granskningsmän fortfarande användas, hvarjämte kostnader för extra personal och lokal tillkomma.

[44.]

Det torde dock kunna förväntas, att efter någon tid mera normala förhållanden med minskning i såväl inkomster som omkostnader skola inträda. Då byrån emellertid jämväl under år 1913 torde komma att befinna sig i ett öfvergångsstadium, synes ungefär enahanda belopp böra äskas för år 1913 som det, hvilket beräknats för 1912. Bland statens inkomster för nu förevarande statsreglering äro upptagna granskningsavgifter för biograf-films med 21,000 kronor. De medel, som här-förutom inflyta i stämpelavgifter, ingå i den allmänna stämpelinkomsten.

Tillsvidare synes anslaget till byrån böra upptagas såsom förslagsanslag på extra stat.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att till *bestridande af utgifterna för statens biografbyrå* på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af 23,000 kronor att utgå i första hand af inflytande avgifter för granskning af biografbilder.

Diverse anslag.

För anordnande af inspektion öfver elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring har Riksdagen på extra stat för hvart och ett af åren 1905—1912 anvisat 20,000 kronor till arfvoden under samma år åt fyra inspektörer med 5,000 kronor till hvar, för år räknadt.

[45.]
Anordnande
af inspek-
tion öfver
elektriska
anlägg-
ningar för
belysning
eller arbets-
öfverföring.

Till ett skrif- och ritbiträde åt bemälda inspektörer har Riksdagen därjämte anvisat medel med 1,200 kronor om året för åren 1906—1911 samt med 1,400 kronor för år 1912.

Anslag för omförmälda ändamål erfordras jämväl för år 1913. Hvad beloppet beträffar har kommittén för kommerskollegii omorganisation i skrifvelse den 18 november 1911 hemställt om viss arfvodesförhöjning för inspektörerna, hvarigenom anslaget skulle komma att ökas med tillhopa 4,800 kronor. Kommerskollegium har i afgifvet utlåtande tillstyrkt framställningen.

[45.] Denna fråga torde böra göras beroende af, att 1912 års Riksdag antager förändrad organisation af yrkesinspektionen, och reglerar yrkesinspektörernas aflöningsförmåner. Vid sådant förhållande lärer ifrågasätta arfvodesförhöjningen till nu förevarande inspektörer böra afgöras i sammanhang med nyssnämnda organisationsfråga, hvadan jag ber att för närvarande allenast få hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för anordnande af *inspektion öfver elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring* för år 1913 tills vidare beräkna ett anslag på extra stat af 26,200 kronor.

[46.]
Medling
i arbets-
tvister.

För hvarje år från och med år 1907 har af Riksdagen på extra stat anvisats ett förslagsanslag att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande och användas till ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister. För åren 1907 och 1908 var detta anslag bestämdt till 20,000 kronor årligen, men därefter har detsamma utgjort 25,000 kronor om året. Ett anslag af sistnämnda belopp torde äfven för nästkommande år vara behöfligt för berörda ändamål.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af 25,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande och användas till *ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister*.

[47.]
Understö-
djande af den
offentliga
arbetsför-
medlingen.

För hvart och ett af åren 1907—1910 har Riksdagen anvisat ett förslagsanslag af 15,000 kronor till befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket, hvarefter nämnda anslag för hvarterdera af åren 1911 och 1912 höjts till 40,000 kronor.

Af anslaget utgå från och med år 1911 dels 7,000 kronor såsom arfvode till en i kommerskollegium för den närmaste handläggningen af ärenden rörande den offentliga arbetsförmedlingen samt verkställande af inspektion af de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i riket anställd tjänsteman med benämning arbetsförmedlingsinspektör och dels 800 kronor till aflöning af ett skrifbiträde.

Dessa utgifter skola, om den af mig ofvan omnämnda socialstyrelsen kommer till stånd, ingå i omkostnaderna för nämnda styrelse, och det skulle därför kunna ifrågasättas att nedsätta nu ifrågavarande anslag med motsvarande belopp.

Emellertid uppgick det belopp, som anvisats till understöd åt arbetsförmedlingsanstalterna för år 1910, till sammanlagdt 38,316 kronor 66 öre, och enligt hvad jag inhämtat hafva under år 1911 en länsförmedlingsanstalt, i Jämtlands län, och en kommunal anstalt, i Trelleborg, börjat sin verksamhet samt 10 nya afdelningskontor öppnats. Ytterligare ett antal afdelningskontor läser komma att öppnas under år 1912 enligt beslut, som år 1911 fattats af landstingen i Kronobergs, Värmlands, Örebro och Västerbottens län i samband med de i nämnda län förut befintliga kommunala anstalternas förändring till länsanstalter.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för år 1913 på extra stat anvisa ett förslagsanslag af 40,000 kronor i och för *befrämjande och organiserande af den offentliga arbetsförmedlingen i riket* i enlighet med de af Riksdagen tidigare godkända grunder.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har Riksdagen för hvardera af åren 1909—1912 beviljat ett anslag på extra stat af 10,000 kronor för understödjande af nationalföreningens mot emigrationen verksamhet.

[48.]

Anslag till
national-
föreningen
mot emigra-
tionen.

Uti en till Eders Kungl. Maj:t ställd skrift har föreningens centralstyrelse nu hemställt, att Eders Kungl. Maj:t tacktes för upprätthållande af föreningens verksamhet hos Riksdagen utverka ett anslag å extra stat jämväl för år 1913 å 10,000 kronor.

I nämnda skrift har centralstyrelsen rörande omfattningen af sin verksamhet med mera anfört följande:

Föreningen har under år 1910 varit verksam genom tio länsafdelningar, af hvilka tvenne nybildats under året, nämligen i Malmöhus och Jönköpings län, hvarjämte under den gångna delen af år 1911 tillkommit ytterligare en länsafdelning i Jämtlands län. Centralstyrelsen beräknar, att föreningens ekonomi skall möjliggöra bildandet under den närmaste tiden af ytterligare två å tre länsafdelningar med till dem knuten praktisk verksamhet, hvarvid de nordligare länen torde i första hand komma ifråga.

Genom byråer och ombud har föreningens verksamhet hittills berört tretton län. En af byråernas viktigaste uppgifter är att vara organ för föreningens *jordförmedling*. När föreningen öppnade sin jordförmedlingsverksamhet, var detta ett i vårt land nytt initiativ. Det är

[48.] då för föreningen en stor tillfredsställelse, att statsmakterna redan nu, efter endast ett par års praktisk pröfning genom föreningen af den offentliga jordförmedlingens idé, beslutit upptaga och vidare understödja denna verksamhet genom särskilda anslag till jordförmedlingsbyråer, upprättade genom rikets hushållningssällskap. Gifvetvis kommer föreningen för sin del att, under samverkan med hushållningssällskapen, allt framgent arbeta för den offentliga jordförmedlingens utveckling och en effektiv organisation af densamma.

Som organ för föreningens jordförmedling utkommer sedan början af år 1911 publikationen »Svensk jord», innehållande förteckning å fastigheter till salu genom föreningens byråer.

Den öfriga byråverksamheten, hvaraf särskildt märkes arbetet att underlätta för hemvändande svensk-amerikaner att bosätta sig i Sverige, har fortgått och fortgår såsom tidigare och når alltjämt ökad omfattning. Antalet handlagda ärenden af olika slag vid samtliga föreningens byråer utgjorde 4,983 under år 1910 mot 4,111 under år 1909.

Det arbete, som bedrifves genom de på föreningens initiativ eller genom föreningens medverkan i olika delar af landet upprättade *egnahemsbolagen*, visar likaledes en glädjande utveckling. För närvarande äro åtta sådana bolag i verksamhet, af hvilka trenne bildats under år 1910, nämligen i Stockholms, Jämtlands och Jönköpings län. Af dessa har redan Aktiebolaget Bankesta småbruk i närheten af Järna nyanlagt en koloni, som är af betydande omfattning och allmänt erhållit fackmännens erkännande för sund teknisk och ekonomisk planläggning. Under förberedelse äro liknande bolag för Medelpad och Gottland. Genom dessa egnahemsbolag hafva under de gångna åren grundlagts sex småbrukskolonier och placerats omkring 120 småbrukare.

Ett led i föreningens verksamhet för att främja egnahemssträfvan den är slutligen den *utställning af egnahemsmateriel*, som, förberedd under år 1910, i maj 1911 öppnades i Stockholm. Utställningen omfattar dels ritningar och modeller till egna hem till direkt tjänst för den enskilde egnahemsbyggaren, dels för studieändamål en representativ framställning af redan befintliga egnahemsanläggningar i vårt land, hvarigenom föreningen hoppas, att de mycket stora svårigheter, som hittills mött att på ett ställe kunna studera resultaten af vår egnahemsrörelse, skola vara åtminstone delvis undanröjda.

Föreningens arbete att genom föredrag, småskrifter och annan *upplysningsverksamhet* bidraga till att inom de breda lagren bana väg för en nyktrare uppfattning af emigrationslandens ekonomiska och

sociala förhållanden har likaledes fortgått efter samma linjer som tidigare. [48.]

Föreningens kvartalstidskrift och broschyrserie äro organ för föreningens så att säga emigrationspolitiska arbete. Tidskriftens omfång har under år 1910 ytterligare utvecklats.

I visst samband med detta arbete stå de *undersökningar rörande svenskt näringslif*, hvilka föreningen begynt under år 1910 och af hvilka de första resultaten redan framlagts i två volymer. Allmänt har man erkänt såväl värdet af de nämnda publikationerna som betydelsen af föreningens initiativ. Och är det föreningens förhoppning att härmed hafva kunnat lägga grund till en serie skrifter i ekonomiska ämnen, vanliga i utlandet, men hittills utan motsvarighet i Sverige.

Det är gifvet, att den omfattande, här endast knapphändigt skisserade utvecklingen af föreningens verksamhet har ställt stora fordringar på föreningens ekonomi. Organisationsåren 1908—1910 hafva också åsamkat föreningen större utgifter än som motsvarats af dess ordinarie inkomster. Resultatet för år 1910 är dock i detta hänseende afsevärdt bättre än för år 1909, och det är centralstyrelsens förhoppning, att från och med år 1911 organisationen skall hafva nått en stadga, som möjliggör en exakt budgetsberäkning och jämvikt mellan inkomster och utgifter. Tack vare för föreningens verksamhet intresserade personers mellankomst har också det tidigare uppkomna underskottet blifvit till fullo täckt och därmed föreningens ekonomiska ställning afsevärdt förbättrad.

Med fortsatt stöd som hittills från staten, landsting och hushållningssällskap hoppas sålunda centralstyrelsen kunna upprätthålla föreningens verksamhet och äfven successive ytterligare utveckla densamma till de län inom riket, som ännu icke beröras däraf, och till ökad effektivitet såväl på de olika orterna som inom de olika verksamhetsgrenarna.

Af centralstyrelsens bifogade berättelse för år 1910 framgår, att föreningen under samma år förmedlat 147 fastighetsköp.

Till följd af nådig remiss har kommerskollegium den 28 november 1911 i ärendet afgifvit utlåtande och därvid anført, att kollegium ur synpunkten af de intressen, kollegium hade att företräda, icke hade något att erinra mot bifall till ifrågavarande framställning, hvilken afsåge enahanda belopp, som Riksdagen hvart och ett af de fyra sista åren beviljat för understödjande af föreningens verksamhet.

[48.] Kollegium har tillika öfverlämnat följande, till kollegium afgifna summariska beräkning af föreningens inkomster och utgifter under år 1912.

Beräknade inkomster:

Medlemsafgifter till centralbyrån:	
a) Redan inbetalda af nytillkomna medlemmar	kr. 16,000: —
b) Tidigare till centralbyrån hörande medlemmars afgifter, som förfalla till betalning under år 1912, »	3,000: —
c) Afgifter af under år 1912 nytillkommande medlem- mar, förslagsvis	» 5,000: —
Statsanslag	» 10,000: —
Anslag af landstingen	» 6,000: —
Anslag af hushållningssällskapen	» 4,000: —
Anslag af stadsfullmäktige i Göteborg,	» 500: —
Anslag af Ekmanska fonden	» 10,000: —
Inkomster af annonser i kvartalstidskriften, broschyrer, inträdesafgifter å egnahemsutställningen m. m.	» 2,000: —
Bidrag af egnahemsfonden för dess förvaltningskost- nader	» 600: —
Bidrag af A.-B. Bankesta småbruk för dess kontors- kostnader	» 1,800: —
Räntor å ständiga medlemmars fond m. m.	» 1,000: —
Summa kronor 59,900: —	

Beräknade utgifter:

Allmänna omkostnader, inklusive kostnaden för föreningens cen-
tralbyrå:

Lön åt föreningens sekreterare och ombudsman	kr. 6,000: —
Lön åt assistent å centralbyrån, tillika kamrer hos A.-B. Bankesta småbruk,	» 3,600: —
Biträden å centralbyrån	» 2,700: —
Hyra för centralbyråns lokal, lyse, ved, städ- ning etc.	» 2,300: —
Trycksaker, inklusive tryckningen af förenin- gens kvartalstidskrift,	» 4,000

Transport kr. 18,600: —

	Transport	kr. 18,600: —	
Porto, telefon, skrifmaterialier	»	2,400	
Resor för organisationsarbetet, rese- och trakta-			
mentsersättning för ombud vid ombuds-			
mötet	»	2,000	
Diverse utgifter	»	500	23,500: —
Kostnader för föreningens byrå i Göteborg	»	6,000	
Häraf från centralstyrelsen			4,000: —
Kostnader för föreningens byrå i Värmland	»	2,500	
Häraf från centralstyrelsen			2,000: —
Bidrag till föreningens byrå i Västervik, inklusive anslag till			
norra Kalmar läns arbetsförmedling,			1,000: —
Bidrag till föreningens byrå i Kalmar, inklusive anslag till			
södra Kalmar läns arbetsförmedling,			800: —
Bidrag till föreningens byrå i Linköping			500: —
» » » » Växjö			1,400: —
» » » » Halmstad			1,400: —
» » » » Vänersborg			1,700: —
» » » » Malmö			2,000: —
Anslag för upprättande af byråer eller anställande af ombud			
i Jönköpings och Jämtlands län			1,000: —
Föredragsverksamheten, beräknade nettokostnader			1,500: —
Kvartalsbladets redaktionskostnader			1,000: —
Undersökningar och utredningar			2,000: —
Egnahemsutställningen för lokalhyra och underhållskostna-			
der			2,000: —
Kostnader för medlemsanskaffningen, tryckning, porto och			
distribution m. m. för omkring 20,000 medlemskallelser			4,000: —
Afsättning till ständiga medlemmars fond			6,500: —
Afskrifves å centralbyråns inventarier			600: —
» » egnahemsutställningens inventarier			1,000: —
» » fordran af utredningskommittén			1,000: —
» » 50 st. aktier i Hotell-Aktiebolaget Hembygden			1,000: —
Summa kronor		59,900: —	

Såsom Eders Kungl. Maj:t behagade erinra sig har 1911 års Riks- *Departements-*
dag, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, *chefen.*
beviljat bidrag till anordnande genom rikets hushållningssällskap af
jordförmedlingsbyråer för egnahemsrörelsen, och har Eders Kungl.

- [48.] Maj:t den 27 oktober 1911 utfärdat kungörelse med närmare föreskrifter angående nämnda statsbidrag. Oaktadt en del af den verksamhet, som bedrifves af nationalföreningen mot emigrationen, af statsmakterna sålunda redan blifvit i viss mån tillgodosedd, anser jag likväl förenings verksamhet i öfrigt kunna motivera samma statsbidrag som hittills utgått. Jag hemställer fördenskull, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att för *understödjande af nationalföreningens mot emigrationen verksamhet* på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 10,000 kronor.

[49.]
Resestipendier åt tjänstemän vid den civila förvaltningen.

Uti en till Eders Kungl. Maj:t den 7 juli 1910 ingifven skrift har De extra ordinaries förening anført, hurusom behovet af resestipendier redan blifvit för åtskilliga yrkesgrupper i rikt mått tillgodosedt, men att dock hittills tjänstemän, tillhörande departementen och de centrala ämbetsverken — med undantag af kommunikationsverken — sakna tillfälle att erhålla dylika stipendier.

Med anledning häraf har föreningen hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes vidtaga erforderliga åtgärder för beredande af ett lämpligt antal stipendier för statsdepartementens och de centrala ämbetsverkens tjänstemän.

I ett i skriften åberopadt särtryck ur tidskriften »Från Svenska Statsförvaltningen» påpekas först den allmänna betydelsen af resestipendier, hvarefter anmärkes, att i riksstaten följande belopp äro uppförda till resestipendier:

Åt ordinarie domare eller dem, som vid domstolarna bereda sig för domarkallet	kr. 6,000: —
till fabriks- och handtverksarbetare	» 50,000: —
» idkare af handtverk och annan mindre industri	» 15,000: —
» ordinarie universitetslärare	» 10,000: —
» föreståndar- och lärarpersonalen vid högre läroverk för kvinnlig ungdom vid enskilda samskolor samt vid privata lärarinneseminarier	» 10,000: —
» lärarpersonal vid utbildningsanstalter för undervisning i huslig ekonomi m. m.	» 2,000: —
» lärarpersonal vid folkskolseminarierna	» 2,000: —
» folkskollärare och folkskollärarinnor	» 4,000: —

till lärarpersonal vid lägre tekniska läroanstalter	kr. 3,000: —	[49.]
» lärarpersonal vid rikets abnormskolor	» 1,000: —	
» civila läkare	» 3,500: —	
» prästmän	» 8,000: —	
» artilleri- och ingenjööfficerare, tillhörande armén, ..	» 7,000: —	
» officerare och intendenturtjänstemän, tillhörande armén, ..	» 15,000: —	
» militärläkare	» 2,000: —	
» marinläkare	» 2,000: —	
Å femte hufvudtiteln finnes dessutom upptaget ett anslag af	» 13,000: —	
till ersättning åt officerare och ingenjörer under anställning eller kommendering utrikes (för studier m. m.).		

Vidare finnas anvisade

till diplomat- och konsulaspiranter	kr. 27,000: —
» handelsattachéer	» 36,000: —

Af post- och telegrafmedlen äro härjämte, anföres det vidare, vissa belopp anslagna till resestipendier för tjänstemän i post- och telegrafverken, hvilka önska att genom studier utomlands vinna ökade insikter i sina respektive tjänstegrenar.

Efter remiss har statskontoret afgifvit utlåtande i ärendet. Statskontoret framhåller till en början, att framställningen, såsom af handlingarna framgår, äsyftar beredande af resestipendier, afsedda för tjänstemän vid flertalet af den administrativa förvaltningens olika grenar, men att statskontoret helt naturligt icke kan uttala något på erfarenhet grundadt omdöme i annan mån än beträffande statskontorets eget förvaltningsområde. I sådant afseende anför statskontoret emellertid, att, om än behovet af resestipendier hittills icke erhållit något påtagligt uttryck, fördelarna af dylika studier för den enskilde tjänstemannens utbildning och därigenom äfven för den tjänst, han bekläder, i allt fall otvifvelaktigt kunna förväntas blifva så pass betydande, att åtgärder för beredande af möjlighet till vinnande af sådana kunskaper och erfarenhet synas hafva goda skäl för sig. Såsom i framställningen erinras, säger statskontoret, hafva också dessa synpunkter i vidsträckt grad vunnit beaktande ifråga om tjänstemän, representerande andra grenar af statsverksamheten än den rent administrativa.

Statskontoret.

[49.] Statskontoret anser sig alltså böra tillstyrka, att åtgärder för beredande af resestipendier af förevarande slag vidtagas. Emellertid, yttrar statskontoret vidare, vill det synas, som om möjligheten till erhållande af dylika stipendier icke borde, såsom i framställningen föreslås, inskränkas till tjänstemännen vid statsdepartementen och de centrala ämbetsverken, med undantag af kommunikationsverken, utan håller statskontoret före, att sådan möjlighet bör hållas öppen jämväl för tjänstemännen vid den öfriga civila administrationen, därvid statskontoret närmast afser länsstyrelserna och fögderiförvaltningen. Däremot anser statskontoret det kunna ifrågasättas, om icke inom det sålunda angifna området böra undantagas vissa tjänstemannagrupper, förutom kommunikationsverkens, hvilkas behof af resestipendier enligt statskontorets mening lämpligast tillgodoses från verkens egna anslag. I sådant afseende nämner statskontoret utrikesdepartementets tjänstemän samt möjligen äfven de civila tjänstemännen vid armé- och marinförvaltningarna, hvilka samtliga statskontoret anser lämpligare erhålla reseunderstöd från de af de respektive ämbetsverken förvaltade medel. Statskontoret finner dock icke några detaljerade föreskrifter i detta hänseende vara behöfliga, utan anser, att, då anslagets belopp i allt fall kan bestämmas utan hänsyn till de antydda, jämförelsevis obetydliga inskränkningarna, det må ankomma på Eders Kungl. Maj:t att i hvarje särskildt fall pröfva, huruvida en sökande representerar en sådan förvaltningsgren att understöd från anslaget ifråga bör honom beredas.

Beträffande anslagets belopp samt stipendiernas antal och storlek yttrar statskontoret, att ofvannämnda anslag till resestipendier åt ordinarie domare eller dem, som vid domstolarna bereda sig för domarkallet, synes vara till sitt ändamål ganska likartadt med det förevarande och därför kunna tjäna till förebild.

Statskontoret erinrar i detta sammanhang, att 1901 års Riksdag, som första gången beviljade anslaget till domarstipendierna, icke ansett några bestämda gränser böra uppdragas för stipendiernas belopp, antal eller tiden för vistelsen utomlands.

Statskontoret upplyser jämväl, att de resestipendier för domare, som under tiden 1902—1910 utdelats, hafva till antalet för år växlat mellan tre och fem, beträffande beloppen uppgått till lägst 500 kronor och högst 3,500 kronor samt i afseende å den tid, för hvilken de varit beräknade, varierat mellan tre veckor och sex månader med lägst 250 kronor och högst 875 kronor för månad räknadt.

Statskontoret anser sig böra tillstyrka, att det nu ifrågasatta anslaget för närvarande och till dess någon erfarenhet vunnits angående den utsträckning, i hvilken det kommer att anlitas, bestämmas till 6,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att bestämma såväl stipendiernas belopp och antal som ock tiden för vistelsen utomlands. Beträffande sättet och villkoren i öfrigt för stipendiernas utdelande anser statskontoret, att de närmare bestämmelserna jämväl böra meddelas af Eders Kungl. Maj:t. [49.]

Arméförvaltningen, hvars yttrande jämväl infordrats, tillstyrker på det lifligaste, att åtgärder vidtagas för utdelande af resestipendier åt administrativa tjänstemän. Arméförvaltningen anför emellertid, att intet af de under fjärde hufvudtiteln uppförda anslag för beredande af stipendier åt landtförsvaret tillhörande personal får användas för att sätta arméförvaltningens civila ämbets- och tjänstemän i tillfälle att företaga utrikes studieresor och att några andra af ämbetsverket förvaltade medel icke heller finnas, från hvilka stipendier kunna utdelas åt civila tjänstemän i arméförvaltningen för företagande af dylika studieresor. Arméförvaltningen hemställer därför, att något undantag för arméförvaltningens civila tjänstemän icke måtte, på sätt statskontoret ifrågasatt, uppställas. Arméförvaltningen.

Beträffande storleken af det för ändamålet erforderliga anslaget anför arméförvaltningen, att det af statskontoret, med hänvisning till beräkningen af anslaget till resestipendier åt domare med flera, föreslagna beloppet, 6,000 kronor, synes vara det minsta, som för nu ifrågavarande ändamål bör af Riksdagen äskas.

Marinförvaltningen yttrar i infordradt utlåtande, att syftet med den ifrågavarande framställningen är synnerligen beaktansvärdt. Det af statskontoret för ifrågavarande ändamål föreslagna beloppet, 6,000 kronor, finner marinförvaltningen emellertid vara väl knappt tillmätt, särskildt i förhållande till de anslag, som sedan flera år beviljats till resestipendier åt statstjänare inom andra grenar af statsförvaltningen. Med anledning däraf att statskontoret antagit, att inom marinförvaltningen anställda civila tjänstemän kunde erhålla reseunderstöd från medel under femte hufvudtiteln, framhåller ämbetsverket, att några för berörda ändamål disponibla medel icke finnas anvisade under denna hufvudtitel. Det anslag, som kan komma att beviljas för tillgodoseende af förevarande behof, bör således afses jämväl för marinförvaltningens civila tjänstemän. Marinförvaltningen.

[49.] Beträffande stipendiernas belopp, villkoren för deras åtnjutande m. m. ansluter sig marinförvaltningen till hvad statskontoret härutinnan anför.

*Departements-
chefen.*

Den framställning, som sålunda gjorts, synes mig värd beaktande. Jag inser väl svårigheten af att på relativt kort tid tränga något djupare in i ett främmande lands administrativa organisation och metoder, hvilka gifvetvis till stor del äro beroende af historiska förhållanden, men jag tror dock, att det kan blifva till gagn för statsförvaltningen, om tjänstemännen jämte den växande erfarenheten i egen tjänstgöring vinna någon kännedom om, hur likartade ärenden behandlas på andra håll. Emellertid anser jag, i likhet med statskontoret, att utrikesdepartementets tjänstemän icke böra ifrågakomma vid fördelning af detta stipendieanslag, hvaremot, med hänsyn till hvad arméförvaltningen och marinförvaltningen anför, nämnda ämbetsverks civila tjänstemän synas böra erhålla rätt att söka dylikt stipendium. Vidare böra, såsom af statskontoret jämväl föreslagits, icke blott tjänstemännen vid statsdepartementen och de centrala ämbetsverken, med angifna undantag, utan äfven tjänstemännen vid landsstaten kunna erhålla sådant stipendium.

Klart är, att syftet med dessa stipendiers utdelning alltid bör vara den administrativa utbildningen till skillnad från de stipendier, som åsyfta teknisk eller annan speciell fackutbildning.

Hvad därefter angår det ifrågasatta anslagets storlek, torde det af statskontoret föreslagna beloppet, 6,000 kronor, med hänsyn till den talrika tjänstemannakår, för hvilken det är afsedt, få anses synnerligen måttfullt beräknadt.

Beträffande sättet och villkoren för resestipendiernas utdelande torde de närmare bestämmelserna böra meddelas af Eders Kungl. Maj:t.

Jag tillåter mig alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att till resestipendier för civila tjänstemän vid statsdepartementen förutom utrikesdepartementet äfvensom vid de centrala ämbetsverken och landsstaten, under de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, anvisa på extra stat för år 1913 ett belopp af 6,000 kronor.

Enligt hvad statskontoret anmält, har nämnda ämbetsverk förskjutit följande belopp hvilka torde böra anmälas till ersättning af Riksdagen under sjätte hufvudtiteln nämligen:

[50.]
Ersättning
för af stats-
kontoret
gjorda
förskott.

enligt nådiga brefven den 6 november 1903, den 13 juni 1908, den 15 juli och den 25 november 1910 samt den 20 januari äfvensom den 10 och den 17 februari 1911 utbetalda kostnader för kommittén för afgifvande af förslag rörande åtgärder mot smittosamma könssjukdomars spridande	kronor	31,575: 45
enligt nådiga brefven den 28 juni och den 23 augusti 1907, den 10 juni och den 23 december 1910 samt den 3 februari och den 19 maj 1911 utbetalda kostnader för kommittén för afgifvande af betänkande och förslag beträffande ny taxa för transporter af gods å statens järnvägar samt rörande förändrade bestämmelser ifråga om samtrafik mellan statens och enskilda järnvägar m. m.	»	33,774: 63
enligt nådiga brefven den 13 december 1907, den 28 februari 1908, den 5 mars 1909, den 5 augusti och den 16 december 1910 äfvensom den 7 april, den 12 maj och den 22 september 1911 utbetalda kostnader för kommittén för afgifvande af förslag rörande allmän ålders- och invaliditetsförsäkring m. m.	»	74,857: 34
enligt nådiga brefven den 22 oktober 1909 och den 14 oktober 1910 utbetalda kostnader för kommittén för verkställande af utredning och afgifvande af förslag rörande omorganisation af medicinalstyrelsen m. m.	»	1,714: 39
enligt nådiga brefven den 18 juni 1909, den 23 december 1910 och den 31 mars 1911 utbetalda kostnader för kommittén för afgifvande af yttrande och förslag rörande omorganisation af fögderiförvaltningen m. m.	»	17,490: 23
enligt nådiga brefven den 11 och den 20 novem-		

Transport kronor 159,412: 04

[50.]

	Transport kronor 159,412: 04
ber samt den 31 december 1909, den 4 november och den 23 december 1910 äfvensom den 10 februari 1911 utbetalda kostnader för kommittén för verkställande af revision af hälsovårdsstadgan för riket m. m.	» 9,535: 16
enligt nådiga brefvet den 22 juni 1911 utbetalda kostnader för kommittén för utarbetande af förslag till tryggande af afnämares rätt till kontraktsenligt åtnjutande af elektrisk kraft m. m.	» 640: 80
enligt nådiga brefven den 30 januari 1907, den 20 mars 1908, den 10 december 1909 samt den 2 juni 1911 utbetalda kostnader för utredning beträffande emigrationsfrågan och därmed sammanhängande spörsmål	» 28,281: 96
enligt särskilda nådiga bref den 27 januari 1911 utbetalda kostnader till sakkunniga för utarbetande af förslag till lagbestämmelser rörande utlänningars invandring och bosättning inom landet m. m.	» 3,500: —
enligt nådiga brefven den 25 november 1910 och den 24 mars 1911 utbetalda kostnader för kommissionen för afgifvande af yttrande öfver förslag till ändrade stadganden för rättsmedicinska undersökningar m. m.	» 406: 30
enligt nådiga brefven den 2 december 1910 och den 19 maj 1911 utbetalda kostnader till kommissionen för verkställande af utredning och afgifvande af förslag beträffande frågan om moderskapsförsäkring under statens medverkan	» 5,000: —
enligt nådiga brefven den 2 och den 30 december 1910 samt den 27 januari 1911 utbetalda kostnader till kommissionen för uppgörande af förslag till lag angående understödsföreningar	» 6,076: 29
enligt nådiga brefven den 24 mars och den 15 september 1911 utbetald ersättning för biträde	

Transport kronor 21,852: 55

	Transport kronor	212,852: 55	[50.]
vid beredning till föredragning af förslag till lag om understödsföreningar m. m.	»	3,049: 99	
enligt nådiga brefven den 27 januari och den 24 mars 1911 utbetalda kostnader för utredning angående kronans rätt på grund af vattenregale till Indalsälven samt öfriga älfvar och strömmar i de norra länen	»	2,223: 34	
enligt nådiga brefvet den 27 maj 1910 utbetalda kostnader till kommissionen för revision af förordningen angående explosiva varor den 19 november 1897 m. fl. författningar	»	750: —	
enligt nådiga brefvet den 2 december 1910 utbetalda kostnader till kommissionen för revision af förordningen om automobiltrafik den 21 september 1906 m. m.	»	2,000: —	
enligt nådiga brefven den 16 juni, den 17 juli, den 25 augusti och den 6 oktober 1911 utbetalda kostnader för kommissionen med uppdrag att verkställa utredning om lämpligaste sträckningen för västra stambanan mellan Rönninge och viss punkt söder om Saltskog	»	32,033: —	
enligt nådiga brefven den 31 mars och den 9 juni 1911 utbetalda kostnader för kommissionen för förnyad granskning af frågan om utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna järnvägsstationer	»	6,018: 75	
enligt nådiga brefvet den 21 oktober 1910 utbetalda kostnader till kommissionen med uppdrag att biträda vid beredning af ärende angående kontroll å biografföreställningar m. m.	»	2,310: 78	
enligt nådiga brefvet den 6 maj 1910 utbetalda kostnader för verkställande af en förberedande statistisk undersökning rörande vissa kommuners ekonomiska bärkraft i angifvet afseende	»	400: —	
enligt nådiga brefvet den 30 december 1910 utbetalad godtgörelse för utredning beträffande värdet af den mark, som för realiserande af			

 Transport kronor 251,638: 41

[50.]

	Transport kronor	261,638: 41
1910 års förslag till nya bangårdsanordningar i Stockholm erfordrades af Stockholms stads område m. m.	»	450: —
enligt nådiga brefvet den 1 juli 1910 utbetald ersättning för biträde vid beredning till föredragning af förslag till lag angående sjukkasor m. m.	»	345: 84
enligt nådiga brefvet den 23 december 1909 utbetald ersättning för uppehållande under år 1910 af en kronofogde- och en häradsskrifvartjänst i Västernorrlands län	»	6,800: —
enligt nådiga brefvet den 11 november 1910 utbetald lönefyllnad åt länsmanen i Kinda härads norra distrikt	»	150: —
enligt nådiga brefven den 7 februari 1896 och den 6 mars 1903 utbetald ersättning till innehafvare af exproprierad boställsjord	»	44: 91
enligt nådiga brefvet den 15 juli 1910 utbetalda kostnader för ordnande af landskansliets i Blekinge län arkiv	»	500: —
enligt nådiga brefven den 4 och den 18 februari, den 4 och den 22 april, den 6 maj, den 10 juni samt den 19 augusti 1910 utbetalda kostnader för militärkommenderingar m. m. under storstrejken år 1909	»	74,564: 99
enligt nådiga brefvet den 16 juni 1911 utbetalda kostnader för utarbetande af en statistisk redogörelse för den stora arbetskonflikten under år 1909	»	17,504: —
enligt nådiga brefvet den 17 juli 1908 utbetalda kostnader för tryckning och häftning af vissa exemplar af en inom kommerskollegium utarbetad publikation rörande inom riket gällande kollektivaftal	»	16,089: 87
enligt nådiga brefvet den 22 april 1910 utbetald ersättning för inspektion af skytteföreningars vapen och ammunitionsförråd	»	58: 51

Transport kronor 378,146: 53

	Transport kronor	378,146: 53	[50:]
enligt nådiga brefvet den 31 december 1909 utbetalda kostnader för transport å järnväg af trupper, som biträdt vid släckning af skogsbrand i Fjärås socken af Hallands län	»	179: 58	
enligt nådiga brefvet den 26 februari 1904 utbetalda kostnader för upphandling af förnödenheter för de brandskadade i Aalesund	»	22,089: 17	
enligt nådiga brefvet den 4 november 1910 utbetald ersättning för biträde vid uppgörande inom medicinalstyrelsen af förslag till ett hospital vid Östersund	»	11,971: 31	
enligt nådiga brefven den 10 juni 1910 och den 26 maj 1911 utbetalda kostnader för vidtagande af åtgärder till förekommande af pestens och kolerans införande och utbredning i riket	»	25,000: —	
enligt nådiga brefvet den 1 september 1911 utbetald godtgörelse för vissa förberedande arbeten för en tillämnad undervisningskurs för utbildande af koleraläkare	»	200: —	
enligt nådiga brefvet den 18 februari 1910 utbetalda kostnader för gränsbevakning till förekommande af kolerans införande i riket	»	734: —	
enligt nådiga brefvet den 2 juni 1911 utbetalda kostnader för anskaffande och anordnande af två koloxidapparater för utrotande af råttor ombord å fartyg m. m.	»	109,210: —	
enligt nådiga brefvet den 9 juni 1911 utbetalda kostnader för utmärkande af viss del af sjögränsen mellan Sverige och Norge m. m.	»	3,000: —	
enligt nådiga brefvet den 7 april 1911 utbetald godtgörelse för undersökning angående den inverkan, som Störvindeln i Sorsele socken af Västerbottens län ifrågasatta sänkning kunde hafva på en blifvande reglering af Vindelns vattensystem m. m.	»	1,047: 40	
enligt nådiga brefvet den 24 mars 1911 utbetalda kostnader för förstärkning af landtmäteristy-			

 Transport kronor 561,577: 99

[50.]

	Transport kronor	551,577: 99
relsens arbetskrafter för biträde vid verkställe af undersökning rörande kronans rätt till vattnet i Dalälven	»	6,000: —
enligt nådiga brefvet den 9 juni 1911 utbetaldt arfvode för utarbetande af 1910 års årgång af regeringsrättens årsbok	»	2,000: —
enligt nådiga brefvet den 11 februari 1910 utbetald godtgörelse till ryska staten för åt svenska lappar beviljad betesrätt för deras renar i Enontekis socken i Finland	»	2,200: —
enligt nådiga brefvet den 5 maj 1911 utbetald godtgörelse för den skada å norska staten tillhörig skog, som vållats genom de svenska renarnas uppehåll i Saltdalen i Norge	»	3,000: —
enligt nådiga breffen den 15 juli, den 14 oktober och den 9 december 1910 samt den 2 och den 16 juni 1911 utbetalda kostnader för undersökningar rörande renskötseln och därmed sammanhängande frågor m. m.	»	15,000: —
enligt nådiga brefvet den 1 juli 1910 utbetalda kostnader för verkställd räkning af de inom Västerbottens län befintliga renar	»	8,671: 63
enligt nådiga brefvet den 4 februari 1910 utbetalda kostnader för verkställande af utredning rörande de förhållanden, som i öfre Lappland framkalla skarbildning.....	»	400: —
enligt nådiga brefvet den 10 juli 1909 utbetalda kostnader för utredning rörande malmtillgången inom Ruotevare malmfält	»	500: —
Summa kronor		589,349: 62

Med iakttagande af grundsatsen om anslags bestämmande till jämnt tal af kronor hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att till betäckande af omförmälda af *statskontoret förskottsvis bestridda utgifter* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 589,350 kronor.

Under åberopande af hvad chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag anført i fråga om beredande åt vissa statens tjänstemän och betjante af ett extra lönetillägg för år 1912, att uppföras i riksstaten för år 1913, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

[51.]

Extra löne-
tillägg.

att till beredande, i enlighet med de i nyssnämnda statsrådsprotokoll angifna grunder, af *extra lönetillägg för innevarande år* åt en del tjänstemän och betjante i till civildepartementet hörande ämbetsverk och kårer å extra stat för år 1913 anvisa såsom förlagsanslag ett belopp af 20,000 kronor.

I hvad föredragande departementschefen hemställt och föreslagit beträffande anslagen under sjätte hufvudtiteln instämde statsrådets öfriga ledamöter; och behagade Hans Maj:t Konungen bifalla, hvad sålunda blifvit af statsrådet tillstyrkt, samt förordnade tillika, enligt statsrådets hemställan, att utdrag af detta protokoll skulle till finansdepartementet öfverlämnas till ledning vid författandet af Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

Ur protokollet:

Niklas A. Lindhult.

INNEHÅLL.

Ordinarie anslag.

	Sid.
Regeringsrätten.	
[1.] Semester för vaktmästare	2
Landsstaterna i länen.	
[2.] Fasta biträden hos länsstyrelserna	2
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.	
[3.] Vaktmästarnas semester	18
Medicinalstyrelsen med dithörande stater.	
[4.] Förhöjning af anslaget till aflöning af civila läkarstipendiater	19
Försäkringsinspektionen.	
[5.] Fasta biträden	22
Tillsyn å understödsföreningar	25
Semester för vaktmästare.....	27
Internationell ständig förening för frågor rörande vägväsendet.	
[6.] Anslag för deltagande i en internationell ständig förening för frågor rörande vägväsendet.....	29
[7.] Socialstyrelsen och yrkesinspektionen	31
Sjukkasseväsandets befrämjande.	
[8.] Anslaget till sjukkassebyrån utgår	32
[9.] Höjning af vissa förslagsanslag	33
[10.] Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.	34
[11.] Tryckningskostnader	35
Öfriga ordinarie anslag	35

Extra anslag.

	Sid.
Civildepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.	
[12.] Handsekreterare åt statsministern	36
[13.] Provisorisk löne reglering för departementet	37
[14.] Extra föredragande inom departementet	37
[15.] Ytterligare en extra föredragande inom departementet	37
[16.] Förhöjning af amanuensernas arvoden m. m.	38
Öfverståthållarämbetet.	
[17.] Utgifvande af »Polisunderrättelser» m. m.	41
Landsstaterna i länen.	
[18.] Polisväsendet på landsbygden	42
[19.] Tillfällig löneförbättring åt kronofogdar, häradsskrifvare och länsmän	43
[20.] Arfvode åt lappfogdar m. m.	44
Väg- och vattenbyggnadsstaten.	
[21.] Förstärkning af arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	44
[22.] Tillfällig höjning af anslaget till expenser för allmänna arbeten	49
[23.] Inspektion af enskilda järnvägars rullande materiel	53
[24.] Undersökningar af mindre hamnar m. m.	57
[25.] Anläggning af vägar m. m.	57
[26.] Bro- och hamnbyggnader m. m.	58
Medicinalstaten.	
[27.] Frågan om medicinalstyrelsens löne reglering och omorganisation	60
[28.] Kontrollant af hospitalens ekonomiska förvaltning	80
[29.] Uppförande vid Uppsala hospital och asyl af ett bostadshus för öfverläkaren m. m.	81
[30.] Utvidgning af elektricitetsverket vid Lunds hospital och asyl	82
[31.] Anläggning af hospital vid Östersund	87
[32.] Sjukvårdspaviljong m. m. i Korsberga socken	87
[33.] Bostadshus vid Vänersborgs hospital och asyl	88
[34.] Ekonomibyggnad m. m. vid Stockholms hospital	88
[35.] Behandling af medellösa lupuspatienter	89
[36.] Folksanatorierna	89
[37.] Anslag till uppförande eller inrättande af tuberkulossjukvårdsanstalter ...	90
[38.] Anslag till driftkostnader vid tuberkulossjukvårdsanstalter	93
[39.] Stipendier för utbildning af tuberkulosläkare	98
[40.] Behandling af vanföra efter 1911 års barnförlamningsepidemi	98
Vattenfallsstyrelsen.	
[41.] Skematisk förteckning och beskrifning öfver Sveriges vattenfall	104

Riksförsäkringsanstalten.	Sid.
[42.] Anslag för upprätthållande af riksförsäkringsanstaltens verksamhet.....	108
[43.] Ersättning till postsparbanken för dess deltagande i riksförsäkringsanstaltens förvaltning	113
[44.] Statens biografbyrå	113
Diverse anslag.	
[45.] Anordnande af inspektion öfver elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring	115
[46.] Medling i arbetstvister	116
[47.] Understödjande af den offentliga arbetsförmedlingen	116
[48.] Anslag till nationalföreningen mot emigrationen	117
[49.] Resestipendier åt tjänstemän vid den civila förvaltningen	122
[50.] Ersättning för af statskontoret gjorda forskott	127
[51.] Extra lönетillägg	133

Sjunde hufvudtiteln.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari
1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSSVÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Adelswärd, anhöll därefter att få anmäla de frågor, som tillhörde regleringen af riksstatens sjunde hufvudtitel för år 1913, samt yttrade därvid beträffande anslagstitlarna.

Bihang till Riksd. prot. 1912. 1 Saml. 1 Afd.

Kammarkollegium.

[1.]
Uppförande i
stat af tre
kvinnliga bi-
träden hos
kammarkolle-
gium.

Kammar-
kollegii ut-
låtande den
23 september
1910.

Uti infordradt underdånigt utlåtande den 23 september 1910 angående uppförande i stat af vissa biträden hos kammarkollegium har kollegium meddelat, att hos kollegium funnes på mera stadigvarande sätt anställda tre kvinnliga skrifbiträden, samt rörande dessas hittillsvarande sysselsättning m. m. lämnat följande upplysningar.

Ett af dessa, hvilket hade skyldighet att vara tillstädes inom ämbetsverket under fyra timmar dagligen, ålåg att därunder tillhandagå med renskrifning och kollationering, hufvudsakligen af kollegii utgående expeditioner, hvarjämte hon hade att ombestyras, att sådant renskrifningsarbete, som hon ej själf medhunnit, blefve genom mera tillfällig hjälp utfördt. För den renskrifning, som af biträdet verkställdes utom ämbetsverket, hade hon undfått särskild ersättning enligt vedertagen taxa.

Det andra biträdet hade, med indragning af en amanuensbefattning, haft anställning från och med den 1 augusti 1907 såsom skrifbiträde å kollegii aktuariiekontor med tills vidare fem timmars daglig arbetstid å tjänsterummet samt med åliggande hufvudsakligen att dels biträda aktuarien med förande af kontorets register samt mottagande och ordnande af dit inkommande handlingar äfvensom med de skrifgöromål i allmänhet, som kunde för kontorets behof erfordras, dels ock därutöfver tillhandagå med renskrifning för kollegii räkning.

Hvad det tredje biträdet beträffade, hade kollegium den 26 november 1909 gifvit fastare anställning åt den person, som under en följd af år utfört det i kammararkivet erforderliga renskrifningsarbetet. Kollegium hade nämligen medgifvit, att hon finge från och med den 1 december samma år tills vidare intill utgången af år 1910 åtnjuta en ersättning af 40 kronor i månaden mot skyldighet för henne att hvarje söckendag under en och en half timme i arkivet verkställa för arkivets räkning behöfligt renskrifningsarbete samt att därutöfver efter anmodan verkställa sådant arbete mot viss bestämd ersättning. I sammanhang därmed hade bestämts, att kostnaden för arkivets renskrifningsarbete, omförmälda månatliga ersättning inberäknad, icke finge, utan särskildt tillstånd af kollegium, öfverskrida 800 kronor för år räknadt. Då ett skickligt biträde icke kunde undvaras å arkivet, vore — sades det vidare i nu förevarande yttrande — kollegium betänkt på att vid 1910 års slut förnya uppdraget på hufvudsakligen enahanda grunder.

Efter denna redogörelse för de på mera stadigvarande sätt anställda skrifbiträdenas nuvarande sysselsättning m. m. framlägger kollegium sin mening om, huru, under förutsättning af dylika biträdens uppförande i stat, saken bör för verket ordnas.

Enligt kollegii åsikt borde, för ett ändamålsenligt ordnande af arbetet inom ämbetsverket, de nämnda tre biträdesbefattningarna bibehållas; och, då full sysselsättning under en tid af minst sex timmar dagligen kunde beredas deras innehafvare, ansåge kollegium befattningarna böra upptagas å ämbetsverkets stat.

Därvid syntes emellertid verksamheten för det å arkivet anställda biträdet böra något utvidgas, i hvilket hänseende erinrades, att kollegium redan i ett den 29 november 1907 afgifvet utlåtande öfver löneregleringskommitténs betänkande angående fastare anställning för vissa biträden hos statens ämbetsverk och myndigheter väckt förslag om sådan anställning för ett biträde å arkivet.

Ett af kollegium i detta hänseende då gjordt uttalande är uti nu förevarande yttrande af den 23 september 1910 återgifvet. Af det sålunda återgifna uttalandet må här intagas följande.

»Till synnerligen stor fördel för arbetet i arkivet skulle det nu vara, om tillfälle bereddes att där anställa ett fast biträde, som skulle hafva att, förutom verkställandet af den för arkivet erforderliga renskrifning, dels öfvertaga den mera mekaniska delen af amanuensens åligganden, dels ock biträda med åtskilligt ordningsarbete därstädes, hvilket till följd af den otillräckliga arbetskraften hittills måst åsidosättas för angelägnare arbeten, äfvensom tillhandagå arkivtjänstemännen vid deras ofta synnerligen tidsödande efterforskningar i handlingar och böcker.

Genom en sådan anordning — som dock icke skulle afhjälpa den öfverklagade bristen på ordinarie arbetskrafter i arkivet — skulle, till fördel för såväl kollegium som den allmänhet, hvilken begagnar sig af arkivets samlingar, arkivarien och hans amanuens blifva befriade från åtskilligt mera mekaniskt sysslande, som nu till men för deras hufvudsakliga arbete tager mycken tid i anspråk.»

Till närmare upplysningar om de göromål, som skulle anförtras åt detta biträde, hade kollegium i sitt utlåtande den 29 november 1907 hänvisat till en af arkivarien upprättad promemoria.

Enligt denna skulle biträdet hafva att ombesörja »renskrifning (vanlig och äldre stil)», upprättande enligt lämnad anvisning af utdrag ur jorde- och landsböcker, taxerings- och mantalslängder samt andra likartade handlingar, kontrolläsning äfvensom förandet af arkivets utlå-

- [1.] ningsbok, diarium och »boken öfver besökande», hvilka arbeten arkivarien beräknat upptaga en tid af omkring 5 timmar dagligen. Dessutom hade arkivarien ansett, att »under de närmaste åren» ett antal arbeten, hvilka kunde uppdragas åt en renskrifverska, borde å arkivet utföras, såsom upprättande af nya register öfver arkivets sedan äldre tider ordnade serier äfvensom utskrifter af konceptförteckningarna till de samlingar, som blifvit ordnade under de senaste åren. Dessa sistnämnda arbeten skulle enligt arkivariens åsikt utfylla renskrifverskans arbetstid till sex timmar dagligen »under en följd af år».

Att full sysselsättning kan beredas de ifrågasatta tre biträdena anser kammarkollegium framgå af vissa beräkningar, intagna i kollegii nu föreliggande yttrande.

Aflöningsförmånerna hafva synts kollegium böra för två af biträdena — »biträdet å aktuarietkontoret och det egentliga skrifbiträdet» — bestämmas till enahanda belopp, som anvisats för biträdena inom fångvårds- och generaltullstyrelserna.

»Då däremot» — säger kollegium — »större anspråk å skicklighet måste ställas på biträdet å arkivet, hvilket måste vara fullt förtroget med de äldre handstilarna och för hvars arbete måste fordras stor om dömesförmåga, anser kungl. kollegium aflöningsförmånerna för detta biträde böra sättas något högre, helst om i betraktande tages, att en person med sådana kvalifikationer, som här äro erforderliga, torde vara i tillfälle att genom enskild verksamhet förvärfva ej obetydligt större årsinkomst än den, som föreslagits för förstnämnda två biträden.» Kollegium har därför hemställt, att för biträdet å arkivet måtte bestämmas lön 800, tjänstgöringspenningar 450 och ortstillägg 150 kronor, tillhoppa 1,400 kronor, hvartill borde kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 200 kronor, efter fem och tio år.

Vid bifall till kollegii föreliggande förslag skulle anslaget till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, arfvoden åt amanuenser och flitpenningar kunna minskas, dock, enligt kollegii mening, icke med mer än 2,700 kronor.

Löneregleringskommittén.

I sitt den 29 juni 1911 afgifna betänkande angående uppförande i stat af vissa biträden hos ämbetsverk och myndigheter har löneregleringskommittén beträffande denna angelägenhets ordnande för kammarkollegii vidkommande anfört följande.

»Af hvad kammarkollegiet anfört i nu förevarande ärende kan kommittén för sin del icke anse ådagalagdt, att bägge de förutsättningar ännu äro för handen, hvilka, enligt kommitténs uppfattning af Konungs

och Riksdags beslut i dylika frågor, erfordras för uppförande å ordinarie stat af ett kvinnligt biträde med tjänstgöring i kammarkollegiets arkiv. Det bör nämligen för vidtagande af sådan åtgärd vara ställdt utom allt tvifvel, att ett kvinnligt biträde i nämnda arkiv skall stadigvarande året om finna full sysselsättning under stadgad minimitid.

I den ofvannämnda af kollegiet åberopade promemorian har emellertid arkivarien beräknat, att de för biträdet afsedda ordinära göromålen, bland hvilka vissa synas vara af knappt nämnvärd omfattning, skulle upptaga en tid af omkring 5 timmar dagligen.

Visserligen har arkivarien ansett, att biträdet skulle »under de närmaste åren» syssla jämväl med en del andra arbeten, som enligt arkivariens åsikt skulle »under en följd af år» utfylla bitrådets arbetstid till sex timmar dagligen, men de arbeten, som i sådant hänseende blifvit af arkivarien angifna, synas kommittén mera tillfälliga. Åtminstone äro de ej af den stadigvarande beskaffenhet, att de böra kunna utfylla måttet af hvad som erfordras för bitrådets uppförande å stat.

Det vill synas kommittén, som om kollegiet tänkt sig, att ett i kammararkivet anställdt biträde skulle kunna få den normala arbetstiden utfyllt genom renskrifningsarbete äfven för kollegiets räkning.

Arkivet intager emellertid en i viss mån fristående ställning, detta jämväl därutinnan, att arkivets och kollegiets öfriga lokaler äro förlagda i olika byggnader. Det lärer väl vid sådant förhållande knappast kunna antagas eller påräknas, att ett i arkivet anställdt biträde skall hvarje söckendag, jämte arbetet i arkivet, äfven utföra arbete i kollegiets egna lokaler och för dess räkning.

Vid nu antydda förhållanden anser sig kommittén icke kunna tillstyrka kollegiets förslag, i hvad det angår den nyssberörda biträdesbefattningens uppförande å stat. Däremot har kommittén icke något att erinra mot förslaget, såvidt det rör de två andra biträdesbefattningarna.

Därest två kvinnliga biträden med normalaflöning varda uppförda å kollegiets stat, torde af denna anledning ämbetsverkets anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, arfvoden åt amanuenser och flitpenningar böra, vid bifall till de af kommittén i detta hänseende föreslagna allmänna grunder, minskas med 1,800 kronor. Detta stämmer ock i så måtto öfverens med kollegiets eget förslag, som kollegiet, i händelse af tre biträdesbefattningars uppförande å stat, ifrågasatt anslagets minskning med 2,700 kronor.»

Kommitténs hemställan går ut därpå,

att å staten för kammarkollegium uppföras två kvinnliga biträdesbefattningar med aflöningsförmåner efter den normala typen; samt

[1.] att, vid bifall härtill, ämbetsverkets anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, arfvoden åt amanuenser och flitpenningar minskas till 21,500 kronor.

Skulle, fortsätter kommittén, i motsats till den af kommittén uttalade mening, den af kammarkollegium föreslagna biträdesbefattningen i kammararkivet jämväl anses böra uppföras å stat, har kommittén velat gifva uttryck åt den uppfattning, att innehafvaren af denna befattning, med afseende å beskaffenheten af de för henne föreslagna göromålen, icke bör sättas i den af kommittén för kvinnliga biträden med mera kvalificerade arbetsuppgifter föreslagna högre aflöningsgraden.

*Kammarkollegii utlåtande
den 29 september 1911.*

Öfver löneregleringskommitténs berörda förslag har kammarkollegium den 29 september 1911 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och därvid anfört bland annat.

Med anledning af hvad kommittén till stöd för sitt afslagsyrkande i afseende å biträdet å kammararkivet anfört, ville kollegium framhålla, dels att kollegium i utlåtandet den 23 september 1910 visat, att renskrifningsarbetet vore af den omfattning, att icke blott det egentliga skrifbiträdet kunde därmed sysselsättas sex timmar dagligen — kollationering då inbegripen — och de å arkivet och aktuariekontoret ifrågasätta biträdenas arbetstid utfyllas till likaledes sex timmar dagligen för hvarterdera, utan att därutöfver återstode renskrifning, som beräknades taga i anspråk 764 timmar årligen eller alltså mer än 2 ½ timme hvarje söckendag, samt dels att då renskrifningsarbetet för kollegii räkning utan minsta svårighet kunde utföras utom ämbetsverkets egna lokaler — intill den vid början af år 1911 vidtagna förändringen hade allra största delen af renskrifningsarbetet för kollegium utförts utom dessa lokaler — den omständigheten, att arkivets lokaler vore förlagda i annan byggnad än ämbetsverkets egna, ej utgjorde något som helst hinder för att sysselsätta biträdet i arkivet med renskrifning för kollegii räkning.

Därtill torde få läggas, att kollegii renskrifningsarbete år 1910 varit större, än kollegium vid afgifvandet af utlåtandet den 23 september 1910 haft anledning beräkna, och att renskrifningsarbetet under år 1911 ytterligare ökats. Kollegium beräknade nämligen enligt utlåtandet, att renskrifningskostnaden skulle uppgå till omkring 2,400 kronor årligen; såsom af kommitténs betänkande framginge, belöpte den sig till öfver 3,750 kronor — hvaraf dock 340 kronor, ej såsom kommittén ansett sig kunna antaga, omkring 705 kronor, kunde anses såsom ej hänförliga till kollegii ordinarie kostnader. Under de åtta första månaderna af år 1911 hade i renskrifningskostnad utbetalats

öfver 2,400 kronor. Med hänsyn härtill och då kollegii arbetsbörd vore i stigande, kunde det anses vara styrkt, att för ämbetsverket föreläge ett verkligt och stadigvarande behof af tre biträden samt att kollegium kunde för statstjänsten utnyttja biträdets arbetskraft helt i samma omfattning som den ordinarie personalens.

Med återopande af hvad kollegium i denna del af saken anfört, vidhölle kollegium sin anhållan om tre biträdens uppförande i stat.

Kollegium kunde ej heller frångå sin mening därom, att biträdet å arkivet borde sättas i den för kvinnliga biträden med mera kvalificerade arbetsuppgifter föreslagna högre aflöningsgraden. Härvid ansåge sig kollegium böra ytterligare understryka, hurusom på biträdet i arkivet måste ställas vida högre anspråk än på skrifbiträden i allmänhet, i det att arkivbiträdets arbete ofta hänförde sig till medeltida eller andra åldriga handlingar, stundom affattade på latin eller tyska eller innehållande egendomliga och svårtydda uttryck, för hvilket allt erfordrades ej blott förfarenhet i äldre tiders handstilar och vissa språkliga kunskaper samt stor omdömesförmåga utan äfven betydande vana och erfarenhet.

Därest två kvinnliga biträden med normalaflöning blefve uppförda på kollegii stat, hade kommittén ansett ämbetsverkets anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, arvoden åt amanuenser och flitpenningar af berörda anledning böra minskas med 1,800 kronor. Utan att kunna godkänna den grund, som kommittén tillämpat vid beräkningen af den ifrågasatta anslagsminskningen, skulle kollegium dock icke hafva något att — för nu angifna fall — erinra mot beloppet af den föreslagna minskningen, därest icke andra omständigheter tillstött, som föranledde kollegium att hemställa om en ringare minskning i anslaget. Af samma skäl nödgades kollegium ock att, för den händelse kollegii förslag om uppförande i stat af tre befattningar vunne godkännande, frångå sitt i utlåandet den 23 september 1910 framställda förslag rörande beloppet af anslaget i fråga. Då nämligen ifrågavarande anslag skulle beräknas vid uppgörandet af ny stat för kollegium, kunde med hänsyn till den samtidigt föreliggande frågan om ämbetsverkets förändrade organisation med inskränkning i kollegii ämbetsverksamhet inga säkra siffror föreligga, utan gjordes en sannolikhetsberäkning, som gifvit till resultat en renskrifningskostnad af 2,300 kronor årligen. Liknande hade förhållandet varit, då kollegium 1910 yttrade sig, i det att kollegii verksamhet med den beslutade begränsningen i arbetsområde då pågått endast en kort tid. Sedermera hade det visat sig, att renskrifningskostnaden varit afsevärdt högre än som beräknats.

- [1.] År 1910 hade den öfverstigit 3,400 kronor och under de åtta första månaderna 1911 2,400, motsvarande mer än 3,600 kronor för år. Anledningen till berörda kostnadsökning, som inträdt oaktadt man i stor utsträckning sökt inskränka omfattningen af kollegii expeditioner, vore att söka i den pågående ökningen i arbetsbördan för kollegium och, ej minst, för kammaradvokatfiskalen. Vidare förekomme det, att på anslaget till vikariatsersättning med mera nu ställdes anspråk, som ej beräknats vid statens upprättande. Sålunda vore enligt Kungl. Maj:ts proposition angående reglering af löneförhållandena med mera vid kollegium ej afsedt, att ämbetsverkets chef vid semester skulle hafva vikarie, men genom den på Riksdagens initiativ vidtagna förändringen af chefsbeställningen från president- till generaldirektörsämbete nödvändiggjordes sådan vikarie, dock utan att för det ökade behof af vikariatsersättning, 375 kronor, som därigenom uppstod, det ifrågavarande anslaget ökats. Därför hade numera gjorts gällande, att då — såsom nu ofta visat sig nödigt med hänsyn till de vidlyftiga utredningar och andra uppgifter, som ålades eller eljest tillkomme kollegium — ledamot för handläggning af sådant vidlyftigt ärende erhöle ledighet från öfriga honom åliggande ärenden och för dessas handläggning förordnades adjungerad ledamot att biträda kollegium, det åt denne adjungerade ledamot utgående, kammarråds tjänstgöringspenningar motsvarande ersättningsbeloppet skulle i första hand utbetalas af ifrågavarande anslag. Genom dessa sammanfallande omständigheter hade anslaget visat sig så knappt, att såväl amanuensernas arvoden som flitpenningarna till extra ordinarie tjänstemän måst inskränkas under hvad eljest varit önskvärdt; och hade kollegium dessutom under år 1910 nödgats ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan om tillfällig ökning i anslaget för det året. En liknande framställning för år 1911 kunde ej heller undvikas.

Det vore på sådan grund som kollegium, då nu en ändring ändock skulle vidtagas i beloppet af ifrågavarande anslag, såge sig föranlåtet hemställa, att minskningen i samma anslag icke måtte bestämmas så stor som, efter hvad ofvan sagts, blifvit ifrågasatt. Då renskrifningskostnaden visat sig vara minst 700 kronor högre än ursprungligen beräknats samt ersättningen till chefens vikarie vid semester uppginge till 375 kronor, hvartill komme växlande belopp till sådana adjunkter, hvarom nyss förmålts, ansåge kollegium, att ett belopp af 1,200 kronor utöfver hvad förut beräknats borde stå till kollegii disposition, samt att följaktligen ämbetsverkets anslag till vikariatsersättning med mera minskades till 22,700 kronor för det fall att två skrifbiträdessysslor och till 21,800 kronor för det fall att tre biträdessysslor uppfördes å kollegii stat.

Med afseende å den föreliggande utredningen synes icke kunna råda tvifvel därom, att beträffande två skrifbiträdesbefattningar nödiga förutsättningar — sådana de blifvit förut denna dag på min framställning af Eders Kungl. Maj:t i princip fastställda — förefinnas för dessa befattningars uppförande å stat såsom biträdesbefattningar af den lägre typ, som jämväl af Eders Kungl. Maj:t förut i dag godkänts.

[1.]
Departements-
chefen.

Beträffande den tredje af kammarkollegium föreslagna befattningen — den som är afsedd för kammararkivets behof — ligger saken visserligen icke lika klar. Kollegium har här ifrågasatt aflöning såsom till biträde med mera kvalificerad arbete, under det att löneregleringskommittén icke ansett sig kunna tillstyrka denna tredje befattnings uppförande i stat öfver hufvud taget. Hvad collegium i denna punkt anfört särskildt i sitt utlåtande den 29 september 1911 synes mig emellertid vara ägnadt att med ganska mycken styrka stödja det af collegium framställda förslaget. Jag håller alltså före, att det är fullt öfverensstämmande med de af Eders Kungl. Maj:t godkända grunderna för inrättande af ordinarie biträdesbefattningar, om jämväl denna tredje biträdestjänst hos collegium uppföres i stat; och jag har af de meddelade upplysningarna om karaktären af det arbete, som är afsedt att af detta biträde utföras, blifvit öfvertygad därom, att arbetet i fråga till sin hufvudsakliga del är väsentligen mera kvalificerad än vanligt renskrifningsarbete. Vid sådant förhållande synes det vara riktigast, att befattningen inrättas såsom en biträdestjänst af högre aflöningsgrad.

Den af collegium i dess utlåtande den 29 september 1911 förbragta utredningen synes mig också gifva vid handen, att man, under förutsättning att tre biträdestjänster inrättas, icke bör gå längre i minskning af ämbetsverkets anslag till vikariatsersättning m. m., än collegium i sitt sistberörda utlåtande föreslagit. Lika med collegium anser jag alltså, att detta anslag bör bestämmas till 21,800 kronor.

Då minskningen af anslaget ej äger rum i större utsträckning, torde detsamma kunna beräknas blifva tillfyllest jämväl för beredande af ersättning åt vikarie för biträde efter de grunder jag tidigare denna dag utvecklat.

I likhet med hvad som gäller med afseende å de fasta biträdena hos fångvårdsstyrelsen och generaltullstyrelsen torde jämväl beträffande biträdena hos kammarkollegium böra stadgas, att biträde, som vid de nya biträdestjänsternas uppförande å stat är anställt hos kammarkollegium och antages till biträde å denna stat, skall äga att för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos collegium. Beträffande

- [1.] denna fråga liksom vidkommande de allmänna föreskrifter, som i förevarande ämne böra utfärdas, tillåter jag mig hänvisa till hvad jag förut denna dag yttrat vid föredragning af frågan om allmänna villkor och bestämmelser att gälla beträffande vissa biträdesbefattningar, som uppföras å stat.

På grund af hvad jag sålunda anfört och under åberopande i öfrigt af mitt nu berörda yttrande får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen, att

dels medgifva

att i staten för kammarkollegium må från och med år 1913 uppföras aflöning för ett kvinnligt biträde af högre aflöningsgrad med 1,600 kronor, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg, äfvensom för två kvinnliga biträden af lägre aflöningsgrad med 1,200 kronor till hvartdera, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg;

att en hvar af nämnda tjänstinnehafvare må äga rätt till två ålders- tillägg, hvartdera å 200 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring; äfvensom

att biträde, som vid de nya tjänsternas uppförande i stat är anställdt hos kammarkollegium och antages till biträde å denna stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehåft stadig anställning hos kollegium;

dels besluta att för nämnda kvinnliga biträden skola gälla de af mig förordade allmänna villkor och bestämmelser i fråga om fasta biträden hos vissa verk och myndigheter;

dels ock, vid bifall härtill, upptaga det i staten för kammarkollegium uppförda anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, arvoden till amanuenser och flitpenningar, nu 23,300 kronor till 21,800 kronor.

- [2.] I sammanhang med behandling af frågan om utgiftsregleringen under riksstatens andra hufvudtitel har chefen för justitiedepartementet Vaktmästarnas semester. framlagt förslag om beredande af semester för vissa vaktmästare i centrala ämbetsverk och öfverrätter. De befattningshafvare hos kammarkollegium, som böra komma i åtnjutande af ifrågavarande förmån, äro en »förste vaktmästare» oah 4 »vaktmästare». Under åberopande i tillämpliga delar af hvad chefen för justitiedepartementet i sitt berörda anförande yttrat, och med tillkännagifvande, att någon jämkning i det förslag till bestämmande af beloppet för anslaget till vikariatsersättning m. m., som jag under föregående punkt framställt, icke för nu ifråga-

varande ändamål synes mig erforderlig, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen [2.]

godkänna följande tillägg till de genom nådiga kungörelsen den 26 maj 1909 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för kammarkollegium upptagna aflöningsförmåner, nämligen

att en hvar vaktmästare i kammarkollegium må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar, samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Därest de nu föreslagna förändringarna i kammarkollegii stat varda godkända, kommer det i riksstaten upptagna ordinarie anslaget till kammarkollegium, nu utgörande 117,400 kronor, att uppgå till 119,900 kronor.

Statskontoret.

I underdånigt utlåtande den 26 september 1910 angående uppförande i stat af vissa biträden hos statens ämbetsverk och myndigheter har statskontoret erinrat, hurusom i det underdåniga utlåtande, som ämbetsverket den 29 november 1907 afgaf angående löneregleringskommitténs betänkande (delen VII) i fråga om fastare anställning för vissa biträden hos ämbetsverk och myndigheter, hemställdes om uppförande å ordinarie stat af två kvinnliga kontorsskrivartjänster, den

[3.]
Uppförande i
stat af tre
kvinnlige
biträden hos
statskontoret.
Statskontorets
utlåtande den
26 september
1910.

- [3.] ena å kansliet hufvudsakligen för renskrifningsgöromål och den andra å riksbokslutsbyrån för anteckningar i liggare och stater, bokföring, siffergranskning, korrekturläsning och dylika arbeten.

Sedan detta utlåtande afgafs, hade — anför statskontoret i sitt förstberörda yttrande — ifrågavarande slags arbete till myckenheten i hög grad ökats såväl på kansliet som på riksbokslutsbyrån.

Hvad kansliet beträffade, hade där fortfarande ett biträde stadigvarande anställning, men vissa tider måste extra skrifhjälps anlitas. Då statskontoret numera kunde för statstjänsten utnyttja nyssnämnda biträdes arbetskraft i hufvudsakligen samma omfattning som den ordinarie personalens, syntes samma biträde böra uppföras å ordinarie stat.

På riksbokslutsbyrån hade arbetet vuxit till sådant omfång, att icke blott det ofvan nämnda biträdet å denna byrå behöft regelbundet anlitas minst 6 timmar om dagen utan ock ytterligare ett kvinnligt biträde erhållit stadigvarande sysselsättning under lika många timmar dagligen.

Det arbete, som af dessa båda biträden utfördes under ledning af förste revisorn, vore till stor del sådant, som förr utförts af ordinarie tjänstemän, men dåmera icke af dem medhunnas. Dit hörde såväl en del förberedande arbeten för rikshufvudbokens uppgörande som ock skrifning af de flesta konti i rikshufvudboken.

Väl kunde det synas som om den starka tillväxten af ifrågavarande arbete bort föranleda en underdånig framställning från statskontoret om anställande af flera ordinarie tjänstemän med samma kompetens som statskontorets öfriga tjänstemän; och beträffande en del af de å riksbokslutsbyrån förekommande, ständigt växande göromålen komme detta också antaligen förr eller senare att blifva nödvändigt. Men i fråga om allt sådant arbete, som *kunde* utföras af kvinnliga biträden under sakkunnig ledning, syntes sådan anordning otvifvelaktigt vara för statsverket billigast och lämpligast.

Då äfven å riksbokslutsbyrån föreläge ett verkligt och stadigvarande behof af biträde och statskontoret kunde för tjänsten utnyttja tvenne biträdens arbetskraft minst 6 timmar dagligen, ansåge statskontoret äfven dessa biträden böra få uppföras å ordinarie stat.

Beträffande aflöningen har statskontoret föreslagit, att förstnämnda skrifbiträde å kansliet skulle erhålla normalaflöning, men de båda biträden, som vore afsedda att utföra det mera kräfvande arbetet å riksbokslutsbyrån, hvartdera 800 kronor i lön, 650 kronor i tjänstgöringspenningar och 150 kronor i ortstillägg jämte två ålderstillägg, hvar och ett å 200 kronor, efter fem och tio år.

Ifrågavarande biträdens åligganden och göromål belysas af ett af [3.]
förste revisorn hos ämbetsverket afgifvit yttrande i frågan, hvilket
öfverlämnats till löneregleringskommittén af statskontoret.

Uti detta yttrande meddelas, att de nämnda två å riksbokslutsbyrån
anställda biträdena utföra dels renskrifningsarbete och dels mera kvali-
ficeradt arbete, som förut utförts af byråns tjänstemän, men som numera
af dem icke medhinnes »på grund af den alltjämt fortskridande ökningen
af byråns arbetsbörda».

Renskrifningsarbetet bestode i utskrift såväl af utgående expedi-
tioner, tillhörande byråns föredragning, som ock af konceptstater för
länen.

Detta senare arbete kräfde, förutom synnerlig noggrannhet och en
viss rutin, jämväl ett större mått af omdömesförmåga än som erfor-
drades för vanlig renskrifning.

Till det mera kvalificerade arbete, som nämnda biträden utförde
under ledning af förste revisorn eller annan ordinarie tjänsteman å byrån,
hörde en del förberedande arbeten för rikshufvudbokens uppgörande samt
skrifning af de flesta konti i rikshufvudboken, såsom in- och utgående
balanser, statskontorets, Konungens befallningshafvandes och ett flertal
förvaltande verks generalräkningar, diverse fonders konti, åtskilliga af
hufvudtitlarnas utgiftssammandrag samt en stor del af specialkonti öfver
statsverkets utgifter.

Med »skrifning af konti i rikshufvudboken» — betonas det i förste
revisorns yttrande — afsåges icke utskrift af redan i koncept färdiga
konti i sagda hufvudbok, utan detta uttryck innebure i stället, att veder-
börande, med tillhjälp af å byrån verkställda, mer eller mindre skema-
tiska omslut af ämbetsverks och myndigheters till kammarrätten insända
räkenskaper samt jämväl å byrån upprättade afslutningar af hufvud-
titlarna, uppgjorde respektive konti. Att arbete af dylik beskaffenhet,
äfven om det leddes af en annan person, ställde ganska stora kraf på
vederbörandes intelligens, syntes förste revisorn vara tydligt.

Därest statskontorets i nu förevarande ärende gjorda hemställan
bifölles, skulle — säger statskontoret i sitt utlåtande den 26 september
1910 — anslaget till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och
flitpenningar kunna nedsättas med 3,500 kronor, eller från 30,700 till
27,200 kronor. Men »då detta anslag på senare tid ständigt utvisat
brist», hvilken för år 1908 uppgick till 1,500 kronor, för år 1909 till
3,800 kronor och för förra halfåret 1910 kunde beräknas uppgå till 2,367
kronor, har statskontoret hemställt, att ifrågavarande anslag måtte bibe-
hållas oförändradt.

[3.] Den för statskontoret vid 1907 års riksdag antagna staten upptager 30,700 kronor »till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och flitpenningar».

Af Kungl. Maj:ts proposition nr 100 vid 1907 års riksdag (sid. 78) framgår, att vid beräklandet af nyssberörda anslags storlek ämbetsverkets årliga kostnader för renskrifning ansetts icke böra beräknas lägre än till 4,000 kronor.

Enligt statskontorets räkenskaper för år 1909 och 1910 hafva ämbetsverkets renskrifningskostnader — inberäknadt gratifikation till de tre biträden, hvilkas befattningar nu äro föreslagna till uppförande å stat — uppgått till resp. kronor 5,786: 50 och kronor 6,659: 72.

Löneregleringskommittén.

I sitt betänkande den 29 juni 1911 angående uppförande i stat af vissa biträden hos ämbetsverk och myndigheter har löneregleringskommittén behandlat äfven statskontorets nu förevarande framställning, och därvid yttrat:

Af hvad statskontoret anført i förevarande ärende och i öfrigt förekommit däri syntes det kommittén vara uppenbart, att statskontoret hade stadigvarande sysselsättning under stadgad minimiarbets tid för de tre kvinnliga biträden, hvilkas befattningar föreslagits till uppförande å ordinarie stat.

Med afseende å hvad som blifvit upplyst rörande beskaffenheten af de göromål, som utfördes af de två å riksbokslutsbyrån anställda biträden, om hvilka nu vore fråga, anser kommittén skäligt, att dessa biträden uppföras i den af kommittén för biträden med mera kvalificerade arbetsuppgifter föreslagna högre aflöningsgraden. Aflöningen i denna grad skulle blifva densamma, som statskontoret tänkt sig för ifrågavarande båda biträden.

Kommittén hemställer, att å statskontorets stat måtte uppföras 3 kvinnliga biträden, nämligen 1 med normalaflöning och 2 med hvarterda 800 kronor i lön, 650 kronor i tjänstgöringspenningar och 150 kronor i ortstillägg, hvartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvar ett och ett å 200 kronor, efter fem och tio år.

Vid bifall härtill borde enligt af kommittén föreslagna allmänna grunder anslaget till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och flitpenningar minskas med 3,300 kronor.

Statskontorets
utlåtande den
17 augusti
1911.

Öfver löneregleringskommitténs betänkande har statskontoret den 17 augusti 1911 afgifvit infor dradt underdånigt utlåtande och därvid till en början i fråga om biträdesbefattningarnas förbehållande för

[3.]

kvinnor framhållit, att den kvinnliga arbetskraften i regeln otvifvelaktigt kunde för nu ifrågavarande arbete anses lämpligare än den manliga, och att den förstnämnda således i allmänhet, och där icke alldeles särskilda omständigheter talade för ett motsatt förfarande, borde anlitas, men att, då det å andra sidan icke kunde förnekas, att understundom sådana förhållanden kunde vara för handen, att manlig arbetskraft kunde med större fördel för staten användas, i aflöningsbestämmelserna icke borde läggas hinder för vederbörande myndighets valfrihet i berörda hänseende. Härefter anför statskontoret vidare, bland annat:

»Vid bifall till hvad statskontoret i sitt underdåniga utlåtande den 26 september 1910 föreslagit om uppförande å statskontorets stat af tre skrifbiträden, hvilket äfven blifvit af kommittén tillstyrkt, skulle anslaget till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och flitpenningar kunna minskas med 3,300 kronor, på sätt kommittén (sid. 129) angifver. Detta anslag har visserligen af 1911 års Riksdag höjts med 5,300 kronor. Men då, på sätt statskontoret framhållit i underdånig skrifvelse den 3 november 1910 angående uppförande å ordinarie stat af den hos statskontoret anställde ombudsmannen m. m., hittills vunnit erfarenhet ådagalagt, att utgifterna å detta anslag måst ökas i bredd med statskontorets alltjämt ökade verksamhet, anser statskontoret försiktigheten bjuda, att för närvarande och intill dess erfarenhet vunnits angående tillräckligheten af nyssnämnda anslagshöjning, anslaget icke nedsättes med mera än 2,300 kronor.»

Hvad sålunda af statskontoret och löneregleringskommittén enstämmt föreslagits om uppförande å stat af två biträden af högre aflöningsgrad och ett af lägre aflöningsgrad föranleder från min sida icke någon erinran.

*Departements-
chefen.*

Statskontorets i dess underdåniga utlåtande den 17 augusti 1911 gjorda uttalande därom, att biträdesbefattningar, hvarom här är fråga, skola kunna innehafvas äfven af män, har icke öfvertygat mig om lämpligheten af att för nämnda ämbetsverks vidkommande göra undantag från den allmänna regeln, att befattningar af ifrågavarande art böra förbehållas kvinnor.

I likhet med hvad som gäller med afseende å de fasta biträdena hos fängvårdsstyrelsen och generaltullstyrelsen torde jämväl beträffande biträdena hos statskontoret böra stadgas, att biträde, som vid nya biträdestjänsternas uppförande å stat är anställdt hos statskontoret och antages till biträde å denna stat, skall äga att för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet

[3.] därförinnan innehaft stadig anställning hos ämbetsverket. Beträffande denna fråga liksom vidkommande de allmänna föreskrifter, som i förvarande ämne böra utfärdas, tillåter jag mig hänvisa till hvad jag förut denna dag yttrat vid föredragning af fråga om allmänna villkor och bestämmelser att gälla beträffande vissa biträdesbefattningar, som uppföras å stat.

Den föreliggande utredningen jämte hvad jag inhämtat om den nuvarande belastningen af statskontorets anslag till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och flitpenningar, synes gifva vid handen, att en minskning, under förutsättning af bifall till förslaget om uppförande å stat af tre biträdesbefattningar, af nämnda anslag icke bör göras i hela den utsträckning som löneregleringskommittén ifrågasatt. Jag håller före att man vid bestämmandet af beloppet af denna minskning bör gå en medelväg mellan hvad kommittén och statskontoret föreslagit, och jag har efter sakens pröfning ansett mig kunna stanna vid ett belopp af 2,800 kronor.

Man torde härvid kunna förutsätta, att anslaget varder tillfyllest jämväl för beredande af ersättning åt vikarie för biträde efter de grunder jag tidigare denna dag utvecklat.

På grund af hvad jag sålunda anfört och under åberopande i öfrigt af mitt yttrande förut denna dag angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla beträffande vissa biträdesbefattningar, som uppföras å stat, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

dels medgifva

att i staten för statskontoret må från och med år 1913 uppföras aflöning för två kvinnliga biträden af högre aflöningsgrad med 1,600 kronor till hvartdera, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg, äfvensom för ett kvinnligt biträde af lägre aflöningsgrad med 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg;

att en hvar af nämnda tjänstinnehafvare må äga rätt till två ålders-
tillägg, hvartdera å 200 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring; äfvensom

att biträde, som vid de nya tjänsternas uppförande i stat är anställt hos statskontoret och antages till biträde å denna stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos ämbetsverket;

dels besluta att för nämnda kvinnliga biträden skola gälla de af mig förordade allmänna villkor och bestämmelser i fråga om fasta biträden hos vissa verk och myndigheter;

dels ock, vid bifall härtill, upptaga det i staten för statskontoret uppförda anslag till amanuenser, vikariatsersättning, renskrifning och flitpenningar, nu 36,000 kronor, till 33,200 kronor.

[3.]

Hos statskontoret äro anställda en »förste vaktmästare» och 6 »vaktmästare», hvilka enligt förut angifna grunder semesterledighet lära böra beredas; och torde kostnaden härför kunna utgå ur anslaget till vikariatsersättning m. m., i hvilket med afseende å från statskontoret lämnade uppgifter för ändamålet icke synes behöfva beräknas någon förhöjning.

[4.]

Vakt-
mästarnas
semester.

Under åberopande i öfrigt af hvad chefen för justitiedepartementet förut denna dag anfört angående beredande af semester åt vaktmästare hos centrala ämbetsverk och öfverrätter hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

godkänna följande tillägg till de genom nådiga kungörelsen den 18 oktober 1907 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för statskontoret upptagna aflöningsförmåner, nämligen

att en hvar vaktmästare i statskontoret må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar, samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall varda skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Därest de nu föreslagna förändringarna i statskontorets stat varda godkända, kommer det i riksstaten upptagna ordinarie anslaget till statskontoret, nu utgörande 155,800 kronor, att uppgå till 157,400 kronor.

Kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet.

[5.]
*Kostnader för
 taxering till
 skatt å inkomst
 och förmögen-
 het.*

Med uteslutande ur riksstaten af det å ordinarie stat under sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag å 340,000 kronor till bestridande af kostnader för allmänna bevillningens uttaxering uppförde 1910 års riksdag å samma hufvudtitel ett förslagsanslag af 400,000 kronor till bestridande af kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet.

Åtgärden föranleddes af ett i statsverkspropositionen framlagdt förslag, vid hvars föredragning inför Kungl. Maj:t den 14 januari 1910 dåvarande chefen för finansdepartementet, bland annat, erinrade om, att vid bifall till de reformer å den direkta beskattningens område, som inom kort komme att föreligga till pröfning, ett belopp af 340,000 kronor icke skulle blifva för ändamålet tillräckligt. I detta afseende meddelade departementschefen att reformerna ansetts kräva en förstärkning af taxeringsnämndernas sakkunnigelement. För sådant ändamål hade i det upprättade förslaget till förordning om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering förutsatts, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande skulle äga förordna, utom ordförande i taxeringsnämnd, jämväl en särskild ledamot i nämnden. Detta förhållande liksom ock angelägenheten däraf, att taxeringsnämndsordförandens intresse vid taxeringsarbetet måtte spöras genom ersättning, som såvidt möjligt stode i skäligt förhållande till det arbete, som för ett godt resultat af taxeringsförrättningarna ovillkorligen måste af honom krävas, gjorde att kostnaderna för taxeringsnämndens arbeten komme att i någon mån ökas.

Att under förhandenvarande förhållanden och innan ens de ifrågasatta skatteförslagen blifvit af Kungl. Maj:t pröfvade och godkända i penningar fixera det ökade anslagsbehovet, läte, enligt hvad departementschefen vidare anförde, sig visserligen icke göra. Af allt att döma syntes det dock, att om anslaget skulle blifva tillräckligt till täckande af alla de utgifter, som därifrån borde utgå under 1911, anslaget skulle behöfva höjas med minst 60,000 kronor.

I sammanhang härmed framhöll departementschefen, hurusom anslagets titel sedan flera år tillbaka varit mindre tillfredsställande och vid bifall till den ifrågasatta skatteomläggningen skulle blifva alldeles missvisande, af hvilken anledning han hemställde, att anslaget skulle i riksstaten uppföras under benämning kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet.

I det förslag till förordning om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, som år 1910 för Riksdagen framlades genom Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 90, stadgades beträffande ersättning för det med taxering såväl till inkomst- och förmögenhetsskatt som till bevillning förbundna arbetet i 54 §, bland annat, att till beredande af ersättning åt ordförandena och de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ledamöterna i taxeringsnämnderna, arfvoden för protokolls- och längdföringen hos pröfningsnämnderna, arfvode åt kronans ombud hos Stockholms stads pröfningsnämnd äfvensom godtgörelse för det i samband med taxeringsförrättningarna i öfrigt lämnade biträde af städernas tjänstemän enligt Kungl. Maj:ts förordnande finge för hvarje år utgå högst ett belopp motsvarande en och en fjärdedels procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma för året, sådan denna enligt taxeringsnämndernas beslut beräknats, äfvensom att till gäldande af öfriga af taxeringsarbetet föranledda kostnader erforderliga belopp skulle därutöfver af Kungl. Maj:ts befallningshafvande utbetalas.

Hvad sålunda föreslagits vann i hufvudsak Riksdagens gillande och anslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet har i riksstaterna för åren 1911 och 1912 uppförts med 400,000 kronor.

Det sålunda anvisade beloppet har emellertid visat sig otillräckligt.

I de förslag angående ersättning till ordförandena och af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ledamöter i taxeringsnämnd m. fl. i 54 § 1 mom. af förordningen angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering afsedda personer för deras bestyr med taxeringsarbetet under år 1911, som efter afslutande af taxeringsnämndernas arbeten afgåfvos af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, beräknades allenast nämnda ersättningar till ett sammanlagdt belopp af i rundt tal 528,800 kronor. Vid förslagens afgifvande framhölls på flera håll, att den till taxeringsnämndsordförandena föreslagna ersättningen med hänsyn till det tillgängliga anslagsbeloppets knapphet begränsats till det minsta möjliga, så att densamma näppeligen utgjorde skälig godtgörelse för det myckna arbete, som genom de nya skatteförordningarna lagts på ordförandens skuldror. Ehuru uppdraget att vara ordförande vore att betrakta såsom ett förtroendeuppdrag, vid hvars fullgörande full godtgörelse för arbetet ej påräknades, vore dock, sedan taxeringsarbetet efter skattereformen blifvit i väsentlig grad ökad, fara för handen, att svårighet skulle yppa sig att finna för detta uppdrag lämpliga personer, som vore villiga att åtaga sig detsamma, därest

[5.] ersättningen för arbetet ej blefve mera afpassad efter arbetets omfattning och vikt än för närvarande kunde ske.

De af Kungl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna ersättningsbeloppen öfverstego emellertid icke blott det i riksstaten till kostnader för taxeringsarbetet i dess helhet uppförda förslagsanslaget å 400,000 kronor utan äfven det högre belopp, motsvarande en och en fjärdedels procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma för året, som enligt taxeringsförordningen kunde af Kungl. Maj:t anvisas till ersättningar åt de i förslagen omförmälda funktionärerna och hvilket belopp enligt förslagsvis gjorda beräkningar utgjorde omkring 421,000 kronor. De föreslagna ersättningarna måste vid sådant förhållande i betydande mån reduceras och den summa, som för ifrågasvarande ändamål ställdes till pröfningsnämndernas förfogande, fastställdes af Kungl. Maj:t enligt nådigt beslut den 14 juli 1911 till 420,500 kronor, fördelade på de särskilda länen, efter så vidt möjligt likartade beräkningsgrunder.

Den nedsättning af de föreslagna ersättningsbeloppen, som med anledning häraf måste vidtagas, har på sina håll väckt missnöje och bekymmer, som äfven funnit uttryck i särskilda framställningar till Kungl. Maj:t. Så hafva Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Uppsala och Skaraborgs län i särskilda skrivelser hänvänt sig till Kungl. Maj:t med underdånig hemställan om vidtagande af åtgärder för att skäligen godtgörelse måtte kunna beredas de personer, som förordnas att taga befattning med taxeringsarbetet.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Uppsala län har i sådant afseende anført, att det för år 1911 anvisade ersättningsbeloppet, för länet uppgående till 13,000 kronor, visat sig alldeles otillräckligt. De af befallningshafvanden och pröfningsnämnden såsom skäligen ansedda ersättningsbeloppen hade i följd af det låga anslagsbeloppet måst afsevärdt reduceras, hvilket syntes hafva orsakat allmänt missnöje bland ordförandena och de af befallningshafvanden utsedda ledamöterna i taxeringsnämnderna. Särskildt hade ersättningen till de senare blifvit alltför låg och torde i ett stort antal fall knappast hafva räckt till de med uppdraget förenade kontanta utgifter för resor samt vivre under sammanträdesdagarna m. m.

Då, såsom vidare anförts, taxeringsarbetet numera vore högst betungande och bestämd svårighet mötte att, om icke skälig ersättning bereddes, erhålla för arbetets utförande kompetenta personer, har befallningshafvanden ansett sig böra i underdånighet hemställa om vidtagande af åtgärder för att ett belopp af cirka 17,500 kronor må kunna år

1912 ställas till pröfningsnämndens i länet förfogande till ersättning för ifrågavarande ändamål.

[5.]

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län har vid sin inlaga fogat en underdånig framställning från 54 af länets till ett antal af 58 uppgående taxeringsnämndsordförande dels om en billig tillökning af den ersättning, som för 1911 års taxeringsarbete redan anvisats dem, dels ock om sådan ändring i gällande bestämmelser, att för kommande år taxeringsnämndsordförandena blefve med bättre aflöningsförmåner tillgodosedda, såsom stöd för hvilken framställning hufvudsakligen anförts följande. Den ersättning, som tilldelats ordförandena hade aldrig motsvarat det dem åliggande arbetet och detta hade måhända hittills varit på sin plats, då uppdraget i fråga ansetts såsom ett förtroendeuppdrag. Men från och med år 1911, då de nya skattelagarna första gången tillämpats, hade denna ersättningsfråga kommit i ett helt annat läge. Taxeringsarbetet vore numera så makt-påliggande, ansvarsfullt och betungande, att det med nödvändighet kräfde långt högre ersättning än den, som år 1911 kommit taxeringsnämndsordförandena till del. Skulle skälig förhöjning i denna ersättning ej beviljas, torde det i längden blifva omöjligt att förmå kompetenta personer att åtaga sig ordförandeskapet i taxeringsnämnderna.

För egen del har befallningshafvanden erinrat, hurusom befallningshafvanden redan vid afgifvande af sitt underdåniga yttrande med förslag till ersättning för taxeringsbestyren framhållit det betungande och tidsödande arbete, som varit förenadt med 1911 års taxeringar, äfvensom huru angeläget det vore, att ersättningen därför blefve tämligen rikligt tilltagen. Den ersättningssumma, som då för länet föreslogs att utgå, slutade på ett belopp af 16,267 kronor. Det af Kungl. Maj:t genom nådigt beslut den 14 juli 1911 till ersättning i förberörda hänseenden anvisade beloppet utgjorde 14,000 kronor, hvaraf föranleddes att den förslagsvis beräknade ersättningen måste något reduceras och nedbringades med ungefär 13 procent. Den omständigheten, att ersättningen sålunda i verkligheten blifvit mindre än befallningshafvanden ansett sig böra föreslå, gäfvade redan i och för sig vid handen, att befallningshafvanden ville i viss mån understödja de från taxeringsnämndsordförandena nu framkomna anspråken. Men därtill komme, att befallningshafvanden vid afgifvande af sitt förslag till ersättning ansett sig nödsakad på grund af såväl det jämförelsevis låga belopp, hvartill samma inkomst- och förmögenhetsskatt belöpte sig i länet, som ock de bestämmelser om utgående anslag, hvilka för närvarande gällde, att i förslaget begränsa dessa ersättningar, så långt förhållandena an-

[5.]

sågos kunna det medgifva. Med hänsyn till det af ordförandena nedlagda arbetet hade eljest en väsentligt ökad ersättning varit motiverad och torde jämväl hafva blifvit af befallningshafvanden föreslagen. Om därför något tillägg i den förut lämnade ersättningen skulle kunna beredas taxeringsnämndsordförandena för 1911 års arbete, hade befallningshafvanden förvisso ingenting att däremot invända. Men oafsedt hvad beträffande ersättningsfrågan för nämnda år än må blifva åtgjordt, tillåte sig befallningshafvanden i hvarje fall underdånigst hemställa, att åtgärder måtte vidtagas för att under kommande år bereda ökad ersättning i berörda hänseende, för hvilket ändamål en höjning af anslaget syntes befallningshafvanden böra ske från nu utgående $1\frac{1}{4}$ procent till 2 procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma.

Det ifrågavarande anslaget är emellertid afsedt att täcka, utom härofvan omförmälda kostnader, jämväl en del andra af taxeringen förordnade kostnader. Hit höra dels de i 54 § 3, 5, 6 och 7 mom. taxeringsförordningen omförmälda kostnader för biträde åt kronans ombud vid förberedande göromål, för tryckningskostnader samt för uppassning hos pröfningsnämnderna, för de afskrifter af taxeringslängderna, som skola aflämnas till vederbörande kommuner, samt för vikarier åt landskamrerarne under den tid de åtnjuta ledighet för att ägna sig åt taxeringsarbetet, dels kostnaderna för blanketter till taxeringslängder och deklARATIONER samt åtskilliga andra i 56 § taxeringsförordningen uppräknade blanketter äfvensom för tryckning af för utdelning till taxeringsnämndernas ledamöter och suppleanter erforderligt antal af taxeringsförordningen och de öfriga författningar, som skola af taxeringsnämnden tillämpas.

Enligt från öfverståthållarämbetets afdelning för uppbördsärenden samt landskontoren i rikets län meddelade uppgifter hafva de förstnämnda kostnaderna under år 1911 uppgått till 81,850 kronor 27 öre. Kostnaderna för anskaffning af blanketter och författningsexemplar hafva enligt från statskontoret lämnadt meddelande under samma år uppgått till 59,444 kronor 75 öre.

Af hvad jag nu tillåtit mig andraga framgår, att äfven med bibehållande af den nuvarande bestämmelsen i 54 § 1 mom. taxeringsförordningen om användande af högst $1\frac{1}{4}$ procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma till ersättning åt ordförande och af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ledamöter i taxeringsnämnderna m. fl. i samma moment omförmälda personer det i riksstaten

hittills uppförda anslaget å 400,000 kronor till bestridande af kostnaderna för taxeringen icke på långt när är för sitt ändamål tillräckligt. Men nämnda bestämmelse kräver uppenbarligen en revision och jag har för afsikt att i detta afseende framlägga förslag, som går ut på en förhöjning af den procent af skattesumman, som får tagas i anspråk för här ifrågavarande ersättningar. Jag föranledes härtill af de så godt som enstämmiga uttalanden, som gjorts af Kungl. Maj:ts befallningshafvande angående den afsevärda ökning i taxeringsarbetet, som orsakats af de nya skattelagarna, en ökning som gifvetvis måste motsvaras af ökad godtgörelse åt de funktionärer, hvilka hafva nämnda arbete åt sig anförtrödt och af hvilkas intresse och duglighet taxeringens resultat är i väsentlig mån beroende. Enligt detta förslag skulle det belopp, som för hvarje år må af Kungl. Maj:t disponeras till beredande af ersättningar åt ordförandena och de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ledamöterna i taxeringsnämnderna jämte öfriga i 54 § 1 mom. taxeringsförordningen omförmälda personer, förhöjas från $1\frac{1}{4}$ till 2 procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma för året, sådan denna enligt taxeringsnämndernas beslut beräknats. Det efter en sådan förhöjning för ändamålet tillgängliga beloppet kan visserligen antagas öfverstiga behovet, om detsamma beräknas med ledning af de förslag till ersättningar i förevarande afseende för år 1911, som afgifvits af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, men det bör ihågkommas, dels att ett stort antal befallningshafvande, på sätt jag redan erinrat, vid afgifvandet af sina berörda förslag framhållit, hurusom de föreslagna ersättningsbeloppen blifvit mycket knappt tillmätta och att en förhöjning af dem vore önskvärd och i många fall nödvändig, dels ock att under år 1913, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, taxeringsarbetet af denna anledning blir mera betungande och maktpåliggande och följaktligen kräver ökade kostnader i form af ersättning åt de med taxeringen sysselsatta funktionärerna. Jag har med hänsyn härtill ansett nödig omtanke bjuda, att ersättningsprocenten fixeras något högre, än som med ledning af 1911 års anslagskraf kunde anses erforderligt, och under alla förhållanden så hög, att den kan antagas blifva tillräcklig för att bereda de med taxeringsarbetet sysselsatta personer, hvilka äga att bekomma godtgörelse af statsverket, sådan godtgörelse till ett belopp, som står i skäligt förhållande till arbetets omfattning, betydelse och ansvar, och jag har ansett mig kunna göra detta så mycket hellre, som Kungl. Maj:t vid anslagsbeloppets disponerande icke torde underlåta att tillse, att ersättningarna till de särskilda funktionärerna hållas inom lämpliga gränser.

[5.]

Af de anförda sifferuppgifterna framgår, att statsverkets kostnader för taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt under år 1911 utgjort, enligt Kungl. Maj:ts förut återopade beslut den 14 juli 1911 kronor 420,500: —

af Kungl. Maj:ts befallningshafvande däröfver bestridda utgifter för öfriga med taxeringen för-
enade kostnader „ 81,850: 27
af statskontoret bestridda utgifter för tryckning af
blanketter m. m. „ 59,444: 75

eller tillsammans kronor 561,795: 02

Om härtill lägges det belopp af c:a „ 108,300: —
hvarmed summan af den utaf Kungl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna ersättningen enligt
54 § 1 mom. taxeringsförordningen måst re-

duceras, erhålles ett totalbelopp af kronor 670,095: 02,
som motsvarar hvad för år 1911 behöfts till bestridande af samtliga å
statsverket hvilande utgifter för taxeringen.

Därest det af mig omförmälda förslaget om ersättningsprocentens höjande från $1\frac{1}{4}$ till 2 procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma vinner gillande, kan ersättningen till taxeringsnämndernas ordförande och öfriga i 54 § 1 mom. taxeringsförordningen omförmälda personer utgå med belopp, som mera motsvarar hvad med hänsyn till arbetets omfattning och vikt bör tillkomma dessa funktionärer. Jag antager emellertid, att, därest i de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande för år 1911 föreslagna ersättningarna till dessa funktionärer, i rundt tal 528,800 kronor, beräknas en höjning med tio procent, skyldig hänsyn kan tagas till de berättigade anspråk på ersättning, som från deras sida kunna framkomma, äfven om därvid hänsyn tages till den ökning af arbetet, som blir en följd däraf, att allmän fastighetstaxering år 1913 skall äga rum. Behovet för år 1913 skulle alltså anses tillfredsställdt med det belopp af 670,095 kronor 2 öre, som beräknats erforderligt för år 1911, ökad med tio procent af 528,800 kronor eller 52,880 kronor, tillsammans 722,975 kronor 2 öre eller i rundt tal 720,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att höja förslagsanslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet med 320,000 kronor eller från 400,000 kronor till 720,000 kronor.

Kontrollstyrelsen.

Jämte meddelande att kontrollstyrelsen förklarar det å styrelsens stat uppförda anslaget till vikariatsersättning m. m. lämna tillgång till aflönande af vikarie för den hos styrelsen anställde vaktmästare under semesterledighet, som må varda denne tillerkänd, och med åberopande i öfrigt af hvad chefen för justitiedepartementet förut denna dag anfört i ämnet, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen godkänna sådant tillägg till de genom nådiga kungörelsen den 22 oktober 1909 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för kontrollstyrelsen upptagna aflöningsförmåner, att vaktmästaren hos styrelsen må årligen, i den mån det kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

[6.]

*Vaktmästarens semester.***Mynt- och justeringsverket.**

Hos mynt- och justeringsverket finnes endast en vaktmästare anställd. Därest i enlighet med de af chefen för justitiedepartementet förut denna dag föreslagna grunder för beredande af semester åt vissa vaktmästare, rätt till semester medgifves vaktmästaren i nämnda verk, lära, på sätt myntdirektören i sitt i ämnet afgifna, af nämnda departementschef åberopade yttrande synes afse, kostnaderna härför kunna bestridas af det för ämbetsverkets drift anvisade reservationsanslag.

[7.]

Vaktmästarens semester.

Jag hemställer, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen godkänna följande tillägg till de genom nådiga kungörelsen den 22 oktober 1909 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för mynt- och justeringsverket upptagna aflöningsförmåner, att vaktmästaren hos verket må årligen, i den mån det kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

[8.]
*Angående de
 medel från
 hvilka ålders-
 tilläggen till
 mynt- och
 justerings-
 verkets befatt-
 ningshafvare
 skola
 bestridas.*

Sedan mynt- och justeringsverket i underdånig skrifvelse den 22 november 1911 hemställt, att vaktmästaren vid verket August Theodor Andersson måtte förklaras berättigad att från och med 1912 års början komma i åtnjutande af vederbörlig aflöningsförhöjning, har statskontoret i häröfver afgifvet underdånigt utlåtande af den 20 december 1911 an-
 fört följande.

Ålderstillägg åt mynt- och justeringsverkets personal hade hittills utgått från det å sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ålderstillägg.

Med hänsyn till den vid 1911 års Riksdag genomförda budget-reformen syntes emellertid dessa utgifter icke vidare böra belasta nyss-nämnda anslag utan i stället från och med år 1912 gäldas af reservationsanslaget till bestridande af de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader, hvilket anslag å sjunde hufvudtiteln uppförts med 915,000 kronor.

Då emellertid 1911 års Riksdag vid detta anslags beviljande uttryckligen förklarat, att af berörda belopp å 915,000 kronor skulle till aflöningar åt verkets ordinarie personal samt vikariatsersättningar i enlighet med nu gällande aflöningsstat för verket utgå ett belopp af 30,650 kronor, och i sistberörda belopp aflöningsförhöjningar åt personalen ej vore medräknade, syntes ett liknande förklarande vara erforderligt jämväl med afseende å dessa löneförhöjningar.

Då en följdriktig tillämpning af den princip, som legat till grund för uppförandet i riksstaten på sätt som skett, af anslaget till mynt- och justeringsverket, synes kräfa, att jämväl de löneförhöjningar, som enligt den för verket fastställda staten tillkomme däri upptagna tjänst-innehafvare, utgå från sagda anslag, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att mynt- och justeringsverkets personal tillkommande aflönings-förhöjningar må från och med år 1912 utgå från reservationsanslaget till bestridande af de med mynt- och justeringsverkets drift förenade kostnader.

Kammarrätten.

Uti infordradt utlåtande den 22 september 1910 angående uppförande i stat af vissa biträden hos kammarrätten har kammarrätten omnämnt, att hos detta ämbetsverk vore, i likhet med hvad under en lång följd af år varit fallet, ständigt anställda två kvinnliga biträden. Skrifgöromålen omfattning vore emellertid sådan, att, utom det arbete, som utfördes af dessa biträden, en stor del utskrifter måste af »de ordinarie biträdena» öfverlämnas till utförande genom andra.

[9.]
Uppförande i
stat af sex
kvinnliga
biträden hos
kammarrätten.

Kammarrätten har i sitt nyssnämnda utlåtande hemställt, att å dess stat måtte uppföras dels 2 kvinnliga skrifbiträden med normalaflöning, dels 4 räknebiträden å revisionsafdelningen med samma begynnelseaflöning som de två skrifbiträdena, hvartill dock skulle kunna komma tre ålderstillägg till lönen, hvartdera å 200 kronor, i följd hvaraf slutaflöningen för räknebiträdena efter femton år skulle kunna uppgå till 1,800 kronor.

Kammarrättens
utlåtande den
22 september
1910.

I sistberörda afseende har kammarrätten erinrat, att i nådigt bref den 23 december 1908 vore förutsatt, att räknebiträdes aflöning kunde höjas till 1,800 kronor. Befattningen såsom räknebiträde stälde i en del afseenden större fordringar på innehafvarens kompetens än anställning såsom skrifbiträde. En något högre aflöning för räknebiträdena syntes fördenskull kammarrätten berättigad. Förhöjningen ansågs så mycket hellre kunna erhålla formen af ett tredje ålderstillägg, som den öfriga personalen å revisionsafdelningen vore i åtnjutande af tre ålders-tillägg.

Under erinran, att af anslaget till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad 6,000 kronor vore afsedda till aflöning åt fyra räknebiträden och 4,500 kronor till utgifter för renskrift m. m., har kammarrätten meddelat, att enligt dess räkenskaper utgifterna i sistberörda afseende för år 1909 uppgått till 5,265 kronor 32 öre, samt att det icke kunde förväntas, att de årliga utgifterna i detta hänseende skulle komma att för framtiden i väsentlig grad minskas, utan att anledning snarare föreläge till antagande, att desamma komme att ökas.

Enligt hvad kammarrätten hölle före, läte det sig icke göra att minska det för renskrifning beräknade beloppet, 4,500 kronor, med 2,400 kronor eller den begynnelseaflöning, som de två skrifbiträdena enligt kammarrättens förslag skulle komma att åtnjuta.

[9.] Af det ifrågavarande anslaget hade vidare — säges det i kammar-rättens förevarande yttrande — 4,542 kronor afsetts till vikariatsersättningar.

Då likväl, därest föreslagna sex biträden (2 skrif- och 4 räknebiträden) uppfördes å kammarrättens ordinarie stat, sistnämnda belopp komme att blifva för ändamålet otillräckligt, syntes det kammarrätten nödvändigt, att detsamma höjdes.

Under förutsättning att kammarrätten tillerkändes rätt att, där så erfordrades, af anslaget till vikariatsersättningar utbetala till vikarie för skrif- eller räknebiträde hvad som utöfver den ordinarie tjänstnehafvarens tjänstgöringspenningar skäligen begärdes, har kammarrätten ansett ökningen i det till vikariatsersättningar afsedda beloppet böra beräknas till omkring 1,000 kronor.

Kammarrätten har hemställt, att detta anslag till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad måtte minskas med allenast 6,500 kronor eller till 21,100 kronor.

Löneregleringskommittén.

I sitt den 29 juni 1911 afgifna betänkande angående uppförande i stat af vissa biträden hos ämbetsverk och myndigheter har löneregleringskommittén beträffande kammarrätten anfört följande:

»Kommittén anser det vara otvifvelaktigt, att beträffande de af kammarrätten omförmälda 2 skrifbiträdes- och 4 räknebiträdesbefattningarna förutsättningarna för deras uppförande å ordinarie stat äro för handen.

Beträffande aflöningsförmånerna lära, såsom kammarrätten ock tänkt sig, skrifbiträdena böra likställas med de å fängvårdsstyrelsens och generaltullstyrelsens stater uppförda skrifbiträden.

De nu å kammarrättens revisionsafdelning anställda räknebiträdena hafva enligt arbetsordning »att summera räkenskaper, biträda vid granskning af materiel- och persedelsredogörelser samt mantals- och taxeringslängder äfvensom i öfrigt utföra de gransknings- och andra arbeten, som af vederbörande förste revisor föreläggas dem.»

Redan dessa, enligt kommitténs åsikt, väl allmänt hållna bestämmelser gifva kommittén anledning föreslå, att räknebiträdena, hvilkas arfvoden vid den för kammarrätten nu gällande löneregleringens fastställande beräknades skola utgöra 1,200—1,800 kronor, placeras i den af kommittén för biträden med mera kvalificerade arbetsuppgifter ifrågasatta högre aflöningsgraden.

Ännu starkare torde lämpligheten och befogenheten däraf framträda, om biträdena, såsom kommittén anser synnerligen önskligt, ut-

tryckligen varda i mera afsevärd mån bemyndigade att utom siffergranskning jämväl utföra sådant enklare granskningsarbete, som för närvarande utföres af revisorerna i ämbetsverket.»

Kommittén yttrar härefter, att kommittén ansåge sig så mycket hellre böra framhålla detta, dels därför att en skrift, som till kammarrätten inkommit från åtta revisorer å ämbetsverkets första revisionskontor och hvari anmälts, att äfven efter genomförandet af den senaste omorganisationen af ämbetsverket, det visat sig, att en sådan fullständig granskning af de till första revisionskontoret öfverlämnade räkenskaperna vore på grund af arbetskrafternas otillräcklighet omöjlig att åstadkomma på den tid, inom hvilken räkenskaperna skola vara slutgranskade, syntes gifva vid handen, att vederbörande revisorer väl kunde behöfva en kraftig hjälp af räknebiträden med detta enklare granskningsarbete, dels därför att den rena siffergranskningens komplettering i sådant hänseende syntes kommittén vara ett oeftergiftigt villkor för vidmakthållande och stärkande af räknebiträdenas arbetslust och förmåga, dels ock slutligen därför att, enligt hvad kommittén erfarit, beskaffenheten af räknebiträdenas hittills utförda arbete i stort sedt hade väl motsvarat de förväntningar man ansett sig kunna ställa på dem.

Kommittén anför härefter vidare:

»I kammarrättens anslag, 27,600 kronor, till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad ingå, såsom förut nämnts, till arfvoden åt räknebiträden tillhopa 6,000 kronor.

Om fyra räknebiträden med den af kommittén föreslagna aflönningen uppföras å kammarrättens stat, skulle i sammanhang därmed berörda arfvodesbelopp å 6,000 kronor ej vidare erfordras, men däremot, med tillämpning af de af kommittén antydda allmänna grunder, det till vikariatsersättningar inom ämbetsverket afsedda beloppet böra ökas dels med 400 kronor till arfvoden åt vikarier under räknebiträdenas semester, dels ock med belopp, som vid räknebiträdenas tjänstledighet för sjukdom kunna erfordras för att tillsammans med biträdenas frånträdde tjänstgöringspenningar uppbringa vikaries ersättning till 100 kronor i månaden.

Uppförandet å stat af de två skrifbiträdena skulle efter förut föreslagna grunder föranleda anslagets nedsättning med tillhopa 1,800 kronor.

Det vill därför synas kommittén, som om berörda anslag å 27,600 kronor, därest 2 skrif- och 4 räknebiträden uppföras å stat, skäligen borde kunna nedsättas med 7,000 kronor till 20,600 kronor.

Kommittén hemställer, att å kammarrättens stat måtte uppföras 6 kvinnliga biträden, nämligen dels 2 skrifbiträden, med normal aflöning, dels ock 4 räknebiträden, hvart och ett med 800 kronor i lön, 650

- [9.] kronor i tjänstgöringspenningar och 150 kronor i ortstillägg, tillhoppa 1,600 kronor, hvartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, hvartera å 200 kronor, efter fem och tio år; samt att det å kammarrättens stat uppförda anslaget till vikariatsersättning m. m. måtte minskas med 7,000 kronor och under förändrad benämning »till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och tillfällig renskrifningskostnad, upptagas i staten med 20,600 kronor».

*Kammarrät-
tens utlåtande
den 21 sep-
tember 1911.*

Öfver löneregleringskommitténs berörda förslag har kammarrätten den 21 september 1911 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och därvid anført, bland annat, att kammarrätten beträffande det å kammarrättens stat uppförda anslaget till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad i skrifvelse till statsrådet och chefen för finansdepartementet den 22 september 1910 föreslagit — under förutsättning att fyra räknebiträden och två skrifbiträden blefve uppförda å stat — att berörda anslag skulle nedsättas med 6,500 kronor till 21,100 kronor, hvaremot kommittén under enahanda förutsättning ansett, att detsamma borde kunna minskas med 7,000 kronor till 20,600 kronor. Med hänsyn till de belopp, hvartill renskrifningskostnaden hos ämbetsverket under åren 1909 och 1910 uppgått, båda beloppen afsevärdt öfverstigande det för täckande af renskrifningskostnaden i staten beräknade beloppet 4,500 kronor, saint då det icke kunde förväntas, att renskrifningsarbetet inom kammarrätten skulle minskas, utan i stället måste antagas, att detsamma komme att ytterligare ökas, syntes nedsättningen i förevarande anslag böra begränsas till det af kammarrätten föreslagna beloppet 6,500 kronor.

*Departements-
chefen.*

I fråga om antalet och arten af befattningar, som skulle å kammarrättens stat uppföras har jag icke funnit anledning till någon erinran mot löneregleringskommitténs förslag.

Hvad angår frågan om det belopp, hvarmed anslaget till vikariatsersättning m. m. bör minskas, i hvilken fråga kammarrätten och kommittén häfdat olika meningar, ansluter jag mig till löneregleringskommitténs förslag. Senare i dag, vid anmälan af de extra anslagsbehofven, kommer jag nämligen att föreslå Eders Kungl. Maj:t att hos Riksdagen äska medel för anställande å kammarrättens revisionsafdelning af, bland annat, fyra extra räknebiträden. Då en del af de arbeten, hvilkas kostnader hittills bestridts af anslaget till vikariatsersättning, renskrifning m. m., skulle genom en dylik anordning komma att utföras af de fyra extra räknebiträdena, torde säkerligen en

minskning af ifrågavarande anslag kunna ske med det af löneregleringskommittén föreslagna beloppet eller 7,000 kronor. Anslaget skulle därigenom komma att utgå med 20,600 kronor. Den af löneregleringskommittén ifrågasatta förändrade benämningen af anslaget synes mig vara att förorda.

Äfven med den af mig ifrågasatta minskningen af anslaget torde detsamma kunna beräknas blifva tillfyllest jämväl för beredande af ersättning åt vikarie för biträde efter de grunder jag tidigare denna dag utvecklat.

I likhet med hvad jag förut framhållit beträffande de biträden, som skulle uppföras å kammarkollegii stat, torde i fråga om biträdena hos kammarrätten böra stadgas, att biträde, som vid de nya biträdestjänsternas uppförande å stat är anställt hos kammarrätten och antages till biträde å denna stat, skall äga att för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos kammarrätten. I afseende härå äfvensom beträffande de allmänna föreskrifter, som i förevarande fråga böra utfärdas, tillåter jag mig hänvisa till hvad jag förut denna dag yttrat vid föredragning af frågan om allmänna villkor och bestämmelser att gälla beträffande vissa biträdesbefattningar, som uppföras å stat.

På grund af hvad jag sålunda anført och under åberopande i öfrigt af mitt nu berörda yttrande får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att

dels medgifva

att i staten för kammarrätten må från och med år 1913 uppföras aflöning för två kvinnliga biträden af lägre aflöningsgrad med 1,200 kronor till hvarterdera, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg, äfvensom för fyra kvinnliga biträden af högre aflöningsgrad (räknebiträden) med 1,600 kronor till hvarterdera, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar samt 150 kronor ortstillägg;

att en hvar af nämnda tjänstinnehafvare må äga rätt till två ålderstillägg, hvarterdera å 200 kronor, efter 5 och 10 års tjänstgöring; äfvensom

att biträde, som vid de nya tjänsternas uppförande i stat är anställt hos kammarrätten och antages till biträde å denna stat, må för åtnjutande af löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning hos kammarrätten;

dels besluta, att för nämnda kvinnliga biträden skola gälla de af mig förordade allmänna villkor och bestämmelser i fråga om fasta biträden hos vissa verk och myndigheter;

dels ock, vid bifall härtill, upptaga det i staten för kammarrätten uppförda anslag till vikariatsersättning m. m., nu 27,600 kronor, under förändrad benämning »till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och tillfällig renskrifningskostnad» till 20,600 kronor.

[10.]
Vaktmästarnas
semester.

Hos kammarrätten äro anställda en »förste vaktmästare» och 4 »vaktmästare». Utgifterna för beredande af semesterledighet åt dessa befattningshafvare kunna enligt hvad kammarrätten upplyst, bestridas af anslaget till vikariatsersättning m. m. Någon ökning af detta anslag utöfver det belopp jag under föregående punkt föreslagit för detsamma lär icke vara behöflig. Under återopande i öfrigt af hvad chefen för justitiedepartementet förut denna dag anført i ämnet, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

godkänna följande tillägg till de genom nådiga kungörelsen den 17 juni 1908 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i aflöningsstaten för kammarrätten upptagna aflöningsförmåner, nämligen

att en hvar vaktmästare i kammarrätten må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar, samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med hans befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Därest de nu föreslagna förändringarna i kammarrättens stat varda godkända, kommer det i riksstaten upptagna ordinarie anslaget till kammarrätten, nu utgörande 256,500 kronor, att uppgå till 258,300 kronor.

Tullverket.

I underdånig skrifvelse den 11 november 1911 har generaltullstyrelsen afgifvit förslag till reglering af tullverkets utgiftsstater för år 1913.

[11.]

Beträffande till en början

Affömningsstaten för generaltullstyrelsen

hemställer styrelsen, att ytterligare en sekreterartjänst måtte uppföras i staten för styrelsens kansli.

Generaltullstyrelsen.

Under framhållande att enahanda framställning återfunnes i styrelsens underdåniga skrifvelse den 12 november 1910 med afgifvande af förslag till tullverkets stater för år 1912, erinrar styrelsen vidare i fråga om denna tjänst, att i det af Kungl. Maj:t för 1910 års Riksdag framlagda förslag till stater för år 1911 kansliets personal, som tidigare bestått af en sekreterare, en registrator och aktuarie samt tre notarier upptagits till två sekreterare, en registrator och fyra notarier; att sekreteraretjänsten och den fjärde notarietjänsten emellertid icke i verkligheten vore några nya tjänster, utan tidigare motsvarades af en sekreterare- och en registratorstjänst å tullbehandlings- och upplysningsbyrån, hvilka tjänster vid styrelsens omorganisation föreslagits till öfverflyttning å kansliet, sistnämnda tjänst förändrad till en notarietjänst; att 1910 års Riksdag emellertid härutinnan gjorde den ändring, att en af sekreteraretjänsterna uteslöts från staten; samt att styrelsens nyssberörda framställning om tjänstens upptagande i staten för år 1912 visserligen icke blef af Kungl. Maj:t bifallen, men att dåvarande chefen för finansdepartementet dock förklarade sig anse, att den reducerade personalen å kansliet icke vore tillräcklig för kansligöromålen inom ämbetsverket, helst dessa visade benägenhet att med hvarje år ökas och att detta kunde antagas blifva fallet i än högre grad, sedan en ny tulltaxa trädte i kraft, äfvensom uttalade, att man måste räkna med, att erfarenheten snart nog kunde komma att visa nödvändigheten af en anordning för att provisoriskt möta de behof, som styrelsens framställning afsåge att på ett stadigvarande sätt tillgodose. Styrelsen, som förklarat sig icke kunna undgå att upprepa sin i förberörda skrifvelse af den 12 november 1910 gjorda framställning, anför till stöd härför bland annat följande.

Den af nämnda departementschef omförmälda tendensen till ökning

Bihang till Riksd. prot. 1912. 1 Saml. 1 Afd.

- [11.] af kansligöromålen hade visat sig fortfarande vara för handen. Så t. ex. utgjorde antalet diariiförda ärenden under de tio första månaderna af år 1910 8,117 stycken, men under motsvarande del af innevarande år 9,066 stycken; och det kunde med fullkomlig visshet förutsägas, att tillämpningen af den nya tulltaxan skulle ytterligare bidra till göromålens ökning. Tydligt är, att reduceringen af den för kansligöromålen afsedda, förut befintliga personalen samtidigt som dessa göromål ökats måst inverka synnerligen störande på göromålens gång, i det att icke blott sekreteraren öfver höfvan betungats utan ock samtliga ledamöternas tid i större utsträckning än som gärna kunde anses lämpligt blifvit upptagen med uppsättande af större skrivelser; och äfven om detta missförhållande hittills kunnat fortgå, vore det dock styrelsens öfvertygelse, att göromålens alltjämt fortgående ökning skulle göra den indragna sekreteraretjänsten oundgängligen erforderlig redan år 1913, eller måhända till och med dessförinnan göra det nödvändigt att söka åstadkomma en anordning för provisoriskt tillgodoseende af behovet af ytterligare en sekreterare.

Departements-
chefen.

Ehuru jag visserligen icke vill bestrida, att den arbetsbörda, som för närvarande hvilar å generaltullstyrelsens kansli, synes mig väl stor i förhållande till de ordinarie arbetskrafter, öfver hvilka kansliet förfogar, anser jag dock, att den erfarenhet, hvarå en sådan uppfattning har att grunda sig, omfattar en allt för kort tidrymd för att kunna tjäna såsom underlag för en så konstant anordning som inrättandet af en ny tjänst å ordinarie stat. Jag kan alltså icke förorda generaltullstyrelsen hemställa att redan för 1912 års Riksdag framlägga förslag om uppförande i styrelsens stat af ännu en sekreterare.

Med afseende å hvad jag förut denna dag anført angående fasta biträdens uppförande i stat hos vissa ämbetsverk och myndigheter har jag i det förslag till aflöningsstat, som jag strax ber att få förelägga Eders Kungl. Maj:t, upptagit lönen för kvinnliga skrifbiträden till 700 kronor samt tjänstgöringspenningarna till 350 kronor, under det att ortstillägg och ålderstillägg lämnats oförändrade. Jag har härvid förutsatt, att de af mig i nyss angifna sammanhang förordade allmänna villkor och bestämmelser skola blifva för nämnda biträden gällande.

I anledning af hvad chefen för justitiedepartementet jämväl denna dag anført om beredande af semester åt vaktmästare hos vissa ämbetsverk och myndigheter lärer sådan förmån jämväl böra tillkomma vaktmästarna hos generaltullstyrelsen och förslag till bestämmelser därom föreläggas Riksdagen.

Vidkommande

[11.]

Aflöningsstaten för lokalförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen

hafva från åtskilliga tullförvaltningar m. fl. till generaltullstyrelsen inkommit framställningar om ändring i de för år 1912 fastställda staterna, hufvudsakligen rörande antalet af de tjänstemän, som äro afsedda för vederbörande förvaltningars behof, men ock förändringar i vissa lönesatser samt ändringar i gällande aflöningsreglemente o. d. Sålunda hafva följande framställningar blifvit gjorda, nämligen:

Den ordinarie staten.

af *konfiskations- och kassörskontoret i Stockholm* om tullförvaltarens uppflyttning från klass 2 till klass 1 samt om uppförande å kontorets stat af en kontrollörstjänst;

af *nederlagskontoret i Stockholm* om inrättande vid tullförvaltningen härstädes af tre nya kammarskrifvaretjänster, afsedda för kontorets behof;

af *tullbevakningsinspektionen i Stockholm* om uppförande å inspektionens stat af en ny bevakningskontrollörstjänst eller, om detta icke kunde bifallas, om anställande hos inspektionen snarast möjligt af en ny kammarskrifvare med bevakningsbefäl äfvensom om inrättande vid tullförvaltningen i Stockholm af tio nya vaktmästaretjänster, afsedda för tullbevakningens behof;

af *tullkammaren i Södertälje* om uppförande å tullkammarens stat af en kammarskrifvaretjänst;

af *tullkammaren i Nyköping* om uppförande å tullkammarens stat af två nya vaktmästaretjänster, afsedda för tullbevakningen i Nyköping och Oxelösund äfvensom om uppförande å tullstationens i Häfringe stat af en ny vaktmästaretjänst;

af *tullkammaren i Kalmar* om uppförande å tullkammarens stat af en ny kammarskrifvaretjänst och två nya vaktmästaretjänster;

af *tullkammaren i Oskarshamn* om uppförande å tullkammarens stat af en ny vaktmästaretjänst;

af *tullkammaren i Visby*, under närmare angifven förutsättning, om indragning af en kustuppsyningsmanstjänst och tre kustroddare-tjänster;

af *tullkammaren i Malmö* om inrättande vid tullförvaltningen därstädes af två nya kammarskrifvaretjänster för tullkammarens behof;

af *tullbevakningsinspektionen i Malmö* om inrättande vid tullförvaltningen därstädes af fem nya vaktmästaretjänster för tullbevakningens behof;

[11.]

af tullkammaren i *Hälsingborg* om uppförande dels å tullkammarens stat af två nya kontrollörstjänster, en ny kammarskrifvarettjänst, en ny uppsyningsmanstjänst och två nya vaktmästarettjänster dels å tullstationens i Råå stat af en ny vaktmästarettjänst;

af tullkammaren i *Trelleborg* om tullförvaltarens uppflyttning från klass 2 till klass 1 äfvensom om uppförande å tullkammarens stat af en ny kammarskrifvarettjänst och två nya vaktmästarettjänster samt om utbytande af uppsyningsmanstjänsten mot en öfveruppsyningsmanstjänst;

af tullkammaren i *Halmstad* om uppförande å tullkammarens stat af en ny kontrollörstjänst, en ny kammarskrifvarettjänst och två nya vaktmästarettjänster;

af *nederlagskontoret i Göteborg* om inrättande vid tullförvaltningen därstädes af två nya kammarskrifvarettjänster för kontorets behof samt om utbytande af den för kontorets räkning uppförda vaktmästarettjänsten mot en uppsyningsmanstjänst;

af *tullbevakningsinspektionen i Göteborg* om inrättande vid tullförvaltningen därstädes af tretton nya vaktmästarettjänster för tullbevakningens behof;

af tullkammaren i *Strömstad* om uppförande å tullkammarens stat af två nya gränsridarettjänster;

af tullkammaren i *Falun* om uppflyttning af tullförvaltaren från klass 4 till klass 3;

af tullkammaren i *Gäfle* om uppförande å tullkammarens stat af en ny kontrollörstjänst;

af tullkammaren i *Söderhamn* om uppförande å tullkammarens stat af en ny kammarskrifvarettjänst;

af tullkammaren i *Hudiksvall* om uppförande å tullkammarens stat af en kontrollörstjänst och två nya vaktmästarettjänster;

af tullkammaren i *Sundsvall* om utbytande af en å tullkammarens stat uppförd kammarskrifvarettjänst mot en kontrollörstjänst samt om uppförande å tullkammarens stat af två nya vaktmästarettjänster; samt

af tullkammaren i *Östersund* om tullförvaltarens uppflyttning från klass 4 till klass 3 samt om uppförande å tullkammarens stat af en ny kammarskrifvarettjänst.

Vidare hade från lokala tullmyndigheter följande framställningar gjorts hos styrelsen, nämligen:

af *tullbevakningsinspektionen i Göteborg*, att fyrtio af de för tullbevakningens i Göteborg behof afsedda vaktmästarettjänsterna måtte uppföras i staten under namn af förste vaktmästarettjänster med en förhöjning i den fasta aflöningen af 250 kronor;

af tullkamrarna i Örnköldsvik och Riksgränsen, att den fasta begynnelseaflöningen för tullförvaltarna i klass 4 måtte höjas till samma belopp som aflöningen för kontrollörerna, sålunda från 4,000 till 4,200 kronor;

af tullkamrarna i Karlskrona, Gäfle, Hudiksvall, Härnösand, Sundsvall och Örnköldsvik om ortstillägg åt tullpersonalen å vederbörande plats, af tullkammaren i Östersund, om ortstillägg åt samtliga tulltjänstemän i distriktet retroaktivt från och med år 1912 samt af tullkammaren i Haparanda om enahanda förmån åt kust- och gränsbevakningspersonalen i distriktet, hvarjämte tullkammaren i Falun hemställt, att ett dyrortstillägg af tio procent af nu utgående aflöning måtte tillerkännas tullförvaltaren därstädes, räknadt från och med 1912 års ingång till den tid, då ofvan omförmälda uppflyttning i klass 3 kunde äga rum;

af tullförvaltaren vid tullkammaren i Malmö T. J. Bergin, att det måtte tagas under öfvervägande, huruvida icke tulldirektörsbefattningar snarast möjligt borde återinföras i Malmö och Göteborg; samt

af tullkammaren i Härnösand, att det måtte tagas under ompröfning, huruvida icke tullförvaltarna vid de tullkamrar af klass 3, där kontrollör funnes anställd, måtte uppflyttas i en särskild klass benämnd 2 B, med en begynnelseaflöning, motsvarande öfverkontrollörernas af klass 2, eller 5,300 kronor.

Vidare hafva af centralstyrelsen för Sveriges tullmannaförening till generaltullstyrelsen ingifvits fyra särskilda skrifter, hvari hemställan gjorts

om inrättande af tio nya gränsridaretjänster inom Haparanda tullkammardistrikt och sju dylika tjänster inom Strömstads tullkammardistrikt;

om uppflyttning af vaktmästaretjänsterna vid tullförvaltningarna i Marstrand, Piteå, Furusund, Sandhamn och Dalarö från klass 3 till klass 2;

om höjning af aflöning och pensionsunderlag för vaktmästare i klass 3 äfvensom för kustroddare med 100 kronor;

om dyrortstillägg med 15 procent af begynnelselönen för samtliga tjänstinnehafvare å de såsom dyrorter af första klass ansedda tullplatser, för Stockholm med bibehållande af nuvarande ortstillägg, samt med 10 procent för tjänstinnehafvare å öfriga dyrorter;

om årlig semester af minst 15 dagar åt samtliga tjänstemän af lägre grad;

om tillerkännande åt extra ordinarie tjänstemän af lägre grad af helt dagtraktamente vid olycksfall i tjänsten, af halft dagtraktamente under sjukdom samt af fri uniformsbeklädnad efter ett års effektiv tjänstgöring.

I detta sammanhang ber jag jämväl att få anmäla en till Kungl.

[11.] Maj:t ställd den 1 december 1911 dagtecknad framställning från kust- och gränsbevakningspersonalen vid finska gränsen om ortstillägg med 10 procent på lönen för samma personal.

De af tullförvaltningarna gjorda framställningarna hafva af dem närmare utvecklats och motiverats.

Sålunda anför *konfiskations- och kassörskontoret i Stockholm*, att arbetet med aflöningslistornas upprättande betydligt ökats dels med anledning af bestämmelserna i det nya aflöningsreglementet dels på grund af personalens tillväxt. Konfiskationsgöromålen hade under de senaste åren säkerligen tredubblats och det nya tjänstgöringsreglementet hade medfört ökad arbete. Kontorets expeditionstid vore numera utsträckt till sju timmar hvarje söckendag, under hvilken tid tullförvaltaren oafbrutet måste vara tillstädes, hvarförutom han måste i stor utsträckning tjänstgöra äfven å kvällar samt sön- och helgdagar. Vidare meddelar kontoret, att från september månad 1908 hade två extra ordinarie kammarskrifvare varit inkallade i tjänstgöring, den ene året om och den andre större delen af året. Fullgiltiga skäl föreläge sålunda för inrättande af en ny tjänst, och borde denna tjänst vara af kontrollörsgrad, enär eljest åt en kammarskrifvare måste öfverlämnas en del göromål, som fordrade stor noggrannhet och grundlig kännedom om tulltjänstens alla grenar och som i allt fall vore af beskaffenhet, att motsvarande göromål å andra afdelningar af tullförvaltningen i Stockholm handhades af kontrollörer.

Nederlagskontoret i Stockholm framhåller, att under åren 1909 och 1910 samt år 1911 intill tiden för kontorets framställning tre extra ordinarie kammarskrifvare nästan oafbrutet måst användas i tjänstgöring å kontoret samt att från och med ingången af år 1911 till kontorets öfriga åligganden kommit skyldighet att föra och redovisa ytterligare en journal, diverse inkomsters journal, som under större delen af hvarje dag toge minst två personers arbete i anspråk. Den förstärkning af personalen, som beredts kontoret genom nyssnämnda inkallning af extra ordinarie tjänstemän, kunde på grund häraf icke undvaras. Kontoret hemställde därför att, förutom två kammarskrifvaretjänster, hvilka erfordrades för den i tullhuset i Stadsgården förlagda expeditionsafdelningen, tre nya kammarskrifvaretjänster för kontorets behof måtte inrättas.

Under erinran att med inrättande af en ny bevakningskontrollörs-tjänst, hvarom tullbevakningsinspektionen i Stockholm tidigare anhållit, förklarats skola anstå till dess erfarenhet vunnits, i hvad mån befrielsen för öfverinspektoren vid inspektionen från öfverinseendet öfver personalen vid vissa tullplatser i Stockholms skärgård samt från det omedelbara

utöfvandet af befälet öfver kustbevakningspersonalen därstädes kunde inverka på förhållandena hos inspektionen, har inspektionen meddelat, att öfverinspektorens åligganden endast i mycket ringa omfattning minskats af nyssnämnda anledningar, men att han däremot med ingången af år 1911 måst öfvertaga ett nytt, synnerligen tidsödande arbete, nämligen granskning och journalisering af räkningar å ersättning enligt den s. k. sporteltaxan för tullverket, hvilka räkningar under de nio första månaderna af året uppgått till icke mindre än omkring 10,300, och att han på grund häraf varit hindrad att i samma utsträckning som förut utöfva personlig tillsyn å bevakningsförrättningarna. Den af de båda nuvarande bevakningskontrollörerna, som omhänderhade bestyret med uppbörd af de i berörda räkningar debiterade afgifter, vore häraf hindrad att förrätta tjänstgöring vid tullbevakningen, i följd hvaraf för sådant ändamål endast *en* bevakningskontrollör stått till inspektionens förfogande. Vidare har inspektionen meddelat, att den kontingent ordinarie vaktmästare, som dagligen året om ställdes till nederlagkontorets disposition, måst med år 1911 ökas från trettio till fyrtio samt att i följd häraf antalet ordinarie vaktmästare, som stått till inspektionens förfogande, i motsvarande mån minskats.

Tullkammaren i Södertelje anför, att i följd af stadens tillväxt och industriella utveckling tullkammarens uppbörd och öfriga göromål varit stadda i oafbruten tillväxt under de senaste tio åren, samt att tullkammaren under de senaste fem åren erhållit nödig arbetshjälp af en med styrelsens tillstånd inkallad extra ordinarie kammarskrifvare, hvilken inkallning under de båda sista åren varit daglig. Den inkallade extra kammarskrifvaren fullgjorde samma tjänstgöring som en ordinarie sådan tjänsteman, i följd hvaraf, och då tullförvaltaren vore ensam tjänsteman af högre grad, den af 1908 års tullstatskommission angifna förutsättning för anställande af en ordinarie kammarskrifvare vore för handen.

Af *tullkammaren i Nyköping* har till stöd för dess framställning anförts, att det under flera år visat sig oundgängligen nödvändigt att i ständig tjänstgöring använda, i Oxelösund två och i Häfringe likaledes två extra ordinarie vaktmästare, hvarjämte tidvis ytterligare en extra ordinarie vaktmästare erfordrats i Oxelösund; att sjöfarten på Oxelösund, hvilken påginge året om, vore stadd i afsevärd stegring och att särskildt antalet styckeodslaster ökats; att de inkallade förrättade samma arbete som de ordinarie och fördenskull borde åtnjuta samma lön; samt att tjänstgöringen vid tullstationen i Häfringe, som utgjorde inloppsstation såväl till Oxelösund och Nyköping som till Norrköping, vore synnerligen ansträngande, särskildt vintertiden.

[11.]

Tullkammaren i Kalmar har förmält, att sedan flera år tillbaka erfordrats inkallning under seglationstiden af två till tre extra ordinarie kammarskrifvare och under de senaste två åren nästan ständigt inkallning hela året af två dylika tjänstemän, hvartill komme, att göromålen vid tullkammaren med ingången af år 1912 med säkerhet komme att ökas. Beträffande den ordinarie tullbevakningen hade densamma sedan mer än ett tiotal år tillbaka måst förstärkas under större delen af seglationstiden med fyra till sex extra ordinarie vaktmästare, hvarjämte under de båda senaste åren trafiken nödvändiggjort inkallning året om af två extra ordinarie vaktmästare och dessutom under seglationstiden vanligen af fyra sådana.

Tullkammaren i Oskarshamn åberopar såsom skäl för den af tullkammaren gjorda framställningen, att sedan den kustbevakningsposterings, som varit förlagd i Oskarshamn, med ingången af år 1911 indragits, en stor del af dess tjänsteåligganden måst öfvertagas af den inre bevakningen. Då nattbevakningen på grund häraf måst ökas till två man hvarje natt för att effektivt kunna verkställa invisitation och försegling af under natten i den vidsträckta hamnen och på redden inkomna fartyg, hade en extra ordinarie vaktmästare måst användas i tjänstgöring.

Under framhållande däraf, att, sedan kustöfveruppsyningsmannen i Visby tullkammardistrikt i sin tjänstebåt låtit insätta en motor om 12 hästkrafter, det visat sig, att denna motor vore för svag och borde utbytas mot en ny sådan om 18 hästkrafter och att för möjliggörande häraf den till kustöfveruppsyningsmannen nu utgående jaktlega, 1,400 kronor, måste höjas till 1,600 kronor, gör *tullkammaren i Visby* gällande att, därest så skedde och tillika motor blefve insatt i den segeljakt, som tillhörde den ena af de två kustuppsyningsmännen i distriktet — hvarvid jaktlegan till denne borde ökas från nuvarande 700 till 1,400 kronor — den tredje posteringsen, bestående af en kustuppsyningsman och tre kastroddare, kunde indragas.

Tullkammaren i Malmö förmenar, att de båda biträdande kammarskrifvarebefattningar, som sedan lång tid tillbaka varit tullkammaren tilldelade och hvilkas innehafvare förrättade lika ansvarsfulla göromål som ordinarie kammarskrifvare, borde, i enlighet med hvad 1908 års tullstatskommission uttalat, uppföras å ordinarie stat.

Af *tullbevakningsinspektionen i Malmö* anmärkes, att den ordinarie bevakningspersonalen, oaktadt erhållen förstärkning, icke vore tillfyllest för att motsvara det behof, som förefunnes, om densamma skulle anses stå i rimlig proportion till de alltmer ökade göromålen, hvilket framginge däraf att, medan hos inspektionen funnes anställda 44 ordinarie

vaktmästare, icke mindre än 25 extra ordinarie vaktmästare måste anlitas till biträde åt dessa. Dessutom vore inspektionen öfvertygad om, att den nya tulltaxan komme att bidraga till ökning af bevakningspersonalens göromål.

[11.]

Tullkammaren i Hälsingborg har framhållit, att den nya tulltaxans tillämpning med säkerhet kunde antagas medföra behof af personalförstärkning, hufvudsakligen på grund af det förhållande, att tullbehandlingsgöromålen komme att tarfva längre tid och noggrannare behandling samt vore af sådan beskaffenhet, att handläggningen af dem måste anförtros åt i tjänsten äldre och mera erfarna krafter. I likhet med hvad förhållandet vore vid packhuset i Malmö, erfordrades vidare, för tillsyn och registrering af gods, som infördes i packhusen, och tillika såsom biträde vid tullbehandling af varor en uppsyningsman. Hvad beträffar de af tullkammaren begärda nya vaktmästaretjänsterna, meddelar tullkammaren, att under en längre tid vid tullbevakningen i Hälsingborg sex och vid tullbevakningen i Råå tre extra ordinarie vaktmästare varit inkallade i ständig tjänstgöring och att någon utsikt icke förefunnes att kunna minska antalet af denna förstärkning å någondera platsen.

Med erinran om sin i ämnet år 1910 till generaltullstyrelsen gjorda framställning gör *tullkammaren i Trelleborg* gällande, att de skäl, hvilka af tullkammaren därvid anförts för tullförvaltaretjänstens uppflyttning i klass 1, icke blott kvarstode i oförminskad grad utan än vidare vunnit i styrka, i det att rörelsen och trafiken vore stadd i en tillväxt, hvarom man vid ångfärjetrafikens öppnande icke kunnat göra sig en föreställning. Såsom bevis härför anförde tullkammaren, att det för ångfärjetrafiken afsedda packhuset komme att än ytterligare tillbyggas och att tullafdelningen för postgoods skulle betydligt utvidgas. Också befunne sig tulluppbörden i en snabb och ansenlig tillväxt. Ehuru två nya kammarskrifvaretjänster komme att inrättas med ingången af år 1912, kunde det likväl antagas såsom gifvet, att det ökade arbete, som blefve en följd af den nya tulltaxans ikraftträdande, inom kort komme att medföra behof af ytterligare förstärkning af arbetskrafterna vid tullkammaren. Detta behof kunde emellertid icke på förhand beräknas, och tullkammaren måste därför förbehålla sig att, när sådant behof gjort sig gällande, få inkomma med framställning om ökning af personalen, eventuellt redan under år 1912. Dock ansåge tullkammaren, att biträdande kammarskrifvarebefattningen hos tullkammaren borde öfverflyttas på ordinarie stat, då stadigvarande behof af densamma före-

- [11.] låge. Uppsyningsmanstjänstens förändring till en öfveruppsyningsmans-tjänst vore betingad af tjänstens synnerligen maktpåliggande och ansvarsfulla beskaffenhet, särskildt hvad beträffade arbetet och tillsynen vid ångfärjetrafiken och godstransiteringen äfvensom vid de viktiga, allt mera omfattande kreaturstransporterna, hvarför tjänstens innehafvare kunde sägas fullgöra en bevakningskontrollörs flesta åligganden. Slutligen meddelar tullkammaren, att, oaktadt bevakningspersonalen med ingången af år 1911 förstärkts med tre ordinarie vaktmästare, det likväl visat sig nödvändigt att under större delen af detta år i tjänstgöring använda ända till sex extra ordinarie vaktmästare och att den förestående utvidgningen af tullpackhusen utan tvifvel komme att påfordra vaktmästarebiträden i större utsträckning än hittills.

Tullkammaren i Halmstad meddelar, att under år 1911 måst användas i ständig tjänstgöring minst tre extra ordinarie kammarskrifvare, men för det mesta fyra sådana tjänstemän, att den nya tulltaxans tillämpning komme att öka behovet af personal vid tullkammaren och att fördenskull minst två nya tjänstemän vore af nöden och att af dessa åtminstone en borde vara af kontrollörs grad, samt tillfogar, att under de senaste fem till sex åren minst två och under innevarande år tre extra ordinarie vaktmästare varit inkallade till ständig tjänstgöring och att vid många tillfällen ytterligare förstärkning af tullbevakningspersonalen måst anordnas.

Nederlagskontoret i Göteborg meddelar, att till förstärkning af kontorets personal måst användas, förutom en biträdande kammarskrifvare, en till två extra ordinarie kammarskrifvare, hvilken förstärkning icke kunde undvaras. Sedan den hos kontoret anställde vaktmästaren den 24 april 1911 förordnats att i egenskap af extra ordinarie uppsyningsman utöfva tillsyn öfver den i och för transitrörelsen använda bevakningspersonalen, hade erfarenheten visat, att den extra ordinarie uppsyningsmannens verksamhet varit till stort gagn för bevakningsgöromålens behöriga skötande, och vore, i följd af kajområdets utvidgning och en lifligare transitrörelse genom tillkomsten af nya sjöfartsleder, omförmälda tillsyn fortfarande behöflig och komme att ställa ytterligare kraf på dess utföfware.

Tullbevakningsinspektionen i Göteborg framhåller, att trafiken öfver Göteborg alltjämt vore stadd i ett betydligt uppsving, särskildt beträffande förbindelsen med aflägsset belägna hamnar, och att Göteborgs hamn artade sig att blifva en uppsamlingshamn i stor stil för omlastningsgods, som ditfördes från Kristania, Köpenhamn, Stettin, Hamburg och flera utländska hamnar. Detta omlastningsgods måste ställas under

tullbevakning ofta flera dagar, innan det blefve inlastadt i de väntade oceanångarna. På grund häraf vore den ordinarie personalen, oaktadt det betydande antal vaktmästaretjänster, som inrättats under de senaste åren, nämligen år 1909 tio, år 1911 fem och för år 1912 femton, fortfarande otillräcklig, hvilket framginge däraf, att såväl under år 1910 som under år 1911 omkring 28 extra ordinarie vaktmästare måst användas i ständig tjänstgöring, och hade under vissa dagar af innevarande år öfver 40 extra ordinarie vaktmästare varit inkallade. Enär, såsom nyss nämnts, endast 15 nya vaktmästaretjänster inrättats för år 1912, men under innevarande år 28 extra ordinarie vaktmästare varit ständigt inkallade, ansåge inspektionen 13 nya dylika tjänster vara erforderliga.

Tullkammaren i Strömstad håller före, att, hvilka bestämmelser än komme att blifva definitivt gällande rörande gränstrafiken i Svinesund och Idefjorden, två nya gränssidaretjänster vore erforderliga, nämligen en inom posteringen Långnäs, där bevakningen uppehölles af en tillförordnad gränssidare, och en, hvars innehafvare skulle tjänstgöra på gränsuppsyningsmannens motorbåt.

Tullkammaren i Falun anmärker, att uppbörden vid tullkammaren under de senaste åren öfverstigit eller varit jämförlig med uppbörden vid ett flertal tullkamrar i klass 3 samt med endast tre undantag öfverstigit uppbörden vid tullkamrarna i klass 4. Vid en tullkammare såsom den i Falun, där någon nämnvärd införsel af s. k. kassaartiklar icke förekomme, finge enligt tullkammarens mening uppbördens storlek anses såsom en mätare af den arbetsmängd, som förekomme vid tullkammaren, äfvensom af föreståndarens personliga tjänsteansvar. De hufvudsakliga göromålen vid tullkammaren utgjordes af tullbehandlings-expeditioner, hvilka samtliga handlades af tullförvaltaren personligen, och, enär importen vore af en mångfaldig och växlande art och till betydande del utgjordes af modist- och korta varor, ställde dessa göromål stora kraf på tullförvaltarens kompetens och ansvarighet, ett förhållande, som komme att göra sig ännu mera märkbart efter den nya tulltaxans ikraftträdande. Under tullkammaren lydde, anför tullkammaren vidare, fem gränstationer, för hvilkas tillsyn och skötsel tullförvaltaren hade ett ej obetydligt arbete, omtanke och ansvar. De inspektionsresor, tullförvaltaren måste företaga för tillsynen å stationerna, vore förbundna med mycket stora obehag och svårigheter, stundom med faror för lif och hälsa, hvartill komme, att Falun i afseende å lefnadskostnadernas höjd täflade med storstäderna och att med tullförvaltaretjänsten därstädes icke några extra inkomster vore förenade.

[11.]

Tullkammaren i Gäfle anför, att sedan flera år tillbaka behof af ökad antal packhustjänstemän ofta gjort sig gällande och att detta behof numera, då tullbehandlingen i själfva packhuset dagligen måste försiggå vid två vågar och ofta vid tre eller fyra sådana samtidigt, vore oafvisligt. De tränga tullbehandlingsgöromål, som måste förrättas af förste kontrollören, samt den honom såsom föreståndare för packhuset åliggande skyldigheten att öfvervaka tullbehandlingsarbetet i dess helhet tillsammans utgjorde en i längden öfveransträngande arbetsbörda. Enär den hos tullkammaren anställde kontrollören hufvudsakligen toges i anspråk för tullbehandlingen af manufaktur- och korta varor, men tullbehandlingen af maskiner, hvaraf en betydande införsel ägde rum, samt äfven ofta tullbehandlingen af andra varor på den expedierande tjänstemannen ställde större anspråk på insikter i tullbehandlingsgöromål än som i allmänhet kunde fordras af en kammarskrifvare, ansåge tullkammaren, att statens och trafikens intressen knappast kunde, särskildt efter den nya tulltaxans ikraftträdande, tillgodoses på ett fullt tillfredsställande sätt, med mindre den behöfliga förstärkningen af packhuspersonalen åstadkommes genom inrättande vid tullkammaren af en ny kontrollörstjänst; och, äfven om tullbehandlingsgöromålen under vissa delar af året vore mindre omfattande än eljest, hade det likväl visat sig, att denna skillnad i göromålens mängd år efter år minskades, i det att godstrafiken å järnvägarna under vintermånaderna ökats. I alla händelser vore arbetet vid tullkammaren den del af året, då sjötrafik påginge, af så stor omfattning, att anställande af ytterligare en kontrollör i packhuset vore väl motiveradt af göromålens mängd, beskaffenhet och vikt.

Tullkammaren i Söderhamn meddelar, att under minst tio års tid en extra ordinarie kammarskrifvare varit inkallad under seglationstiden och att numera biträde af två dylika tjänstemän erfordrades, samt att personalens otillräcklighet äfven framginge däraf, att vid enhvar af fem tullkamrar med ett lägre poängtal än tullkammarens i Söderhamn funnes anställda två kammarskrifvare.

Tullkammaren i Hudiksvall anför, att det väsentligt ökade arbete, som vid hvarje tullförvaltning med någon mera betydande import blefve en följd af den nya tulltaxans ikraftträdande, äfven vid tullkammaren komme att medföra behof af ökad personal för tullbehandlingsgöromålen. Föreståndaren för en tullförvaltning med så många och vidtomfattande förvaltningsgrenar som den i Hudiksvall medhunnit icke att i den omfattning, tjänstgöringsreglementet för tullverket afsåge, verkställa förekommande tullbehandlingsgöromål, då dessa göromåls

natur kräfde, att förrättningsmannen skulle äga tillfälle att ostördt och odeladt ägna sig däråt utan att oroas af tanken, att andra viktiga göromål försumrades. Fördenskull erfordrades med nödvändighet en särskild tjänsteman för tullbehandlingsgöromålen och denne tjänsteman borde, för att icke tullkammaren skulle tvingas att i större utsträckning öfverlämna nämnda göromål åt yngre, mindre erfarna biträden, vara af kontrollörs grad. Vidare meddelar tullkammaren, att under en följd af år inkallning under hela seglationstiden af minst två extra ordinarie vaktmästare varit nödvändig och att detta behof alltjämt förelåge.

Tullkammaren i Sundsvall uttalar såsom sin uppfattning, att vid tillämpning af den nya tulltaxan stora kraf komme att ställas på tjänstemännen i packhuset vid undersökning och attestering af åtskilliga varor. Då den i packhuset tjänstgörande förste kontrollören icke vore i stånd att utöfva tillfyllestgörande kontroll öfver packhusarbetet i dess helhet, vore det behöfligt, att en tjänsteman af kontrollörsgrad anställdes med befogenhet att verkställa dylik kontroll, hvarjämte han äfven borde handhafva göromålen vid den s. k. finska trafiken, hvilka göromål, nu skötta af förste kontrollören, på grund af lokala förhållanden vore mycket tidsödande, hvarför det vore särdeles lämpligt, om förste kontrollören kunde blifva befriad från desamma. Någon ökning af personalens antal blefve på grund häraf icke behöflig, enär, vid bifall till den af tullkammaren gjorda framställningen om en ny kontrollörstjänst, en kammarskrifvarettjänst kunde indragas. Vidare meddelar tullkammaren, att sedan lång tid tillbaka två extra ordinarie tjänstemän af lägre grad varit inkallade i oafbruten tjänstgöring under seglationstiden och att dessa förrättat samma göromål som ordinarie vaktmästare.

Tullkammaren i Östersund säger sig visserligen vara förvissad om att den af 1908 års tullstatskommission uppgjorda s. k. poängtabellen vore fullt exakt i fråga om göromålens sammanlagda mängd vid respektive tullkamrar, men anser icke det därför vara säkert, att vid en större tullkammare med en större personal tullförvaltarens arbetsbörda vore större än vid en mindre tullkammare med en fåtaligare personal.

Äfven borde lefnadskostnadernas höjd och förekomsten af extra inkomster tagas i betraktande vid aflöningars bestämmande och, därest Östersund i dessa hänseenden jämfördes med andra tullkamrar i klass 4, utfölle jämförelsen högst ogynnsamt hvad beträffade nämnda stad, i det att där lefnadskostnaderna vore synnerligen höga och extra inkomster alldeles saknades. Vidare medförde tullförvaltarens åligganden såsom chef för gränsbevakningen en afsevärd tillökning i hans arbete. Med nuvarande aflöning för tullförvaltaren vore det därför icke antagligt,

[11.]

att tjänsten komme att blifva eftersökt af andra än yngre kammar-skrifvare. Beträffande biträdande kammarskrifvarebefattningen föreläge ett stadigvarande behof af densamma, och borde därför befattningen öfverflyttas på ordinarie stat.

Till stöd för framställningen om uppförande af 40 vaktmästare-tjänster såsom förste vaktmästaretjänster med viss förhöjd aflöning har *tullbevakningsinspektionen i Göteborg* anført, att sedan flera år tillbaka ett visst antal, för närvarande fyrtio, bland de mest dugliga och pålitliga vaktmästarne användts till förrättande af de mest maktpåliggande göromålen, särskildt bevakning af större styckegodsbåtar, utan att för denna tjänstgöring kunnat beredas dem någon lindring eller minskning i öfrig tjänstgöring, samt att det med hänsyn därtill och till den ringa utsikt till befordran, som förefunnes för vaktmästarne, syntes inspektionen lämpligt, ej minst ur statsverkets synpunkt, att den af inspektionen föreslagna anordning, hvilken hade sin motsvarighet inom postverket i fråga om förste vaktmästare och förste postiljoner, blefve vidtagen.

Tullkammaren i Riksgränsen, som jämte *tullkammaren i Örnsköldsvik* hemställt, att aflöningen för tullförvaltarne i klass 4 måtte höjas till samma belopp som kontrollörernas aflöning, har anført, att det nuvarande förhållandet i detta hänseende vore en organisatorisk oegentlighet, som särskildt skarpt framträdde i fråga om tullförvaltarne vid gränstullkamrarna.

Såsom skäl för det af åtskilliga tullförvaltningar framställda yrkandet om beredande af ortstillägg har i allmänhet åberopats, att lefnadskostnader, skatter m. m. å vissa platser väsentligt öfverstege motsvarande utgifter å andra platser, där tullpersonalen dock åtnjöte enahanda aflöning som personalen å de förra platserna, äfvensom att inom andra statens verk ortstillägg förekomme i betydligt större utsträckning än i tullverket.

Tullförvaltaren Bergin har beträffande det af honom ifrågasatta återinförandet af tulldirektörsbefattningarna framhållit, bland annat, att vid tullförvaltningarna i Göteborg och Malmö under nuvarande förhållanden saknades en central myndighet, som ägde befogenhet att ingripa reglerande och ordnande i förvaltningarnas arbete. Detta förhållande hade gjort sig särskildt kännbart i Malmö, där detsamma vållat både oreda och besvär, särskildt för främlingar, som ofta uttryckt sin förvåning öfver att en chef för förvaltningen icke funnes. Saknaden af ett gemensamt chefskap inverkade också synnerligen ofördelaktigt i personalfrågor, såsom vid afgifvande af förord till de cirkulerande

kammarsskrifvare- och vaktmästaretjänsterna, vid tilldelande af vitsord åt extra ordinarie personal m. m. [11.]

De hufvudsakligaste af de skäl, *centralstyrelsen för Sveriges tullmannaförening* anfört till stöd för de af föreningen gjorda framställningarna, hafva blifvit angifna i sammanhang med styrelsens här nedan återgifna yttrande öfver dessa framställningar, hvarför någon redogörelse för desamma icke här torde erfordras.

Efter denna redogörelse för till generaltullstyrelsen inkomna framställningar har styrelsen i sin ifrågavarande skrifvelse den 11 november 1911 för egen del anfört hufvudsakligen följande.

Generaltullstyrelsen.

Hvad af konfiskations- och kassörskontoret i Stockholm anförts funne styrelsen innefatta fullgiltigt skäl för inrättande vid kontoret af en ny tjänst. Styrelsen hade dock icke funnit sig öfvertygad om nödvändigheten af att denna tjänst blefve af kontrollörsgrad utan ansåge för sin del, att det föreliggande behovet af personalförstärkning borde kunna fyllas medelst inrättande af en ny kammarsskrifvaretjänst vid tullförvaltningen i Stockholm, afsedd för kontorets behof.

Beträffande de två af nederlagskontoret i Stockholm äskade kammarsskrifvaretjänster, som påkallades af inrättandet af en afdelning af kontoret i det nya tullhuset i Stadsgården, komme styrelsen att i annat sammanhang göra framställning om dessa tjänsters uppförande å extra stat. Förutom dessa två tjänster hade kontoret, under återopande af den för göromålen nödvändiga inkallningen af extra ordinarie kammarsskrifvare, anhållit om ytterligare tre kammarsskrifvare; men då det syntes styrelsen icke böra ifrågasättas, att ordinarie personal skulle anställas i så stor utsträckning, att behovet af arbetskrafter i hela dess omfattning och under alla förhållanden skulle tillgodoses medelst sådan, har styrelsen hemställt, att för kontorets behof måtte inrättas ytterligare två kammarsskrifvaretjänster.

Hvad tullbevakningsinspektionen i Stockholm anfört till stöd för sin förnyade framställning om uppförande å inspektionens stat af en ny bevakningskontrollörstjänst kunde styrelsen icke undgå att finna synnerligen beaktansvärdt. Visserligen hade denna framställning vid de två föregående tillfällen, då densamma gjorts — i förslagen till stater för åren 1911 och 1912 — icke biträdts af styrelsen; men skälet härför hade väsentligen varit, att styrelsen ansett någon tids erfarenhet böra vinnas om verkan af öfverinspektorens befriande från vissa göromål. Det hade nu visat sig, att öfverinspektorens göromål icke härigenom minskats i någon nämnvärd mån. Samtidigt härmed hade göromålen

[11.] vid inspektionen i mycket stor omfattning ökats genom de förändrade föreskrifter rörande uppbörden och redovisningen af ersättningen för vissa tjänstförrättningar, hvilka med år 1911 trädt i kraft. Dessa göromål upptoge den ene bevakningskontrollörens tid och medförde äfven för öfverinspektoren ett betydande arbete; och styrelsen kunde därför nu vitsorda behovet af en ny bevakningskontrollör. Att, såsom inspektionen alternativt hemställt, söka täcka behovet af en ny förman för tullbevakningen medelst inrättande af en med bevakningsbefäl förenad kammarskrifvaretjänst, kunde styrelsen för sin del icke förorda. En sådan organisation användes och kunde anses lämplig å vissa mindre tullplatser, där rörelsen icke vore af större omfattning, än att vissa tullkammargöromål samt åliggandena som bevakningsförman kunde utföras af en person; men densamma lämpade sig enligt styrelsens mening icke för rikets största tullplats med en mycket talrik personal och ett synnerligen vidsträckt hamnområde; och framhåller styrelsen, att vid tullbevakningsinspektionen i Göteborg funnes anställda tre bevakningskontrollörer. Styrelsen hemställde fördenskull, att vid tullbevakningsinspektionen i Stockholm måtte inrättas en ny bevakningskontrollörstjänst. — I anledning af inspektionens uppgift, att nederlagskontorets behof af vaktmästare för tillsyn å nederlagsmagasinen ökats från trettio till fyrtio dagligen, hade yttrande från nämnda kontor infordrats; och hade kontoret därvid upplyst, att erfarenheten visat sistnämnda antal vaktmästare vara fullt behöfligt för att på ett tillfredsställande sätt kunna tillmötesgå allmänhetens billiga anspråk på snabb expedition samt anfört, att det ej sällan inträffat, att kontoret måst rekvirera ytterligare förstärkning af bevakningspersonalen, äfvensom att, sedan den nya nederlagsexpeditionen i Stadsgården öppnats, kontoret måst dit förlägga tio vaktmästare, hvarför ett antal af fyrtio vaktmästare måste anses såsom den minsta tänkbara kontingent, som tillsvidare kunde beräknas för nederlagsbevakningen. På grund häraf ansåge styrelsen sig böra tillstyrka inspektionens framställning om inrättande af tio nya vaktmästaretjänster.

Tullkammarens i Södertälje anhållan om en kammarskrifvaretjänst biträdades af styrelsen, under åberopande af hvad tullkammaren till stöd för sin framställning anfört.

Under åberopande af styrelsens förut häfdade uppfattning, att icke hela behovet af arbetskrafter under alla förhållanden borde tillgodoses genom anställande af ordinarie personal, har styrelsen hemställt, att tullkammarens i Nyköping här ofvan omförmälda framställning måtte allenast på det sätt bifallas, att två nya vaktmästaretjänster inrättades, den ena för tullbevakningen i Nyköping och Oxelösund, där på grund

af nådiga brefvet den 20 juli 1888 tullbehandling af visst gods skulle äga rum, och den andra för tullbevakningen i Häfringe. [11.]

Den af tullkammaren i Kalmar gjorda framställningen om uppförande å tullkammarens stat af en ny kammarskrifvarettjänst och två nya vaktmästarettjänster syntes styrelsen tillfyllestgörande motiverad, hvarför styrelsen tillstyrkte nådigt bifall till densamma.

Tullkammarens i Oskarshamn framställning om inrättande af en ny vaktmästarettjänst utgjorde ett upprepande af tullkammarens nästlidet år gjorda och af styrelsen tillstyrkta men af Kungl. Maj:t icke bifallna framställning. Då emellertid de af tullkammaren anförda skäl syntes styrelsen ådagalägga behovet af den begärda tjänsten, förnyade nu styrelsen sitt tillstyrkande af framställningen.

Den af tullkammaren i Visby föreslagna anordning med två af kustbevakningsförmännens i distriktet tjänstefarkoster skulle visserligen medföra en ökad kostnad i jaktlega af 900 kronor, men å andra sidan föranleda, att en kustuppsyningsmanstjänst och tre kustroddarettjänster blefve öfverflödiga och kunde indragas. Beloppet af den besparing, som härigenom skulle uppstå för tullverket, läte sig icke nu bestämmas, då detta belopp berodde på, huruvida någon eller några af innehafvarne af berörda fyra tjänster skulle behöfva förflyttas å indragningsstat. Det vore dock den allra största sannolikhet för, att samtliga bemälda tjänstinnehafvare skulle under loppet af år 1912 kunna förflyttas till andra tjänster vid kustbevakningen; och i sådant fall skulle genom de föreslagna åtgärderna vinnas en besparing, uppgående till omkring 5,000 kronor. Styrelsen, som det jämlikt § 10 i aflöningsreglementet tillkomme att bestämma anslag till jaktlega, hemställde, att en kustuppsyningsmanstjänst och tre kustroddarettjänster måtte indragas.

1908 års tullstatskommission hade såsom sin uppfattning uttalat, att, där icke särskilda omständigheter annorlunda föranledde, biträdande kammarskrifvarebefattning, hvaraf stadigvarande behof föreläge och hvars innehafvare fullgjorde samma tjänstgöring som ordinarie kammarskrifvare, borde uppföras å ordinare stat. Tullkammarens i Malmö under åberopande af detta uttalande gjorda hemställan om två nya kammarskrifvarettjänster tillstyrktes af styrelsen. I detta sammanhang tilläte styrelsen sig omförmåla, att styrelsen vore betänkt på att indraga samtliga biträdande kammarskrifvarebefattningar i tullverket. Dessa befattningar, hvilka tillkommit för att bereda äldre och mera förtjänta extra ordinarie kammarskrifvare i afvaktan på befordran till ordinarie tjänst en något högre inkomst än som vore förenad med ständig inkallning, uppfyllde nämligen icke längre sitt berörda ändamål. Sedan Kungl.

- [11.] Maj:t enligt nådig skrifvelse till generaltullstyrelsen den 2 december 1910 bestämt, bland annat, att dagaflöning till extra ordinarie kammarskrifvare, som förordnades att bestrida ordinarie kammarskrifvaretjänst, skulle utgå med 5 kronor, hade styrelsen med stöd af § 23 i aflöningsreglementet den 18 juni 1910 — enligt hvilket författningsrum styrelsen ägde bestämma ersättning till inkallad extra ordinarie personal med iakttagande att dagaflöning till sådan personal såvidt möjligt borde begränsas till de belopp, som för förordnande å motsvarande ordinarie tjänst blifvit fastställda af Kungl. Maj:t — bestämt, att dagaflöning till i tjänstgöring inkallad extra ordinarie kammarskrifvare skulle utgå med 4 kronor intill dess han effektivt tjänstgjort i två år och därefter med 5 kronor. Då arfvode till biträdande kammarskrifvare — hvilket styrelsen jämlikt nyss återopade paragraf i aflöningsreglementet likaledes ägde bestämma — utginge med 1,800 kronor för år, åtnjöte alltså en året om inkallad extra ordinarie kammarskrifvare, som innehade längre effektiv tjänstgöring än två år, en till och med något högre ersättning än biträdande kammarskrifvarearfvodet; och då höjning af detta arfvode syntes styrelsen icke böra ifrågakomma, torde något skäl att vidare bibehålla biträdande kammarskrifvarebefattningarna icke föreligga utan borde de, i den mån de icke förvandlades till ordinarie tjänster, ersättas med inkallning af extra ordinarie kammarskrifvare.

Den af tullbevakningsinspektionen i Malmö gjorda framställningen om fem nya vaktmästaretjänster funne styrelsen, i betraktande af det stora antalet inkallade extra ordinarie vaktmästare, vara synnerligen befogad och tillstyrkte fördenskull nådigt bifall till densamma.

Ehuru det torde vara uppenbart, att tillämpningen af den nya tulltaxan skulle vid en så betydande tullkammare som den i Hälsingborg medföra väsentligt ökade göromål, hade styrelsen dock ansett sig icke kunna i allo tillstyrka tullkammarrens därstädes begäran om personalförstärkning. Enligt styrelsens åsikt torde behovet af ökade arbetskrafter å tullkammarafdelningen kunna, åtminstone tillsvidare, tillgodoses medelst anställande af en ny kontrollör och en ny kammarskrifvare; men då nämnda behof föranleddes af den nya tulltaxans tillämpning, hade styrelsen ansett dessa tjänster icke böra uppföras å ordinarie stat, utan upptagas å extra aflöningsstat, intill dess önskvärd erfarenhet vunnits om den verkan å göromålens omfattning och beskaffenhet, som tillämpningen af nämnda tulltaxa komme att medföra. Styrelsen hemställde alltså om uppförande å extra aflöningsstat för år 1913 af en kontrollörs- och en kammarskrifvaretjänst, afsedda för tullkammarrens i Hälsingborg behof. Vidare funne styrelsen

behovvet af två nya vaktmästaretjänster vid tullbevakningen i Hälsingborg och en dylik tjänst vid tullbevakningen i Råå vara tillfyllestgörande ådagalagdt genom hvad tullkammaren anført och hemställde därför, att nämnda tre tjänster måtte uppföras å ordinarie stat för år 1913. Hvad slutligen beträffade tullkammarens framställning om en ny uppsyningsmanstjänst, hade styrelsen af hvad tullkammaren till stöd härför anført icke funnit sig öfvertygad om behovvet af denna tjänst och kunde förty icke tillstyrka bifall till tullkammarens anhållan därom.

På redan — i fråga om tullkammaren i Malmö — antydda skäl tillstyrkte styrelsen bifall till tullkammarens i Trelleborg framställning om den hos tullkammaren befintliga biträdande kammarsskrifvarebefattningens uppförande i staten såsom en ordinarie kammarsskrifvaretjänst. Att den alltjämt växande rörelsen vid tullkammaren måste föranleda behof af ökad bevakningspersonal, syntes styrelsen uppenbart, och styrelsen ansåge sig därför och på de af tullkammaren anförda skäl böra förorda tullkammarens framställning om två nya vaktmästaretjänster. Däremot kunde styrelsen lika litet nu som år 1910, då jämväl hemstallan gjorts af tullkammaren om utbytande af uppsyningsmanstjänsten mot en öfveruppsyningsmanstjänst, finna anledning tillstyrka den sålunda ifrågasatta förändringen.

Till den af tullkammaren i Halmstad gjorda framställningen om inrättande af en ny kontrollörstjänst, en ny kammarsskrifvaretjänst och två nya vaktmästaretjänster tillstyrkte styrelsen nådigt bifall. Behovvet af det begärda antalet nya tjänstemän syntes styrelsen tillfyllestgörande styrkt; och enär vid tullkammaren endast *en* tjänsteman af kontrollörsgrad funnes anställd, torde, för bibehållande af skälig proportion mellan antalet kontrollörer och antalet kammarsskrifvare, en af de föreslagna tjänstemännen af högre grad böra uppföras i kontrollörsgrad.

Den af nederlagskontoret i Göteborg framställda begäran om inrättande af två nya kammarsskrifvaretjänster funne styrelsen, på förut antydda skäl, icke anledning tillstyrka i vidsträcktare mån, än att *en* dylik tjänst måtte, i stället för biträdande kammarsskrifvarebefattningen, uppföras å ordinarie stat. Kontorets framställning, att vaktmästaretjänsten måtte utbytas mot en uppsyningsmanstjänst, ansåge styrelsen sig böra tillstyrka, enär behof af en förman för den talrika vaktmästarepersonal, som användes vid nederlags- och transitgodsbevakning, gjort sig gällande och den å kontoret anställde vaktmästaren därför måst förordnas att tjänstgöra såsom extra ordinarie uppsyningsman.

Då det torde kunna förväntas, att de lifliga förbindelser mellan Göteborg och flera aflägsna hamnar, hvilka på senaste åren tillkommit

[11.] och syntes vara stadda i rask utveckling, skulle framkalla ytterligare behof af ökadt antal vaktmästare vid tullbevakningen i Göteborg, ansåge styrelsen sig böra i så måtto tillstyrka tullbevakningsinspektionens i nämnda stad framställning om inrättande af nya vaktmästaretjänster, att styrelsen hemställde om uppförande i staten af sju dylika tjänster.

Förutom den ordinarie gränsbevakningspersonalen i Strömstads tullkammardistrikt, en gränsuppsyningsman och tolf gränsridare, hade under flera år ett antal af sju extra ordinarie gränsridare användts i ständig tjänstgöring. Af dessa vore för närvarande en förordnad att bestrida bevakningstjänstgöringen i posteringen Långnäs och en tjänstgjorde såsom besättningsman å gränsuppsyningsmannens motorbåt. Af tullkammaren i Strömstad hade ifrågasatts, att två nya gränsridaretjänster, afsedda den ena för posteringen Långnäs och den andra för motorbåten, måtte uppföras i staten, hvaremot centralstyrelsen för Sveriges tullmannaförening, hufvudsakligen under åberopande af de dåliga befordringsutsikterna för extra ordinarie gränsridare, anhållit, att sju nya gränsridaretjänster i Strömstads tullkammardistrikt måtte inrättas. Under erinran, att frågan om definitiva bestämmelser rörande ordnandet af gränstrafiken i Svinesund och Idefjorden ännu icke vore afgjord, biträdde styrelsen den af tullkammaren i Strömstad gjorda framställningen om inrättande af två nya gränsridaretjänster, afsedda för de af tullkammaren omförmälda ändamål.

Hvad tullkammaren i Gäfle anført till stöd för framställningen om en ny kontrollörstjänst, hade styrelsen funnit beaktansvärdt och hemställde fördenskull om bifall till samma framställning.

Då, på sätt tullkammaren i Söderhamn anført, vid icke mindre än fem tullkamrar, som enligt den af 1908 års tullstatskommission uppgjorda s. k. poängtabellen hade ett lägre poängtal än tullkammaren i Söderhamn, två kammarskrifvare vore anställda, syntes det styrelsen med hänsyn jämväl till den utsträckning, hvari inkallning af extra ordinarie tjänstemän förekommit, att tullkammarrens framställning om ytterligare en kammarskrifvaretjänst vore befogad, hvarför styrelsen tillstyrkte bifall till densamma.

Hvad tullkammaren i Hudiksvall anført till stöd för förslaget om inrättande af en kontrollörstjänst hade icke kunnat öfvertyga styrelsen om behofvet af en dylik tjänst vid tullkammaren. Det behof af personalförstärkning, som emellertid onekligen torde föreligga, kunde tillgodoses medelst en ny kammarskrifvaretjänst; och härigenom skulle tullkammaren ock blifva likställd med åtskilliga densamma i poängtal närstående tullkamrar, vid hvilka två kammarskrifvare funnes anställda. Då styrelsens

uttalade uppfattning, att en tullkammares personalbehof icke borde i dess helhet fyllas medelst ordinarie tjänstemän, syntes styrelsen böra framför allt äga giltighet beträffande tullkamrarna i städer, där sjöfarten icke påginge hela året, kunde styrelsen icke förorda tullkammarens framställning om inrättande af två nya vaktmästaretjänster. [11.]

För tullkammarens i Sundsvall framställning om en ny kontrollörstjänst i utbyte mot en kammarskrifvaretjänst syntes fullgiltiga skäl vara anförda. I detta sammanhang framhåller styrelsen, att, därest hvad styrelsen hemställt beträffande inrättande af nya kontrollörstjänster vid tullkamrarna i Hälsingborg, Sundsvall, Gäfle och Halmstad — hvilka tullkamrar i poängtabellen förekomme i nu nämnd ordning — vunne bifall, antalet kontrollörer vid sagda tullkamrar skulle blifva fyra vid förstnämnda tullkammare och två vid en hvar af de öfriga, under det att vid tullkammaren i Norrköping, som i poängtabellen intoge plats mellan Hälsingborg och Sundsvall, funnes anställda tre kontrollörer, och att sålunda ifrågavarande fem tullkamrar syntes med afseende å antalet kontrollörer komma att stå i lämpligt förhållande till hvarandra. Till tullkammarens framställning om inrättande af två nya vaktmästaretjänster kunde styrelsen, af skäl som anförts i fråga om tullkammarens i Hudiksvall enahanda begäran, icke tillstyrka bifall.

Beträffande tullkammaren i Östersund, där en kammarskrifvare och en biträdande kammarskrifvare vore anställda, ansåge styrelsen, att då icke vid någon af de med denna tullkammare jämförliga förvaltningarna mera än *en* kammarskrifvare funnes anställd, tullkammarens framställning om inrättande af ytterligare en kammarskrifvaretjänst icke kunde af styrelsen förordas, utan att vid eventuell indragning af biträdande kammarskrifvarebefattningen behofvet af arbetsbiträde åt tullförvaltaren utöfver kammarskrifvaren borde fyllas genom inkallning af extra ordinarie kammarskrifvare.

Hvad slutligen beträffar den af centralstyrelsen för Sveriges tullmannaförening gjorda framställning om inrättande af tio nya gränsridaretjänster i Haparanda tullkamrardistrikt, hade till stöd härför åberopats, att 20 extra ordinarie gränsridare vore inkallade till ständig tjänstgöring och till vintertjänstgöring ytterligare 16 dylika extra ordinarie tjänstemän, äfvensom att vid sådant förhållande utsikterna för de extra ordinarie gränsridarne att vinna ordinarie befordran vore mycket ogynnsamma. Då emellertid antalet gränsridare, som år 1904 utgjorde 19 å ordinarie och 25 å extra stat samt vid den sagda år verkställda reglering af tullverkets stater höjdes till 70, från och med ingången af

- [11.] år 1911 ökats till 90, ansåge styrelsen sig icke kunna redan nu ifrågasätta ytterligare ökning af dessa befattningshafvares antal.

Hvad beträffar de här ofvan omförmälda framställningar, hvilka afse eller, därest de bifölles, skulle föranleda ändringar antingen i den år 1910 fastställda organisationen eller i det samma år stadfästade aflöningsreglementet, säger styrelsen sig hafva utgått från den uppfattning, att sådana ändringar med hänsyn till den korta tid, som förflutit sedan 1910 års omreglering trädt i kraft, borde ifrågasättas endast i de fall, då synnerligen starka skäl talade därför.

Af de framställningar, som afse uppflyttning af vissa tullförvaltare i högre klass förordar styrelsen allenast en, nämligen den som afser uppflyttning från klass 2 till klass 1 af tullförvaltartjänsten vid tullkammaren i Trelleborg. Denna framställning gjordes af tullkammaren äfven år 1910, hvarvid till stöd för densamma åberopades, att tjänsten reglerats uteslutande på grund af 1907 års arbetsförhållanden, uttryckta i poäng, utan att hänsyn tagits till den af ångfärjetrafiken föranledda, högst betydliga ökningen i arbetet och ansvaret, äfvensom att en af tullkammaren utförd poängberäkning för tiden 1 september 1909—31 augusti 1910 utvisade ett poängtal, som motsvarade i första klassen uppförda tullkamrars. I anledning häraf anförde styrelsen i sin underdåniga skrifvelse den 12 november 1910 angående regleringen af tullverkets utgiftsstater för år 1912, att styrelsen ansåge sig icke böra redan då, innan 1910 års reglering ens trädt i kraft, framställa förslag om förändring i nu omförmälda hänseende, äfven om antagligt vore, att poängtalet för tullkammaren ökats. Af tablåer, som af tullkammaren i denna fråga åberopats, framginge att uppbörden af tullmedel vid tullkammaren utgjort

år 1907.....	kronor	680,733: —
„ 1908.....	„	952,313: —
„ 1909.....	„	1,182,149: —
„ 1910.....	„	1,303,188: —

Att uppbörden för år 1911 med största sannolikhet kunde antagas komma att öfverstiga den för år 1910, torde framgå däraf, att, medan uppbörden under de nio första månaderna af år 1910 utgjorde 855,151 kronor, uppbörden under motsvarande del af år 1911 uppgått till icke mindre än omkring 1,061,000 kronor. Till jämförelse omnämndes, att uppbörden af tullmedel under år 1910 vid de i klass 1 uppförda tullkamrarna i Sundsvall, Gäfle och Hälsingborg utgjorde respektive 1,151,940 kronor, 1,328,612 kronor och 1,672,042 kronor. Nu vore det visserligen

sant, att uppbörden ensam icke kunde vara bestämmande vid bedömandet af göromålsens omfattning vid en tullkammare; men den vore dock i allmänhet en ganska god mätare däraf. Då sålunda tullkammaren i Trelleborg med afseende å uppbördens storlek torde få anses jämnställd med, om icke öfverträffa, åtminstone två af de i klass 1 uppförda tullkammarna och då härtill komme, att allt syntes tala för en fortgående ökning af ångfärjetrafiken och därmed äfven af tullkammarens göromål och dess föreständares ansvar och arbetsbörda, ansåge styrelsen mycket starka skäl föreligga för tullförvaltarens uppflyttning i klass 1, hvarom styrelsen ock, under åberopande i öfrigt af tullkammarens ofvan i hufvudsak återgifna andragande i ämnet, gjorde hemställan.

Med anledning af den ifrågasatta förhöjningen af tullförvaltarnes i klass 4 aflöning erinrar styrelsen, att sedan 1910 års Riksdag ned-satt de af 1908 års tullstatskommission föreslagna och af Kungl. Maj:t godkända aflöningsbeloppen för, bland andra tjänstemän, bemälda tullförvaltare från 4,400 kronor till 4,000 kronor och för kontrollörer från 4,400 kronor till 4,200 kronor, styrelsen redan i sitt den 12 november 1910 afgifna förslag till stater för år 1912 hemställt om höjning af aflöningen för tullförvaltare i klass 4 till samma belopp som kontrollörernas aflöning, således med 200 kronor. Förslaget tillstyrktes af vederbörande departementschef och blef af Kungl. Maj:t godkänt, men afslogs af Riksdagen. På anförda skäl har styrelsen nu förnyat sin framställning om förhöjning i nämnda tullförvaltares aflöning.

Beträffande öfriga ofvan här omförmälda framställningar, hvilka innefatta förslag om ändring i tullverkets nyligen genomförda organisation, nämligen: af tullbevakningsinspektionen i Göteborg om inrättande af förste vaktmästaretjänster med förhöjd aflöning, af tullförvaltaren vid tullkammaren i Malmö om återinförande af tulldirektörsbefattningarna, af tullkammaren i Härnösand om inrättande af en ny klass tullförvaltare samt af centralstyrelsen för tullmannaföreningen om uppflyttning af vissa vaktmästaretjänster från klass 3 till klass 2 samt om höjning af aflöning och pensionsunderlag för vaktmästare i klass 3 äfvensom för kustroddare, har styrelsen icke funnit skäl förorda bifall till desamma.

I fråga om de framställningar, hvilka, om de bifölles, skulle för-anleda ändring i aflöningsreglementet af den 18 juni 1910 och som äro följande: af åtskilliga tullförvaltningar äfvensom af förenämnda centralstyrelse om utsträckt användning af aflöningstiteln ortstillägg samt af samma styrelse om semester åt tjänstemän af lägre grad, om tillerkännande åt extra ordinarie tjänstemän af lägre grad af rätt till dagaflöning vid olycksfall eller sjukdom i tjänsten äfvensom om fri

[11.] uniformsbeklädnad för sistnämnda tjänstemän efter ett års effektiv tjänstgöring, har generaltullstyrelsen vidare anført.

Beträffande först frågan om ortstillägg åt andra tjänstinnehafvare än de, hvilka sådan förmån enligt § 11 aflöningsreglementet nu tillkomme, erinrade styrelsen, att framställningar i sådant syfte gjorts dels i två år 1909 till finansdepartementet ingifna skrifter, den ena från Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening och den andra från Sveriges tullmannaförening, dels ock motionsvis vid riksdagarna åren 1910 och 1911. Framställningarna från nämnda föreningar föranledde emellertid, på sätt framgår af det vid Kungl. Maj:ts proposition den 14 januari 1910 angående godkännande af tullverkets utgiftsstater för år 1911 fogade statsrådsprotokoll af samma dag, icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd; utan framlades för Riksdagen det af 1908 års tullstatskommission afgifna förslag, enligt hvilket ortstillägg skulle utgå allenast till befattningshafvare vid lokalförvaltningarna i Stockholm, Haparanda och Riksgränsen. Detta förslag blef ock af Riksdagen, med afslag å motionen, bifallet. En af gränsbevakningspersonalen i Haparanda tullkammardistrikt gjord framställning om höjning af den utaf kommissionen föreslagna aflöningen för gränsridarne äfvensom om ortstillägg föranledde däremot Kungl. Maj:t att föreslå begynnelseaflöningen för gränsridarne till 1,500 kronor eller 200 kronor mera än hvad kommissionen hemställt; och detta hade äfven blifvit af Riksdagen bifallet. Den vid 1911 års Riksdag väckta motionen om utsträckt tillämpning af aflönings titeln ortstillägg hade, i likhet med motionen år 1910, blifvit afslagen. Med hänsyn till hvad sålunda i detta ämne förut förekommit och på grund af kommissionens såväl af Kungl. Maj:t som, efter hvad det ville synas, äfven af Riksdagen gillade uttalande beträffande användningen af ortstillägg inom tullverket, ansåge styrelsen sig förhindrad att tillstyrka någon åtgärd i det syfte nu ifrågavarande framställningar afsåge.

Hvad anginge frågan om semester, stadgade § 9 i aflöningsreglementet, att i den mån i sådant afseende till vikaries ersättande anvisadt anslag försloge, kostnadsfri ledighet kunde tilldelas annan tjänsteman af lägre grad än öfveruppsyningsman och uppsyningsman vid lokalförvaltningen — hvilka åtnjöte semester — under högst femton dagar af ett och samma kalenderår. Anslaget till kostnadsfri ledighet inginge i det å aflöningsstaten uppförda anslaget till vikariatsersättning, extra biträden m. m. och vore bestämdt till högst 25,000 kronor. Detta belopp vore emellertid långt ifrån tillräckligt att bereda samtliga tjänstemän af lägre grad förmånen af kostnadsfri ledighet och medgäfve icke ens, att sådan ledighet under femton dagar hvarje år tilldelades samtliga vaktmästare vid tull-

förvaltningarna i riket. Enligt gällande bestämmelser vore tjänstemän af lägre grad vid andra statens förvaltningar i nu ifrågavarande hänseende väsentligt gynnsammare lottade än sådana tjänstemän vid tullverket. Sålunda ägde tjänsteman af lägre grad i postverket rätt till årlig semester af åtta dagar under de första tre kalenderåren af sin ordinarie anställning och därefter af femton dagar; motsvarande tjänstemän i telegrafverket ägde rätt till årlig semester under en half månad; och vid statens järnvägar tillkomme tjänstemän af lägre grad fullt arvode vid ledighet för enskilda angelägenheter under femton dagar årligen samt därutöver vid ledighet för sjukdom eller svag hälsas vårdande intill trettio dagar årligen. Visserligen hade vid behandling af frågor om beloppet af anslaget till kostnadsfri ledighet åt tjänstemän af lägre grad i tullverket af såväl föredragande departementschef som af statsutskottet den uppfattning uttalats, att kostnadsfri ledighet borde tillkomma vederbörande tjänstemän i tullverket icke såsom en ovillkorlig rätt utan såsom en förmån, hvilken efter pröfning i hvarje särskildt fall och, då sådant på grund af ansträngande tjänstgöring eller eljest funnes af omständigheterna påkalladt, skulle kunna dem beredas. Något fullgiltigt skäl för den undantagsställning, tullverkets tjänstemän af lägre grad i nu ifrågavarande hänseende intoge, syntes styrelsen emellertid icke förefinnas; och då härtill komme, att det syntes blifva allt mer vanligt, att i kommuners och enskildes tjänst stående löntagare af alla slag komme i åtnjutande af semester, funne styrelsen anledning vara för handen att föreslå, att semester under femton dagar årligen måtte tillerkännas samtliga tjänstemän af lägre grad vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning. Därest denna styrelsens framställning vunnne bifall, syntes billigheten fordra, att enahanda förmån tillerkändes jämväl vaktmästarne hos styrelsen och dess afdelningar.

Hvad förenämnda centralstyrelse anført rörande den bekymmersamma ställning, hvari extra ordinarie tjänsteman blefve försatt, då han drabbades af olycksfall eller sjukdom och därigenom blefve urstånd-satt att tjänstgöra, kunde styrelsen icke undgå att finna synnerligen behjärtansvärdt. Framställningen, att staten vid sådana tillfällen måtte träda hjälpare emellan, syntes styrelsen därför värd beaktande. Någon anledning att från åtnjutande af sådan hjälp undantaga extra ordinarie tjänstemän af högre grad syntes emellertid icke föreligga, utan torde, därest bestämmelser i antydd riktning blefve meddelade, dessa böra gälla samtliga extra ordinarie tjänstemän. Centralstyrelsens framställning syntes afse, att, medan full dagaflöning skulle få åtnjutas vid olycksfall

[11.] under tjänstutöfning, half dagaflöning skulle utgå vid sjukdom, oafsedt när och huru denna uppkommit. Med hänsyn därtill, att den extra personalens i tullverket tjänstgöring mot dagaflöning i många fall vore af endast tillfällig beskaffenhet och icke oafbrutet fortginge, äfvensom att aflönad försökstjänstgöring af extra ordinarie tjänstemän tydligen måste förekomma, kunde styrelsen emellertid icke biträda framställningen i hela nyssnämnda omfattning utan ansåge, att dagaflöning för extra ordinarie tjänsteman under sjukdomsförfall borde utgå allenast, då kroppsskada eller sjukdom, som grundat oförmögenhet att tjänstgöra, ådragits under tjänstutöfning, hvarför dagaflöning åtnjutits, men att *full* dagaflöning borde utgå såväl vid kroppsskada som vid sjukdom, dock högst under tre månader, och, i likhet med hvad som vore stadgadt beträffande ordinarie tjänsteman, efter styrelsens bepröfvande.

Härom gör styrelsen alltså hemställan och framhåller samtidigt, att vid bifall härtill erforderlig föreskrift i berörda syfte bör intagas i aflöningsreglementet, lämpligen i § 15.

Till den af centralstyrelsen för tullmannaföreningen gjorda framställningen om rätt till fri uniformsbeklädnad för extra ordinarie tjänstemän af lägre grad efter ett års effektiv tjänstgöring ansåge styrelsen sig icke kunna tillstyrka bifall, framför allt af nyssnämnda anledning, att dessa tjänstemäns tjänstgöring i många fall icke oafbrutet fortginge utan vore af mera tillfällig beskaffenhet och någon kontroll icke lämpligen kunde utföras däröfver, att utlämnade uniformspersedlar icke begagnades under tid, då vederbörande icke vore använd i tjänstgöring. Äfven anmärker styrelsen, att någon föreskrift om ovillkorlig skyldighet för extra ordinarie tjänsteman att under tjänstgöring vara iförd fullständig uniform icke funnes utfärdad, utan att bärandet af uniformsmössa ansåges vara tillfyllestgörande.

Styrelsens af mig nu återgifna framställningar afse i sammanfattning följande:

att å *ordinarie stat* för år 1913 måtte uppföras nedannämnda nya tjänster, nämligen:

en sekreteraretjänst å styrelsens kansli;

fyra kontrollörstjänster, däraf en bevakningskontrollörstjänst för tullbevakningsinspektionen i Stockholm samt en kontrollörstjänst för en hvar af tullkamrarna i Halmstad, Gäfle och Sundsvall;

tolf kammarskrifvaretjänster, däraf en för konfiskations- och kasörskontoret i Stockholm, två för nederlagskontoret i Stockholm, en för tullkammaren i Södertälje, en för tullkammaren i Kalmar, två för tullkammaren i Malmö, en för tullkammaren i Trelleborg, en för tullkam-

maren i Halmstad, en för nederlagskontoret i Göteborg, en för tullkammaren i Söderhamn och en för tullkammaren i Hudiksvall;

en uppsyningsmanstjänst af klass 1 för nederlagskontoret i Göteborg;

tjugusex vaktmästaretjänster af klass 1, däraf tio för tullbevakningen i Stockholm, fem för tullbevakningen i Malmö, två för tullbevakningen i Hälsingborg, två för tullbevakningen i Trelleborg och sju för tullbevakningen i Göteborg;

sex vaktmästaretjänster af klass 2, däraf en för tullbevakningen i Nyköping, två för tullbevakningen i Kalmar, en för tullbevakningen i Oskarshamn och två för tullbevakningen i Halmstad;

två vaktmästaretjänster af klass 3, däraf en för tullbevakningen i Häfringe och en för tullbevakningen i Råå; samt

två gränsridaretjänster för Strömstads tullkammardistrikt;

att nedannämnda, nu å stat uppförda tjänster måtte afföras ur 1913 års stat, nämligen:

en kammarskrifvarejänst vid tullkammaren i Sundsvall;

en vaktmästaretjänst af klass 1 vid nederlagskontoret i Göteborg;

en kustuppsyningsmansjänst i Visby tullkammardistrikt; samt

tre kustroddaretjänster i samma distrikt;

att tullförvaltarejänsten i Trelleborg måtte i 1913 års stat uppflyttas från klass 2 till klass 1;

att den fasta begynnelseaflöningen vid tullförvaltarejänsterna af klass 4 måtte i 1913 års stat upptagas till 4,200 kronor;

att semester under femton dagar årligen måtte tillerkännas samtliga tjänstemän af lägre grad vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning äfvensom de hos styrelsen anställda vaktmästarne;

att extra ordinarie tjänsteman, som i följd af kroppsskada eller sjukdom, ådragen under tjänstutöfning, hvarför dagaflöning åtnjutits, blifvit oförmögen till tjänstgöring, måtte berättigas att, efter generaltullstyrelsens bepröfvande, komma i åtnjutande af full dagaflöning för den tid, tjänstgöringsförhindret enligt företedt läkarbetyg fortfar, dock högst under tre månader.

Härjämte har styrelsen hemställt, att för beredande af ortstillägg åt blifvande innehafvare af de bland ofvanberörda, till uppförande å ordinarie stat för år 1913 föreslagna tjänster, vid hvilka enligt § 11 i aflöningsreglementet sådan förmån utgår, det å aflöningsstaten uppförda förslagsanslag till ortstillägg, hvilket för 1912 är be-

stämdt till kr. 54,000: —

Transport kr. 54,000: —

[11.]

	Transport	kr. 54,000: —
mätte höjas med följande belopp, nämligen:		
för en kontrollörstjänst vid tullbevak-		
ningsinspektionen i Stockholm	kr. 290: —	
för tre kammarskrifvarejänster vid tull-		
förvaltningen i Stockholm	„ 630: —	
för tio vaktmästarejänster vid d:o d:o ..	„ 1,310: —	„ 2,230: —
i följd hvaraf anslaget skulle uppgå till		kr. 56,230: —
eller i afrundadt belopp till kronor 56,250: —.		

Hvad angår förslagsanslaget till vikariatsersättning, extra biträden m. m., framhåller styrelsen, att såväl i 1911 som 1912 års stat detsamma vore upptaget till 500,000 kronor. Enär af detta anslag utgått aflöning till de personer, hvilka förordnats att bestrida de jämlikt Kungl. Maj:ts nådiga bref till styrelsen den 27 januari 1911 under samma år provisoriskt inrättade tjänster, komme redan af denna anledning anslaget att för år 1911 väsentligt öfverskridas.

Bifölles, fortsätter styrelsen, ett af styrelsen i annat sammanhang framställt förslag om provisoriskt inrättande af åtskilliga tjänster för innevarande år, blefve detsamma förhållandet äfven för detta år. Dessa anledningar till anslagets öfverskridande vore emellertid af tillfällig natur och kunde därför icke påkalla något förslag om anslagets höjande. Af anslaget utginge emellertid äfven ett belopp af högst 25,000 kronor för beredande af kostnadsfri ledighet åt vissa tjänstemän af lägre grad vid lokalförvaltningen. Därest styrelsens här ofvan gjorda framställning om semester för samtliga tjänstemän af lägre grad vunne bifall, skulle kostnaden därför uppgå till omkring 63,000 kronor, sålunda omkring 38,000 kronor mera, än hvad som högst finge användas för beredande af kostnadsfri ledighet. Denna ökning af de utgifter, som utginge af anslaget, vore gifvetvis af stadigvarande natur, hvarjämte, vid bifall till styrelsens framställning rörande rätt till dagaflöning åt extra ordinarie tjänstemän under sjukdomsförfall samt till en af styrelsen hos Kungl. Maj:t jämväl gjord hemställan om höjd dagaflöning för extra ordinarie tjänstemän, som förordnades att bestrida ordinarie gränsridare- eller kustroddarejänst, någon ökning af sagda utgifter äfven skulle förekomma; men styrelsen hade dock icke ansett sig böra redan nu väcka förslag om anslagets höjande, i all synnerhet som det icke kunde för närvarande bedömas, i hvad mån anslaget kunde på grund af den nya tulltaxans tillämpning behöfva tagas i anspråk

intill dess af samma anledning tilläfventyrs ytterligare erforderliga tjänster hunnit inrättas. [11.]

Jag har härmed redogjort för generaltullstyrelsens samtliga förslag till förändring i den ordinarie aflöningsstaten för tullverket och tillåter jag mig nu meddela en sammanfattning af dessa förslag, såväl i hvad de afse styrelsen som lokalförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen. Enligt förslagen skulle den ordinarie aflöningsstaten komma att ökas med följande belopp, nämligen:

en sekreteraretjänst hos styrelsen	kr.	5,800: —
fyra kontrollörstjänster	„	16,800: —
tolf kammarskrifvaretjänster	„	33,600: —
en uppsyningsmanstjänst af klass 1	„	2,050: —
tjugusex vaktmästaretjänster af klass 1	„	45,500: —
sex vaktmästaretjänster af klass 2 ...	„	9,000: —
två vaktmästaretjänster af klass 3.....	„	2,400: —
två gränsridaretjänster	„	3,000: —
dels skillnaden mellan en tullförvaltare- tjänst i klass 2 och en dylik tjänst i klass 1	„	800: —
dels ökad aflöning för 21 tullförvaltare i klass 4 med 200 kronor för hvar och en	„	4,200: —
dels ock ökadt anslag till ortstillägg (afrundadt)	„	2,250: —
eller sammanlagdt kronor	kr.	125,400: —
Däremot skulle från staten <i>afgå</i> aflö- ning vid följande tjänster, nämligen:		
en kammarskrifvaretjänst	kr.	2,800: —
en vaktmästaretjänst af klass 1	„	1,750: —
en kustuppsyningsmans- tjänst	„	1,650: —
tre kastroddaretjänster	„	3,600: —
eller sammanlagdt	„	9,800: —
då alltså ökningen skulle uppgå till	kr.	115,600: —
och sålunda den ordinarie aflöningsstaten, som för år 1912 slutar å ett belopp af 4,425,800 kronor, för år 1913 utgöra	kr.	4,541,400: —

[11.]
Inrättande af
nya tjänster å
extra stat.

Såsom Eders Kungl. Maj:t behagade erinra sig, har generaltullstyrelsen i underdånig skrifvelse den 26 oktober 1911, med åberopande af nådiga brefvet till styrelsen den 22 maj 1868, enligt hvilket nämnda års Riksdag medgifvit, att, när inträffade förändringar i förhållandena påkallade förökande af personalen vid en eller annan tullplats, arfvoden till enahanda belopp, som för motsvarande befattningar funnes i stat uppförda, finge under tiden, intill dess förändringen efter Riksdagens pröfning hunne att i staten införas, af tullmedlen utgå till de personer, som erhöle förordnande att bestrida nya dylika tjänster, gjort hemställan om provisoriskt inrättande från och med den 1 januari 1912 af följande tjänster, nämligen:

en förste kontrollörstjänst för packhusinspektionen i Göteborg;
elfva kontrollörstjänster, däraf en för tullkammaren i Stockholm,
fem för packhusinspektionen i Malmö och fem för packhusinspektionen i Göteborg; samt

tjugutvå kammarskrifvarejänster, däraf två för tullkammaren i Stockholm, två för nederlagskontoret i Stockholm, fem för packhusinspektionen i Malmö, två för tullkammaren i Göteborg samt elfva för packhusinspektionen i Göteborg.

Genom nådigt beslut den 22 december 1911 har Kungl. Maj:t funnit denna framställning för det dåvarande icke till någon åtgärd föranleda.

I sin förenämnda underdåniga skrifvelse den 11 november 1911 har generaltullstyrelsen emellertid hemställt, att förutom en kontrollörs- och en kammarskrifvarejänst i Hälsingborg, som förut af mig omförmälts, de i dess skrifvelse den 26 oktober 1911 afsedda 34 tjänster måtte uppföras på extra stat för år 1913.

Styrelsens förslag såväl härom som om provisoriskt inrättande af ifrågavarande tjänster grundar sig å framställningar från vederbörande lokala tullmyndigheter, för hvilka framställningar jag ber att härmed få redogöra.

De lokala
tullmyndig-
heterna.

Tullkammaren i Stockholm, som hemställt om inrättande af en kontrollörstjänst och två kammarskrifvarejänster, har framhållit att den nya tulltaxan med nödvändighet kräfde förstärkning af personalen å tullkammaren. Denna personal komme visserligen att med ingången af år 1912 ökas med en kontrollör och två kammarskrifvare, men dessa tre tjänstemän hade begärts och erhållits för att tillgodose det behof af ökade arbetskrafter, som uppkomme på grund af öppnandet af en

tullkammarafdelning i det nya tullhuset i Stadsgården. De nu ifrågasatta nya tjänstemännen erfordrades hufvudsakligen för verkställandet af tulldebitering.

Nederlagskontoret i Stockholm begär två nya kammarskrifvarejänster och meddelar härvid, att en expeditiönsafdelning blefve erforderlig i det nya tullhuset i Stadsgården. För vederbörligt skötande af denna afdelning erfordrades en personal af minst tre personer och kunde kontoret icke för sagda ändamål undvara någon del af den vid kontoret anställda personal.

Packhusinspektionen i Malmö föreslår inrättande af fem nya kontrollörstjänster och fem nya kammarskrifvarejänster. Till stöd härför anföres, att under innevarande år gjorda erfarenheter ytterligare styrkt inspektionen i den redan förut uttalade öfvertygelsen, att tullbehandlingsgöromålen icke längre kunde i den utsträckning, som nu ägde rum, skötas af extra ordinarie personal och att därför behovet af nya ordinarie arbetskrafter vore ofrånkomligt. De ordinarie tjänstemän af högre grad, som stode till inspektionens förfogande för de olika, till ett antal af 23 uppgående expeditionerna för tullbehandling, utgjorde allenast 26, nämligen en förste kontrollör, sju kontrollörer och aderton kammarskrifvare. Sedan för de tre förtullningsexpeditionerna för postpaket och de fyra expeditionerna i packhuset vid ångbåtsbron samt för en expedition vid ångfärjestationen och en vid visiteringslokalen disponerats fyra kontrollörer och fyra kammarskrifvare, funnes för de återstående fjorton expeditionerna i stora tullpackhuset endast tillgängliga fyra kontrollörer och fjorton kammarskrifvare. Det återstående behovet af personal hade måst fyllas medelst två biträdande kammarskrifvare och i öfrigt genom inkallning af extra ordinarie kammarskrifvare, af hvilka under det gångna året 13 varit ständigt inkallade i tjänstgöring, under det att det högsta antalet inkallade stigit ända till 22 och medeltalet utgjort 18. Genom beslutade packhusutvidgningar blefve inspektionen inom de närmaste månaderna i tillfälle att kunna expediera allmänheten från 20 expeditioner i stora packhuset, något som ock vore behöfligt på grund af ikraftträdandet af den nya tulltaxan. Af samma anledning komme äfven att erfordras ett större antal tjänstemän för tullbehandling å kajerna. Inspektionen måste på grund af hvad sålunda anförts och med hänsyn till de stora svårigheter, den nya tulltaxans tillämpning komme att medföra, för att berättigade klagomål från allmänhetens sida måtte förekommas och tillbörlig kontroll öfver importen kunna öfvas, till sitt förfogande hafva en tillräckligt stor ordinarie personal, som vore i besittning af erfarenhet och varukännedom. Inspektionen vore för-

[11.] denskull nödsakad att anhålla om tio nya tjänster från och med ingången af år 1912, nämligen fem kontrollörs- och fem kammarskrifvare-tjänster. Denna fördelning af de nya tjänsterna — hvilken i allt fall icke medgäfvde förverkligandet af det ofta uttalade önskningsmålet, att hvarje förtullningsexpedition borde förestås af en tjänsteman af minst kontrollörs grad med en kammarskrifvare till biträde — måste ifrågasättas på grund af nödvändigheten för inspektionens föreståndare att till sin hjälp hafva ett tillräckligt antal tjänstemän, som icke vore underkastade den kammarskrifvare i, bland andra städer, Malmö åliggande skyldigheten att tjänstgöra å olika afdelningar af förvaltningen, och tillika vore i besittning af tillräcklig, genom längre tids tjänstgöring vunnen erfarenhet, som numera icke kunde förutsättas hos nyutnämnda kammarskrifvare.

Tullkammaren i Göteborg, som föreslår inrättande af två nya kammarskrifvaretjänster, anför att, ehuru de skäl, som anförts för tullkammarens tidigare gjorda framställning om utbytande af två kammarskrifvaretjänster mot ett lika antal kontrollörstjänster, fortfarande och i ökad mån föreläge, tullkammaren likväl, med afseende därå att nya lokaler för tullkammaren antagligen blefve färdiga först under loppet af år 1912, ansåge sig icke nu böra framställa begäran om erhållande af flera tjänstemän af kontrollörsgrad, men att tullkammaren, när tiden därför kunde anses vara inne och förhållandena så påkallade, ämnade inkomma med framställning om anställande hos tullkammaren af ytterligare erforderlig personal, tillsvidare på extra stat. Emellertid hade behovet af förstärkta arbetskrafter, oaktadt den ökning af personalen, som vidtagits med ingången af år 1909, likväl visat sig alltjämt stigande — sålunda hade trafiken nödvändiggjort inkallande af extra ordinarie kammarskrifvare i tjänstgöring under 1,394 dagar år 1909, under 1,551 dagar år 1910 och under 1,171 dagar under de åtta första månaderna af år 1911; och kunde det, med fästadt afseende å den under september—december månader växande trafiken, antagas, att antalet i ständig tjänstgöring inkallade extra ordinarie kammarskrifvare, de båda biträdande kamarskrifvarne inberäknade, för år 1911 komme att utgöra mera än hälften af den ordinarie arbetsstyrkan i kammarskrifvaregraden samt att därför en ökning af denna personal vore af nöden.

Packhusinspektionen i Göteborg föreslår en ny förste kontrollörstjänst, fem nya kontrollörs- och elfva nya kammarskrifvaretjänster samt framhåller, att den totala omläggning af tullbehandlingen af inkommande varor, som komme att inträda med den nya tulltaxans ikraftträdande,

[11.]

medförde kraf på packhuspersonalen, hvilka icke kunde med dess nuvarande styrka uppfyllas. Af samma anledning kunde en omfattande ökning af packhusutrymmet i Göteborg, uppgående till icke mindre än omkring 64 procent, inom kort tagas i användning, hvaraf följde, att 12 nya vågexpeditioner beräknades uppstå. Emellertid syntes det icke nödvändigt att genast med full personal besätta mera än 6 af dessa expeditioner, enär de öfriga borde afses till reservexpeditioner, då trafiken gjorde sådant erforderligt. Då uppehållandet af arbetet vid de nuvarande 12 vågarna inom packhusen icke medgäfvde detachering af några tjänstemän därifrån och den öfriga styrkan af inspektionens personal vore fullt upptagen vid yttre expeditioner och vid tullafdelningen för postpaket, återstode det ej annat än att med ny personal besätta de 6 nya vågexpeditionerna i packhusen. Särskildt med hänsyn till den nya, starkt specialiserade tulltaxan vore det icke rådligt att afvika från den häfdvunna anordningen, att vid hvarje våg skulle tjänstgöra en kontrollör och en kammarskrifvare. Därför vore de för packhusens behof erforderliga tjänsterna sex kontrollörs- och sex kammarskrifvarejänster. Äfven komme tullbehandlingen af maskiner m. m. utanför packhusen att kräfvat ökade arbetskrafter, hvilket behof packhusinspektionen dock antog kunna tillsvidare fyllas medelst två nya kammarskrifvarejänster. Vidare hade tre af de i tullafdelningen för postpaket anordnade vågexpeditionerna måst anförtros åt extra ordinarie personal, något som med den nya tulltaxans ikraftträdande icke kunde fortgå, i följd hvaraf och då en ny vågexpedition komme att uppsättas, minst tre nya kammarskrifvarejänster erfordrades för ifrågavarande afdelning. Då uppbörden vid afdelningen visat en konstant stegring, kunde inspektionen icke underlåta att framhålla nödvändigheten af, att föreståndaren för afdelningen, på hvilken redovisningen och ansvaret för den betydande uppbörden hvilade, utan uppskof tillerkändes förste kontrollörs aflöning, och föresloge inspektionen fördenskull inrättande af en ny, för afdelningens behof afsedd förste kontrollörstjänst vid inspektionen. Därest detta bifölles, kunde den nuvarande kontrollörstjänsten vid afdelningen disponeras för en af de 6 nya vågexpeditionerna i packhusen och det ofvan begärda antalet af 6 kontrollörer minskas till 5 sådana.

I anledning af dessa framställningar har generaltullstyrelsen yttrat bland annat följande.

Generaltullstyrelsen.

För de gjorda yrkandena om förstärkt personal hade i nästan alla fall såsom skäl åberopats den nya tulltaxa, som trädde i kraft den 1

Bihang till Riksd. prot. 1912. 1 Saml. 1 Afd.

- [11.] december 1911. Det torde ock vara uppenbart, icke blott att tillämpningen af den nya taxan i allmänhet komme att ställa afsevärdt ökade anspråk på kunskaper, varukännedom och noggrannhet hos förrättningsmännen utan ock att i många fall och kanske förnämligast i fråga om flera af de vanligast förekommande varorna tullbehandling enligt den nya taxan skulle komma att taga i anspråk en mångdubbelt längre tid än som nu åtginge för tullbehandling af samma varor. Såsom bevis härför torde endast behöfva anföras de noggranna och ofta mycket tidsödande undersökningar, som måste verkställas vid tullbehandling af garn och väfnader äfvensom af maskiner. Den nya taxans i jämförelse med den nu gällande taxans långt drifna specialisering medförde gifvetvis äfven ökad arbete icke blott i packhusen med utskrifningen af attester utan äfven, såsom särskildt tullkammaren i Stockholm antydt, å tullkamrarna med debiteringen af tullafgifterna. Tydliggen komme dessa förhållanden att förnämligast göra sig gällande vid de mera betydande tullförvaltningarna, där trafiken vore af den omfattning, att icke blott befintlig ordinarie personal utan äfven ett, i förhållande till denna ofta allt för stort antal extra ordinarie tjänstemän redan nu vore fullt sysselsatt med densanmas betjänande. Den förstärkning af personalen, som begärts af packhusinspektionerna i Göteborg och Malmö, kunde ju synas afsevärdt stor; men det vore styrelsens öfvertygelse att denna förstärkning på grund af de förändrade förhållanden med afseende å tullbehandlingen, som inträdde i och med den nya tulltaxans tillämpning, vore oafvisligen nödvändig, därest trafiken skulle kunna betjänas på ett något så när tillfredsställande sätt. Hvad särskildt beträffade den af packhusinspektionen i Göteborg begärda förste kontrollörstjänsten — afsedd för tullafdelningen för postpaket — erinrade styrelsen att framställning om denna tjänst gjorts redan i det utlåtande, som afgifvits till 1908 års kommission för granskning af tullverkets stater; att sedan kommissionen funnit denna framställning icke böra föranleda åtgärd, framställningen förnyats vid afgifvande af yttrande rörande tullförvaltningens i Göteborg stater för år 1911, hvarvid densamma tillstyrkts af styrelsen och bifallits af Kungl. Maj:t men afslagits af 1910 års Riksdag; samt att enahanda framställning gjorts och af styrelsen förordats vid afgifvande af förslag till tullverkets stater för år 1912, hvarvid dock vederbörande departementschef förklarade sig finna det skäligt att med inrättande af tjänsten finge anstå, till dess ytterligare någon tids erfarenhet om storleken af upp-
börden vid afdelningen vunnits. Under framhållande, bland annat, att uppbörden vid tullafdelningen för postpaket i Göteborg, hvilken uppbörd

år 1908 utgjort något öfver 240,000 kronor och år 1909 292,000 kronor, år 1910 stigit till 321,000 kronor och, enligt hvad packhusinspektionen upplyst, under de åtta första månaderna af år 1911 afsevärdt öfverstigit uppbörden under motsvarande del af år 1910, uttalade styrelsen för sin del ånyo såsom sin uppfattning, att föreståndarskapet för denna afdelning borde innehafvas af en tjänsteman af förste kontrollörs grad. De af tullkammaren i Göteborg anförda skäl för anställande hos tullkammaren af ytterligare två kammarskrifvare syntes styrelsen öfvertygande. Hvad beträffar nederlagskontorets i Stockholm framställning om två nya kammarskrifvaretjänster, hade denna motiverats med nödvändigheten att inrätta en expeditiionsafdelning i det nya tullhuset i Stadsgården. En sådan afdelning, som uteslutande afsåge att bespara allmänheten besväret att för vissa expeditioner, hufvudsakligen afseende transitrörelsen, hänvända sig till nederlagskontoret i stora tullhuset vid Skeppsbron, men som icke föranledde någon nämnvärd minskning af göromålen vid detta kontor, hade redan kommit till stånd, och hade det i anledning häraf uppkomna behovet af ökad personal måst tillsvidare tillgodoses genom inkallande i tjänstgöring af extra ordinarie kammarskrifvare.

Beträffande de tjänster, om hvilkas uppförande på extra stat generaltullstyrelsen gör framställning, föreslår styrelsen,

dels att de i §§ 1, 2, 6, 7, 9, 11, 13, 16, 17, 19 och 22 af aflöningsreglementet för tjänstemän vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning den 18 juni 1910 meddelade bestämmelser rörande ordinarie tjänst eller tjänstinnehafvare måtte förklaras skola i tillämpliga delar gälla äfven beträffande tjänst, uppförd å extra aflöningsstat, samt tjänsteman, förordnad å sådan tjänst;

dels ock att bestridande af tjänst å extra aflöningsstat äfvensom bestridande af tjänst i omedelbar eller medelbar succession efter tjänstinnehafvare, som förordnats att bestrida tjänst å nämnda stat, måtte, i afseende å beloppet af den fasta ingångsaflöningen vid tillträde af befattning å ordinarie stat eller vid befordran till annan sådan befattning, därest sådant tillträde eller befordran sker efter ingången af år 1913 men före 1920 års utgång, förklaras skola medföra samma förmån, som enligt öfvergångsbestämmelserna till berörda aflöningsreglemente är förbunden med bestridandet efter år 1900 af tjänst å extra stat eller af tjänst i omedelbar eller medelbar succession efter å sådan tjänst förordnad tjänstinnehafvare.

[11.]
*Departements-
 chefen ang.
 aflönings-
 staten för
 lokalförvalt-
 ningen samt
 kust- och
 gränsbevak-
 ningen och
 ang. inrät-
 tande af
 tjänster å
 extra stat.*

Af de framställningar, som af lokala tullmyndigheter eller andra blifvit gjorda om förändringar i aflöningsstaten eller i bestämmelser, sammanhängande med denna, har jag icke funnit anledning att nu biträda någon, som icke blifvit af generaltullstyrelsen förordad. I ett fall — det rör beredande af ortstillägg åt tullverkets personal i väsentligen vidgad omfattning — är det dock min mening, att den vidare utredning, som må erfordras såsom underlag för ett förslag i ämnet att föreläggas Kungl. Maj:t och Riksdagen, omedelbart bör igångsättas.

Men ej heller de af generaltullstyrelsen framlagda positiva förslagen har jag ansett mig kunna upptaga i oförändradt skick. Tvärtom har jag i icke oväsentlig utsträckning funnit mig nödsakad att åtminstone för närvarande afstyrka bifall till styrelsens äskanden.

Jag har härvid i främsta rummet låtit bestämma mig af den uppfattningen, att man beträffande ett verk, som så nyligen som för två år sedan varit föremål för ny lönereglering, bör gå fram med den största varsamhet, när det gäller förändringar i lönestaterna och de bestämmelser, som hänföra sig till dessa.

Men härtill kommer för mig ännu ett skäl, som manar till försiktighet i förevarande hänseende. Efter allt att döma spelar den nya tulltaxans ikraftträdande och det ökade arbete denna förväntas medföra en icke oväsentlig roll i de anspråk på nya tjänster, som nu blifvit gjorda, och det ej endast beträffande de befattningar, om hvilkas uppförande å extra stat förslag blifvit framställda, utan i viss mån äfven i fråga om tjänster, som föreslås till uppförande å ordinarie stat. Jag vill visserligen icke bestrida, att den nya tulltaxan kommer att bereda tullmyndigheterna ett icke oväsentligt ökad arbete. Å andra sidan vill det synas, som om det ökade arbetet skulle komma att göra sig mest kännbart under den första tiden af tulltaxans tillämpning, innan tulltjänstemännen kommit fullt in i densamma och de nya arbetsmetoder, hvartill den må föranleda. Att just vid öfvergången från den gamla till den nya tulltaxan, och innan verklig erfarenhet vunnits om den nya taxans inverkan på arbetet hos tullförvaltningarna under normala förhållanden, i vidsträcktare omfattning träffa några mer eller mindre fasta anordningar för att möta de väntade behofven af ökade arbetskrafter, synes mig icke välbetänkt. Att helt bortse från den ökning af tullmyndigheternas arbete, som kommer att föranledas af den nya tulltaxan, låter sig gifvetvis icke göra, när det gäller bedömandet af de af generaltullstyrelsen nu gjorda framställningarna om ökning af tullverkets personal. Denna

synpunkt påkallar beaktande i främsta rummet vid afgörandet af den å bane bragta frågan om uppförande af tjänster å extra stat. Men jag har gifvetvis icke heller underlåtit att, i den mån omständigheterna därtill föranledt, taga i betraktande samma synpunkt, när det gällt att bedöma, hvilka nya tjänster nu böra uppföras å ordinarie stat.

Såsom skäl för inrättande af nya tjänster har man i allmänhet framhållit, att behof af fast anställd arbetskraft under någon tid gjort sig gällande. I åtskilliga fall har den tid, som man sålunda åberopat, enligt min mening, varit allt för kort, för att man skall kunna bygga något förslag om inrättande af ordinarie tjänster på erfarenheten frändsamma, eller ock föreligga icke tillräckligt upplysande uppgifter om längden af den tid, under hvilken erfarenheten blifvit gjord. I vissa fall torde slutligen extra ordinarie personal kunna och böra användas i större utsträckning, än styrelsen för sin del tänkt sig.

De skäl, som, enligt hvad jag framhållit, påkalla ett återhållande på de framkomna krafven på nya tjänster, hafva, ett eller flera i förning, gifvit mig anledning att icke förorda generaltullstyrelsens förslag om uppförande å ordinarie stat af följande tjänster, nämligen: två vaktmästaretjänster för tullbevakningsinspektionen i Stockholm, i följd hvaraf jag ifrågasätter inrättande af åtta dylika tjänster hos inspektionen i stället för af generaltullstyrelsen föreslagna tio, en vaktmästaretjänst vid tullkammaren i Kalmar, en kontrollörstjänst vid tullkammaren i Halmstad, en kontrollörstjänst vid tullkammaren i Gäfle, en kammarskrifvaretjänst vid tullkammaren i Hudiksvall och en sådan tjänst vid tullkammaren i Söderhamn samt en kontrollörstjänst vid tullkammaren i Sundsvall.

Emot generaltullstyrelsens förslag om afförande ur 1913 års stat af en kustuppsyningsmanstjänst och tre kustroddaretjänster i Visby tullkammardistrikt har jag icke något att erinra.

Generaltullstyrelsen hade, såsom jag redan omnämnt, hemställt att 34 nya tjänster skulle provisoriskt inrättas från ingången af år 1912. Då jag på sin tid fann mig böra afstyrka bifall till denna framställning, föranleddes jag därtill närmast af den uppfattningen, att det utaf 1868 års Riksdag lämnade medgifvandet endast i yttersta nödfall borde begagnas för ett provisoriskt inrättande af ett så stort antal tjänster, hvarom här vore fråga, och i alla händelser icke i ett fall sådant som det föreliggande, då de inträffade förändringar i förhållandena, som påkallade personalökningen, varit af beskaffenhet att kunna förutses så tidigt, att framställning i saken kunnat göras till en föregående Riksdag. Jag ansåg mig för öfrigt så mycket mera böra afstyrka styrelsens förslag i

[11.] den form, i hvilken det sålunda framkommit, som de ifrågasatta nya tjänsterna, i den mån de funnes behöfliga, kunde genom medverkan af Riksdagen inrättas redan för en väsentlig del af år 1912. Det förslag jag nu går att framlägga förutsätter en sådan anordning.

Hufvudsakligen med hänsyn till svårigheten att med någon säkerhet på förhand beräkna den ökning i arbetskrafter, som den nya tulltaxan kan göra erforderlig, har jag ej heller i fråga om inrättande af tjänster på extra stat ansett mig kunna utan åtskilliga inskränkningar förorda generaltullstyrelsens förslag. Hvad beträffar styrelsens framställning om uppförande å extra stat af förenämnda 34 tjänster, har jag med hänsyn till den förebragta utredningen och upplysningar, som jag därutöver inhämtat från generaltullstyrelsen, funnit mig böra förorda bifall till densamma i hvad den afser sju kontrollörstjänster nämligen en vid tullkammaren i Stockholm, tre vid packhusinspektionen i Malmö och tre vid packhusinspektionen i Göteborg samt fjorton kammar-skrifvarettjänster, däraf en vid tullkammaren och två vid nederlagskontoret i Stockholm, tre vid packhusinspektionen i Malmö samt två vid tullkammaren och sex vid packhusinspektionen i Göteborg.

Samtliga dessa tjänster böra inrättas från och med den 1 mars 1912.

Förslaget om uppförande å extra stat för år 1913 af en kontrollörstjänst och en kammar-skrifvarettjänst i Hälsingborg kan jag ock, med hänsyn till upplysta förhållanden, förorda.

Jag vill härvid slutligen hafva anmärkt, att, därest en förstärkning, utöfver hvad jag ifrågasätter, af arbetskrafterna skulle visa sig oundgänglig, man ju alltid har möjlighet att genom provisoriskt inrättande af ytterligare några tjänster tillgodose förekommande behof i berörda afseende.

För de tjänster, som må komma att uppföras å extra stat, torde aflöningsreglementet för tjänstemän vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning äfvensom öfvergångsbestämmelserna till densamma i den af generaltullstyrelsen angifna omfattning och ordning böra blifva tillämpliga.

Att behofvet af en uppsyningsman i stället för en vaktmästare vid nederlagskontoret i Göteborg är af konstant natur synes mig icke oförtydbart ådagalagdt, i följd hvaraf jag icke nu kan förorda förslaget om förändring af en vaktmästarettjänst därstädes till en uppsyningsmans-tjänst.

Hvad öfriga föreliggande framställningar beträffar, synes mig till en början hvad som blifvit anfördt till stöd för tullförvaltartjänstens i

Trelleborg uppflyttning från klass 2 till klass 1 utgöra tillräcklig förutsättning för en sådan anordning. [11.]

Däremot anser jag mig icke kunna förorda förslaget om ökning af tullförvaltarnas af klass 4 aflöning, sedan förslaget härom af de närmast föregående två Riksdagarna afslagits.

Jag har nyss, under återopande af hvad chefen för justitiedepartementet förut denna dag anfört angående beredande af semester för vaktmästare hos vissa ämbetsverk och myndigheter, tillstyrkt, att de hos generaltullstyrelsen anställda vaktmästarna måtte komma i åtnjutande af femton dagars semester årligen. Med hänsyn såväl härtill som ock till de skäl, som af styrelsen blifvit anförda för tillerkännande af samma förmån åt samtliga tjänstemän af lägre grad vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning, tillstyrker jag styrelsens förslag härom. Ett bifall härtill måste föranleda viss ändring i gällande aflöningsreglemente för nämnda förvaltning och bevakning, och kommer jag att därom strax framlägga förslag.

Den föreliggande framställningen om dagaflöning åt extra ordinarie tjänsteman, då han drabbas af olycksfall eller sjukdom, anser jag synnerligen behjärtansvärd. Då jag emellertid dels icke är öfvertygad därom, att det sätt för frågans lösning, som föreslagits af generaltullstyrelsen, är det i allo lämpligaste, och det därjämte synes kunna sättas i fråga, huruvida icke denna angelägenhet, där så låter sig göra, bör ordnas efter enhetliga normer i olika verk med en omfattande extra personal, är jag nu icke beredd att framlägga något förslag i ämnet. Det är emellertid min afsikt att vidtaga åtgärder snarast möjligt för undersökning, huru saken på ändamålsenligaste sätt bör ordnas, och därefter i sinom tid framlägga det förslag, hvartill utredningen må föranleda.

Emot styrelsens förslag till ökning af det å aflöningsstaten upptagna förslagsanslaget till ortstillägg har jag icke någon annan erinran att göra, än att, då jag ifrågasätter inrättande vid tullförvaltningen i Stockholm af två vaktmästaretjänster mindre än generaltullstyrelsen föreslagit, det belopp med hvilket ökningen enligt styrelsens förslag skulle äga rum eller 2,230 kronor bör minskas med 262 kronor, i följd hvaraf anslaget, som nu är bestämdt till 54,000 kronor af mig upptages till 55,968 kronor eller afrundadt 56,000 kronor.

Ehuru under förutsättning af bifall till hvad jag ifrågasatt rörande semester åt samtliga tjänstemän af lägre grad man redan nu kan med bestämdhet beräkna en viss erforderlig ökning af förslagsanslaget till vikariatsersättning, extra biträden m. m., torde, i enlighet med hvad

[11.] generaltullstyrelsen också synes förmena, frågan om ökning af anslaget lämpligen böra anstå, till dess större visshet, än nu kan erhållas, blifvit vunnen angående öfriga faktorer, som under närmaste tiden beräknas inverka höjande på anslaget.

Den af mig ifrågasatta ökningen i aflöningsstaten för tullverket uppgår, sedan jämväl beräknats att förenämnda fyra tjänster i Visby tullkammardistrikt afförts från staten, i sin helhet till 84,650 kronor, i följd hvaraf samma stat som år 1912 är upptagen till 4,425,800 kronor, under förutsättning af bifall till hvad jag föreslår skulle för år 1913 komma att belöpa sig till 4,510,450 kronor.

Genom den reduktion, som jag ifrågasatt i generaltullstyrelsens förslag till extra stat, skulle från det af styrelsen för år 1913 beräknade totala beloppet för densamma frångå aflöningarna för en förste kontrollör 4,800 kronor, fyra kontrollörer 16,800 kronor, åtta kammarskrifvare 22,400 kronor, hvarjämte det af styrelsen beräknade ortstillägget skulle kunna minskas med 500 eller tillhoppa 44,500 kronor.

För år 1913 skulle alltså enligt mitt förslag erfordras 76,230 kronor emot af generaltullstyrelsen föreslagna 120,730 kronor.

Därest ifrågavarande tjänster med undantag af en kontrollörs- och en kammarskrifvaretjänst i Hälsingborg, hvilka skulle komma till stånd först med ingången af år 1913, enligt mitt förslag inrättas redan från och med den 1 mars 1912, skulle ytterligare i afrundadt tal 57,700 kronor behöfva uppföras å extra stat för år 1913.

På extra stat för år 1913 skulle under anförda förhållanden för nu berörda ändamål behöfva äskas tillhoppa 133,930 kronor eller afrundadt 134,000 kronor, däraf Kungl. Maj:t lär böra bemyndigas att redan under år 1912 disponera 57,700 kronor. Jag ber att längre fram få göra vederbörlig framställning härom äfvensom angående de villkor och bestämmelser som i samband därmed böra stadgas.

Hvad beträffar

Öfvergångsaflöningsstaten

har styrelsen i sin föreliggande skrifvelse den 11 november 1911 anført följande.

»Å denna stat för år 1912 äro upptagna dels fem å 1904 års stat

dels sex å 1910 års stat kvarstående befattningshafvare. Af förstnämnda befattningshafvare har en, tullförvaltaren vid packhusinspektionen i Göteborg J. G. Hultstein, under år 1911 afgått, hvilket emellertid, vid det förhållande, att han icke å 1904 års stat åtnjutit högre aflöning än aflöningen vid den å aflöningsstaten uppförda öfverkontrollörstjänst, hvarmed Hultsteins befattning vid hans afgang skulle ersättas, icke inverkar på öfvergångsaflöningsstatens slutsumma. Af de å 1910 års stat kvarstående befattningshafvare har likaledes en, tullinspektoren i Slite J. E. Norrman, afgått. Då dennes aflöning å 1910 års stat, 2,400 kronor, med 650 kronor öfverstigit aflöningen vid den tjänst, en uppsyningsmanstjänst af klass 3, hvarmed tullinspektors-tjänsten i Slite blifvit ersatt, eller 1,750 kronor, kan alltså öfvergångsaflöningsstaten minskas med berörda, å densamma uppförda belopp, 650 kronor; och då 1912 års öfvergångsaflöningsstat uppgår till 1,550 kronor, skulle alltså öfvergångsaflöningsstaten för år 1913 utgöra 900 kronor, hvilket belopp motsvarar skillnaden mellan den öfverkontrollören C. G. W. Boije af Gennäs å 1910 års stat tillkommande aflöning 3,700 kronor, och aflöningen vid den kammarskrifvarettjänst, hvarmed öfverkontrollörstjänsten vid tullkammaren i Karlshamn vid Boijes afgang skall ersättas, eller 2,800 kronor.

I sammanhang härmed hemställer styrelsen, att Kungl. Maj:t tacktes, i öfverensstämmelse med hvad som skett vid föregående tillfällen, förklara, att för bestridande af aflöning åt de tjänstinnehafvare, hvilka komma att uppföras å 1913 års öfvergångsaflöningsstat, med åtnjutande af de aflöningsförmåner, som tillkomma dem enligt 1904 eller 1910 års stat, må i den mån sådant är erforderligt användas de aflöningsmedel, som enligt den aflöningsstat, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäl fastställa, blifva afsedda för aflönande af de befattningar hvilka i mån af nyssnämnda tjänstinnehafvares afgang komma att besättas.»

Mot hvad generaltullstyrelsen sålunda anført och hemställt har jag icke någon erinran att göra.

I fråga om

Indragningsstaten

har styrelsen erinrat därom att något nytt anslag för denna stat för år 1912 icke anvisats utan att, jämte det den för år 1911 fastställda indragningsstaten bibehållits utan andra ändringar än dem, som betingats

[11.] af därå uppförda personers inträffade afgang, medgifvande lämnats, att för år 1912 till aflöning åt tjänstinnehafvare, som behöfde förflyttas å indragningsstat, finge af de å anslaget till tullverket anvisade medel användas så stort belopp, som motsvarade deras sammanlagda löner enligt 1910 års stat; och har styrelsen vidare anfört följande: »Anledningen härtill var, att, därest förslag till specificerad indragningsstat för år 1912 skulle i slutet af år 1910 — sålunda innan sistnämnda års omreglering trädt i kraft — hafva upprättats, å detsamma måst uppföras ett icke ringa antal personer, hvilkas innehafvande tjänster visserligen skulle indragas med utgången af år 1910, men af hvilka flertalet i slutet af samma år eller början af år 1911 förväntades kunna placeras å ordinarie aflöningsstat, och att sålunda indragningsstaten för år 1912 under nyssnämnda förutsättning skulle hafva blifvit belastad med ett flertal personer, som i verkligheten uppbure aflöning å aflöningsstat, hvilket förhållande syntes mindre lämpligt. Detta hinder för upprättande af specificerad indragningsstat förefinnes emellertid icke numera, utan har styrelsen nu upprättat förslag till specificerad indragningsstat för år 1913, slutande å 17,260 kronor. I förslaget äro upptagna dels sju personer, som kvarstå från 1912 års indragningsstat, dels ock tjugu personer, hvilkas tjänster med utgången af år 1910 indragits men som af olika anledningar icke kunnat placeras å ordinarie tjänster; och har för en hvar af dem upptagits ett belopp, motsvarande lönen å den aflöningsstat, från hvilken han öfverflyttats å indragningsstat.»

Sedermera har styrelsen i underdånig skrifvelse den 24 november 1911 anmält, att kustroddaren F. J. L. Ekberg, till hvilken i det af styrelsen afgifna förslag till indragningsstat vore uppfördt ett aflöningsbelopp af 700 kronor, samma dag transporterats och förordnats att vara kustroddare i tullverket med viss angifven tjänstgöringsskyldighet, i följd hvaraf indragningsstatens slutsumma kunde minskas till 16,560 kronor.

Vidare har styrelsen i underdånig skrifvelse den 14 december 1911 meddelat, att kustroddaren J. H. Holmberg, för hvilken i styrelsens förslag till indragningsstat beräknats 700 kronor, blifvit transporterad och förordnad till vaktmästare i tullverket med viss omförmäld tjänstgöringsskyldighet, och att följaktligen indragningsstaten kunde ytterligare minskas till 15,860 kronor.

Enligt styrelsens här ofvan gjorda framställning skulle med utgången af år 1912 indragas följande å 1912 års aflöningsstat uppförda tjänster, nämligen: en kammarskrifvarejänst vid tullkammaren i Sunds-

vall, en vaktmästaretjänst af klass 1 vid nederlagskontoret i Göteborg samt en kustuppsyningsmanstjänst och tre kastroddaresysslor i Visby tullkammardistrikt. Ehuru det förefinnes den allra största sannolikhet för, att de nuvarande innehafvarne af berörda tjänster skola före ingången af år 1913 kunna placeras å tjänster, upptagna i den blifvande aflöningsstaten för år 1913, förklarar sig styrelsen dock böra hemställa, att för den händelse någon eller några af dessa befattningshafvare måste öfverföras på indragningsstat, till aflöning åt honom eller dem för år 1913 måtte få af de å anslaget till tullverket anvisade medel användas så stort belopp, som motsvarar hans eller deras intjänta lön enligt 1912 års stat.

I öfverensstämmelse med styrelsens senast afgifna förslag har jag upptagit indragningsstaten till 15,860 kronor. *Departements-
chefen.*

Därest, i enlighet med hvad jag föreslagit, de af mig förut närmare omförmälda fyra befattningarna i Visby tullkammardistrikt komma att indragas, lär för år 1913 generaltullstyrelsen böra bemyndigas att, i den mån annan anställning i tullverket icke kan beredas dem, af de å anslaget till tullverket anvisade medel använda nödigt belopp till deras aflönande, på sätt styrelsen hemställt.

Beträffande de öfriga staterna nämligen: pensionsstaten för afskedade tjänstinnehafvare, pensionsstaterna för aflidna tjänstinnehavares efterlämnade änkor och barn samt omkostnadsstaten har någon ändring icke blifvit ifrågasatt.

Med iakttagande af de utaf mig förordade förändringarna skulle tullverkets ordinarie utgiftsstaten för år 1913 komma att utvisa följande slutsumma:

den ordinarie aflöningsstaten	kronor 4,510,450: —
ålderstilläggsstaten	„ 450,000: —
öfvergångsaflöningsstaten	„ 900: —
indragningsstaten	„ 15,860: —
pensionsstaten för afskedade tjänstinnehafvare	„ 300,000: —
pensionsstaterna för aflidna tjänstinnehavares efter- lämnade änkor och barn	„ 35,000: —
omkostnadsstaten	„ 641,690: —
Summa kronor 5,953,900: —	

eller 97,000 kronor mera än det belopp af 5,856,900 kronor, hvarå 1912 års staten för tullverket sluta.

[11.]
Departements-
chefens hem-
ställan.

Under återopande af hvad sålunda anförts, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att

dels, med godkännande af de utaf mig förordade ändringar i tullverkets stater, för år 1913 bestämma anslaget för tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 5,953,900 kronor, att såsom förslagsanslag utgå (Bil. A),

dels medgifva, att för år 1913 till aflöning åt de tjänstinnehafvare, hvilkas innehafvande befattningar antingen bibehållas i den nya organisationen eller därstädes ersättas med befattningar i lägre tjänstegrad, men hvilka komma att kvarstå å äldre stat, må disponeras aflöningarna vid motsvarande befattningar i den nya staten, samt

att, därest innehafvare af tjänst, som med år 1913 varder indragen, måste öfverföras på indragningsstat, till aflöning åt honom för år 1913 må af de å anslaget till tullverket anvisade medel användas så stort belopp, som motsvarar hans intjänta lön enligt 1912 års stat;

dels besluta,

ej mindre att förste vaktmästaren och vaktmästarna hos generaltullstyrelsen skola äga årligen, när sådant utan hinder för göromålsens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, en hvar under femton dagar, samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren eller, när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningar och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp,

än äfven att för de kvinnliga skrifbiträdena hos generaltullstyrelsen skola gälla de af mig förordade allmänna villkor och bestämmelser i fråga om fasta biträden hos vissa ämbetsverk och myndigheter;

dels ock slutligen att antaga bifogade förslag till ändring i gällande aflöningsreglemente för tjänstemän vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning (Bil. B.).

Förslag

till

Utgiftsstaten för tullverket att tillämpas under år 1913.

A. Aflöningsstaten.		K r o n o r.				
		Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
I. Generaltullstyrelsen.						
1 generaltulldirektör	7,000	3,000	1,000	11,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.	
1 byråchef	5,000	2,500	600	8,100		
3 d:o	—	—	—	24,300		
Kansliet.						
1 sekreterare	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.	
1 registrator	2,200	1,500	300	4,000		
1 notarie	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kr. och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.	
3 d:o	—	—	—	12,000		
1 kvinnligt skrifbiträde	700	350	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.	
1 d:o	—	—	—	1,200		
Kameralbyrån.						
1 kamrerare	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.	
1 förste revisor	3,600	1,800	400	5,800		
1 revisor och bokhållare	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kr. och efter 15 år med än ytterligare 500 kr.	
3 d:o	—	—	—	12,000		
Revisionsbyrån.						
1 förste aktuarie	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.	
1 aktuarie	2,200	1,500	300	4,000		
1 d:o	—	—	—	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter 10 år med ytterligare 500 kr. och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.	
1 revisor	2,200	1,500	300	4,000		
7 d:o	—	—	—	28,000		
Transport	—	—	—	145,000		

[11.]

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
Transport	—	—	—	145,000	
Tullbehandlings- och upplysningsbyrån.					
1 byråassistent	3,600	1,800	400	5,800	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.
1 d:o	—	—	—	5,800	
1 andre byråassistent	2,200	1,500	300	4,000	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr. och efter 15 år med en ytterligare 500 kr.
Till vikariatsersättning samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden äfvensom till renskrifningskostnad, <i>förlagsanslag</i>	—	—	—	60,000	
däraf till gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän och vaktmästare hos styrelsen högst 3,000 kronor.					
1 förste vaktmästare ¹	900	450	150	1,500	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare ¹	700	350	150	1,200	
6 d:o	—	—	—	7,200	{ Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kr. och efter 10 år med ytterligare 100 kr.
Transport	—	—	—	230,500	

¹ Åtnjuta beklädnad eller beklädnadsersättning samt kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter i enlighet med hvad i sådant afseende gäller beträffande till samma förmån berättigade befattningshåfvare vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakning. Om vaktmästare hos styrelsen i sådan egenskap åtnjuta fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

[11.]

	K r o n o r					
	Fast aflöning	Summa	Efter resp. 3, 6 och 9 års tjänstgöring kan den fasta aflöningen höjas, hvarje gång med:		Pen- sions- under- lag	
Transport	—	—	—	230,500	—	—
II. Lokaltullförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen.						
1. Tjänstemän af högre grad.						
a) Med bestämd tjänstgöringsort.						
1 kustbevakningschef i Skåne och Blekinge	5,500	5,500	400		4,400	
1 kustbevakningschef i Hallands samt Göte- borgs och Bohus län.....	—	5,500				
1 gränsbevakningschef i Dalsland, Värm- land och Dalarna	4,800	4,800			3,600	
1 öfverinspektör af klass 1 vid packhus- inspektionen i Stockholm	7,300	7,300			5,000	
1 öfverinspektör af klass 1 vid d:o i Göte- borg	—	7,300				
1 öfverinspektör af klass 2 vid d:o i Malmö	6,300	6,300			4,500	
2 öfverinspektörer af klass 2 vid tullbevak- ningsinspektionerna i Stockholm och Göteborg	—	12,600				
1 öfverinspektör af klass 3 vid d:o i Malmö	5,500	5,500			4,400	
1 tullförvaltare af klass 1 vid tullkamma- ren i Stockholm	6,300	6,300			4,500	
12 tullförvaltare af klass 1 vid d:o i Norr- köping, Malmö, Hälsingborg, Trelleborg, Göteborg, Gäfle och Sundsvall, vid upp- börds- och nederlagskontoren i Stock- holm och Göteborg, äfvensom vid upp- börds- samt konfiskations- och kassörs- kontoret i Malmö	—	75,600				
1 tullförvaltare af klass 2 vid tullkamma- ren i Kalmar	5,500	5,500			4,000	
4 tullförvaltare af klass 2 vid d:o i Lands-						
Transport	—	142,200	—	230,500	—	—

[11.]

	K r o n o r					
	Fast aflöning	Summa		Efter resp. 3, 6 och 9 års tjänstgöring kan den fasta aflöningen höjas, hvarje gång med:	Pen- sions- under- lag	
Transport	—	142,200	—	230,500	—	—
krona och Halmstad samt vid konfiska- tions- och kassörskontoren i Stockholm och Göteborg	—	22,000				4,000
1 tullförvaltare af klass 3 vid tullkamma- ren i Uppsala	4,800	4,800				
19 tullförvaltare af klass 3 vid d:o i Ny- köping, Jönköping, Oskarshamn, Visby, Karlskrona, Karlshamn, Åhus, Lund, Ystad, Varberg, Strömstad, Borås, Karl- stad, Örebro, Söderhamn, Hudiksvall, Härnösand, Luleå och Haparanda	—	91,200				3,600
1 tullförvaltare af klass 4 vid tullkammaren i Södertälje	4,000	4,000				
20 tullförvaltare af klass 4 vid d:o i Eskils- tuna, Linköping, Västervik, Ronneby, Sölvesborg, Simrishamn, Falkenberg, Lysekil, Uddevalla, Lidköping, Mon, Charlottenberg, Västerås, Falun, Örn- sköldsvik, Östersund, Storlien, Umeå, Skellefteå och Riksgränsen	—	80,000			400	3,300
1 tullförvaltare af klass 5 vid d:o i Mem	3,300	3,300				
3 tullförvaltare af klass 5 vid d:o i Vad- stena, Marstrand och Piteå	—	9,900				2,700
1 öfverkontrollör af klass 1 vid packhus- inspektionen i Stockholm	6,300	6,300				
1 öfverkontrollör af klass 1 vid d:o i Göteborg	—	6,300				4,500
1 öfverkontrollör af klass 2 vid tullkamma- ren i Stockholm	5,300	5,300				
3 öfverkontrollörer af klass 2 vid d:o i Malmö och Göteborg samt vid packhus- inspektionen i Malmö	—	15,900	391,200			3,800
Transport	—	—	391,200	230,500	—	—

[11.]

	K r o n o r					
	Fast aflöning		Summa		Efter resp. 3, 6 och 9 års tjänstgöring kan den fasta aflöningen höjas, hvarje gång med:	Pen- sions- under- lag
Transport	—	—	391,200	230,500	—	—
b) Öfriga tjänstemän af högre grad.						
1 förste kontrollör	4,800	4,800				
16 förste kontrollörer	—	76,800				3,600
1 kontrollör	4,200	4,200				
81 kontrollörer (däraf 3 kontrollörer och uppbörds-kassörer samt 6 bevaknings- kontrollörer)	—	340,200				3,300
1 kammarskrifvare	2,800	2,800			400	
244 kammarskrifvare	—	683,200				2,100
1 tullinspektör	2,600	2,600				
7 tullinspektorer (däraf 2 gränsinspektorer)	—	18,200				2,000
1 tullfiskal	3,000	3,000				
3 tullfiskaler	—	9,000	1,144,800			
2. Tjänstemän af lägre grad.						
1 öfveruppsyningsman af klass 1	2,600	2,600				
1 öfveruppsyningsman af klass 1	—	2,600			300	
1 öfveruppsyningsman af klass 2	2,300	2,300				
3 öfveruppsyningsmän af klass 2 (däraf 1 befälhafvare å kustbevakningsångare)	—	6,900			200	1,700
1 gränsöfveruppsyningsman	2,600	2,600			300	
1 kustöfveruppsyningsman	2,100	2,100				
26 kustöfveruppsyningsmän	—	54,600				1,300
1 uppsyningsman af klass 1	2,050	2,050				
40 uppsyningsmän af klass 1	—	82,000			150	
1 uppsyningsman af klass 2	1,900	1,900				
23 uppsyningsmän af klass 2 (däraf 1 an- ställd å kustbevakningsångare)	—	43,700				1,200
1 uppsyningsman af klass 3	1,750	1,750				1,100
Transport	—	—	1,536,000	230,500	—	—